

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

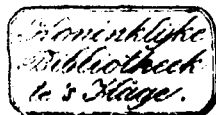
Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

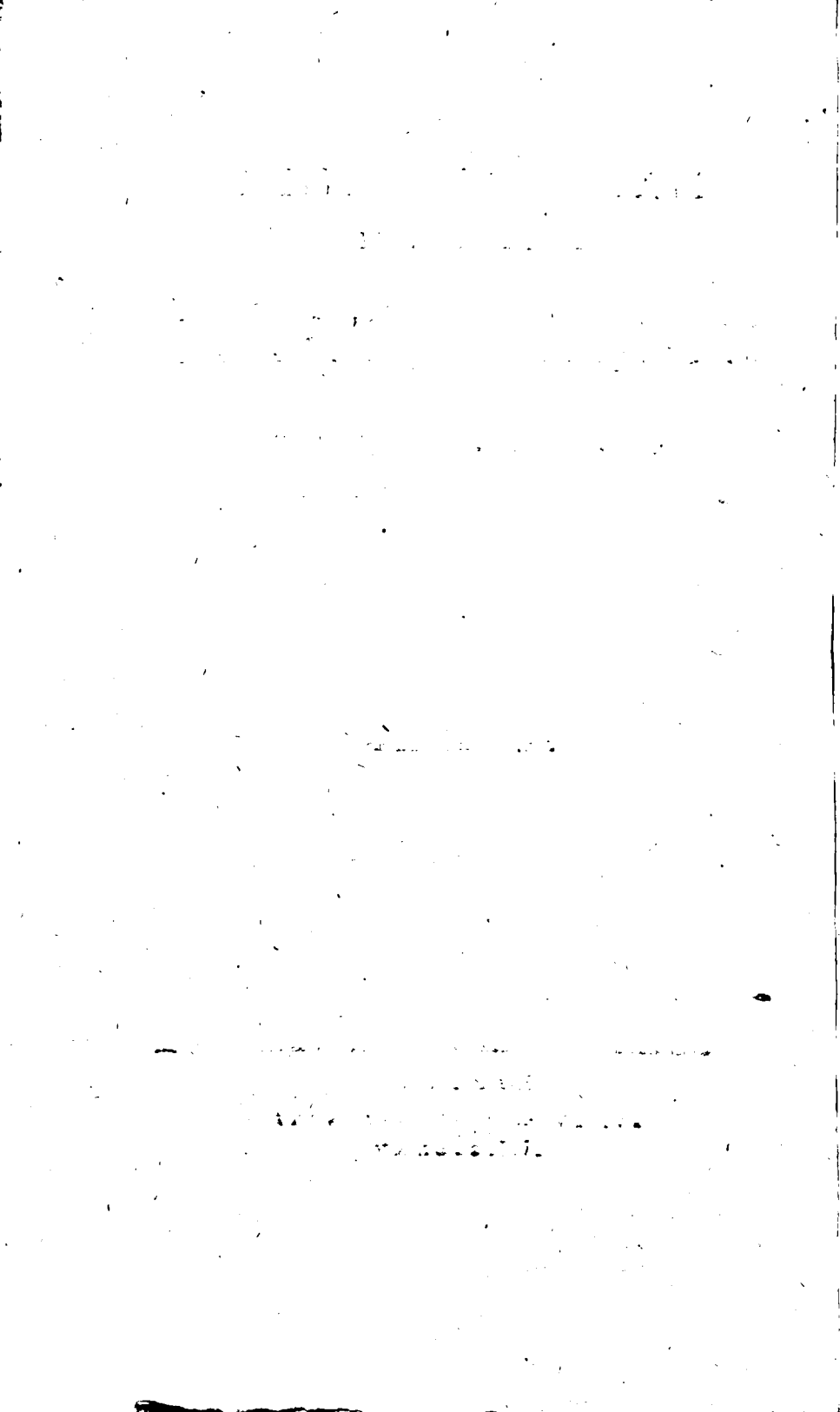
W 383
glb

MARCI ANTONINI
PHILOSOPHI
COMMENTARII

QVOS IPSE SIBI SCRIPSIT

LIPSIÆ
SVMTV E. B. SCHWICKERT
MDCCLXXV

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄,

ΠΑΡΑ τῷ πάππῳ Ούγγῳ, τὸ καλῶδες, καὶ αἰό-
γητον.

β'. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τῷ
γεννήσαντος, τὸ αἰδῆμον, καὶ ἀρρενικόν.

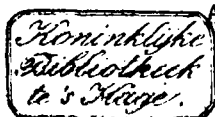
γ'. Παρὰ τῆς μητρὸς, τῷ Θεοσεβεί, καὶ μεταδο-
τικόν καὶ ἐφεκτικόν ἔ μόνον τῷ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ
τῷ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτόν κατὰ
τὴν δίαίταν, καὶ πόρρω τῆς πλυσιακῆς διαγωγῆς.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
EORVM, QVAE AD SEIPSVM,
LIBER I.

AB auctore meo Verò *accepisse agnosco*, moribus esse candi-
dis, et ab iracundia alienis.

2. A fama memoriaeque genitoris mei, modestam simul
ac masculam indolem.

3. A matre pietatis studium, et largiendi promtitudi-
nem: nec a malo patrando tantum, sed cogitando etiam,
continenter victu simplici, quique ab opulentorum more
ac instituto abscedat quam longissime, contentum esse.

δ'. Παρὰ τῇ προπάππῃ, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβάς Φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χεῖσασθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τῇ τρυφῇ, τὸ μῆτε Πρασιανὸς, μῆτε Βενετιανὸς, μῆτε παλμυλάρειος, ἢ σκυτάρειος γενέσθαι· καὶ τὸ Φερέποντον, καὶ ὀλγოდεῖς, καὶ αὐτρεγικόν· καὶ τὸ ἀπολύπταγμον, καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτῃ, τὸ ἀκνέοςπῃδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων καὶ γοήτων περὶ ἐπωδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιῶτων, λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκῆσαι, πρῶτον μὲν Βακχίῃ, εἶτα Τανδάσιδος, καὶ Μαρκιανῆ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δοξαῖς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

4. A proauo, quod publicas exercitationes non adierim; quodque bonis praeceptoribus priuatim sum usus; et quod in res istiusmodi impense erogandum intellexerim.

5. Ab educatore, ne in certamine equestri Praefinae aut Venetae factioni, neue in gladiatorio Thraci aut Secutori fautor fierem: ut labores sustinerem; minimo contentus agerem; operi manus admouerem; negotiis alienis me neutiquam immiscerem; nec delationem facilius ullam admitterem.

6. A Diogneto, ne rebus inanibus studium impenderem: neue eis fidem haberem, quae a praestigiatoribus magisque de incantationibus, deque daemonibus auerruncandis, aliisque eiusmodi *impossuvis* dicuntur; ne cornices ad pugnam alerem, neue infana rerum istiusmodi admiratione tenerer: utque libere dicta aequanimiter sustinerem. *eidem debeo*, quod Philosophiae me addixerim; quodque Bacchinum primum, tum Tandafidem, et Marcianum audiverim: quod dialogos, puer adhuc, conscripserim: quodque *pro stratis* grabatulum ac pellem expetuerim; ceteraque institutionis graecanicae adminicula.

ζ'. Παρὰ Ρατίης, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τῷ χρη-
 ζειν διορθώσεως, καὶ Θεραπείας τῷ ἥθους· καὶ τὸ μὴ
 ἐντραπήναι εἰς ἕλπον σοφιστικόν, μηδὲ τῷ συγγράφειν
 περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέ-
 γεσθαι, ἢ Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐε-
 γητικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς
 καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀπειρολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν πολλῇ κατ'
 οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ
 ἐπιστολά ἀφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτῷ τέττα ἀπὸ
 Σινέσσης τῇ μητρὶ μὲν γράφειν· καὶ τὸ πρὸς τὰς χα-
 λεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐ-
 διαλέκτως, ἐπειδὴν τάχιστα αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐδεή-
 σωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ
 ἀρκεῖσθαι περιεσέντα ὁλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλοῦ-
 ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτη-
 τείοις ὑπομνήμασιν, ὧν αἰχθεύων μετέδωκε.

η'. Παρὰ Ἀπολλωνίᾳ, τὸ ἐλεύθερον, καὶ ἀναυφι-
 βόλως ἀκῦβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλεπεῖν,

7. A Rustico; quod in eam cogitationem deucenerim,
 morum correctione curationeque indigere me: quodque ad
 aemulationem ambitionemque sophisticam nullus declinaue-
 rim, vel de theorematibus aliquid conscribendo, vel orationu-
 culas hortatorias declamando, vel exercitia obeundi operas-
 que edendi peritiam ostentando, quo ad stuporem ac admi-
 rationem mei homines traherem: quod rhetoricae item,
 poeticaeque, et dictionis elegantioris studia desierim: ac ne
 togatus intra aedes chambulare, neue eiusmodi alia, *quae
 fastum resipere*, facerem: epistolas etiam simpliciter scri-
 berem, ad normam scilicet earum, quas Sinuessa ad matrem
 meam idem ipse dederat: ad haec ut placabilis et reconci-
 liatu, facilis essem aduersus eos, qui offensionis causam de-
 derint, aut deliquerint aliquid, simulatque illi in gratiam
 redire vellent: porro ut accurate legerem; nec comprehen-
 sione summaria contentus essem; nec garrulis quibusuis te-
 mere assentirer; *huic denique debet*, quod Epicetii commen-
 tarios legerim, quorum is e domo sua copiam mihi fecit.

8. Ab Apollonio, ut liber essem; firmumque ac cerrum
 citra fluctuationem omnem, consilii ingeniique tenorem reti-

μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰεὶ ὁμοῦν, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνη, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνιμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχισον τῶν ἑαυτῷ καλῶν ἡγόμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεώρηματα· καὶ τὸ μαθεῖν, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκῶσας χάριτας παρὰ φίλων, μήτε ἐξηγητῶμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναιδιότως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτη, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τῷ οἴκῃ τῷ πατρονομικόν· καὶ τὴν ἔννοιαν τῇ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάσως· καὶ τὸ σοφαστικὸν τῶν φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρεστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης προσηνεύεραν

nerem; neque aliud quidquam, vel minimum, praeter rationem solam, intuerer: ut idem semper essem, in doloribus acerrimis, in liberorum amissione, in morbis diuturnis: ad haec, quod in ipso, tamquam in exemplari viuo, euidenter conspexerim, posse eundem, *prout occasiones se debant*, et vehementissimum, et remissum esse, sed et quod in disciplinis tradendis neutiquam morose se gereret: quodque hominem viderim, qui peritiam suam et in theorematibus tradendis solertiam, bonorum suorum minimum existimare se, palam faceret: ab isto didici, et quomodo beneficia, quae dicuntur, ab amicis accipere oporteret, ut nec acceptis obnoxius fierem, nec citra sensum tamen omnem transmitterem.

9. A Sexto, beneuolum erga alios adfectum: familiaeque adfectu paterno administratae specimen: ac de vita naturae conuenienter instituenda cogitationem: grauitatem item neutiquam personatam: et sedulam amicorum obseruationem: et imperitorum, eorumque, qui citra considerationem opinione mera ducuntur, tolerationem: et mores quibusuis accommodatos, ita ut, quamuis consuetudo ipsius

εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτῆ, αἰδεσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκεί-
νοις παρ' αὐτὸν ἐκκῖνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ κατα-
ληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικόν τῶν εἰς
βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασιν ποτε
ὀργῆς, ἢ ἄλλῃ τινὲς πάθους παραχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν
ἀπαθέτατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοσοργότατον· καὶ τὸ
εὐφημόν, καὶ τῷτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνε-
πιφάντως.

ί. Παρὰ Ἀλεξάνδρῃ τῇ γραμματικῇ, τὸ ἀνεπι-
πληκτόν· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν
βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχῆς προνεγκαμένων,
ἀλλ' ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκείνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προ-
φέρεισθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως,
ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτῆ τῇ πράγματι, ἔχῃ περὶ
τῆ ῥήματος, ἢ δὲ ἐτέρας τινὲς τοιαύτης ἐμμελὲς παρ-
υπομνήσεως.

ιά. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννι-
κὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς

adulationem omnem suavitatem vicerit, in veneratione tamen
eisdem ipsis eodem ipso tempore non minus exstiterit: ad
haec dilucidam ac methodicam cum inuentionem, tum dispo-
sitionem decretorum eiusmodi, quae ad vitam recte insti-
tuendam conducere: quodque, nec iracundiae, nec pertur-
bationis alius alicuius, indicium exhiberem; sed quum ad-
fectibus immunis prorsus existerem, ad adfectum genuinum
essem tamen propensissimus: fauere promptus, sed sine stre-
pitu: varietateque, citra ostentationem, eruditus.

ΙΟ. Ab Alexandro grammatico, increpationibus absti-
nere; nec probro excipere, si quis barbarum quid, vel so-
loecum, vel absonum protulerit; sed illud tantum, quod di-
ci debuerat, dextre proponere; idque sub specie vel re-
spondendi, vel calculum dictis adiiciendi, vel de re ipsa,
non autem de dictione, una dispiciendi, vel per aliam ali-
quam istiusmodi scitam, sed quae oblique facta sit, commo-
nesactionem.

ΙΙ. A Frontone, ut scirem, quae inuidencia, versutia,
simulatio tyrannidem consequatur: quodque ut plurimum,

ἐπίπαν οἱ καλέμενοι ὅτοι παρ' ἡμῖν εὐπατεῖσαι, ἀσπογότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τῷ Πλατωνικῷ, τὸ μὴ πολ-
λάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινα, ἢ ἐν
ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἀσχολός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιαῦτα
τρέπῃ συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς
συμβιῶντας χεῖρεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ πε-
ριεσῶτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατέλης, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλα
αἰτιώμεν· τι, καὶ τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πει-
ρᾶσθαι καὶ ἀποκαθίστασαι ἐπὶ τὸ σῦνθεσ· καὶ τὸ περὶ
τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὐφημον, οἷα τὰ περὶ Δομι-
τίου καὶ Ἀθηνόδοτου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ
τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ τῷ ἀδελφῷ μὲ Σεχέρῃ τὸ Φιλοκίσιον,
καὶ Φιλάληδες, καὶ Φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δὲ αὐτὸν γινῶ-
ναι Θεράσειαν, Ἐλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βεῤῥτον, καὶ
Φαντασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητά
καὶ ἰσηγορίαν διοικημένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάν-

qui patricii nobis nuncupantur, ab effectu genuino alienio-
res existant.

12. Ab Alexandro Platónico, ne crebro, neue, nisi ne-
cessitate adactus, aut dicto aut scripto significem alicui, non
vacare me: neue hoc modo sub negotiorum me grauiter dis-
tinentium praetextu officia ea, quae pro cuiusque conditio-
ne vitae huius necessitudo a nobis exigit, solens deferam.

13. A Carulo, ne neglectui haberem amicum de re
quauis apud me querentem, etiamsi forsan eius querimoniis
ratio nulla subesset; sed in statum ipsum pristinum restituere
adniterer: ut praeceptores promte impenseque praedica-
rem; quod de Domitio atque Athenodoro refertur: liberos-
que meos adfectu sincero prosequerer.

14. A fratre meo Seuero, familiares diligere; veri ius-
tisque rationem habere: item quod per eundem Thraseam,
Heluidium, Catonem, Dionem, Brutum nosse ceperim; et
quod imaginem animo conceperim status popularis, in quo
per aequalitatem iurisque aequabilitatem res administrantur;

των μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀσχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτῶ τὸ ἀμελές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποικητικόν, καὶ τὸ εὐμεταδότον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὐέλπι, καὶ τὸ πισευτικὸν περὶ τῶ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνέπικρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτῶ τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι σοχασμῶ τὲς φίλους αὐτῶ περὶ τῶ τί θέλει, ἢ τί εἰ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιβ'. Παράκλησις Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτῶ, καὶ κατὰ μηδὲν περιφόρον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἄλλαις περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκρατον τῶ ἥθους, καὶ μειλίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ ἐ χετλίως κατεργασικὸν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῶ πισυεῖν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι ἄτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πρᾶτ' οἱ, ὅτι ἐ κακῶς πρᾶτ' ἡ· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδαμῶ ἐπειγόμενον, ἢ ὀνῆν, ἢ ἀμηχανῆν, ἢ κατηφές, ἢ προσεσηρόν, ἢ πάλιν θυμώμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ ἀδιασρόφῃ μᾶλλον, ἢ διορ-

regnique, in quo subditorum libertate nihil antiquius habetur: ab eodem item didici, simpliciter vivere, et in philosophiae cultu constanter persistere; prompte benefacere, impense largiri; spes bonas fouere, et de amicorum dilectione nihil ambigere: quin et eum, quorum mores minus probaret, palam id prae se ferre; nec, quid vellet nolle, familiaribus coniectu difficile relinquere; sed aperto se prodere.

15. A Maximo, mei compotem esse; nec vlla in re transuersum abripi: atque animo bono esse, cum in morbis, tum et in aliis casibus aduersis: moribus esse probe temperatis, suauibus, verendis: negotia obiecta citra quiritationem conficere: ad haec *ita se gerere*, vt fidem quibusuis faceret, quaecumque diceret, ex animi sententia dixisse; quaecumque faceret, animo haud malo secisse: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nusquam festinum, aut segnem esse; nusquam perplexum, aut deiectum, aut ringi solitum: nec rursus iracundiae, aut suspicionibus deditum: ad haec ad benefaciendum et ignoscendum promptum esse: ac veracem

Θαμένους Φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι ἔτε ὥρῃη ἂν πο-
τέ τις ὑπερρεῖσθαι ὑπ' αὐτῷ, ἔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείτ-
τονα αὐτῷ αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

ἰς'. Παρὰ τῷ πατρὶ, τὸ ἡμέρον, καὶ μενετικὸν
ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένως κριθέντων· καὶ τὸ ἀκε-
νόδοξον περὶ τὰς δοκῆσας τιμὰς· καὶ τὸ Φιλόπονον καὶ
ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκυστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελές
εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρატρέπτως εἰς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπο-
νεμετικὸν ἐκάστω· καὶ τὸ ἐμπειρον, πῶ μὲν χρεῖα ἐντά-
σεως, πῶ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τῆς ἐρώ-
τας τῶν μεираκίων· καὶ ἡ κοινονοημοσύνη· καὶ τὸ ἐφεῖ-
σθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε
συναποδημεῖν ἐπάναγκες· ἀεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν κατα-
λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρεῖας τινὰς ἀπολειφθέντων·
καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβαλίοις, καὶ ἐπίμο-
νον, ἀλλ' ἔ τὸ προαπέση τῆς ἐρεῦνης ἀρεθεῖς ταῖς

se praeberē, atque hominis eiusmodi specimen dare, qui
peruerti nesciret potius, quam qui corrigi vnumquam opus ha-
beret: *denique*, quod nemo quisquam inuentus fuerit, qui vel
contemptui ab illo haberi se existimaret, vel praestantiorem
se illo opinaretur: et quod vrbauitatis laudem neutiquam
adsestauerit.

16. A patre mansuetudinem, et in rebus, accurate iam
decretis, constantiam immotam: in istis, qui habentur, ho-
noribus gloriae inani nihil concedere: laboribus ferendis
cum libentem, tum et adsiduum se dare: ad eos audiendum
promptum esse, qui adferre quid poterant, quod in publicum
conduceret: a nemine posse abduci, quin pro merito suo vni-
cuique rependeret: probe nosse, vbi vehementius, vbi re-
missius agere opus esset: ab adolescentium amoribus se co-
ercere: ciuilitate admodum se gerere: amicis vel coenandi
secum, vel abstinendi optionem liberam permittere, nec per-
gre euntem comitandi, nisi ipsis adlubesceret, necessitatem
imponere: nec iis immutatum deprehendi, etiam si, occasio-
ne aliqua impediti, eum neutiquam essent comitati: in con-
siliis, quid facto opus esset, accurate perquirendo constanter
insistere, nec in specie rerum obuia quavis adquiescentem,

προχείροις Φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν Φίλων, καὶ μηδαμῶς ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκὲς ἐν παντί, καὶ τὸ Φαιδρόν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγώδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτῷ ἐσάλλῃ· καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰὲ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμιευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τονῶν κατατιτιάσεως· καὶ τὸ μῆτε περὶ τὰς Θεὰς δεισιδάϊμον, μῆτε περὶ ἀνθρώπων δημοσκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρὲς, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ μηδαμῶς ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινότομον. καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίβιν φέρεσσι τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρηστικὸν αὐτύφως ἅμα καὶ ἀπροφασίως, ὥς τε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἅπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μῆτε ἂν τινα εἰπεῖν, μῆτε ὅτι σοφιστὴς, μῆτε ὅτι οἰκογενὴς κερνάκλος, μῆτε ὅτι χολασκός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προεσάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς ταῦτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς

indagationem incidere: etiam amicorum retinendi studiosum esse, nec fastidio mutantem, nec insane diligentem: in statu quocumque forte contentum esse, vultuque serenum: e longinquo futuri praesagum: et de minimis quibusque citra tumultum providum: acclamationes omnemque adulationem reprimere: imperio, quae necessaria erant, sedulo custodire, sumtus caute attemperare, de rebus istiusmodi fugillantes patienter sustinere: nec in Deis colendis supersticiosum, nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis autam captare popularem, sed in rebus quibusque sobrium, solidum, nusquam ineptum, aut novitatis studiosum. Porro ad vitam commodius transigendam conducentibus rebus, quarum copiam illi vberissimam fors suppeditabat, citra fastum, nec libere tamen minus uti, ut et praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum dici, sed virum maturum, consummatum, adulatione superiorem, rebus et propriis et alienis administrandis idoneum, ad haec vere philosophantes in

Φιλοσοφόντων, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ ἐξονειδιστικόν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὐχαρὶ ἐ κατακόρως· καὶ τὸ τῇ ἰδίᾳ σώματος ἐπιμελητικὸν ἐμμέτρωσ, ἔτε ὡς· ἂν τις Φιλόζωος, ἔτε πρὸς καλλωπισμὸν, ἔτε μὴν ὀλιγάρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχὴν, εἰς ὀλίγιστα ἱατρικῶν χρῆζειν, ἢ Φαρμάκων καὶ ἐπιθημάτων ἐκτός· μάλιστα. δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκάνως τοῖς δυνάμιν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν Φρασικὴν, ἢ τῶν τὴν ἐξ ἰστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ συσπιδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερήματα εὐδοκιμῶσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πρᾶσσων, ἐδ' αὐτὸ τῆτο ἐπιτηδεύων Φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια Φυλάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπτασικόν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τὴς παροξυσμῆς τῆς κεφαλαλγίας, κτάρων εὐθύς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον·

honore habere, ceteris nihil exprobrare. in congressibus facilem et festivum, nec ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, aut elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere: sed per suam ipsius diligentiam efficere, ut medicorum pharmacis fomentisque externis quam minime indigeret. quod maximum est, citra invidentiam eis concedere, qui in facultate aliqua claruerunt, siue oratoria, siue legum, vel morum, vel aliarum quarumvis rerum notitia: sed et operam illis conferre suam, ut pro eis, quibus maxime praecelebant, doctoribus, existimationem singuli suam consequerentur. quum secundum maiorum instituta omnia exsequeretur, ne hoc quidem adfectare, ut maiorum instituta praecise observare videretur. ad haec nec dimoueri proclivem esse, nec diuagari; sed cum locis, tum et rebus eisdem, immorari. solere: post capitis, quibus addici solebat, dolores, recentem statim vegetumque ad consueta munera redire: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque, quae ad rempublicam dumtaxat pertinerent: prudentiam item et modera-

καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρημένον ἐν τε θεωρίῳ ἐπιτε-
λέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς
τοιούτοις ἀνθρώποις, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ θεόνπραχθῆναι
δεδορκότος, ἢ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι εὐδοξίαν,
ἐκ (ἐν) αἰσθῆσι λῆψης· ἔχῃ φιλοκοδόμος· ἢ περὶ ταῖς ἐδω-
δὰς ἐπινοητής, ἢ περὶ ἐσθῆτων ὕφας καὶ χροῶς, ἢ πε-
ρὶ σωμάτων ὥρας· ἢ ἀπὸ χωρὶς πολλῇ, ἀνάγκῃ ἀπὸ
τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λαυραρίῳ τὰ πολλά· τῷ
τελώνῃ ἐν Τέσκληις παραιτημένῳ ὡς ἐχρήσατο, καὶ πᾶς
ὁ τοιῶτος τρόπος· οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν ἀδυσώπητον,
οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρω-
τος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογισθαι, ὡς ἐπὶ χο-
λῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐρῶμένως, συμφάνως ἐαυ-
τοῖς. ἐφαρμόσειε δ' ἐν αὐτῷ τὸ περὶ τῆ Σωκράτους μνη-
μονευόμενον, ὅτι καὶ ἐπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τῶν, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς ἀδενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσιν. τὸ δὲ ἰσχύειν
καὶ ἐτι καστερεῖν καὶ ἐννήφειν ἐκαστέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἀρ-

tionem, in spectaculis exhibendis, fabricis exstruendis, con-
giariis largiendis, aliisque istiusmodi; utpote quum is esset,
qui non ad celebritatem ex rebus a se gestis acquirendam,
sed id dumtaxat, quod factum erat opus, respiceret. non illi
intempestivus balnearum usus: non aedificandi studium in-
sanum: non de victu, non de vestium textura tincturae, non
de servitiorum specie exquisita curiositas: togā, qua Larii
utebatur, a villa inferiore comparata: Lanuvii tunicatus ple-
rumque: in Tusculano, sed quod excusare solebat, paenula-
tus: totius denique vitae facies haec fuerat. nihil immitte, ni-
hil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset,
quod solet vulgo dici, *ad sudorem usque*; sed quasi per otium
cum consideratione matura, placide, tranquille, componere,
strenue, consentaneae sibi inuicem disposita universa. ita qua-
drabat in illum, quod de Socrate perhibetur, quod et absti-
nere et frui rebus eis norat, quibus plerique nec per infir-
mitatem abstinere, nec frui citra intemperantiam possunt.
posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem se
praestare; illud vero vere viri est animo consummato inui-

τιον καὶ αἵτητον ψυχὴν ἔχοντας, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμῳ.

ιβ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάππας, ἀγαθὸς γονίας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκάλους, ἀγαθὸς οικεῖς, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντα χεῖν. καὶ ὅτι περὶ ἑδένα αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαι τι, καίτοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶ ἐπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐποίη· τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτις ἔμελλε με ἐλέγξιν. καὶ τὸ μὴ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τῇ πάππῃ· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τῇ χρόνῳ. τὸ ἀρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλεν πάντα τὸν τύφον ἀφαιρέσειν μὲν, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τῇ, ὅτι δυνατὸν ἐστὶν ἐν αὐλῇ βίβναι, μήτε δορυφορήσεων χεῖρ εἶναι, μήτε ἐδῆτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδραγαθῶν τοιῶνδ' ἐτινων, καὶ τῇ ὁμοίᾳ κόμπῃ· ἀλλ' ἔξῃ ἐγγυτάτω ιδιότητι συσέλλειν ἑαυτὸν, καὶ νῆ δια τὸ

Stoque plane praediti. qualem *denique* in Maximi aegrotatione se exhibuit.

17. Deis acceptum fero, quod bonos auos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos, bona omnia fere habuerim. tum quod aduersus neminem eorum temere aliquid deliquerim, etiam si ita adfectus fuerim, ut, si occasio incidisset, eiusmodi aliquid admissem. ceterum numinis beneficio factum est, quod nulla ex rerum concursu occasio contingerit, quae adfectum illum proderet. ab iisdem fuit, quod apud aui concubinam non sum diutius enutritus: quod aetatis florem indelibatam seruauerim, nec ante tempus iustum virilitatis specimen dederim; sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distulerim. quod principi patrique eidem subditus fuerim, qui me a fastu omni alienum redderet; fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio, nec vestitu insigniore, nec funalibus staturisque istiusmodi, atque apparatu contumili opus sit: sed posse eum, qui rebus praeest, ita contrahere se, ut ad priuati speciem proxime accedat; nec propterea

ταπεινότερον, ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶςπραχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφῶ τοιαύτη τυχεῖν, δυναμένῃ μὲν διὰ ἡθους ἐπεγείραί με πρὸς ἐπιμέλειαν, ἐμαυτῷ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ σοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδία μοι ἀφυῇ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωματίον διάσροφα· τὸ μὴ ἐπίπλεόν με προκόψαι ἐν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεχέσθην, εἰ ἡδόμεν ἐμαυτὸν εὐδῶς προϊόντα. τὸ φθάσαι, τὰς τρεφέας ἐν ἀξιώματι καταστήσαι, ἃ δὴ ἐδόκην μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τῷ μὴ, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξιν. τὸ γνῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥῥύικον, Μάξιμον. τὸ φαντασθῆναι περὶ τῷ κατὰ φύσιν βίῃ ἡναργῶς καὶ πολλάκις, οἷος τίς ἐστὶ ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδύσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοαῖς, μηδὲν καλύειν ἤδη κατὰ φύσιν ζῆν με, ἢ ἀπολείπεσθαι ἔτι τέτταρα παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μονα-

tamen, vel demissius, vel remissius se gerat in eis, quae pro republica ad morem imperatorium sunt exsequenda. quod fratrem eum nactus sum, qui ad curam mei agendam suis moribus me exstimularer, quique simul honore adfectuque erga me suo animum mihi oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi, nec corpore distorti obrigerint: quod progressus non fecerim ampliores in rhetorica, poetica, studiisque aliis eiusmodi, quae me forsan praepeditum detinuissem, si in eis me feliciter profecisse sensissem. quod nutritios meos ad honores, quod expetere ipsi videbantur mihi, mature euexerim, nec spe distulerim, quum iuvenes adhuc essent, deinceps id facturum me. quod Apollonium, Rusticum, Maximum norim. quod de modo vitae naturae convenienter agenda, claras satis ac frequentes eas cogitationes in animo habuerim: ut, quantum ad Deos attinet, ac suggestiones, adiutationes, inspirationes ab ipsis profectas, nihil obstat omnino, quo minus iuxta naturae praescriptum confestim viam, nisi ipse tandem in culpa sum, qui Deorum submonitiones, et

ἐκὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τα-
 σῶτον ἐν τοιαύτῳ βίῳ· τὸ μῆτε Βενεδικτῆς ἁψαδοῦ, μῆ-
 τε Θεοδοῦτος· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γε-
 νόμενον ὑγιαῖναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥυσίῳ,
 μηδὲν πλέον πρᾶξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγων· τὸ μέλλου-
 σαν νέαν τελευτᾶν τὴν τελευτᾶσαν, ὅπως σικῆσαι μετ' ἐμῶ
 τὰ τελευταῖα ἔτη. τὸ ὅσάκις ἐβλήθη ἐπικερῆσά τι-
 νι πενομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρῆζοντι, μηδέποτε ἀκῶσαι
 με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ αὐ-
 τῷ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἐτέρεα μεταλαβεῖν, μὴ
 συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, ἔτωσί μὲν
 πευθίνιον, ἔτω δὲ Φιλότοργον, ἔτω δὲ Ἀφελῆ· τὸ ἐπι-
 τηδεῖων τροφέων εἰς τὰ παιδία εὐπορήσαι. τὸ δὲ ὄντι-
 ράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύ-
 ει αἶμα καὶ μὴ ἰλγυγῖαν, καὶ τέττα ἐν Καίῳτῃ ὥσπερ
 χρέση. ὅπως τε ἐπεθύμησα Φιλοσοφίας, μὴ ἐμπε-
 σεῖν εἰς τινα σοφιστὴν, μηδὲ ἀποκαθῆσαι ἐπὶ τοῦς

tantum non claras praeceptiones neutiquam obseruem:
 quod in vita, qualis ea fuerit, corpus mihi tam diu per-
 durauerit: quod nec Benedictam, nec Theodotum attige-
 rim: sed et postea, ex adfessionibus amatoriiis, quibus cor-
 ruptus fueram, ad sanitatem redierim: quod, quum Rustico
 saepe succenserem, nihil ultra admiserim, cuius poeniteret
 me posset. quod mater mea, quamuis iuuenis esset deces-
 sura, mecum tamen nouissimos aetatis annos transegerit.
 quod, quoriescumque animus fuit, pauperi alicui, aut alias
 indigo, opem ferre, numquam responsum est, non suppe-
 tere nummos mihi, vnde id fieret: quodque nulla mihi um-
 quam talis necessitas obtigerit, vt ab alio sumere cogerer.
 quod vxor eiusmodi mihi obuenerit, tam obsequens, tam
 amans, tam simplex: quod ea fuerim illorum copia instru-
 ctus, qui ad liberos educandos mihi idonei existerent. quod
 per insomnia remedia mihi fuerint indicata, quum alia,
 tum aduersus sanguinis excreationem et capitis vertigi-
 nem: quod et Caietae aliquando factum est. quod, quum
 philosophandi cupiditas incessisset, non in sophistam ali-
 quem inciderim, nec commentariis euoluendis, vel syllo-

συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμὸς ἀναλύειν, ἢ πρὸς τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δέεται.

Τὰ ἐν Κβαδοῖς πρὸς τῷ Γρανᾷ.

gismis resoluendis, vel meteorologicis discutiendis, tempus deses contriuerim. etenim ista omnia Diis adiutoribus ac Fortuna indigebant.

Quae apud Quados ad Granuam.

ΒΙΒΛΟΣ Β΄.

ἘΩθεν προλῦγειν ἑαυτῷ· Συντεύξομαι περιέργῳ, ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολεστῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. πάντα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τῶν ἀγαθῶν, ὅτι καλὸν, καὶ τῶν κακῶν, ὅτι αἰχρὸν, καὶ τὴν αὐτῇ τῷ ἀμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, ἐχὼ αἵματος, ἢ σπέρματος τῇ αὐτῇ, ἀλλὰ νῦν, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, ἔτε βλαβῆναι ὑπὸ τινος αὐτῶν δύναμαι· αἰχρῶ γὰρ με ἐδδεις περιβάλλει· ἔτε ὀργίζεσθαι τῷ συγγενεῖ δύναμαι, ἔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γε-

LIBER II.

MANE praedicere memento tibi: hodie futurum est, ut rem habeam cum curioso aliquo, ingrato, proteruo, doloso, inuido, illiberali. obueniunt illis ista omnia a bonorum malorumque incertitia. ego vero, quum et naturam boni norim, quod honestum, malique, quod inhonestum sit, ipsamque adeo delinquentis naturam, quod congener mihi sit, non tam quod sanguinis seminisque eiusdem, quam quod mentis ac portionis diuinae mecum particeps; nec laedi posse me ab horum ullo compertum habeo: (neque enim inhonesta re aliqua me quisquam inuoluerit) sed nec succensere conge-

γόναμεν γὰρ πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς
βλέφαρα, ὡς οἱ τοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων.
τὸ ἔν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις, παρὰ φύσιν. ἀντιπρακτι-
κὸν δὲ τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποσρέφειν.

β'. Ὁ, τι ποτὲ τῷτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευ-
μάτιον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι
σπῶ. εἰ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν
σαρκίαν καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀσάγια, καὶ κροκύ-
φαντον, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θεά-
σαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· ἐδὲ αἰεὶ
τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμύμενον, καὶ πάλιν
ροφάμενον· τρίτον ἔν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὧδε ἀπονοήθη-
τι· γέγων· εἰ· μηκέτι τῷτο ἐάσης δαλεῦσαι· μηκέτι καθ'
ὄρμην ἀκοινώνητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἶμαρ-
μένόν, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

γ'. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεσά. τὰ τῆς τύχης
ἐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν
προνοία διαικυμένων, πάντα ἐκείθεν ρεῖ· πρόσεσι δὲ τὸ

neri possum, eumue odisse. siquidem ad mutuas operas nati
sumus; quomodo pedes, manus, palpebrae, dentium supe-
riorum inferiorumque ordines. aduersari itaque sibi inuicem
praeter naturam. aduersantis est autem succensere et auersari.

2. Quidquid sum, constat id omne caruncula, animula,
et parte principante. *proinde* mitte libros: nec distrahere
amplius: (nihil obstat, quo minus hoc facias) sed tamquam
qui iam statim moriturus sis, carnes istas contemnas: cruor
est, et ossicula, et reticulum ex nervis, venulis, arteriisque
contextum. Quin et animam considera, qualis fit: spiritus
est, *sive aer*; nec is semper idem, sed qui iugiter efflatus de-
nuo resorbetur. tertium restat, pars illa principatum gerens.
tu ergo sic tecum: senex es: partem tui principem seruire
ulterius nō fuieris: sed nec motibus a communione humana
alienis raptari: nec fatum vel praesens inique ferre, vel fu-
turum pauere.

3. Deorum opera prouidentiae plena sunt, nec quae
fortuna fiunt, absque naturae ope proueniunt, aut sine con-
nexu implexuque rerum earum, quae prouidentia dispen-

ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, ἔ μέρος ἐστὶ παντὶ δὲ φύσεως μέρος ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τῷ ὅλῳ φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωτικόν. σώζῃσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, ἕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. ταῦτά σοι ἀρκεῖται, αἱ δόγματα ἐσὼ. τὴν δὲ βιβλίῳ διδῶν ῥίπον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.

δ'. Μέμνησο, ἐκ πόσων ταῦτα ἀναβάλλῃ; καὶ ὅπως σάκεις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, ἔ χρεῖ αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθῆσθαι, τίνος κόσμος μέρος ἐστὶ καὶ τίνος διοικῆντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης καὶ ὅτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τῷ χρόνῳ, ὃ εἴαν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χεῖρη, οἰχῆσεται, καὶ οἰχῆσῃ. καὶ αὐθις ἔχῃ ἤξειται.

ε'. Πάσης ὥρας φροντίζε σιβαρῶς, ὡς Ρωμαῖος, καὶ ἄρην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστῃ σεμνότητος, καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δι-

stantur. inde profuunt omnia: accedit et necessitas quaedam, et totius mundi. cuius tu pars es, utilitas. illud est autem parti unicuique bonum, quod universi fert natura, quodque ad eandem conservandam conducit. porro conservant mundum hunc, sicut elementorum, ita et concretorum ex his mutationes. Ista tibi sufficiant: decretorum vice iugiter sint, librorum vero sitim pelle; ut ne murmurans moriaris, sed vete propitius, Deoque ex animo gratus,

4. Memento, quamdiu ista distuleris, et quoties opportunitates a diis tibi oblatae neglexeris. tandem aduertas oportet, cuiusnam mundi pars sis, et cuiusnam mundi rectoris propago: sed et praescriptum esse tibi temporis terminum: quod, nisi ad *animum* serenandum accommodaueris, auolaturum est illud, te simul abrepto, nec deinceps rediturum.

5. Cura haec iugiter incumbat tibi, ut, quidquid in manibus est, strenue peragas, prout Romanum virumque decet, cum exquisita, nec arcessita tamen, gravitate, humanitate,

καιότητος πρᾶσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν. ποριεῖς δὲ, ἂν, ὡς ἐχάτην τῆ βίᾳ, ἐκάστην πρᾶξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπαδῆς ἀποστροφῆς ἀπὸ τῆ αἰεῖντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσχερῆσεως πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. Ὅζως, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ἃν κρατήσας τις δύνата εὔρειν καὶ θεαδῇ βιωσάμειν; καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον εὐδὲν ἀπαιτήσασκε παρά τῆ ταῦτα φυλάσσοντος.

ς'. Ὑβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ· τῆ δὲ τιμῇσαι σεαυτὴν ἐκέτι καιρὸν ἔξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. ἔτος δὲ σοὶ σχεδὸν δίνυται, μὴ αἰδῆμένη σεαυτήν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοίριαν.

ζ'. Περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· καὶ σχολὴν παρέσχε σεαυτῷ τῆ προσμανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ρεμβόμενος. ἤδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν φυλακτέον. ληρῶσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων οἱ κε-

libertate, iustitia: animuniquē interim ab aliis omnibus cogitationibus abducas. abduces autem, si, tamquam vitae tuae nouissimam, actionem vnamquamque peregeris; temeritate omni liberam, et declinatione per adfectus vim a rationis dictamine; simulatione itidem, et amore sui, eorumque, quae a numine destinata sunt, auersatione. Vides, quam pauca sint, quae si quis tenuerit, prosperam ac diuinam propemodum vitam degere detur. siquidem et dii ipsi nihil amplius exigunt ab eo, qui ista obseruauerit.

6. Ignominia, ignominia, inquam, te adfiscis, o anima. honorem autem tibi tuum vindicandi, haud erit amplius oportunitas. fugit enim unicuique brevis aetas. ea vero tibi prope confecta est, dum tui ipsius reuerentiam nullam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

7. Ne te distrahant, quae extrinsecus obueniunt tibi: sed otium tibi praestes, quo boni aliquid addifcas, et huc illuc ferri desinas. ceterum et alia hic alucinatio cauenda est. nugis siquidem agunt actiuosi haud pauci, dum vitam agendo

κμηρότες τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

ή. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν ἄλλῃ ψυχῇ γίγνεται, ἔραδῶς τις ὥφθη κακοδαιμονῶν· τὰς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολυθῆντας ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

θ. Τέτων αἰεὶ δεῖ μεμνηθῆαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὁποῖα τῇ ὅλῃ ἔσα, καὶ ὅτι ἔδεις ὁ καλύων τὰ ἀκόλῃθ' αὐτῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε αἰεὶ καὶ λέγειν.

ι. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν ἀμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνει, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελόμενα τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμόμενος μετὰ τινος λύπης καὶ λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἠττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις· ὁρῶντος ἔν καὶ φιλοσοφίας

conterunt; sed scopum, ad quem conatus suos cogitationesque omnes dirigant, sibi propositum nullum habent.

8. Vix, aut ne vix quidem, quisquam ideo infelicitè agere deprehensus est, quia in alienis animis quid ageretur, non animaduerterit: ceterum qui animorum suorum motus non attendunt, hi vero infelicitè agant necesse est.

9. Horum meminisse semper oportet, quæ uniuerſi, quæ tua natura sit, quomodo hæc ad illam adfecta, qualisque pars qualis uniuerſi exſiſtat; quod etiam nemo fit, qui prohibere te poſſit, quo minus ea facias dicasque ſemper, quæ naturæ illi, cuius pars es, ſententia fuerint.

10. Philoſophice Theophrastus, in peccatis inter ſe conferendis, (prout vulgo conferri ſolent) dicit; grauiora eſſe, quæ per cupidinem, quam quæ per iram admittuntur. etenim, qui irascitur, cum dolore quodam et contractione animi occulta a rationis tramite declinare videtur; qui vero per cupidinem delinquit, quia voluptate vincitur, intemperantior quodammodo, et in peccando effeminatior videtur: recte

αἰξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύπης· ὅπως τε ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἠναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὤρηται, Φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξάι τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

ια'. Ὡς ἤδη δυνατῷ ὄντος ἐξιέναι τῷ βίῳ, ὥτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, ὃδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε ἔκ ἂν περιβάλοιν· ἢ δὲ εἰ τι ἔκ εἰσιν, ἢ ὃ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἀνθρώπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἰ τι κακὸν ἦν, καὶ τῷτο ἂν προϊδόντο, ἵνα ἐπὶ τὸ πᾶν μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρῳ μὴ ποιῇ ἀνθρώπον, πῶς ἂν τῷτο βίον ἀνθρώπου χεῖρῳ ποιήσειεν; ὅτε δὲ κατ' ἄγνοίαν, ὅτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ

igitur, nec indigne philosopho, pronuntiauit, amplioris esse criminis, quod cum voluptate, quam quod cum dolore admittitur. atque omnino alter ei similior existit, qui prior laesus doloris ratione ad irascendum adigitur: quum is sponte sua ad laedendum feratur, qui ad perpetrandum quidquam cupidine ducitur.

II. Ita quaeque facias cogitesque, oportet, ut qui confestim e vita hac possis discedere. humanis autem excedere, siquidem dii sunt, nihil est grave. neque enim malo ullo illi inuoluent te. si vero vel nulli sunt, vel nullam rerum humanarum curam gerunt, quid attinet tandem vivere in mundo, vel deorum, vel providentiae inani? ceterum et sunt illi, et res humanas curant: et ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum si quid malum existeret, et de hoc utique pariter prospexissent, quo in ipso situm foret, in istud quoque ne incideret. at vero, quod hominem deteriore non facit, vitam hominis deteriore efficere qui possit? nec imprudens autem, nec prudens utique; sed praecavere, aut corrigere, impotens,

τῶν ὅλων φύσις παρῆιδεν ἄν' ἔτε ἂν τηλικῶτον ἡμαρ-
 τεν, ἥτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώ-
 ποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίῃ. θάνατος
 δέ γε καὶ ζωὴ, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή,
 πλῆτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίῃ ἀν-
 θρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, ἔτε καλὰ
 ὄντα, ἔτε αἰχρά. ἔτ' ἄρ' ἀγαθὰ, ἔτε κακὰ ἐσι.

ιβ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν
 κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι αὐτῶν,
 οἷά ἐσι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεά-
 ζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβῆντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα·
 πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρὰ, καὶ εὐ-
 φθαρτα, καὶ νεκρά, νοεῶς δυνάμειος ἐφιστάναι. τί εἰσιν
 ἔτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν· τί ἐσι
 τὸ ἀποθανεῖν καὶ ὅτι, ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ με-
 ρισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ,
 ἔκτετι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι, ἢ φύσεως ἔργον.

vniuersi natura neglexit ista: nec errorem tam immanem ad-
 misisset vmquam, siue per impotentiam, siue per imperitiam,
 vt bona ac mala, bonis malisque ex aequo hominibus, nullo
 facto discrimine, contingere pateretur. atqui mors et vita, ho-
 nor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, ista
 omnia bonis pariter malisque contingunt, quum nec honesta
 ea, nec inhonesta sint. nec bona itaque, nec mala sunt.

12. Facultatis rationalis est, considerare, quam velociter
 euanescent omnia, in mundo corpora, in aeuo eorumdem et-
 iam memoria: cuiusmodi sint omnia, quae sub sensum ca-
 dunt; horumque ea maxime, quae vel voluptate adliciunt,
 vel dolore percellunt, vel cum fastu celebrantur: quam vi-
 lia, contemnenda, quam sordida, caduca, mortua sint. qui-
 nam ii sint, quorum opiniones vocesque claritatem largiun-
 tur. quid sit ipsum mori: quodque, si quis rem ipsam per se
 intueatur, cogitationeque ab illa submouerit ea omnia, qui-
 bus tamquam laruis horrendis instructa imaginationi nostrae
 se obiiicit, nihil esse aliud comperiet, quam opus naturae.

Φύσεως δὲ ἔργον ἢ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστὶ τοῦτο μέντοι οὐ μόνον Φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ· πῶς ἄπτεται θεῶν ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτῷ μέρος, καὶ ὅταν πῶς ἔχῃ διακίηται τὸ τῷ ἀνθρώπῳ τῷτο μόριον.

γ'. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τῷ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένῳ, καὶ τὰ νέεσθαι γᾶς, Φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμαίσεως ζητῶντος, μὴ αἰσθομένης δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μὲν τῷ ἑνδον ἑαυτῷ δαίμονι εἶναι, καὶ τῷτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτῷ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν, καὶ εἰκασιότητος, καὶ δυσαρεστῆσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἐστὶ δὲ, ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἄγνοίαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· ἐκ ἐλάττων ἢ πῆρωσις αὐτῇ τῆς σεξισκίσης τῷ διακίηνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλαινα.

ιδ'. Κἂν τρισχίλια ἔτη βιώσεται μέλλης, καὶ τοσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι εἰς ἄλλον ἀπο-

opus autem naturae vllum quisquis expauescit, puer est. verum enimvero mori non est opus tantum naturae, sed quod eidem et conducatur: *eiusdem denique facultatis fuerit, considerare*, homo Deum quomodo, et qua sui parte contingat; quoque pacto habitura se sit pars ista, vbi corpore soluta fuerit.

13. Nihil homine illo miserius est, qui omnia vndique peruagatur, et quum ea, quae subter terram sunt, quod ille ait, scrutatur, tum quae in animis alienis, coniectura nititur indagare: nec intelligit interim sufficere sibi, vt cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque legitime colat. colet autem, si adfectibus immunem custodierit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel dii, vel homines egerint, quae enim dii agunt, virtutis nomine, veneranda: quae homines, cognationis ratione, sunt amica: sed et modo quodam misera quandoque ob bonorum malorumque ignorance, nec sane defectus hic minor est illo, qui alba et nigra intromiscere prohibet.

14. Etiam si ter mille annos victurus esses, et totidem insuper myriadas; illud tamen meminisse debes, nec vllam

βάλλει βίον, ἢ τῷτον, ὃν ζῇ· εἰδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς ταυτὸ ἐν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον, (εἰ) καὶ τὸ ἀπολλύμενον, ἐκ ἴσον· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον ἕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. ἕτε γὰρ τὸ παρωχικός, ἕτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὁ γὰρ ἐκ ἔχει, πῶς ἂν τις τῷτο αὐτῷ ἀφέλοιτο; τέτων ἐν τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι· ἑνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίδι ὁμοειδῇ καὶ ἀνακυκλόμενα, καὶ εἰδὲν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται. ἑτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα τεθνηζόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, εἰ φερίσκεισθαι μέλλει, ὅπερ γε ἔχει καὶ τῷτο μόνον· καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, ἐκ ἀποβάλλει.

16. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρησίμον τῷ λεγομένῳ, εἰάν τις αὐτῷ τὸ νόσιμον μέχρη τῷ ἀληθῆς δέχεται.

aliam vitam ab ea, quam degit, amittere quemquam: nec aliam ab ea, quam amittit, degere. eodem ergo redit longifissimum aetatis spatium cum eo, quod est breuissimum. praelens siquidem tempus est omnibus aequale: et quod amittitur, ergo aequale est omnibus: eademque ratione id, quod amittitur, momentaneum tantum esse constat. neque enim aut praeleritum, aut futurum, amittere quis potest. nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? horum itaque duorum meminisse oportebit: alterius nimirum, quod omnia ab aeterno consumilia fuerint, et in orbem ferantur: itaque nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per tempus interminatum, eadem quis visurus sit. alterius vero, quod is, qui quam diutissime vixerit, et is, qui quam celerrime mortuus fuerit, tantumdem vitae prorsus amittit vterque. praelens siquidem duntaxat vterque tempus amittit, quum hoc duntaxat habeat, nec amittere possit quis, quod non habet.

15. In opinione sita sunt omnia. docent hoc, quae a Monimo dicta sunt. horum autem utilitas comparebit, si quis, quae festiue ab illo conscripta sunt, quatenus veritatem habent patrocinantem, admiserit.

15. Τρεῖς αὐτὴν ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχὴ, μάλιστα μὲν, ὅταν ἀπόσημα μὲν καὶ οἷον Φῦμα τῷ κόσμῳ ὅσον ἐφ' αὐτῷ γένηται. τὸ γὰρ θυχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόσασίς ἐστι τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει ἐκάστῃ τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρωπὸν τινα ἀποσραφῇ, ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάψασα, ὅσαι εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει αὐτὴν, ὅταν ἡσᾶται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάσῃ, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξιν τινα αὐτῆς καὶ ὀρμὴν ἐπ' ἑδνα σποπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀπαρakoλῃ θήτως ὅτιον ἐνεργῇ, δεόν καὶ τὰ μικρότατα κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

16. Τῷ ἀνθρώπῳ βίς ὁ μὲν χρόνος, σιγμὴ ἢ δὲ ὥσια, ῥέσας· ἢ δὲ αἰσθησις, ἀμυδρά· ἢ δὲ ὅλα τῷ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἢ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἢ δὲ

16. Contumelia se adfcit anima humana : in primis, quando abscessus et quali struma mundi, quantum in ipso est, euadit. abscessionem enim facit a natura, in cuius parte aliqua reliquorum omnium cuiusque natura continetur, qui re aliqua obueniente offenditur. deinde quum vel hominem quemcumque auersatur, vel laedendi consilio aduersatur alicui : huiusmodi sunt autem irascentium animae. tertio contumelia se adfcit, quum voluptati, vel dolori, succumbit. quarto, quum simulat, ac ficte, vel falso agit quidquam, loquiturue. quinto, quoties actionem, aut conatum suum ad nullum certum scopum destinat, sed temere agit, et nescia ipsa, quid velit : quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, vt ad finem ipsum referantur : finis autem animantium rationis participum hic est, vt ciuitatis ac politiae antiquissimae rationi legibusque oblequantur.

17. Vitae humanae tempus, punctum est : natura, fluxa : sensus, obscurus : corporis vniuersi fabrica, putrescere prona : anima, vaga : fortuna, res imperuestigabilis : fama,

τύχη, δυστέκμαρτον, ἢ δὲ Φήμη, ἀκρίτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τῷ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένος ἐπιδημία· ἢ ὑπεροφημία δὲ, λήθη. τί ἐν τῷ παρὰ πέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον φιλοσοφία. τῷτο δὲ ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαίμονα ἀνύβριτον, καὶ ἀσινῇ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιῶντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῇ τῷ ἄλλον ποιῆσαί τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὥς ἐκεῖθεν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἴλεω τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὥς ἔδεν ἄλλο, ἢ λύσιν τῶν σοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς σοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπὶ δὴταί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· ἔδεν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνέντῳ.

quiddam iudicii experts: et, vt verbo dicam, omnia, corporis quidem fluuius; animae vero, somnium et fumus: vita, militia et hospitis in peregrino mora: fama postuma, obliuio mœra. quidnam est ergo, quod *hominem* deducere et transmittere possit? res sola et vnica est, philosophia. ea autem in hoc consistit, vt genium quis suum interim conferuet integrum, contumelia ac laesione omni immunem, voluptate ac dolore omni superiorem, nihil temere, aut fiste simulatque agentem, sibi sufficientem, quum, vt alii faciant, aut ne faciant quid, opus nihil habeat: porro, quaecumque eueniunt, ac destinantur sibi, ita excipientem, tamquam inde obuenientia, vnde venerit ipse: mente denique propitia placidaque mortem ipsam expectantem, tamquam elementorum eorum dissolutionem, ex quibus animal vnumquodque consistit. si autem elementis ipsis nihil graue contingit, quod in alterum vnumquodque eorum iugiter transmutatur, cur illam, quae omnibus accidit, mutationem ac dissolutionem metuat, aut suspectam quis habeat? secundum naturam quippe sit: nihil est autem malum, quod est naturae consentaneum.

Quae Carnunt.

ΒΙΒΛΟΣ γ.

Οὐχὶ τῷτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτῷ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ κεῖνο λογιστέον, ὅτι, εἰ ἐπὶ πλεονεξία τις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐδῆς ἢ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντείνεσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. εἰ γὰρ παραληρεῖν ἄρξῃται, τὰ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὀρεῖσθαι, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἐκ ἐνδεήσεως· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τὰς τῷ καθήκοντος ἀρετὰς ἀκριβῶς, καὶ τὰ προφαινόμενα διακρίνειν, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμῶν συγγεγυμνασμένους πάντας χρῆζει, προαποσβέννυται. καὶ ἐν ἐπείγεσθαι, ἢ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θανάτῳ ἐκαστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολύθησιν προαπολήγειν.

LIBER III.

NON est hoc tantum nobis cogitandum, singulis diebus absumi vitam, minoremque eiusdem supereffe portionem: sed et illud reputandum, quod, si quis diutius vitam protraxerit, incertum sit, utrum mentis vires pariter idoneas sit habiturus ad rerum intelligentiam, et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque peritiam contendit. nam si delirare coeperit, perspiratio forsan, et nutritio, et imaginatio, et appetitus, et istiusmodi reliqua, nequaquam deficient: ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolovere, et quae animo conceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et eiusmodi uniuersa, quae rationem probe subactam desiderant, *haec, inquam, vis iam prorsus extincta iacebit.* Festinandum itaque, non hac sola ratione, quia mortem propius per momenta singula acceditur; sed hac insuper, quia rerum consideratio et intellectus ante mortem nos saepenumero destituit.

Β'. Χρὲ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινομένοις ἔχει τι εὐχαρι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτε ὀπτωμένα παραρρήγνυτά τινα μέρη καὶ ταῦτα ἐν τὰ διέχοντα, ἕτως καὶ τρόπον τινα παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιίας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ιδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ὠραιότατά ἐσι, κέχνηεν. καὶ ἐν ταῖς δρυπετέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἴδιον τι κάλλος τῷ καρπῷ προσέθισιν. οἱ σάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τῷ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν σῶν ἐκ τῷ σώματος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν ἢ τις σκοποῖη, πόρρω ὄντα τῷ εὐεϊδῆς, ὅμως, διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολουθεῖν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν ἐδὲν ἐχέι δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολουθήσιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι. ἕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, ἐχ' ἥτσον ἡδέως ὁψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλά-

2. Etiam istud est observatu non indignum, quod ea quoque, quae a natura genitis superueniunt, gratiam suam quamdam et venustatem obtinent. quemadmodum panis, quum coquitur, particulas quasdam diffindi cernimus: attamen intercisa et hiantia ista, quamvis ab artis pistoriae instituto aliena, decoris speciem quamdam prae se ferunt, et comedendi desiderium suo modo irritant. ficus quoque, ubi plene maturuerint, dehiscunt. sed et in oliui praematuris illud, putredini vicinum, gratiam peculiarem quamdam baccae conciliat. spicae itidem deorsum vergentes, et leonis supercilium, et aprorum ab ore diffuens spuma, multaue alia istiusmodi, quae seorsim si quis intueatur, sunt venustate omni procul: quia tamen rebus naturalibus adnascuntur, et ornatum illis adiiciunt, et contemplantium quoque animos adficiunt. proinde, si quis animum ac cogitationem norit altius defigere in ea, quae in vniuerso hoc fiunt, nihil fere etiam in eis, quae quasi appendicis cuiusdam loco *res naturales* consequuntur, deprehendet, quod non etiam cum oblectatione quadam huic ipsi commendare sese videatur. quin et idem ferarum rictus veros haud minore cum voluptate

σαι μιμνέμενοι δεικνύουσιν. καὶ γεὰς καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὄραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτῷ σώφροσιν ὀφθαλμοῖς ὄραν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἑ παντὶ πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ἀκραιωμένῳ προπεσῆται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, νοσήσας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν· εἴτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπερωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήιος, καὶ Γαῖος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἰππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοὶ ποτε ἐξῆλθον τῇ βίῃ. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τῷ κόσμῳ ἐκπυρώσεως τοσαῦτα φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ καταχεχρισμένος ἀπέθανεν, Δημόκριτον δὲ οἱ φθεῖρες, Σωκράτην δὲ ἄλλοι φθεῖρες ἀπέκτειναν. τί ταῦτα; ἐνέβης, ἐπλευσας, κατήχθης· ἐκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, ἐδὲν θεῶν κενόν, ἐδὲ ἐκῆ.

contuebitur, quam pictorum fictorumue arte per imitationem expressos. tam vetulae item vetulie maturitatem quamdam ac decorem, quam et quidquid in pueris venustatis animum adlicentis deprehenditur, castis oculis spectare poterit. denique contingunt multa huiusmodi, quae non cuius sunt grata, sed illi duntaxat, qui aduersus naturam operaque eiusdem animum habuerit probe conciliatum.

3. Hippocrates, ubi multos sustulerat morbos, morbo tandem et ipse sublatu est. Chaldaei, quum multorum mortem praedixissent, morti demum et ipsi concesserunt. Alexander, Pompeius, C. Caesar, quum tot vrbes funditus eueritissent, tot hominum myriades in praelio cecidissent, ipsi quoque tandem vita exceßerunt. Heraclitus, de mundi conflagratione quum prolixè differuisset, aqua *intercuto* viscera distentus, stercoreque oblitus bubulo, interiit. Democritum pediculi, Socratem etiam pediculi, sed aliusmodi, sustulerunt. quorsum ista? nauem conscendisti, nauigasti, appulisti: egredere. si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, numinis est inane. sin sensu cariturus sis, defines voluptatibus ac dolori-

εἰ δὲ ἐν ἀνασθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσάτω χεῖρονι τῷ ἀγγεῖω. ἢ περιέσι τοῦ ὑπηρετῆν· τὸ μὲν γὰρ νῆς καὶ δαίμων, τὰ δὲ γῆ καὶ λύθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τῇ βίᾳ μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ. ἤτοι γὰρ ἄλλὰ ἔργα εἶρη, ταῦτέστι φανταζόμενος, τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τί νος ἔνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνδυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τῇ ἰδίᾳ ἡγεμονικῇ παρατηρήσεως. χρεὶ μὲν ἔν καὶ τὸ εἰκῇ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρημῷ τῶν φαντασιῶν περιψάσθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περιεργον, καὶ κακώτερον καὶ ἐδιδόσθαι ἑαυτὸν, μόνᾳ φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἰ τις ἄφρων διανέροιτο, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παρρησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιτο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς δηλὰ εἶναι, ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῇ, καὶ ζῶς κοινωνικῇ, καὶ ἀμελῆντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινός, ἢ βασικανίας καὶ

bus distineri; defines vasi tanto deteriori inferuire. an non enim praestantius est id, quod inferuit? quum alter mens et genius, alter limus et sanies sit.

4. Quod superest vitae reliquum, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectauerit; puta, cogitando, quid iste vel ille agat, et quorsum hoc vel illud agat, quid loquatur, quid cogitet, quid machinetur, et cetera. etenim operis alieni observatio, a mentis propriae custodia cogit euagari. oportet itaque in cogitationum serie frustaneum et superfluum omne declinare: curiosum autem et malignum multo magis: adfuefacere vero te debes, ut ea duntaxat cogites, de quibus, si quis subito te requisierit, quid nunc in animo versas, libere statim respondere queas, istud vel illud: vnde palam fiat extemplo, esse omnia apud te simplicia beneuolaeque, animalis sicut socialis, et cogitationes omnes neglectim habentis, quaecumque voluptatem, aut luxum, villo modo respiciant; aut aemulationem etiam, aut inuidentiam et suspicionem, aut apud

ὑποψίας, ἢ ἄλλῃ τινὰς, ἐφ' ᾧ ἐρυθρίασκειας ἐξηγέμενος, ὅτι ἐν νῶ αὐτὸ εἶχες. ὁ γὰρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερυθέμενος, τὸ ὥς ἐν ἀρίστοις ἦδη εἶναι, ἱερεὺς τις καὶ ὑπεργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτῷ, ὃ παρέχεται τὸν ἀνθρώπον ἀχραντὸν ἡδονῶν, ἀτρωτὸν ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναιδέτητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἀδελγὲς τῷ μεγίστῳ, τῷ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνην βαβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολυλάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελῆς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πρᾶσσαι, ἢ διανοεῖται. μόνῃ γὰρ τὰ ἑαυτῷ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγκλωθόμενα διηνεκῶς ἐννοεῖ· κακῆϊνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἢ γὰρ ἐκάστῳ νεμομένη μεδῖρα συνεμφέρεται τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κηδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων

quidlibet, de quo proloqui pudeat, hoc te vel illud in animo habuisse. Vir ita compositus, quo minus in optimorum numero censeatur, iam nihil est, quum deorum sacerdos ac minister quidam existat, eoque, quod intra se gerit, numine rite utatur, quod hominem *utique* praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesum, contumelia intactum, improbitatis ne sentientem quidem; certaminis praestantissimi, ne ab adfectu scilicet villo subuertatur, athletam; iustitia penitus imbutum; ex animo prorsus amplexantem, quaecumque ex lege diuina illi attributa contigerint; qui raro admodum, nec citra magnam aliquam atque in commune vtilem occasionem aduertat, quid alius quispiam dicat, faciat, cogitet, suis enim duntaxat agendis intentus est; sibi que ab vniuerso destinata cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat, ista optima esse persuasum habet. fors enim vnicuique assignata et conducit ei, et in eum finem est eidem collata. meminit etiam, cognatum esse rationale omne: et naturae ipsius humanae rationem ab vnoquoque hoc exigere, vt hominibus

κατὰ τὴν τῷ ἀνθρώπῳ φύσιν ἐστίν. δόξης δὲ ἔχῃ τῆς παρὰ πάντων ἀνδεκτεῖν, ἀλλὰ τῶν ὁμολογούμενων τῇ φύσει βιούντων μόνον. οἱ δὲ μὴ ἔτιως βιῶντες, ὅποιοι τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἷων φύρονται, μεμνημένος διατελεῖ. ἔτι τοίνυν ἔδδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἷγε ἔδδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονταί.

ἔ. Μῆτε ἀκρίσιος ἐνέγχει, μῆτε ἀκοινώνητος, μῆτε ἀνεξέταστος, μῆτε ἀνδελκόμενος· μῆτε κομψείᾳ τὴν διανοίαν σὺ καλλωπίζετω· μῆτε πολυρρήμων, μῆτε πολυπραγμων ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔσω προσάτης ζῶν ἄρρενος, καὶ πρεσβύτερ, καὶ πολιτικῷ, καὶ Ῥωμαίῳ, καὶ ἀρχοντος, ἀνατεταχότος ἑαυτὸν, ὅς ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τῷ βίῳ εὐλυτος, μῆτε ὄρεα δεόμενος, μῆτε ἀνθρώπων τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς τῆς ἑξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροσδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὁρῶν ἔν τι ναι χρῆ, ἔχῃ ὁρῶμενον.

quorumvis curam habeat. porro, nec a quibuslibet existimationem esse amplectendam; sed ab eis tantum, qui naturae consentaneam vitam agunt. qui secius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volentur, in memoria habet. itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsis placent.

5. Neque inuitus *quidquam* agas, neque societatis communis immemor, nec, nisi re probe prius explorata, adgressus, nec *adfectibus* abreptus. sed nec sensus tuos exornet sermonis elegantia; nec dictionis multae fueris, nec negotiis multi audis. faxis vero, ut qui in te residet Deus, praeses sit animantis masculi, aetate prouecti, reipublicae studiosi, Romani, principis; qui ita se composuerit, ut qui promptus decedere, classicum duntaxat, quo e vita auocetur, expectet. quique nec iuramento proprio, nec alius cuiusquam testimonio opus habeat. porro, vultus adsit hilaris, animusque ita comparatus, ut nec externo aliquo indigeas ministerio, nec tranquillitate ea, quam ab aliis suppeditari necesse sit; reatum denique, non surrectum, esse oportet.

5. Εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας, καὶ κατὰπαξ τῇ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου, ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ ἐν τῇ εἰμαρμένῃ, ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τὰς, Φημί, κρεῖσσόν τι ἔρως, ἐπ' ἐκείνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τῇ ἀρίστῃ εὐρισκομένῃ ἀπώλαυς. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτῇ τῇ ἐνδρυμένῃ ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ἡμέας ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφελκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένη· εἰ τὰς πάντα τὰ ἄλλα μὴ κρότερα καὶ εὐτελέτερα εὐρίσκεις, μηδὲν χώραν δίδω ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ρέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, ἔκ ἐτι ἀπερισπάτως τὸ ἀγαθὸν ἐκείνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾷν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, ὃ θέμις, εἰδ' ὅτις ἐτερογενὲς, οἷον τὸν παρὰ

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestabilius iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut vno verbo absolua omnia, animo ita adfecto, ut in eis, quae secundum rationis dictamen peragenda sunt, sibi met ipsismet ipsi, in eis, quae citra consilii proprii opem obueniunt, fato adquiescat; si quid, inquam, praestantius hoc aduerteris, eo te veritas, eodemque, tamquam bono praestantissimo, quo fruaris, toto animo fac incumbas. sin praestabilius nihil offenderis, genio in te collocato, quum ita fuerit comparatus, ut motus suos omnes sibi subiecerit, et visa quaeque diligenter exploret, et a sensuum adfectionibus, quod Socrates dicebat, sese abstraherit, deis autem se regendum permiserit, hominibusque quibusuis curam lubens impendat: si animo sic adfecto inferiora vilioraque cetera omnia deprehendis, nulli alii rei cuiquam locum concedas, ad quam animo deuergente si inclinaueris quidquam, bonum illud proprium et peculiariter tuum, quo minus libere colas praeferasque, obstabit: bono siquidem rationali et publicum spectanti nihil extraneum ex aduerso consistere fas est; vulgi, puta, existimationem, principatus,

πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλῆτον, ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνευγεν. σὺ δὲ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλᾷ τὸ κρεῖττον, καὶ τῆς ἀντιχρ. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῶς, τῆς τῆς εἰ δὲ τὸ ὡς ζῶν, ἀπόφνηαι, καὶ αὐτίφως Φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσης ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτῆ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίσιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων θεομένων. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτῆ νῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τῆς ἀρετῆς προελόμενος, τραγωδίαν ἔποιεῖ, ἔσενάζει, ἐκ ἐρημίας, ἔ πολυπληθείας δέσσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων, μήτε Φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλεον διάστημα χρόνος τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασπον χεῖσεται, ἔδ' ὅτιαν

diuitias, aut vitam voluptuariam. haec enim omnia, si vel minimum conuenire visā fuerint, praeualebunt confestim, et abripiunt te. at tu simpliciter libereque id, quod praestantius est, eligito, eique strenue adhaerescito. praestat autem id, quod conducit. itaque si *conducere tibi videbitur*, quatenus ratione praedictus es, retineas; sin, quatenus animatus es tantum, repudies; iudiciumque, quo minus externa rerum facie specieque corrumpatur, integrum seruare curae sit, quo rerum examen exquisitius instituas.

7. Nihil umquam in pretio pro vtili habeas, quod eo te adigat, ut fidem fallas, modestiam deseras, oderis quemquam, suspectum habeas, execreris, simules, appetas quidquam, quod parietes circumiectos velamentaue desideret. qui enim mentem geniumque eundem suum, et virtutis huiusce ritus sacros, ceteris omnibus antetulerit, is tragœdiam nullam excitat, non ingemiscit, non solitudine, non frequentia opus habet: quod est maximum, victurus est, *mortis* nec appetens, nec metuens: quin nec tantillum interesse censebit, spatio temporis prolixiore, an contractiore, anima sua corpore

αὐτῶ μέλει καὶν γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὕτως εὐλύτως ἀπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσεων τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβέμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινὶ τῶν οἰκείων νοεῖν πολιτικῆς ζωῆς τροπῇ γενέσθαι.

ή. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τῆ κεκολασμένη καὶ ἐκκεκαθαρμένη πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὑψηλὸν εὖροις. ἔδδ' ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτῇ ἢ πεπραμένη καταλαμβάνει, ὡς ἂν τις εἴποι τὸν τραγῶδον, πρὸ τῆ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάττεσθαι. ἔτι δὲ ἔδδ' ἐν δῆλον, ἔδδ' κομψόν, ἔδδ' προσδεδεμένον, ἔδδ' ἀπεχισμένον, ἔδδ' ὑπεύθυνον, ἔδδ' ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβει. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σὲ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλυσθον τῇ φύσει, καὶ τῇ τῆ λογικῆς ζωῆς κατασκευῇ. αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώπους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολοῦσίαν.

inclusa vtatur : vtpote qui, si statim demigrandum fuerit, perinde promptus sit decedere, ac aliud quid agere, quod modeste et decore agi oporteat. hoc autem vnum per vitam totam cauet religiose, ne mens sibi quidquam eorum subterfugiat, quae animantis rationalis et civilis propria sunt munera.

8. In hominis castigati atque expurgati animo, nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendas. neque vero vitam huius non consummatam fatum vmquam abruperit. perinde ac si tragoedum dixerit quis ante fabulam peractam scena cessasse. quin nec seruile quidpiam in eodem, aut adfectatum deprehendas, aut addictum, aut abscissum, aut quod censuram refugiat, aut quod latebras requirat.

9. Facultatem opinatricem venerare. in hoc enim sita sunt omnia, vt menti tuae nulla insit cogitatio, quae vel naturae, vel animantis ratione praediti conditioni non sit consentanea. postulat autem ista, vt nihil temere statuamus, vt hominibus beneuoli, deisque obsequentes simus.

ί. Πάντα ἔν ῥίψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύν-
 ἔχει καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν
 τῷτο, τὸ ἀκαριαῖον τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδή-
 λῳ μικρὸν μὲν ἔν, ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
 γωνίδιον, ὅπῃ ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑπεροφημία,
 καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα
 τεθνηξομένων, καὶ ἐκ εἰδότην ἐδὲ ἑαυτὸς, ὅτε γε τὸν
 πρόπαλα τεθνηκότα.

ια'. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παρατήμασιν ἐν ἔτι προς-
 ἔτω, τὸ ὄρον ἢ ὑπογραφὴν αἰεὶ ποιῶνται τῷ ὑποκίπτον-
 τος φαντασῶ, ὥστε αὐτὸ ὁποῖόν ἐστι κατ' ἐσίαν γυμνόν,
 ὅλον δὲ ὅλων διηρημένως βλέπειν, καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα
 αὐτῶ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ
 εἰς ἃ ἀναλυθῆσεται, λέγειν παρ' ἑαυτῶ. ἐδὲν γὰρ ἔτως
 μεγαλοφροσύνης ποιητικόν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀλη-
 θεία ἕκαστον τῶν τῷ βίῳ ὑποκίπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ
 αἰεὶ ἔτως εἰς αὐτὰ ὁρᾶν, ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποῖῳ τινὶ
 τῷ κόσμῳ, ὁποῖαν τινὰ τῷτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα

10. Missis itaque rebus ceteris, pauca ista apud te ha-
 beams: meminérisque insuper, vñumquemque praefens tan-
 tummodo aetatis spatium, quod puncti instar obtinet, viuere;
 reliquum tempus, vel iam exactum, vel in incerto plane situm.
 exiguum est itaque, quod viuit quisque; exiguus et telluris,
 in quo vitam agit, angulus: exiguum quiddam, quae et diu-
 tissime prorogatur, postuma fama; eoque homuncionum mor-
 ti celerrime concedentium, qui ne seipsos probe norint, ne-
 dum iam olim defunctum quempiam, successionibus propagata.

11. Eis, quae dixi, monitis salutaribus istud vñum adie-
 ctum sit, vt definitio siue descriptio fiat semper rei illius, quae
 sub cogitationem cadit: quo ipsa per se nuda ex natura sui,
 eademque integra, per partes sui vniuersas, quale quid sit,
 distíncte possis diiudicare; vtque apud te perpendas, et quod-
 nam sit nomen eius, quaeque eorum, ex quibus constat, et in
 quae futurum est, vt resoluatur denuo, nomina. nihil enim
 perinde magnanimitatem ingenerat, atque expedite vereque
 discutere posse vñumquodque eorum, quae in vita contin-
 gunt; eademque sic intueri semper, vt mentem simul fubeat,
 quali mundo qualem vsus hoc praebear; quamquam vniuersi.

μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπον, πόλιν ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τῷτο, τὸ τὴν Φαντασίαν μοι νῦν ποιῶν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητας, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρχείας, τῶν λοιπῶν. Διὸ δὲ ἑφ' ἑκάστῃ λέγειν, τῷτο μὲν παρὰ θεῶ ἦκει· τῷτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμητρομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τῷτο δὲ παρὰ τῷ συμφύλῃ καὶ συγγενῇ καὶ κοινωνῷ, ἀγνοῶντος μέντοι, ὅτι τὴν αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τῷτο χρεῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικόν, εὐνοῶς, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τῷ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συσχεάζομαι.

Β'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπιδασμένως, ἐρρωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτῷ δαίμονα καθαρόν ἐσῶ-

respectu dignitatem obtineat; quamnam, hominem quod attinget, qui ciuem agit ciuitatis supernae illius, cuius reliquae ciuitates istae quasi familiae existunt: quidnam sit, et ex quibusnam principiis consistat, et quamdiu durare natum sit, quod phantasiam mihi adficit impraesentiarum: quamnam item virtute aduersus rem eam sit usus; mansuetudine puta, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, frugalitate, an alia aliqua. De singulis ergo rebus dicendum est; hoc divinitus venit; hoc a fati serie connexa contextaque, vel a concursu fortuito istiusmodi: hoc a contribuli, congenere, sodale: qui ipse quidem, quid naturae suae consentaneum sit, nescit. ceterum ego, quum norim, ideo aduersus illum beneuole iusteque megero, iuxta societatis legem a natura latam: interim tamen in mediis istis pro rei cuiusque aestimatione rationem eiusdem habeo.

12. Si rationi rectae obsecutus id, quidnam est, quod iam instat, sedulo, strenue, placide egeris, nec extra opus institutum accessorium aliquid *respexeris*; sed genium ruinarum integrumque seruaueris, ac si illum statim redditu-

τα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδῆναι δεοί· εἰν τῷτο συν-
 άπτῆς, μηδὲν περιμένων, μηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ πα-
 ρύσῃ κατὰ Φύσιν ενεργεία, καὶ τῇ, ὣν λέγεις καὶ Φθέγ-
 γῃ, η̄ρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρκύμενος, εὐζωήσεις. ἔστι δὲ ἔδεις
 ὁ τῷτο καλῦσαι δυνάμενος.

γγ'. Ὡς περ οἱ ἱατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια
 πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων·
 ἔτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχει πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ
 ἀνθρώπινα εἰδέναί, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον ἔτω ποιεῖν,
 ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἄλληλα συνδέσεως μεμνημένον.
 ἔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συνανα-
 φορᾶς εὐ πράξεις, ἔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηνέτι πλανῶ· ἔτε γὰρ τὰ ὑπομνημάτιά σε
 μέλλεις ἀναγινώσκειν, ἔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων
 καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐν τῶν συγγραμμάτων
 ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεο· σπεῦδε
 ἔν ἐς τέλος, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σαυτῷ βοή-
 θει, εἰ τί σοι μέλει σεαυτῷ· ὡς ἔξῃ.

rus esses: huic, *inquam*, si adhaeferis, nihil vltius exspe-
 ctans, nihil fugitans: sed quod prae manibus est, iuxta natu-
 rae dictamen agere, et in diētis quibusque animo heroico ve-
 ritatem libere proloqui contentus, prospere plane victurus es.
 hoc autem quin facias, qui impediat, nullus est.

13. Quemadmodum chirurgi instrumenta et ferramenta
 sua ad curationes subitaneas semper habent ad manum: ita
 tu dogmata in promptu apud te habeas, quorum ope res, quum
 diuinas, tum et humanas dignoscas; et rem quamque, etiam
 leuissimam, ita peragas, vt qui memineris, duo ista esse inui-
 cem connexa. neque enim, homines quod spectat, quidquam
 recte egeris, sine habito ad res diuinas respectu; nec vice
 versa.

14. Ne diutius euageris: neque enim futurum est, vt
 commentarios tuos perlegas, aut Romanorum ac Graecorum
 priscorum res gestas, aut ex auctioribus *variis* excerpta, quae,
 quo in senectute vsui tibi essent, reposuisti: ad finem itaque
 festina, et spes vanas mittens, si rationem tui vllam habes,
 tibi consule; quod licet.

14. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ἐρεῖν τὰ πρακτέα, ὃ ἔκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρα τινὶ ὄψει.

15. Σῶμα, ψυχὴ, νῆς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὅρμαι, νῆ δόγματα. τὸ μὲν τυτῶσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βροσκημάτων τὸ δὲ νευροσπασεῖσθαι ὀρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδργύνων, καὶ Φαλαρίδος, καὶ Νέρωνος· τὸ (δὲ) τὸν νῆν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεῶν μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων, καὶ τῶν ποιόντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ ἔν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἰδίον ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὅχλων φαντασιῶν, ἀλλὰ ἱλίων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπόμενον ὡς θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ενεργῶντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστῶσιν αὐτῷ πάντες ἄν-

15. Nesciunt, quam variae significationis sint vocabula ista, furari, serere, emere, quiescere, quid facto opus est videre, quod quidem non oculis corporeis, sed visu quodam aliusmodi efficitur.

16. Corpus, anima, mens: corporis sensus sunt, animae adfectus, mentis decreta. visorum imagines admittere, etiam pecudum commune est: adfectibus tamquam fidiculis agitari, atque abripi, feris quoque competir: et effeminatis, et Phalaridi, et Neroni, et deos negantibus, et patriam deserentibus, et, postquam fores sibi occluserint, quidlibet perpetrantibus. Si cetera ergo eorum, qui iam dicti sunt, communia fuerint, restat, ut viri boni hoc sit peculiare, in eis, quae officii sui esse videbuntur, mentis ductum sequi, et satis voluentibus casus vitae intextos lubenter amplexari; genium vero, intra se in pectore situm, nec polluere, nec visorum congerie perturbare, sed placidum servare; huic, tamquam deo, decenter obsequi, nihil a veritate alienum proloquendo, nihil a iustitiae ratione deuium exsequendo. Quod si nemo illi fidem habuerit, quod simpliciter, modeste, tran-

θρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ,
ἔτε χαλεπαίνει τινὶ τῶτων, ἔτε παρατρέπεται τῆς ὁδῷ
τῆς ἀγῶσης ἐπὶ τὸ τέλος τῆ βίης, ἐφ' ὃ δὲ εἰλθεῖν κα-
θαρόν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάσως τῇ ἑαυτῷ μοίρᾳ συν-
ηρμοσμένον.

quille degat, neque id a quoquam aegre ferre, aut a via ea,
quae ad vitae finem ducit, ideo diuertere: ad quem par est
accedere purum, pacatum, promptum, sponte sua fato suo sese
accommodantem.

ΒΙΒΛΟΣ Δ'.

Τὸ ἐνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχη, ἔτως ἔστη-
κε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥς αἰ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ
διδόμενον μετατιθεσθαι ραδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμέ-
νην ἐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ πηγόμενα
μεθ' ὑπεξαίρεσews· τὸ δὲ ἀντισταγόμενον ὕλην ἑαυτῷ
ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐμπικτόντων,
ὕφ' ὧν ἂν μικρὸς τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν
πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορέμενα, καὶ
κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

LIBER IV.

QVAE intra nos pars principatum obtinet, vbi secundum
naturam habuerit se, aduersus ea, quae contingunt,
ita est comparata, vt ad id, quod potest et concessum est, fa-
cile se transferat, neque enim de materia certa vlla sollicita
est: sed ad ipsa etiam praeposita cum exceptione fertur: et
quidquid eorum loco aduersi se ingerit, id pro materia, in
qua exerceat se, habet: quemadmodum ignis validior, vbi
ea, vel obuia facta, vel iniecta, corripuerit, quae lucernam
exilem cito exstinxissent, accommodat sibi et absumit, et ex
eis ipsis incrementa capit.

β. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης, ἐνεργείσθω.

γ. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητῶσιν, ἀγροικίας καὶ αἰγιαλῶς, καὶ ὅρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μά-
λιστα ποθεῖν. ὅλον δὲ τὸ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἢς
ἂν ὥρας ἐθελήσης εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. ἔδαμῃ γὰρ
ἔτε ἡσυχιώτερον, ἔτε ἀπεραγμονέστερον, ἄνδραπος ἀνα-
χωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· μάλιθ', ὅστις ἔχει ἐνδον
τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθύς γί-
νεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν λέγω ἔδεν ἄλλο, ἢ εὐκοσμίαν.
συνεχῶς ἂν δίδῃ σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχωρήσιν, καὶ
ἀνανέῃ σεαυτόν. βραχεία, δὲ ἔσω καὶ φοιχειώδη, ἃ εὐ-
θύς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀπο-
κλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις,
ἐφ' ἃ ἐπανερχῇ. τίτι γὰρ δυσχεραίνεις τῇ τῶν ἀνθρώ-
πων κακίᾳ; ἀγαλογισάμενος τὸ κρῖμα, ὅτι τὰ λογικὰ
ζῶα ἀλλήλων ἐνεκὲν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέ-
ρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· καὶ

2. Nihil operis est frustra temereue exsequendum, ne-
que aliter, quam ut artis regulis quam exactissime respondeat.

3. Recessus sibi requirunt *multi multos*, villas agrestes,
litora, montes: istiusmodi loca et ipse plurimum soles appe-
tere. hoc autem vulgare cum primis est hominum, quum
liceat, quocumque ipse volueris tempore, in te ipsum sece-
dere. nusquam enim aut quietior, aut otii amplioris cuiquam
secessus datur, quam in suam ipsius animam: praecipue, si
quis ea intra se reposita habuerit, quorum contemplatione
summam ex templo tranquillitatem consequatur: tranquill-
tatem eam dico, quae in animi probe compositi statu confi-
sit. hoc itaque recessu iugiter vius, te renoua. habeas au-
tem penes te breuia quaedam et principalia documenta, quae
statim, vbi succurterint, omnem animi molestiam eluere tibi
possint, remittantque te nihil aegre ferentem eorum, ad quae
reuerteris. ecquid est enim, quod aegre ferre debeas? num-
quid hominum improbitatem? perpendens tecum dogma il-
lud, homines, alterum alterius causa, natos esse: tum aequa-
nimitatem esse iustitiae portionem; porro inuitos delinquere;

πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδοξατιοθέντες ἐκτέανται, τετέφρωνται· παύματα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον, ἥτοι πρόνοιας, ἢ ἀτομοί, ἢ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις. ἀλλὰ τὰ σωματικά σε ἄψστα· ἐτι ἐννοήσας, ἅτι ἐκ ἐπιμίγνυται λεῖως, ἢ τραχέως, κινεμένα πνεύματα ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ συγκατέθῃ. ἀλλὰ τὸ δοξάζειόν σε περισπᾷ. ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης, καὶ τὸ χάρις τῷ ἐφ' ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχήσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἀκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ φερόν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ περγεράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ συμμῆ, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἢ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἳοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν ἐν μέμνη-

denique quam multi, vbi inimicitiiis exercendis, suspitionibus fouendis, odiis, litigiis, vitam exegissent, tandem defuncti et in cineres redacti sint, desine tandem *tibi molestiam facessere*. At vniuersi ipsius administratio, et inde obuenientia, aegre tibi faciunt. reduc tibi in memoriam disiunctiuum illud, aut numinis prouidentia, aut atomorum concursu *constant vniuersa*: vel *ea* etiam *argumenta*, quibus liquido demonstratur, mundum istum ciuitatis instar obtinere. Verum tangunt anguntque tē ea, quae corpus attingunt: at tū considera mentem tuam, vbi semel agnita vi propria subduxerit sese, spiritui siue leniter, siue aspere, moto neutiquam immisceri. quibus adicias licet, et quae de dolore ac voluptate audieris aliquando, et ad sensu tuo comprobaueris. Sed gloriolae cupido forsante torquet. cogita, quam cito obliuione sepeliantur omnia, quamque vastum chaos infiniti aevi vtriusque consistat: tum quam inanes plane applausus isti: quam mutabile et iudicii expers fauentium vulgus; quam angusto denique spatio laus ista terminetur. siquidem et terra tota puncti instar habet; huiusque ipsius angulus quam exiguis incolitur? istic autem *agentium* quora pars, et hi quales sunt,

σο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τῆτο τὸ ἀρεθίδιον ἐαυτῶ· καὶ πρὸ παντός μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνῃς, ἀλλὰ ἐλευθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα, ὡς ἀνὴρ, ὡς ἀνδραππος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶν. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔσῃ τὰ δύο. ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα ἔχ' ἅπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξῶ ἔστηκεν ἀτρεμῆντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνῃς τῆς ἔνδον ὑπολήψεως. ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον ἑδέπω μεταβάλλει, καὶ ἐκ ἑτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοῶ. ὁ κόσμος, ἀλλοιώσις ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ'. Εἰ τὸ νέερον ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ λόγος, καὶ ὁ λογικὸς ἔσμεν, κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ προσακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ νόμος κοινός· εἰ τῆτο, πολιταὶ ἐσμέν· εἰ τῆτο, πολιτεύματος τινος μετέχομεν· εἰ τῆτο, ὁ κόσμος ὡτάνει πόλις ἐστὶ. τίς γὰρ ἄλλῃ φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινῇ πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς

qui te celebraturi sint? proinde memento tandem in particulam istam secedere: et cum primis caue distraharis, caue obnitaris, liber esto potius, resque ipsas intuere, ut vir, ut homo, ut ciuis, ut animal mortale. Ista autem duo prae reliquis ad manum tibi sint maxime, ad quae ingiter intendas. alterum, quod res ipsae animam non attingunt, sed extrinsecus immotae manent: molestiae autem ab opinione sola proueniunt. alterum vero, quod vniuersa, quae hic vides, mox sunt mutatura, nec futura amplius. sed et perpende tecum, quam multarum rerum mutationibus interfueris ipse. alteratione mundus constat, opinione vita.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, quae rationales dicimur, communis est. si ratio, etiam ea, quae, quid agendum, quid omittendum, praescribit, ratio communis est, si haec, lex quoque communis est. hoc si conceditur, ciues sumus: et hoc dato, politicae alicuius principes: et ex consequenti, ciuitatis instar mundus est. ecquam enim aliam excogitauerit quisquam politiam, cuius vniuersum genus humanum sit particeps? unde ergo nobis intellectu, ratione,

ταύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδες μοι ἀπ' αἰνός τινος γῆς ἀπομεινέριται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἐτέρου σοῦ χειρός, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τινος ἰδίας πηγῆς, (ἐδὲν γὰρ ἐκ τῆ μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μὴδ' εἰς τὸ ἐκ οὐ ἀπέρχεται) ἔτω δ' ἡ καὶ τὸ νοερὸν ἢκει πόθεν.

ε'. Ὁ θάνατος τοῦτος, οἷον γενέσις, φύσεως μυστήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων εἰς ταυτά. ὅλως δὲ ἐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυνθείη. εἰ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζῶω, ἐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα ἔτις ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφυκε γίνεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τῶτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συκὴν ὁπὸν μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκείνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλιγίστης χρόνου καὶ σὺ καὶ ἕτος τεθνήξεωδε· μετὰ βραχὺ δὲ ἐδὲ ὄνομα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἄρουν τὴν ὑπόληψιν, ἦρται τὸ, βέβλαμμαι. ἄρουν τὸ βέβλαμμαι, ἦρται ἡ βλάβη.

atque adeo lege agere posse, nisi inde, e communi illa ciuitate? sicut enim, quidquid in me terreum existit, a terra aliqua mihi pro parte mea obtinet; quidquid humidum, ab elemento diuerso; quidquid aereum, a fonte suo aliquo; quidquid calidum et igneum, item a fonte aliquo peculiari: (nisi enim aut ex nihilo prouenit, aut ad nihilum redit) sic et intellectus alicunde manat.

5. Tale quiddam mors est, quale natiuitas; naturae *utrumque* mysterium est. ex iisdem elementis concretio illic, in qua est ista resolutio, nihil omnino, cuius quemquam pudeat. quum nil subsit, quod animali intellectu praedito non congruat, vel constitutionis eiusdem rationi repugnet.

6. Ab eiusmodi hominibus fieri istiusmodi necesse est. si quis aliter vult esse, idem sicut succo carere velit. illud interim omnino memineris, breui futurum, ut vestrum uterque defungatur: tum paullo post ne nomina quidem utriusque superfutura.

7. Opinionem tolle, tollitur simul et *querimonia* illa, laesus sum. hoc sublato, tollitur damnum *omne*.

ή. "Ο χεῖρῳ αὐτὸν ἑαυτῷ ἄνθρωπον ἔποιεῖ, τὴτο
ἔδὲ τὸν βίον αὐτῷ χεῖρῳ ποιεῖ, ἔδὲ βλάπτει, ἔτε ἔξω-
θεν, ἔτε ἐνδοθεν.

θ. Ἡνάγκασαι ἡ τῷ συμφέροντος φύσις τοῦτο
ποιεῖν.

ι. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει
ὁ εἰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης, εὐρήσεις· ἔ λέγω μόνον
κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν
ὑπό τινος ἀπονέμεντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε
ἂν, ὡς ἥρξω· καὶ, ὅτι ἂν ποιῆς, σὺν τέτῳ ποίει, σὺν
τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τῷ-
το ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ια. Μὴ τοιαῦτα ὑπολαμβάνετε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρί-
νει, ἢ οἷά σε κρίνειν βέλεται· ἀλλ' ἴδε αἰτὰ, ὅποια
κατ' ἀλήθειάν ἐστι.

ιβ. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχειν αἰεὶ δεῖ· τὴν
μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς
καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώ-
πων. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθεῖσθαι, εἰάν ἄρα τις παρῇ

8. Quod hominem ipsum se deteriorem non facit, nec
illius vitam fecerit deteriorem: sed nec damno, aut interiore,
aut exteriore, adfecerit.

9. Commodi sui causa natura facere haec cogitur.

10. *Cogita*, etiam iuste contingere, quidquid contingit:
id quod si sedulo obseruaueris, facile deprehendes: non ex
connexione duntaxat necessaria, sed ex ratione iusta *consequi*
uniuersa, et tamquam ab eo, qui pro dignitate cuique suam
tribuit, prouenire. hoc itaque, prout coepisti, obseruare per-
gas: et quidquid feceris, bonum te praestes, quomodo bonus
quis proprie dicitur, in omni actione tua serues istud.

11. Tu ne ea opineris, quae is autumat, qui contumelia
te adficit; vel etiam quae ille autumare te vult: verum res
ipsas, quomodo vere se habeant, cogites.

12. Duo ista in promptu tibi semper sunt habenda: al-
terum, nihil ut facias, nisi quod partis regere legemque dare
natae ratio suggesserit, *idque* ad generis humani utilitatem.
alterum, ut in partem diuersam transeas, si quis adfuerit,

διορθῶν καὶ μετάγων ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μέντοι μεταγωγὴν αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος, ὡς δικαίη, ἢ κοιναφελὴς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, ἔχ' ὅτι ἡδύ, ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

γγ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί ἔν' εἰ χρεῖ; τάτ' γὰρ τὸ ἑαυτῷ ποιῶντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτῷ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολλὰ λιθωντῷ βολάξια ἐπὶ τῷ αὐτῷ βωμῷ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δὲ ὕστερον. διαφέρει δ' ἑδέν.

ισ'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, εἰάν ἀποκάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τῷ λόγῳ.

ιζ'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῇν. τὸ χρεῶν ἐπήρηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξῃςιν, ἀγαθὸς γένεαι.

qui te corrigit, et sententiam tibi mutet. verumtamen *sententiae* mutatio ista niti semper debet probabilitate aliqua, vel iustum esse, vel in publicum utile, vel aliud huiusmodi, id ad quod transitur, non autem quod iucundum, aut gloriosum existat.

13. Ratione praeditus es? Sum. cur ergo ea non vteris? haec enim si, quod suum est, fecerit, ecquid est amplius, quod requiras?

14. Tamquam pars *universi huius* exististi. in id, quod produxit te, evanesces: vel potius mutatione quadam interveniente in rationem feminalem recipieris.

15. Multae turis glebulae in ara eadem; alia citius, alia *serius* decedit: *citius autem, an serius*, nihil interest.

16. Intra decimum diem deus illis ipsis videberis, quibus nunc pro bellua et simia haberis, si ad decreta rationisque cultum te retuleris.

17. Tu ne, tamquam annorum millia aliquot adhuc victurus, *rem geras*. instat fatum: dum vita suppetit, dum datur, bonus esto.

ιη'. Ὅσην ἀχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἐπραξεν, ἢ διανοήθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τῷτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθόν, μὴ διερριμμένον.

ιβ'. Ὁ περὶ τὴν ὑπεροφημίαν ἐπτοημένος, ὃ φαντάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτῷ τάχις καὶ αὐτὸς ἀποθανέται. εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνων διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προῖσθα. ὑπόθῃ δ', ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί ἂν τῷτο πρὸς σέ; καὶ ἂδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν Φυσικὴν δέσιν, ἄλλα τινὸς ἐχέμενον λόγῳ λοιπόν.

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὅπως ἂν καλόν, ἐξ ἑαυτῷ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, ἢκ' ἔχον μέρος ἑαυτῷ

18. Quantum is otii lucratur sibi, qui non animaduertit, quid proximus quis dixerit, egerit, cogitauerit: sed quid ipse tantum agat, quo id iustum sit piunque; nec, ut Agatho loquitur, mores nigros quod resipiat. non est itaque circumspiciendum, sed lineae infistendum, per quam citra euagationem omnem recta curras.

19. Qui de fama postuma anxie sollicitus est, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminerint, mox fato sit concessurus: et qui huic successerit, ipse pariter; donec tandem memoria omnis per stupentes eosdemque mox extinctos propagata, et ipsa prorsus exstinguatur. finge verò et immortales, qui tui meminerint, memoriamque tui et ipsam immortalem fore, quid hoc ad te tamen? nec ad mortuum iam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forsan ratione dispensationis cuiusdam? omittis enim in tempestiue id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes.

20. Bonum etiam qualecumque ex se bonum existit; et in se terminatur, nec partem sui ullam laudem habet. ita:

τὸν ἐπαινῶν· ἔτε γὰρ χεῖρον, ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινέμενον. τὸτό Φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λογομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλόν· τινος χρεῖαν ἔχει, ἢ μᾶλλον, ἢ νόμος, ἢ μᾶλλον, ἢ ἀλήθεια· ἢ μᾶλλον, ἢ εὐνοια, ἢ αἰδώς. τί τῶν δια τὸ ἐπαινέσθαι καλόν ἐστιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ αὐτῷ χεῖρον γίνεται, εἰ μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσός, ἐλέφας, πορφύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον;

καί. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτάς ἐξ αἰδίας χωρεῖ ὁ αἶρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θαπτόμενα σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε ἡ τῶν πρὸς ἥντινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλαις νεκροῖς ποιεῖ· ἔτι αἱ εἰς ἄερα μεθιστάμεναι ψυχαί, ἐπὶ ποσὸν συμμεινάσαι, μεταβάλλει καὶ χέρονται καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τῶτον τὸν τρίτον χώραν ταῖς προσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τὸτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τῇ τὰς ψυχῶν διαμένειν.

que laudando nec melius, nec deterius efficitur. atque hoc de eis quoque dico, quae vulgari sermone bona dicuntur: puta, de rebus corporeis artiumque operibus. quod est igitur vere bonum, id nihilo ulterius indigebit, non magis, quam lex, quam veritas, quam benevolentia, quam modestia. ecquid enim horum vel laude sit bonum, vel corrumpitur vituperio? smaragdus num deterior sit, nisi laudatur? quid aurum, ebur, purpura, pugio, flosculus, arbuscula?

21. Animae si perennant, quomodo eas ab aeterno ceperit aer? quomodo vero, quae ab aeterno tam immenso in ea condita sunt, corpora terra capit? sicut enim hic corpora, ubi ad spatium aliquod temporis in terra permanserint, mutata et dissipata, cadaveribus aliis locum concedunt: ita et animae, in aerem translatae, ubi aliquamdiu ibi perstiterint, mutantur, funduntur, succenduntur, in seminalem uniuersum rationem receptae: locumque hoc pacto faciunt aliis intra sedes easdem insuper recipiendis. hoc respondere licebit, si pro concessio sumatur, animas corporibus esse superstites.

χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θάπτο-
μένων ἄνωσι σώματων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκάστης ἡμέ-
ρας ἐθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων.
ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ ἄνωσί πως θά-
πτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὁμοῦ δέ-
χεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς
εἰς τὸ ἀερώδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. τίς ἐπὶ τέττις ἡ
ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς
τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ
δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν
τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοι εὐάρεστόν ἐστι, ὃ
κόσμος. ἔδέν μοι πρόωρον, ἔδὲ ὄψιμον, τὸ σοι εὐκαιρον.
πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαί ὥραι, ὃ φύσις· ἐκ
σὲ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μὲν
Φησι· πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ ἐκ ἐρεῖς· ὃ πόλι
Φίλη Διός;

quin et reputanda est non sepulorum tantum hoc modo cor-
porum multitudo, sed et animalium, quae quotidie tum a
nobis, tum a bestiis, comeduntur. quam ingens enim horum
turba absumitur, et in viscerum visceribus hac ratione qua-
si sepelitur? et tamen capit haec omnia locus iste, dum par-
tim in sanguinem, partim in aëriam, igneamque naturam
transmutantur. quanam est istic veritatis notitia? elicitur
ea per distributionem rei in materiam et formam.

22. Noli diuagari, sed in omni conatu tuo iustitiae ra-
tio habeatur: in omni viso intellectus integer seruetur.

23. Quidquid tibi conuenit, o munde, conuenit et mi-
hi. nihil mihi immaturum, vel serum est, quod est tibi tem-
pestiuum. fructus instar, id est, omne mihi, quod tempesta-
tes tuae, o natura, ferunt a te omnia sunt, in te consistunt,
ad te redeunt. O urbs amica Cecropis, inquit ille: tu vero non
dicturus es: O urbs amica Iouis?

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, Φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμή-
σειν· μή ποτε ἀμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα
ὁ τῷ Φύσει πολιτικῷ ζῶσι λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ.
τῷτο γὰρ ἔ μόνον τὴν ἀπὸ τῷ καλῶς πράσσειν εὐθυ-
μίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῷ ὀλίγα πράσσειν.
τὰ πλείστα γὰρ, ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, ἐκ ἀναγ-
καῖα ὄντα, εἴαν τις περιέλῃ, εὐχολώτερος καὶ ἀταρακτό-
τερος ἔσται. ὅθεν δὲ καὶ παρ' ἑκάστου ἑαυτὸν ὑπομιμή-
σκειν, μή τι τῷτο ἔ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον
πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντα-
σίας· ἕτως γὰρ ἔδὲ πράξεις παρέλκυσαι ἐπακολουθή-
σασσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τῷ ἀγαθῷ
ἀνθρώπῳ βίος, τῷ ἀρεσκομένῳ μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων
ἀπονεμομένοις, ἀρχαμένῳ δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ
διαθέσει εὐμενεί.

κς'. Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ
τάρασσε. ἄπλωσον σεαυτόν. ἀμαρτάνει τις; ἑαυτῷ

24. *Pauca agas, inquit, si tranquillus esse cupis. an non praestiterat dixisse, quae necessaria sunt agas, quaeque animantis civilis ratio dicat, et quo modo dicat? istud enim non eam duntaxat, quae bona agendo, sed et eam, quae pauca agendo comparatur, tranquillitatem producit. pleraque enim eorum, quae dicere et facere consuevimus, quum necessaria non sint, si amputauerimus, a negotiis multo vacabit magis, minusque perturbata futura est nobis vita nostra; oportet itaque ad singula sibi suggerere, an non istud ex eorum numero est, quae non sunt necessaria? nec actiones tantum, sed cogitationes etiam minus necessariae sunt recidendae. siquidem id agendo fiet, ut nec actiones consequantur supernuacaneae.*

25. Periculum facito, quomodo procedat tibi vita viri boni: *cum dico*, qui rebus ab vniuerso sibi assignatis adquire scit, et propria actione. quae iusta, adfectione, quae beneuola sit, contentus agit.

26. Illa vidisti? et ista vide. ne te conturbes. *simpli- sem te praestes. peccat aliquis? sibi peccat. boni aliquid tibi*

ἀμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθίστατο, καὶ συνεκλώθητο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχὺς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογισίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

κζ'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεῶν, συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μὲν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα ἔτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν.

κη'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελές, ἦθος, θρηϊῶδες, βοσκηματιῶδες, παιδαριῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κδ'. Εἰ ξένος κόσμος, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ἔχῃ ἥττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλός, ὁ καταμύων τῷ νοεῶν ὀμματι· πτωχός, ὁ ἐνδεὴς ἐτέρας, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτῷ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμος, ὁ ἀφιστάμενος καὶ χωρίζων

obuenit? ab initio tibi, quidquid contingit, ab vniuerso destinatum et fato certo adsignatum est huc summa redit; brevis est vita: quod instat tempus, lucrandum est, considerate iusteque agendo. in animo remittendo sobrie te geras.

27. Mundus vel est ordine iusto dispositus, vel miscela temeraria, congesta quidem ea, sed, ut mundus sit tamen, quid enim? fieri potest, ut in te mundus quidam sit *et dispositio concinna*, in vniuerso vero inconcinnitas mera? idque rebus omnibus ita, *quatenus* discretis ac diffusis, conspirantibus *tamen*.

28. Mores nigri, effoeminati, praefraci, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo existunt: perinde certe in mundo peregrinus est, qui ignarus est rerum, quae in eodem geruntur. profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: mendicus, qui salterius cuiusquam indiget, neque apud se habet, quidquid ad vitam conducatur. abscessus mundi, qui abscedit, seque a naturae communis

ἑαυτὸν τῷ τῆς κοινῆς φύσεως λόγῳ, διὰ τῷ δυσαρρεσείν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκεῖνη γὰρ φέρει τὸτο, ἢ καὶ σὲ ἤνεγκεν· ἀπόχισμα πόλεως, ὃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποχίζων, μιᾶς ἔσσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος Φιλοσοφεῖ, ὃ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος ἔτις ἡμίγυμνος. ἄρτις ἐκ ἔχω, Φησὶ, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων ἐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαδες, φίλοι, τέτῳ προσαναπαύς. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῷ βίῃ διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτῷ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δῆλον ἑαυτὸν καθιστᾷς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγῳ χάριν τὰς ἐπὶ Οὐεσπασιανῇ καιρῆς, ὅψι ταῦτα πάντα· γαμῆντας, παιδιοτροφῆντας, νοσῆντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμῆντας, ἐορτάζοντας, ἐμπορευομένους, γεωργῆντας, κολακεύοντας, αὐδαδίζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβλεπόντας, ἀποθανεῖν

ratione seiungit, dum eis, quae contingunt, offenditur. hoc enim *quidquid est*, profert eadem, quae et te protulit. abscessus ciuitatis, qui animam propriam a rationalium reliquorum *anima*, quae vna omnium est communis, abscindit.

30. Ille sine tunica philosophatur; ille sine libro: alius quispiam seminudus. paues, inquit, quum desint, rationi tamen infisto: mihi vero, inquit alter, quum nec ex disciplinae exercitio, qui praebere solet, commeatus suppetat, perfisto tamen.

31. Quam didicisti artem, eam diligit, eidemque adquiescit. quod autem vitae reliquum est, *ipse* exigit, ut qui diis tua omnia ex toto animo commiseris; nullique homini vel seruum, vel tyrannum, te exhibeas.

32. Cogita, verbi gratia, tempora sub Vespasiano *acta*, eadem prorsus omnia, quae nunc sunt, deprehendes: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, mortem obeuntes, militantes, ferias agentes, mercaturam exercentes, agros colentes, adulationi deditos, arroganter peruicaces, suspicionibus indulgentes, infidias struentes, mortem aliquorum ex-

τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παρῶσιν, ἐρῶν-
τας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμῶν-
τας. ἔπην ἐκείνος μὲν ὁ τέτων βίος ἐκ ἔτι ὕδαμῦ. Πά-
λιν ἐπὶ τῆς καιρῆς τῇ Τραιανῷ μετάβηθι· πάλιν τὰ
αὐτὰ πάντα. τέθνηκε κακῆϊνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς
ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει,
καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεισον,
καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ σοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ ἀναπο-
λητέον ἐκείνης, ἧς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπώμενης. ἀφέντας
ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τὴν ἀπρὶξ
ἔχουσαι, καὶ τὴν ἀρκεῖσαι. ἀναγκαῖον δὲ ὥδε τὸ με-
μνηθῆναι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ κατ' ἐκάστην περὶ ἰδίαν
ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. ὥτως γὰρ ἐκ ἀποδυσπε-
τήσεις, εἰ μὴ ἐπὶ πλεον, ἢ προσῆκε, περὶ τὰ ἐλάσσων
καταγίνη.

λογ. Αἱ πάλας συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν.
ὥτως ἔν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλας πολυῶν νῦν

petentes, de rerum statu praesente quiritanter, amantes, opes
congerentes, consulatus, regnūque appetentes. ita transiit, nec
iam vsquam est illorum vita. Rursus ad Traiani tempora te
transferas: eadem denuo cuncta comperies. istorum quoque
vita morte iam commutata est. pari modo tempora alia nota
peculiari aliqua designata, vel etiam gentes totas contem-
plare; simulque confidera, quam multi, quum in rebus istius-
modi enixe se contendissent, paullo post occiderint, et in ele-
menta sua resoluti sint: illi vero cum primis sunt memoria
recolendi, quos ipse noris aliquando se rebus inanibus disti-
nxisse, quum id interim facere, quod conditioni propriae con-
sentaneum erat, huic firmiter inhaerere, eodemque conten-
tum esse, neglexerint. illud etiam istis meminisse oportet, in
actione vnaquaque eam, quae adhibetur, curam, pro rei di-
gnitate ac congruentia esse attemperandam. ita fiet, ne quan-
do fastidio corripiaris, si in rebus minoris aestimationis non
diutius, quam par est, fueris occupatus.

33. Quae fuerunt vsitata quondam vocabula, glossema-
tum loco nunc *habentur*. pari modo et eorum, qui quondam
celeberrimi fuerunt, nomina, quasi glossemata quaedam nunc

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμилλος, Καίσιων, Οὐό-
 λεσος, Λεοννάτος, κατ' ὀλίγον δὲ Σκιπίων, καὶ Κάτων,
 εἴτα καὶ Αὐγῆστος, εἴτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνίνος.
 ἐξίτηλα γὰρ πάντα καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεταί· ταχὺ
 δὲ καὶ πάντελὲς λήθῃ κατέχουσιν. καὶ ταῦτα λέγω
 ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πῶς λαμβάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ
 ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, αἴσιοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐσιν ὅλας
 αἰμίμησον; ὅλον κενόν. τί ἔν ἐστι, περὶ ὃ δεῖ σπεῖσθαι εἰς-
 Φέρεσθαι; ἐν τῷτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνι-
 καί, καὶ λόγος, οἷος μήποτε διαφεύσασθαι, καὶ διάθε-
 σις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς
 γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθῇ συνεπιδίδε, παρέ-
 χων συνῆσαι, οἷς τισί ποτε πράγμασι βέλεται.

λε'. Πᾶν ἐφ' ἡμέρον, καὶ τὰ μνημονεύον, καὶ τὸ μνη-
 μενευόμενον.

λς'. Θεῶρει διηνεχῶς, πάντα κατὰ μεταβολὴν
 γινόμενα γίνεταί· καὶ ἐθίξε ἐννοεῖν, ὅτι ἔδεν ἔτως Φιλῆ

facta sunt: Camillus, Caeso, Volesus, Leonnatus: paullo post
 Scipio et Cato: tum Augustus etiam: dein Hadrianus, et
 Antoninus. euanida enim sunt omnia, citoque fabularum in-
 star obtinent: mox et obliuione prorsus obruuntur. atque
 haec de eis dico, qui cum admiratione hominum aliquando
 claruerunt. caeteri enim statim, atque exspirauerint, ignoti ac
 ne fando quidem auditi fiunt. porro, quidnam est hoc ipsum
 memoriam aeternam consequi? mera vanitas. ecquid est igi-
 tur, in quod studium conferre par sit? vnum hoc, vt mens
 sit iusta, actio socialis, sermo mendacii expers, adfectio prom-
 ta ad amplectendum, quidquid contigerit, vt necessarium, vt
 familiare, vt principio fonteque istiusmodi profluens.

34. Fato sponte tua te dedas; ei permittens, quibus-
 cumque libuerit rebus te destinet.

35. Dieculae fere vnus sunt, et quod commemorat, et
 quod commemoratur.

36. Hoc iugiter considera, omnia ista, quae sunt, mu-
 tatione fieri: et adsuesce te cogitationi isti, nihil aequae di-

ἢ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τῷ ἐξ αὐτῷ ἐσομένῃ. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζεαι, τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τῷ δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἦδη τεθνήξῃ, καὶ οὐπω οὔτε ἀπλῆς, οὔτε αἰτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τῷ βλαβῆναι ἂν ἐξῶθεν, ἕτε ἰλεως πρὸς πάντας, ἕτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τῆς φρονίμης, οἷα μὲν φεύγῃσιν, οἷα δὲ διώκῃσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν ἔχ' ὑφίσταται· ἐδὲ μὲν ἐν τινὶ τροπῇ καὶ ἐτερώσει τῷ περιέχοντος. πᾶ ἔν; ὅπῃ τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοὶ ἐστὶ· τῷτο ἔν μὴ ὑπολαμβάνέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτῳ αὐτῷ τὸ σωματίον τέμνηται, καίηται, διαπύσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τέτων μόριον ἡσυχάζετω· τοιῷτόν ἐστι, κρινέτω, μήτε κακὸν τι εἶναι, μήτε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀν-

figere vniuersi naturam, ac ea, quae iam existunt, mutare, et ex eis sic mutatis noua prioribus similia refingere. seminis enim rationem habet quamdam, quidquid est, ad id, quod ex eodem futurum est. etenim semina ea sola opinari, quae in terram vterumque deiiciuntur, plebeium est nimis.

37. Iamiam moriturus es: necdum simplex es, imperturbatus, nihil suspicans, extrinsecus tibi posse damni adferri, cunctis propitius, iuste agere vnicam prudentiam ratus.

38. Mentis illorum intueri, et studia etiam, qualia fugiant, qualia prosequantur.

39. In alterius mente malum tuum non est situm: sed nec in mutatione et alteratione corporis animam ambientis. ubi ergo? in ea nimirum parte tui, quae de malis opinatur. ista malum nihil opinetur, et bene se habitura sunt omnia. etiam si, quod huic proximum est, corpusculum fecetur, vratur, suppuretur, putrescat; quiescat tamen pars ea; quae de istis opinatur. h. e. ne censeat, aut malum, aut bonum esse,

δεῖ καὶ ἀγαθῶ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ φύ-
σιν βίοντι ἐπίσης συμβαίνει, ὅτε τὸ κατὰ φύσιν
ἐστίν, ὅτε παρὰ φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν ἔσταν καὶ ψυ-
χὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν καὶ πῶς εἰς αἰδή-
σιν μίαν τὴν τέττα πάντα ἀναδίδοται καὶ πῶς ὁρμῇ
μιά πάντα πράσσει καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γνο-
μένων συναίτια καὶ οἶά τις ἡ σύνησις καὶ συμμήρεσις.

μα'. Ψυχάριον εἶ, βατάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος
ἔλεγεν.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακὸν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομέ-
νοις ὡς ἡδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα
βίαιον, ὁ αἰὼν. ἅμα τε γὰρ ὥφθη ἕκαστον, καὶ παρεν-
ήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ὅτως σύνηδες καὶ γνώρι-
μον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει.

quod viro malo bonoque pariter potest obuenire. quidquid
enim et secundum naturam, et praeter eandem, viuenti ex
aequo contingit, id ipsum neque secundum, neque praeter
naturam est.

40. Cogita iugiter, mundum esse animalis vnus instar,
quod materiam vnā, animamque vnā obtineat: item quo-
modo ad sensum huiusce, vnum et illum, omnia referantur:
ynoque quasi impetu feiuntur vniuersa, et ad omnia produ-
cenda concurrant: quis denique rerum connexus et con-
textus sit.

41. *Animula es cadauer gestans*, aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus: sicut
nec boni eis, quae mutatione interueniente consistunt.

43. Flumen quoddam et torrens rapidus est aeuum, ex
eis, quae hic fiunt, *consistens*. simul enim atque comparuerit
quidquam, abripitur; et aliud quidem abripitur, illud vero
denuo inferetur.

44. Quodcumque contingit, tam consuetum, tamque
notum est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus, tale quid-

τοιῷτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβλή, καὶ ὅσα τὰς μωρὰς εὐφραίνει, ἢ λυπεῖ.

μέ'. Τὰ ἐξῆς αἰ τοῖς προσηγησάμενοις οἰκείως ἐπὶ γίνεται· ἔ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρητημένως, καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος· καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, ἕτως τὰ γινόμενα ἐ διαδοχὴν ψιλῇ, ἀλλὰ θαυμαστὴν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τῷ Ἡρακλετεῖ μνησθῆναι· ὅτι γῆς θάνατος, ὕδαρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος, ἀέρα γενέσθαι, καὶ ἀέρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μνησθῆναι δὲ καὶ τῷ ἐπιλανθανομένῳ, ἢ ἡ ὁδὸς ἀγεῖ· καὶ ὅτι, ὃ μάλιστα διηνεκῶς ὀμιλᾷσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικῶντι, τέτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυρῶσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται· καὶ, ὅτι ἐ δὲ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· καὶ γὰρ τότε δοκῶμεν ποιεῖν καὶ λέγειν·

dam et morbus, et mors, et calumnia, et insidiae, et quidquid fatuos homines vel exhilarat, vel contristat.

45. Subsequentia antecedentibus semper apte adnecuntur. neque enim est quasi enumeratio *simplex* rerum a se invicem discretarum, quae necessitate tamen quadam contineantur; sed rationi consentanea connexio; et quemadmodum ea, quae in mundo existunt, concinne admodum certo inter se ordine componuntur: ita et quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quamdam concinnitatem prae se ferunt.

46. Dictum illud Heracliti in memoria semper habeatur: *terrae mors est, aquam fieri; aquae mors est, aerem fieri; aeris vero, ignem fieri*: et e conuerso. illius quoque meminisse *profuerit*, qui, quo via duceret, oblitus est. quodque plerique a ratione illa dissentiunt, quacum vel maxime conuersantur iugiter, quaque vniuersa administrantur, et peregrina eis videntur, quibus quotidie occurrunt: item nihil tamquam per somnum agendum, dicendumue, siquidem dormientes quoque multa agere et dicere videmur: sed nec

καὶ ὅτι ἔδ' ἡ παῖδας τοκέων, ὧν τῶτ' ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν.

μζ'. Ὡςπερ εἴ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὔριον τεθνήξῃ, ἢ πάντως εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίῃ, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὔριον, εἴ γε μὴ ἐχάτως ἀγεννῆς εἴ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; ἔτως καὶ τὸ εἰς πολλοσὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὔριον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασιν, πολλάκις τὰς ὀφρεὺς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα, προσιπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου, ἢ ἀθανασίας, μυρία διατεινόμενοι· πόσοι δὲ ἀριστοί, πολλὰς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξ ἑσθίας ψυχῶν μετὰ δεινῆ φευάγματος ὥς ἀθάνατοι κεχημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἵν' ἔτως εἶπω, τεθνήκασιν, Ἑλέκη, καὶ Πομπηίοι, καὶ Ἡράκλειον, καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. ἐπιθεὶ δὲ καὶ, ὅσους οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλω,

puerorum instar *quidquam agendum*, b. e. ex mera traditionis ratione, quia a parentibus sic accepimus.

47. Quemadmodum si deorum quis praediceret tibi, aut cras, aut summum perendie, moriturum te, haud in magno poneres, nisi animi esses abiectissimi, perendie potius, quam crastino, mori. quantulum enim infereffet? pari modo nec magni, quidquam existimes, ad millesimum annum potius, quam ad crastinum diem.

48. Crebro apud te reputa, quot medici sint mortui, qui super decumbentes, *tamquam conclamatos iam*, supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum fata, quasi magnum quid *esset, id posse*, praedixerint: quot philosophi, postquam de morte et immortalitate tam multa differuissent: quot strenui bellatores, quum multos trucidassent: quot tyranni, postquam vitae necisque potestatem, tamquam extra mortis aleam positi, diro cum fastu exercuerant: quot etiam vrbes, ut sic dicam, intermortuae sint: Helice, Pompeii. Herculanum, aliaeque innumerabiles. Percurre itidem, quoscumque noueris ipse, qui vice frequenti, alii alios ubi sepelierant, et

ὁ μὲν τῷτον κηδεύσας, εἴτα ἐξετάθη, ὁ δὲ ἐκείνον· πάν-
τα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώ-
πινα ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθρὸς μὲν μυζάριον,
αὔριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον ὅν τῷτο τῷ
χρόνῳ κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἱλεων καταλύσαι· ὥσαν-
εὶ ἐλαία πέπειρος γενομένη ἐπίπτεν, εὐφημῶσα τὴν
ἐνεγκῶσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μδ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ, ἣ διηνεκῶς τὰ κύμα-
τα προσήσσεταί· ἡ δὲ ἔθηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζε-
ται τὰ φλεγμῆναιτα τῷ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι
τῷτό μοι συνέβη. ἔμενῃν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ, ὅτι, τέττε
μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, ἔτε ὑπὸ παρόντος
θραυόμενος, ἔτε ἐπὶὸν φοβέμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ
τὸ τοῖτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ ἔ πας ἐπὶ τέττω
ἂν διετέλεσεν· διὰ τί ὅν ἐκείνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ
τῷτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπων, ὃ
οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπό-
τευγμα δὲ τῆς φύσεως τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ

ipſi tandem elati ſunt: quamque exiguo haec omnia tempo-
re contigerint. horum ſumma huc redit, vt humana omnia
ſemper ſic adſpicias, tamquam quae diurna et vilia ſint: quod
enim heri mucus fuerat, cras ſalfura fit, aut fauilla. vtque tem-
poris ideo punctum hoc inſecabile naturae conuenienter
transigas, ac propitius decedas: perinde ac oliua maturita-
tem adepta ceciderit, *naturam*, quae protulit, collaudans, ar-
borique, e qua prodiit, gratias agens.

49. Promontorii par eſto, cui fluctus iugiter quum adli-
dantur, ipſum tamen conſiſtit, vndarumque circumfuſum ſibi
aeſtum compeſcit. Infelicem me, *inquit ille*, quod mihi iſtud
contigerit. immo, felicem me, quod, etiamſi contigerit, nil
doleam tamen, nec aut praefentibus frangar, aut futura re-
formidem. accidere enim eiſmodi quid cuius poterat: at
non quiuſ citra animi aegritudinem *caſum* eiſmodi tuliffet.
quamobrem ergo illud infelicitatis potius, quam felicitatis,
iſtud *loco habetur*? num illud hominis infortunium dicis,
quod naturam humanam ſine ſuo excidere non efficit? an
id autem, vt tibi videtur, naturam humanam ſine ſuo exci-

μὴ παρὰ τὸ βέλημα τῆς Φύσεως αὐτῷ ἐστὶ; τί ἔν τὸ βέ-
λημα, μεμάθηκας; μὴ τι ἔν τὸ συμβεβηκὸς τῷ κωλύ-
σει, δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σάφρονα; ἔμφρονα;
ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλευθερον; τάλ-
λα, ἃ συμπαρόντων ἡ Φύσις ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχει τὰ
ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τῷ εἰς λύπην σε προα-
γομένῃ, τῷ τῷ χεῖναι τῷ δόγματι· ἔχ ὅτι τῷ αὐτῷ αὐτύχη-
μα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυτικὸν βοήθημα πρὸς
θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίχρων ἐν-
διατριφάντων τῷ ζῆν. τί ἔν αὐτοῖς πλεόν, ἢ τοῖς αἰ-
ροῖς; πάντως πᾶ ποτε κείνται, Καδικιανὸς Φάβιος, Ἰου-
λιανὸς, Λέπιδος, ἡ εἰ τις τοιοῦτος, οἱ πολλὰς ἐξήνεγκαν,
εἰτα ἐξηνέχθησαν ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τῷ
το δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἷον ἐξαντλέμενον, καὶ ἐν οἷῳ
σωματίῳ; μὴ ἔν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ

dere efficit, quod non fit praeter eiusdem voluntatem; quid
autem ea velit, non est, ut nunc discas. numquid casus ullus
prohibeat te, iustum esse, magnanimum, temperantem, pru-
dentem, assentiendi temeritate, errore immunem, modestum,
liberum, aut aliud quid eorum, quae, ubi adfuerint, natura
humana sua obtinet uniuersa? memineris deinceps, quoties
inciderit quidquam, quod ad tristitiam impellat te, decreto
hoc vii: Non est infelix casus iste; sed fortiter ferre, hoc
felicitatis est.

50. Vulgare quidem hoc est, efficax tamen ad mortem
contemnendam adminiculum, si eos recolas, qui vitae auidi
eidem fuerint diu immorati. quid enim amplius illis, quam
immature defunctis, *contigit*? Omnino iacent alicubi *defuncti*
et illi, Cadicianus, Fabius, Iulianus, Lepidus, aut si quis alius
huiusmodi, qui, postquam multos extulerant, efferebantur et
ipsi. exiguum enim omnino intercedit spatium; idque per
quot *molestias*, cum quibus *hominibus*, in quali corpufculo ex-
antlatum? ne ergo pro re momenti alicuius *habeto*. si enim
aevi praeteriti immensitatem aduerteris, et futuri itidem in-

ἀχανές τῷ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὲ τῷ τῷ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τῷ τριγερηνίῳ;

να'. Ἐπὶ τὴν σύντομον αἰὲς τρέχει. σύντομος δὲ ἡ κατὰ φύσιν ὥς κατὰ τὸ ὑγιέστατον, πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

finitatem, quid tandem distabit triduanus, qui fuerit, ab eo, qui saecula tria transegerit?

51. Via compendiarie semper incedas. compendiarie est ea, quae secundum naturam est, in omni nimirum cum dictione, tum actione, veri rectique curam habere. etenim propositum istiusmodi molestiis militiaeque, sed et dissimulatione omni atque ostentatione immunem praestabit.

ΒΙΒΛΟΣ ε΄.

ΟΡΘΕΣ, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔσω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπων ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι ἂν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἕνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμα εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τῷ κατασκευάσματι, ἵνα κατακείμενος τοῖς σωματίοις ἑαυτὸν θάλλω; ἀλλὰ τῷ ἡδίον. πρὸς τὸ ἡδεσθαι ἂν γέγονας; ὅλως δὲ ἢ πρὸς ἐνέργειαν; ἢ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ σαρδάρια, τὰς μύρμηκας, τὰς ἀράχνας, τὰς μελίσσας,

LIBER V.

MAne, quum grauatim exsurgis, in promptu sit tecum hoc modo differere: ad opus humanum iam expergiscor: num vero aegre feram, si ad ea agenda proficiscor, quorum gratia natus et in mundum productus sum? aut numquid ad hoc conditus sum, ut stragulis inuolutum decumbens me foveam? At hoc, *inquais*, oblectat magis. Numquid ergo ad oblectandum te natus es? non autem ad faciendum, aut agendum aliquid? an non arbusculas, auculas, formicas, araneas,

τὴν καθ' αὐτὰς συγκοσμήσας κόσμον; σὺ ἔθελεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; ἔτρεχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε καὶ τέττα μέτρα ἡ φύσις. ἔδωκε μέντοι καὶ τῷ ἐοδῆναι, καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκῶντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ ἔκ ἐτι, ἀλλ' ἐντὸς τῷ δυνατῷ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτὸν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σε, καὶ τὸ βέημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἐαυτῶν φιλῶντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις; ἄλαιοι καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν φύσιν τὴν σεαυτῷ ἔλασσον τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτής τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ ἔτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, ἔτε φαγεῖν, ἔτε κοιμηθῆναι θέλῃσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξῃν, πρὸς τὸ φέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις τελέεσθαι φαίνονται, καὶ ἡσσονος σπαδῆς ἄξια;

β'. Ὡς εὐκολον, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν

apiculas vides, eam, quam in mundo stationem obtinent, excolere satagentes? Tu autem, quae hominis sunt, facere recusas? et non properas potius ad id, quod naturae tuae conuenit? At quiete quoque opus est, inquis. Est, fateor; sed quiescendi modum etiam natura praescripsit. praescripsit et edendi atque bibendi: tu vero ultra modum, ultra id, quod sufficit, in istis procedis. caeterum in agendo secus te geris, et intra id, quod poteras, contines te. etenim vere temet non diligis. alioqui naturam tuam, quaeque illa vult, diligeres: siquidem artes suas, qui diligunt, artifices, earumdem operibus etiam intabescunt, illuvie inediaque adfecti. tu vero naturam tuam minoris aestimas, quam tornator tornaturam, aut histriioniam, aut aurum argentum, aut ambitiosus gloriolam. et isti enim, ubi rebus hisce additi fuerint, nec cibum, nec somnum capere magis experunt, quam ista, ad quae tam enixe feruntur, promouere: num autem tibi actiones societatem humanam spectantes fordeant magis, quam ut pari industria dignae censeantur?

2. Quam facile est, imaginationem omnem, vel turbu-

Φαντασίαν τὴν ὀχληράν, ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἄξιον ἑαυτὸν κρῖνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τῶ κατὰ φύσιν· καὶ μὴ σε παρεπιπάτω ἢ ἐπακολυθῶσά τινων μέμψις, ἢ λόγος, ἀλλὰ ἐκαλὸν πεπεῖραχθαι, ἢ εἰρηθῆναι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίς. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἰδίον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρωῶνται· ἀ σὺ μὴ περιβλέπῃς, ἀλλ' εὐθεΐαν πέραναι, ἀκολυθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ· μία δὲ ἀμφοτέρων τῶν ἡ οἰός.

δ'. Πορεύομαι διὰ τὴν κατὰ φύσιν, μέχρι πεσῶν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τῶ, ἐξ ἧ κατ' ἡμέραν ἀναπνέω, πεσῶν δὲ ἐπὶ τῶ, ἐξ ἧ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ γαλάκτιον ἡ τροφός· ἐξ ἧ κατ' ἡμέραν τοσάτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδύομαι, ὃ φέρει με πατῆντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρώμενον ἑαυτῶ.

ε'. Δριμύτητά σε ἔκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔσω· ἀλλὰ ἔτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν ἔκ ἔχεις εἰπεῖν· εἰ γὰρ πέ-

lentam, vel inconuenientem, ita amoliri et abstergere, vt in summa statim tranquillitate consistas?

3. Nullum aut sermonem, aut adionem, indignum te, censeas, qui naturae fuerit consentaneus: neque auertat ab eo te, quae sequi possit, quorumlibet hominum reprehensio, aut vituperatio. sed si dictu factuue honestum fuerit, indignum te ne existimes. habent enim illi mentem propriam, proprioque ducuntur impulsu: quae tu noli attendere, sed, resta perge, naturae tum propriae, tum et communi obsecutus. eadem enim est harum vtriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, incedo, donec occumbens tandem conquiescam, eo exspirando, vnde spiritum quotidie haurio, eoque recidendo, vnde et seminum mei perier, et sanguinem mater, et lac nutrix collegit; vnde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem, et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acumen tibi non est, quod sit admirationi cuiquam, multa tamen sunt alia, de quibus dicere nequeas, non esse

Φυκα. ἐκεῖνα ἔν παρέχῃ, ἅπερ ὅλα ἐστὶ ἐν σοι, τὸ ἀκί-
βδηλον, τὸ σεμνόν, τὸ Φερέπονον, τὸ ἀΦιλήδονον, τὸ
ἀμεμφίμοιρον, τὸ ὀλγοδέες, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον,
τὸ ἀπέρσσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλείον. ἐκ αἰδά-
νῃ, πόσα ἤδη παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν ἐδεμία-
σας καὶ ἀνεπιτηδεϊότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω
μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλιγχεύεσθαι, καὶ
κολακεύειν, καὶ τὸ σωματίον κατατιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκευ-
εσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ
ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατεσκευάσθαι, ἀναγκάζῃ; οὐ,
μὰ τοὺς θεοὺς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλας ἀπηλλάχθαι
ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπα-
ρακληθτότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τῆτο δὲ ἀσκη-
τόν, μὴ παρενδυμαμένῳ, μηδὲ ἐμφιληδονῶντι τῇ νοθείᾳ.
5. Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περὶ τινα πρά-
ξῃ, πρέχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ
πρὸς τῆτο μὲν οὐ πρέχειρος, ἄλλως μέντοι παρ' ἑαυ-
τῷ, ὡς περὶ χρεώσῃ διανοεῖται, καὶ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν.

te ad ea aptum natum. haec itaque praesta, quae in te omni-
no sunt sita, animum sincerum, grauem, laborum toleran-
tem, voluptatum abstinentem, forte contentum, paucorum
indigum, mitem, liberum, luxu alienum, serium, sublimem.
an non intelligis, quam multa praestare iam possis, ad quae
quin habilis sis et aptus, nihil est, quod cauere, infra haec
tamen sponte persistis? num et per conditionis naturalis
defectum aliquem obmurmurare, restrictum esse, adulari,
corpusculum tuum incusare, adsentari, ostentare te, animo
tantopere iactari, cogaris? nequaquam, per Iouem; sed his
omnibus iam olim licuit tibi esse immunem. hoc tantum-
modo nomine si notari poteras, quod tardiori hebetiorique
ingenio natus sis, exercitatione vitium istud corrigere conan-
dum fuerat, hebetudinem tuam neque insuper habendo, ne-
que in eadem tibi complacendo.

6. Est, qui, ubi gratum quid alicui fecerit beneficium,
imputare procliuis fit. est, qui, etiamsi imputare haud ita
procliuis fit, pro debitore tamen apud se habet eum, cui
benefecit, quidquid fecerit, nouit. est et, qui, quid fece-

ὁ δὲ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν, ὁ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὁμοίος ἐστὶν ἀμπέλῳ βότρεν ἐνεγκέσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητήσῃ, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἰδίον καρπὸν ἐννοχένα. ἵππος δραμῶν, κύων ἰχθυύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, καὶ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρεν ἐνεγκεῖν. ἐν ταῖσι δὲ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρακολούτως αὐτὰ ποιεῖσι; ναι· ἀλλ' αὐτὸ ταῦτο δὲ παρακολουθεῖν. ἴδιον γάρ, φησὶ, τῷ κοινωνικῷ, τὸ αἰδάνεσθαι, ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ τῷ Δία, βέλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰδέεσθαι. ἀληθὲς μὲν ἐστίν, ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ, διὰ τοῦτο ἔσῃ εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. εἰάν δὲ θελήσης συνεῖναι, τί ποτὲ ἐστὶ τὸ λεγόμενον, μὴ φοβῆ, μὴ παρὰ ταῦτο παραλιπῆς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κατὰ

rit, quodammodo ne nouit quidem; sed viti similis est, quae racemum vbi tulerit, fructumque sibi proprium semel dederit, nihil vltius requirit. sicut equus vbi cucurrerit; canis venatus fuerit, apes mel confecerit; ita iste vbi benefecerit, non clamore prosequitur, sed ad aliud eiusmodi opus se transfert; quemadmodum vitis ad racemos alios denuo suo tempore producendos. in horum ergo numero esse oportet, qui quid faciant, ipsi quodammodo ne intelligunt quidem? ita plane. At hoc ipsum, inquis, quid agas, intelligere necessarium est. est enim societatis legem colentis proprium hoc, vt sentiat se secundum legem illam agere; et vt velit etiam, per Iouem, eum, quocum sic agit, id perferentem. Verum est, fateor, quod dicis; verumtamen, quod iam dictum est, si secius ceperis, ex eorum numero futurus es, quorum priore loco memineram: siquidem et illi rationis quaedam probabili abducuntur. tu autem, si id, quod dixeram, recte intelligere volueris, noli metuere, ne hac de causa benefaciendi occasionem vllam sis omisurus.

7. Atheniensium votum erat: *plus, plus, cave Iupiter,*

τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἤτοι ἔ δὲ εὐχεσθαι, ἢ ἔτως, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ἦ. Ὅποιόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιὸς τῷ ἰππασίαν, ἢ ψυχρολασίαν, ἢ ἀνυποδυσίαν τοιῶτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τῷ ἢ τῶν ὅλων φύσις νόσον, ἢ πῆρῳσιν, ἢ ἀποβολὴν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιῶτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιῶτόν τι σημαίνει, ἔταξε τῷ πρὸς τῷ, ὡς κατὰλληλον εἰς ὑγίειαν καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἐκαστῷ τέτακται πῶς πρὸς αὐτὸ κατὰλληλον εἰς τὴν εἰμαρμένην ἔτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τὰς τετραγώνους λῶθας ἐν τοῖς τεύχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσι, συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγῃσι, συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνδέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιῶτον σῶμα συμπληρεται ἔτως ἐκ πάντων τῶν αἰτιῶν ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληρεται. νοῦσι δὲ, ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλσον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τῷ ἔφερον αὐτῷ ἔκῃν τῷ τῷ

super Atheniensium arua et prata. aut nihil omnino precari, aut hoc modo simpliciter et ingenue precari, par est.

8. Cuiusmodi illud est, quod dici solet: *Aesclaparium* huic, vel illi *coordinasse*, ut equitet, ut frigida proluatur, ut discalceatus incedat: eiusmodi quiddam est, et quod huic, vel illi coordinavit uniuersi natura, ut morbo teneatur, corpore mutiletur, *liberos* amittat, aut aliud tale quippiam. siquidem et ibi *coordinavit* illud, sensum hunc habet, ac si diceretur, hoc ad illud ordinavit, tamquam quod ad eiusdem sanitatem conducatur: atque istuc pariter, quicquid unicuique contingit, ad illud ordinatur quodammodo, quod fato congruum existat, atque hinc est, quod ea conuenire nobis dicimus, quomodo lapides quadratos in moenibus, aut pyramidibus, conuenire dicunt artifices, quum sibi inuicem scite compositi coaptantur. omnino enim una quaedam est *rerum omnium* compages. et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus eiusmodi fit, consummatur; ita ex causis uniuersis, quo causa fit eiusmodi fatum, conficitur, intelligunt hoc, quod dico, etiam rudissimi quique, dicunt

ἐφέρετο, καὶ τὸτο τέτω συνετάττετο. δεχόμεθα ἂν αὐ-
 τὰ, ὡς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκληπιὸς συντάττει. πολλὰ γὰρ καὶ
 ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι
 τῆς ὑγείας. τοιούτον τι σοὶ δοκεῖτω, ἀνυσις καὶ συντέ-
 λεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκόντων, οἷον ἡ σὴ ὑγεία.
 καὶ ἕτως ἀσπάζεσθαι πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἀπηνέσχεον
 δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν τῷ κόσμῳ ὑγίαν, καὶ
 τὴν τῷ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. ἔ γάρ ἂν τὸτό τε
 ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερεν. ἔδὲ γὰρ ἡ τυχεῖσα
 φύσις φέρεται, ὃ μὴ τῷ διοικημένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλ-
 ληλόν ἐστι. ἔκῃν κατὰ δύο λόγους εἴργειν χρὴ τὸ συμβαί-
 νόν σοι. καὶ ἓνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο, καὶ σοὶ συνετάττε-
 το, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἀνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων
 αἰτίων συγκλωθόμενον. καὶ ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ ὅλῳ διοι-
 κῇντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῇ Δία, τῆς συμ-
 μωνῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηρῆται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, εἰς
 καὶ ὅτις διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ

enim: tulit hoc illi; *fors nimirum*. hoc itaque illi ferebatur;
 istudque illi coordinabatur. proinde ita excipiamus ista, quo-
 modo ea solemus, quae Aesculapius praeceperit. multa siqui-
 dem et in illis a'pera sunt, quae sanitatis spe tamen libenter
 admittimus. eiusmodi itaque quiddam videatur tibi eorum,
 quae naturae communi visa sunt, perfectio et consummatio,
 cuiusmodi est valetudo tua. eodemque modo, quidquid eue-
 nerit, quamvis asperius visum fuerit, libens admittito, quan-
 doquidem ad mundi integritatem Iovisque prosperitatem at-
 que felicitatem ferat. neque enim tulisset is, nisi ad vniuersi
 bonum contulisset. quum nec natura quaelibet quidquam fe-
 rat, quod non *ei mundo*, qui ab ipsa administratur, congruens
 existat. ita duplici ratione diligas oportet, quidquid euene-
 rit tibi. altera, quod tibi natum, et tibi coordinatum, et ad
 te quodammodo adfectum est, a causis antiquissimis retro ti-
 bi contextum. altera, quod vniuersi gubernatori prosperita-
 tis et consummationis, atque adeo permanfionis ipsius pro-
 curandae ex parte causa sit. mutilatur enim integrum
 ipsum, si quid vel minimum abscindas a connexionem et con-

τῶν μορίων, ἔτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. διακόπτεις δὲ, ὅσον ἐπὶ σοι, ὅταν δυσαρεστῆς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιετῆς.

Θ'. Μὴ σικχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδᾶν, μηδὲ ἀποδυσπετεῖν, εἰ μὴ καταπυκνῇταί σοι τὸ ἀπὸ δογματῶν ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκπεροδέντα, πάλιν ἐπανίεναι, καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τῆτο, ἐφ' ὃ ἐπανερχῇ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανίεναι· ἀλλ' ὡς οἱ ἐφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάζειν καὶ τὸ ὥον, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. ἔτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ, ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει, ἢ ἡ φύσις σε θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν. τί γὰρ τέτων προσηνέστερον; ἡ γὰρ ἡδονὴ ἐχὶ διὰ τῆς σφάλλει; ἀλλὰ θέασαι, εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἀπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἀπταίον, καὶ εὐ-

tinuitate, ut patium universi, ita et caussarum. abscindis autem, quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollis que quodammodo.

9. Noli aegre ferre, aut animum despondere, aut stomachari, si iuxta decreta recta agere volenti haud perinde semper successerit. verum, *ubi excussum aliquando te senseris*, regredere, pluribusque pro officii humani ratione gestis contentus sis, atque illud, ad quod regrederis, fac diligas. nec, tamquam ad paedagogum, ad philosophiam redeas; sed quomodo ad ovum et penicillum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem, *confugis*: ita nihil deerit ulterius, quod rationis obsequiae conciliet te, sed ei sponte tua adquiesces. illud autem memineris, philosophiam ea sola velle, quae natura tua ipsa velit: tu vero aliud aliquid velis, quam quod naturae tuae convenit? ecquid enim istis blandius fuerit? voluptas autem nonne hac ratione nos fallit? sed vide, gratiorne sit magnanimitas, liberalitas, simplicitas, aequanimitas, sanctitas. ipsa vero prudentia quid gratius *compereris*, quum facultatem intelligen-

ρην ἐν πᾶσι τῆς παρακολυθητικῆς καὶ ἐπισημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῆς.

ί. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινα ἐγκαλύψει ἐστὶν, ὥστε φιλοσόφοις ἐκ ὀλίγοις ἔδὲ τοῖς τυχεῖσιν ἔδοξε ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις μεταπτωτή· πῆ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέτιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ὡς ὀλγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κινεῖσθαι, ἢ πόρνης, ἢ ληστῶ εἶναι. μετὰ τῆτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιέντων ἦθη, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τῇ χαριεστάτῃ ἀναχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιαύτῳ ἔν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοιαύτῃ ῥήσει τῆς τε ἐσίας καὶ τῇ χροῖα, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινημένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπαραδθῆναι δυνάμενον, ἔδ' ἐπινοῶ. τῶνάντιόν γὰρ δεῖ παραμυθόμενον ἑαυτὸν περικέμεναι τὴν φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τέτοις μόνοις προσ-

tia scientiaque in te praeditam eiusmodi cogitaueris, quae nusquam impingat, sed in omni re prospere feratur?

10. Res quidem ipsae adeo sunt abditae, ut philosophis haud paucis, nec vulgaribus eis, omnino percipi nil posse visum sit. quin et Stoicis perceptu difficiles admodum videntur. *estque reuera* adensus noster omnis labilis et mutabilis. vbi enim gentium est, qui sententiam falsus quandoque non mutauerit? ad subiecta iam ipsa si transieris, quam caduca, quam vilia sunt; quaeque etiam cinaedo, scorto, latroni in possessionem cedere possint. mores autem eorum, quibuscum degis, si aduerteris, tales esse comperies, ut etiam gratissimum quemlibet vix sustineas, ut ne adiciam, seipsum etiam vix sustinere quemquam. in huiusmodi itaque caligine ac forde, tantoque materiae, temporis, motuum, rerumque motarum fluxu, nihil possum comminisci, quod aestimatione studiose dignum videatur. contra potius solari se quemque par fuerit, dissolutionem sui naturalem operiendo, moramque interea haud grauate ferendo, dum duobus hisce adque-

αναπαύεσθαι ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι ἔδεν συμβῆσται μοι, ὃ ἔχει κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἐτέρῳ δὲ, ὅτι ἔξεσι μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν Θεόν, καὶ δαίμονα. εἰδείς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τῆτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρώμαι τῇ ἐμαυτῇ ψυχῇ; παρ' ἑκάστον τῆτο ἐπανερωτᾷν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐστι νῦν ἐν τῷ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλεῖσσι καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχὴν; μήτι παιδὶς; μήτι μειρακίς; μήτι γυναικακίς; μήτι τυράννης; μήτι κτήνης; μήτι θηρίῳ;

ιβ'. Ὅποιά τινα ἐστὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκῶντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσκει ἐπ' ἀρχόντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον Φρόνητιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, ἢ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκῶσαι δυνηθεῖη τί' ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακῶσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἱ κείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τῷ κωμικῷ εἰρημένον. ἔτως

scit profusus; altero nimirum, nihil obtingere sibi posse, quod non sit vniuersi naturae consentaneum: altero, in sua esse potestate situm, ut nihil faciat praeter genii deique sui voluntatem. hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

II. Quam ad rem anima nunc vtor mea? hoc te iugiter interroga, simulque te percontare; ecquid mihi nunc versatur in parte mei illa, quae principalis dici solet? aut cuiusnam ego nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculæ? num tyranni? num iumentum? num belluae?

12. Cuiusmodi sint, quae plerisque bona videntur, hinc licet deprehendere. si quid eorum, quae reuera bona sunt, mente quispiam conceperit, puta, prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem, ista, inquam, si animo praeconceperit, non sustinebit adiectum huic audire quidquam, quod non rei bonae probe congruat. at vero quae vulgo pro bonis habentur, ubi animo praeconceperit quis, auribus aequis accipiet, facileque admittet, tamquam apte adiectum id, quod a comico quandoque dictum est. ita etiam vulgus hominum dif-

καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν. ἡ γὰρ αὖν
 τῷτο μὲν ἡ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξίετο· τὸ δὲ ἐπὶ τῷ
 πλάττει καὶ τῶν πρὸς τρυφῇ, ἢ δόξαν, εὐκκληρημάτων
 παρεδεχόμεθα, ὡς ἱκνυμένως καὶ ἀσειείως εἰρημένον. προί-
 δι ἔν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον
 τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως αὖν ἐπιφέροιο,
 τὸ τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπόρειας οὐκ ἔχειν,
 ὅποι χέση.

γ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικῆς συνέστηκα· ἑδέτερον
 δὲ τῶτων εἰς τὸ μὴ ὄν φθαρήσεται· ὥσπερ ἑδὲ ἐκ τῆς
 μὴ ὄντος ὑπέστη. ἔκῃν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν
 κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τῷ κόσμῳ. καὶ πάλιν ἐκεί-
 νο εἰς ἕτερον μέρος τῷ κόσμῳ μεταβαλεῖ καὶ ἤδη εἰς
 τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέ-
 στην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο
 ἄπειρον. ἑδὲν γὰρ κωλύει ἕτως φάναί, καὶ κατὰ πε-
 ριόδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ferentiae istius habent aliquam notitiam. alioqui enim non
 offenderet, et tamquam dicta indignum repudiaretur, si de
 illis enuntiaretur; quum de diuitiis, eisque fortunae bonis,
 quae ad luxum pompamue ferunt, tamquam apte sciteque
 dictum admittamus. Eas nunc et quaeas licet, vtrum in ho-
 nore habendae, aut in bonis censendae sint res huiusmodi,
 quibus animo prius conceptis illud commode possit adiici,
 homini istis instructo prae opulencia sua *non suppetere, ubi*
ventris onus deponat.

13. Forma consto et materia: harum neutra in nihilum
 interibit, quemadmodum nec ex nihilo processit. omnis ergo
 pars mei, mutatione interueniente, in mundi partem aliquam
 pro ratione sui redigetur. et haec rursus in aliam mundi par-
 tem mutabitur: et sic in infinitum. mutationis autem huius-
 modi opera et ipse exstiti, et qui me genuerant, atque ita re-
 tro in aliud infinitum. nihil enim vetat, quo minus hoc di-
 cam, etiamsi secundum periodos, finibus certis terminatas,
 mundus iste digeratur.

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν αὐταῖς ἀρκέμεναι, καὶ τοῖς καθ' αὐτὰς ἔργοις ὁρμῶνται μὲν ἐν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδούσι δὲ πρὸς τὸ προκείμενον τέλος. καθὼ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὁρμότητα τῆς ὁδῶ σημαίνεσαι.

ιε'. Οὐδὲν τέτων ῥητέον ἀνθρώπῳ, ἀ ἀνθρώπῳ, καθὼ ἀνθρώπος, ἐκ ἐπιβάλλει. ἐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπων, ἐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις, ἐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τῷ ἀνθρώπῳ φύσεως. οὐ τοίνυν ἐδὲ τὸ τέλος. ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, ἐδὲ συμπληρωτικὸν τῷ τέλει τὸ ἀγαθόν. ἔτι ἔτι τέτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, ἐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξάνεσθαι, ἐπιβάλλον ἦν. ἐδὲ ἐπαινετός ἦν, ὁ ἀπροσδεῖν τέτων αὐτὸν παρεχόμενος. ἐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικός αὐτῷ ἐν τινι τέτων ἀγαθός ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσω περ πλείω τις ἀφαιρῶν αὐτῷ τέτων, ἢ τοιούτων ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρέμενά τι τέτων ἀνέχεται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

14. Ratio, arsque ipsa rationalis, facultates sunt, quae sibi operibusque suis ipsae sufficiunt. a suo itaque ciuntur prodeuntque principio; at ad propositum sibi finem recta proficiscuntur. vnde et recte factorum appellationem sortitae sunt actiones istiusmodi, qua viae rectitudo significetur.

15. Nihil horum hominis esse dicendum est, quod non ad hominem, qua homo est, pertinet. ista enim nec ab homine exiguntur, nec pollicetur ea natura humana, nec ad eam perficiendam ferunt. nec proinde in istis consistit aut naturae humanae finis, aut bonum aliquod, quod ad finem hunc conficiendum conducatur. tum si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea despectui habere, eisque sese opponere: nec laude dignus haberetur, qui istis minus indigentem se praestiterit. immo ne bonus quidem vir esset, qui sibi horum alicui interdixerit, siquidem ea vere bona existerent. atqui contra, quo quis horum hisque similium plura sibi detraxerit, aut ab aliis detracta aequanimiter sustinuerit, eo melior merito censetur.

ις'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ. βάπτε ἂν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν οἷον, ὅτι, ἔπερ ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι, ἔπερ ἔνεκεν ἑκάστον κατεσκεύασται, πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται, πρὸς τῷτο Φέρεται· πρὸς ὃ Φέρεται δὲ, ἐν τῷτω τὸ τέλος αὐτῷ· ὅπερ δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὰγαθὸν ἑκάστῳ· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τῷ λογικῷ ζῷῳ, κοινωμία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωμίαν γεγόναμεν, πάλας δέδεικται. ἢ οὐκ ἦν ἐναεργές, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττων ἔνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν αἰψύχων, τὰ ἐμφύχα· τῶν δὲ ἐμφύχων τὰ λογικά.

ις'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον δὲ τὸ τῆς Φαύλης μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

ιθ'. Οὐδὲν ἔδενι συμβαίνει, ὃ ἔχι ἐκείνο πέφυκεν Φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἥτοι ἀγνο-

16. Talis futura est mens tua, qualia ea sunt, quae creberrime cogitaueris. imbuitur enim cogitationibus anima. imbue ergo illam cogitationibus istiusmodi: verbi gratia, vbi cumque viuere, ibidem et bene viuere licere. in aula vero viuere licere: ergo et in aula bene viuere dari. et rursus, cuius gratia quidque conditum est, ad id agendum esse conditum; ad quod autem agendum conditum est, ad id ferri: ad quod fertur vero, eo finem suum situm habere: in quo autem finis rei cuiusque situs est, eodem vtile bonumque eiusdem constare: bonum itaque animantis ratione praediti, societas est. ad hanc enim natos esse nos, supra demonstratum est. an non enim liquet plane, deteriora quaeque praestantiorum gratia esse condita, praestantiora sui inuicem? praestant autem inanimatis quidem animata; ex animatis vero, quae ratione sunt praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari insanum est. fieri autem non potest, quin istiusmodi quaedam improbi agant.

18. Nihil cuiquam contingit, quin a natura habeat, ut id ferre possit, aliis eadem contingere, qui vel casuum suo-

ἂν, ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην
εὐσταθεῖ, καὶ ἀκράκωτος μένει. δεινὸν ἔν, ἀγνοίαν καὶ
ἀρεσκειαν ἰχυροτέρας εἶναι φρονήσεως.

Ιθ'. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὅπως ἴεν ψυχῆς
ἄπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι,
οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ
ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἷον ἂν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτήν,
τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προσυφεσῶτα.

κ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστὶν οἰκιοτάτον
ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτῆς καὶ ἀνεκτέον·
καθ' ὅσον δὲ ἐνίσαντά τις εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἔν τι
τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ἔχῃ ἥσσον ἢ
ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τῶν δὲ ἐνέργεια μέν-
τοι ἐμποδιθεῖν ἂν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως ἔ γίνεται
ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπὴν. περι-
τρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα
ἢ διάνοια εἰς τὸ προηγμένον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ

rum ignari, vel animi magni specimen dare cupidi, immoti
illaefique manserunt. indignum est autem, ignorantiam et
arrogantiam prudentia plus posse.

19. Res ipsae nulla ratione animam attingunt; neque
aditum vllum ad eam habent; neque mutare eam, aut mo-
uere possunt, ipsa sola sese mutat mouetque. qualia autem
decreta fuerint, quibus ipsa in se locum dederit, talia facit
sibi aduentitia quaeque.

20. Alia quidem ratione nobis coniunctissimus est homo;
quatenus officii est nostri iuuare illos ac sustinere. at quate-
nus, in actionibus debitis obfistunt nobis quandoque, hac ra-
tione inter res medias etiam mihi censetur homo, nihilo mi-
nus, quam aut sol, aut ventus, aut bellua. haec enim omnia
actum impedire mihi possunt. Verum conatus, aut adfectus,
impedimentum non datur, exceptionis atque circumversionis
beneficio. circumuertit enim mens, transfertque effectus
impedimentum omne ad id, quod est potius, *ita fit, ut et*

τῷ ἔργῳ τῷ ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδῷ, τὸ τῆς ὁδῷ ταύτης ἐνστατικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κρᾶτισον τίμα· ἔστι δὲ τῷτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοι τὸ κρᾶτισον τίμα· ἔστι δὲ τῷτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σε τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τῷτο ἔστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τῷτο διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει ἔκ ἐστι βλαβερόν, ἐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τῷ βεβλάσθαι φαντασίας τῶτον ἔπαυε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τῷτο μὴ βλάπτεται, ἐδὲ ἐγὼ βεβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, ἔκ ὀργιστέον τῷ βλαπτοντι τὴν πόλιν, τί τὸ παρορώμενον.

κγ'. Πολλάκις ἐνθυμῷ τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. ἡ τε γὰρ ἁσία οἷον ποταμός ἐν διηνεκῇ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἷτια ἐν μυρίαις τροπαῖς· καὶ χεδὸν ἐδὲν ἐσῶς, καὶ τὸ παρεγγύς. τὸ

quod opus meum hoc inhibet, ad opus conducat; et ad viam conferat, quod viae initae obstabat.

21. Eorum, quae mundus complectitur, quod praestantissimum est, colito: hoc est autem illud, quod *caeteris* omnibus vitur, quod *reliqua* omnia administrat. pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod superiori illi adfuit: istud enim est, quod caeteris in te omnibus vitur; et a quo vita tua gubernatur.

22. Quod ciuitati non est noxium, nec ciui nocet. hanc ad ea omnia regulam adhibe, quibus noceri tibi posse videbitur: si ciuitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi: quin et etiam si ciuitati nonnihil inde nocementi accederet, ne sic quidem succensendum esset ciuitatem laedenti, sed ostendendum, in quo delinquat.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque vniuersa. est enim *rerum* natura instar fluiui cuiusdam, *qui* in fugi sit fluxu: effectio- nes vero mutationibus continuis, et caussae ipsae conuersio- nibus innumeris subiacent: nec quod consistat, fere quidquam

δὲ ἄπειρον τῷ τε παρωχηότος καὶ μέλλοντος ἀχανές,
ὧ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς ἐν ἑμῷ μωρὸς ὁ ἐν τέτοις
Φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ χετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρό-
νῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης ἐσίας, ἧς ὀλίγιστον
μετέχεις· καὶ τῷ σύμπαντος αἰῶνος, ἃ βραχὺ καὶ ἀκα-
ρεαῖόν σοι διάστημα ἀφώριται· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἧς
πόσον εἰ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν
ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέ-
λει νῦν ἔχειν ἡ κοινὴ Φύσις, καὶ πρᾶσσῶ, ὃ με νῦν πρᾶσ-
σειν θέλει ἡ ἐμὴ Φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σε μέ-
ρος, ἀτρεπτον ἔσω ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τρα-
χείας κινήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέ-
τω αὐτὸ, καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς
μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἐτέραν συμπά-
θειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σάματι ἠνωμένῳ, τότε πρὸς

*est. cogita itidem vastum istud vtrunque adiacens praeteriti
ac futuri temporis immensum, quo conduntur vniuersa. qui
igitur non pro fatuo merito habeatur, qui istis vel inflatur,
vel cruciatur, vel de re aliqua, quae ad spatium perbreue
molestiam exhibeat, quiritatur, quasi diu id fiat?*

24. Memineris et naturae vniuersae, cuius particulam
exiguam admodum obtines; et vniuersi, cuius spatium bre-
ue et momentaneum tibi adsignatum est; et fati, cuius quan-
tilla es particula?

25. Peccat quis aliquid aduersus me? ipse viderit: pro-
priam habet dispositionem, operationem propriam. ego nunc
habeo, quod nunc habere me vult rerum natura; facioque,
quod nunc me facere vult natura mea.

26. Quae principatum ac dominium obtinet pars ani-
mae tuae, immota maneat, ad laeuem, vel asperum carnis tuae
motum: nec se *carni* immisceat, sed circumscribat sese, et
intra membrorum limites coerceat adfectiones istas. quod si
alia ratione se ad mentem subuexerint, quatenus nempe ea

μὲν τὴν αἰθήσιν, Φυσικὴν ἔσαν, ἔπειρατέον ἀντιβαίνειν τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθῆ, ἢ κακῆ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτῆ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνὺς αὐτοῖς τὴν ἑαυτῆ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιῶσαν δὲ, ὅσα βέλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάτω προσάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτῆ. ἕτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστη νῆς καὶ λόγος.

κη'. Τῷ γράσωμι μήτι ὀργίξῃ; μήτι τῷ ὀξοσώμω ὀργίξῃ; τί σοι ποιήσει; τοῖστον εἶμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη, τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιῶτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος λόγον ἔχει, φησὶ, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφισάνων, τί πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο τογχαρῆν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίει, θεραπεύσεις, καὶ ἔχρεία ὀργῆς (ἔτε τραγωδὸς, ἔτε κόρη.)

corpori vnita est, tunc sensui, quum a natura sit, non est obnitendum: sed sistenda partis principalis censura, ne de his, tamquam aut bonis, aut malis, sententiam vllam ferat.

27. Cum deis viuendum. hoc autem faciet, qui animum exhibuerit ira iugiter adfectum, vt rebus sibi destinatis adquiescat; faciatque, quaecumque genius ille voluerit, quem sui particulam a se auulsam Iupiter cuique attribuit, praesidem ducemque eidem futuram. hic autem cuiusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, cui halitum grauem os emittit? quid enim fecerit? eiusmodi os huic, illi alae sunt, vt fieri nequeat, quin talē quid ab utroque se proferat. at homo, inquis, ratione praeditus est, potestque, si aduertat, dignoscere, quid delinquat. Bene tibi sit. proinde tu quoque, ratione quum sis praeditus, rationali facultate. tua eandem in illo excitato, errorem ostendito, commonefacito. siquidem enim te audiuerit, sanasti eum, nec ira amplius opus iam erit. (Nec tragoedus, nec scortum.)

κθ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, ἕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. εἰάν δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τῷ ζῆν ἔξωθι· ἕτως μέντοι, ὥς μηδὲν κακὸν πάχων. καὶ καπνὸς ἐς ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δέ με τοιῷτον ἐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ εἰς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω· θέλω δὲ κατὰ φύσιν τῷ λογικῷ καὶ κοινωνικῷ ζῶει.

λ'. Ὁ τῷ ὅλῳ νῆς κοινωνικός. πεποίηκε γὰρ τὰ χεῖρα τῶν κρείττωνων ἔνεκεν καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιτεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστὶ τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκω δὲ, καὶ δι' οἷων διελέλυθας, καὶ οἷα ἤρκεσας ὑπομεῖναι.

29. Quo modo vivere cogitas, *vita mox excessurus*, eodem, si volueris, vivere iam licet. sin id minus permiserint, *quibuscum hic degis*, ex eas licet e vita; ita tamen, vt qui nihil mali passus est. si fumus *molestus est mihi*, discedo. cur hoc momenti alicuius esse videatur? interim vero, dum nihil me ad educendum me adigit, liber maneo; vtpote quem nemo prohibere possit, quo minus faciam, quae velim: velim autem, quae et animantis ratione imbuti et ad societatem nati naturae sunt consentanea.

30. Vniuersi mens communionis mutuae amans est, itaque deteriora quaeque praestantiorum causa fecit: praestantiora sibi inuicem conciliauit. vides, *vt res singulas* ordine iusto subdiderit, congesse, pro dignitate sua suum cuique attribuerit, praestantissimas mutuo sibi inuicem consensu deuinxerit.

31. *Recole tecum*, quo modo te haecenus gesseris erga deos, parentes, fratres, coniugem, liberos, praeceptores. educatores, amicos, familiares, famulos; num quid haecenus aduersus horum aliquem, quod minus deceat, quidquam vel facto, vel dicto etiam, admiseris. recole quoque, quae transigeris *negotia*, quibusque sustinendis suffeceris. *cogita*, et

καὶ ὅτι πλήρης ἦδη σοι ἰσορῖα τῷ βίῃ καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες· πόσα δὲ ἐνδοξα παρεῖδες· εἰς ὅσας δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένεθ.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχὰς ἐντεχνον καὶ ἐπισήμονα; τίς ἔν ψυχῇ ἐντεχνος καὶ ἐπισήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς ἁσίας διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τῷ αἰῶνος κατὰ περιόδους τεταγμένας οἰκονομῶντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον ἐδέπω σποδός, ἡ σκέλετος, καὶ ἦτοι ὄνομα, ἡ ἐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μικρὰ, καὶ κυνῖδια διαδακνόμενα, καὶ παιδία φιλονεικα, γελῶντα, εἴτα εὐθύς κλαίοντα. πίσις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια, πρὸς ἔλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης. τί ἔν ἐτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἶγε τὰ μὲν

vitae tuae historiam iam esse consummatam, munereque tuo te iam defunctum. *recole* itidem, quot praeclara videris; quot voluptates ac dolores spreueris; quot pro gloriofis habita neglectui habueris; quot improbis denique aequum te exhibueris.

32. Quorsum arte instructum ac peritum quemquam rudēs animae imperitaeque conturbent? verum quaenam est anima perita arteque instructa? Ea, quae principii finisque rerum est gnara, rationisque illius, quae res omnes permeat, ac per aeuum omne statis periodis vniuersum hoc administrat.

33. Cinis iamiam *futurus es*, aut ossa nuda; nomenque tantum, vel ne nomen quidem *tui*, *superfuturum est*. nomen autem ipsum nihil est aliud, quam sonitus *inanis* et echo quaedam. quin et illa ipsa, quae in hac vita tanto habentur in pretio, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar inuicem rixantium, aut puerulorum secum inuicem litigantium, et ridentium modo, mox plorantium. Caeterum fides, modestia, iustitia et veritas, ad coelum, a terra longe lateque patente, *se se consulerunt*. ecquid igitur restat, quod te istic detineat?

αἰσθητὰ εὐμετάβλητα, καὶ ἔχ' ἐσῶτα· τὰ δὲ αἰσθητή-
ρια, ἀμυδρὰ καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχά-
ριον, ἀναδυμίαισι ἀφ' αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκιμεῖν παρὰ
τοιούτοις κενόν· τί ἔν περιμένεις; ἴλεως τὴν εἴτε σβέσιν,
εἴτε μετὰσασιν. ἕως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται, τί ἀρ-
κῆ; τί δ' ἄλλο, ἢ θεὸς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀν-
θρώπου δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχε-
σθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὄρων τῶ κρεαδίσ, καὶ τῶ πνευματίῳ,
ταῦτα μεμνηῖσθαι μῆτε σὰ ὄντα, μῆτε ἐπὶ σοι;

λδ'. Δύνασαι αἰεὶ εὐροεῖν, εἶγες καὶ ὀδεύειν, εἶγες
καὶ ὀδῶ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν δύο ταῦτα κοινὰ,
τῇ τε τῷ θεῷ, καὶ τῇ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ παντὸς λογικῆς
ζῶας ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλῃ· καὶ τὸ ἐν
τῇ δικαίῃ διαδέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ
ἐνταῦθα ὀρεξῖν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μῆτε κακία ἐστὶ τῷτο ἐμῇ, μῆτε ἐνέργεια

siquidem res sensui subiectae, mutari pronae, et consistere ne-
sciae; sensus ipsi hebetes et imagines falsas admittere pro-
clives: animula ipsa, exhalatio a sanguine emissa: apud eos,
qui istiusmodi sint, celebrem esse, inane quiddam. quin ergo
exspectas placidus, vel extinctionem tui, vel translationem?
istius tempus donec obuenerit, quid suffecerit, nisi ut deos
colas celebresque, hominibus benefacias, sustineas eos eis-
demque abstineas; meminerisque, ea omnia, quae ext. a cor-
pusculi animulaeque tuae terminos consistunt, nec tua esse,
nec in potestate tua sita?

34. Prospere tibi res tuae sunt perpetuo processurae, si
rite incedere potueris, rectaque methodo et opinari et agere.
communia sunt animae ratione praeditae, siue dei, siue ho-
minis, siue alius alicuius animantis duo ista: alterum, quod
ab alia re nulla possit impediri; alterum, quod in *animi* ad-
fectione actioneque iusta bonum suum situm habeat, nec vi-
tra haec quidquam appetere necesse habeat.

35. Si nec aut vitiositas haec mea sit, aut effectum vi-

κατὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτῆ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τῆ κοινῆ;

λς'. Μὴ ὀλοχερῶς τῇ Φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται, μὴ μέντοι βλάβην αὐτὸ Φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρον ἀπελθὼν τὸν τῆ θρέπτου ῥόμβον ἀπῆται, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· ἔτις ἦν καὶ ὧδε. ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἄνθρωπε, ἐπελάθῃ, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπᾶσα. διὰ τῆτ' ἦν καὶ σὺ μαρὸς γένῃ; ἐγενόμην ποτὲ ὁπδὴποτε καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἄνθρωπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σταντῶ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὅρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις.

tiositatis meae; nec communitas ea laeditur, cur de re ista ipse differor? communitatem autem quid laeferit?

36. Ne imaginatione vlla temere abripiaris: sed *opis tuae indigis*, prout potes et par est, opem feras. nec si in rebus mediis hisce detrimentum sustinuerunt, ideo laedi eos existimes. nihil enim mali subest. sed quemadmodum senex discedens alumni turbinem, poscebat, quum turbinem tamen, *hoc est. ludicrum quiddam*, esse meminisset: ita et istic te geras. ad rostra vbi declamitans fueris, an oblitus es, homo, haec quidnam sint? memini satis, inquis: verum ea sunt, in quibus isti pretium studiumque ponunt. num ergo et te fatuum esse necesse est, *quia illi sunt?* quocumque loco deprehensus, felix esse poteris. felix est autem, qui sortem sibi bonam comparauerit. fors vero bona, si, quid sit, quaeras, ea moribus bonis, motibus bonis, bonis denique actionibus constat.

ΒΙΒΛΟΣ Ξ΄.

Η τῶν ὅλων ἔσθια, εὐπειθής καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος ἡδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τῆ κακοποιεῖν κακίαν γὰρ ἔκ ἔχει, ἡδὲ τι κακῶς ποιεῖ, ἡδὲ βλάπτεται τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκείνου γίνε-
ται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρει, πότερον ῥιγῶν ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυσάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνῳ ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκύν, ἢ εὐφημύμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἄλλοιον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ, καδ' ἦν ἀποθνήσκωμεν· ἀρκεῖ ἔν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θεόσαι.

γ'. Ἔσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μῆτε ἡ ἰδία ποιότης, μῆτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἥτοι ἐκδυμιαθήσεται, εἴπερ ἦνται ἡ ἔσθια, ἢ σκε-
δαθήσεται.

LIBER VI.

Vniuersi materia obsequens est et parere prompta: mens reatrix eiusdem, nullam in se maleficii causam habet: quum malitiam in se nullam habeat; neque malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. secundum hanc vero fiunt et perficiuntur vniuersa.

2. Pari loco habeas, frigore rigens, an calore totus, quod est officii tui, feceris: item vtrum dormituriens, an somni satur; male audiens, an collaudatus; moriens itidem, an aliud quid agens. nam ex vitae huius officiis hoc est etiam, quod morimur; et in hoc ergo sufficit, quod prae manibus est, rite disponere.

3. Introspecte, caueque, ne rei cuiusquam qualitas dignitasue propria te fugiat.

4. Praesentia haec omnia quam citissime mutabuntur; et vel in exhalationem abibunt, (siquidem vnita sit *verum* *omnium* substantia) vel dissipabuntur.

δ'. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε, πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιῇ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ε'. Ἀριστος τρόπος τοῦ αἰμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρεπῃ καὶ προσαναπαύῃ, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξιν κοινωνικὴν, συν μνήμῃ θεῷ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστὶ, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιῶν μὲν ἑαυτὸ, οἷον ἂν καὶ θέλῃ, ποιῶν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται, ἢ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρητημένην.

ι'. Ἦτοι κυκεῶν, καὶ ἀντεμπλοκή, καὶ σκεδασμός· ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, πρόνοια. εἰ μὲν ἔν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ, εἰκαίω συγκρίματι καὶ φερμῶ τοιᾶντ' ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλῃ τινός, ἢ τῇ ὅπως

5. Nouit mens vniuersi rectrix, quomodo se habeat, quid faciat, et in qua materia versetur.

6. Optimus iniuriam vlciscendi modus est, inferenti ne sis similis.

7. Hoc vno te oblecta, in eoque adquiesce, vt ab vna, quae communitatem iuuet, actione ad alteram transeas, numinis memor.

8. Pars animae principalis se fuscitat, se vertit; se facit, qualem ipsa voluerit; quaeque contingunt quaelibet, talia sibi videri facit, qualia ipsa voluerit.

9. Secundum vniuersi naturam perficiuntur singula, neque enim secundum aliam vllam, quae vel exterius contineat, vel interius contineatur, vel extra etiam quasi appensa sit.

10. Vniuersum aut est cinnus quidam rerum, nunc concursu fortuito inuicem implexarum, mox dissipatarum denuo: aut est compages rerum in vnum ordine iusto conuenientium, quae prouidentia regatur. si prius illud, quid est, quod desiderem in temeraria miscela colluvieque istiusmodi *ultrius* commorari? aut cur aliud quidquam mihi curae sit, quam

ποτέ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἤξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκεδασμός, ὃ τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσαθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ διοικῶντι.

ιδ'. Ὅταν ἀναγκαδῆς ὑπὸ τῶν περιεσηκόντων οἶον· εἰ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίσασο τῷ ῥυθμῷ, ἔση γὰρ ἐγκρατέσεως τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανερχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκβῆναι τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδος σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγίνετο. τῆτό σοι νῦν ἐστὶν ἡ αὐλὴ καὶ φιλοσοφία· ὥδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύς ταύτη, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκῆ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἶον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιῶντων ἐδωδύμων· ὅτι νεκρὸς ἄτος ἰχθύος, ἄτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἡ χοίρεα καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερος χυλαίριόν ἐστι σαφυλίσ· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίς, αἱματίω κόγχῃς δεδευμένα· καὶ ἐπὶ

vt quoquo modo in terram redigar? quorsum etiam perturbor? quidquid enim egero, superueniet aliquando dissipatio. sin quod posterius est positum, rectorem veneror, eodemque fretus, firmus animi confisto.

11. Si quando a rebus circumstantibus per vim quamdam adactum perturbari te senseris, cito ad te redi, nec plus, quam necesse est, ab *animi* tenore congruo recede. tenoris enim seruandi valentior fies, ad eum iugiter recurrēdo.

12. Si nouercam simul matremque haberes, etiamsi et illam coleres, ad istam tamen frequentissime te reciperes. harum instar habeant apud te aula et philosophia: ad hanc saepius accede, hac quiesce, cuius ope, quum, quae ibi occurrunt, tibi futura sunt toleratu facilia, tum et ipse in eis toleratu facilis.

13. De obsoniis atque eduliis eiusmodi cogitare licet, hoc piscis esse cadauer, hoc auis, hoc suis: ac rursus de Falerno, esse vuulae succum; de purpura, esse ouiculae capillos, conchylii cruore tinctos; de coitu, esse intestini frictio-

τῶν κατὰ τὴν συνουσίαν, ἐντερὶς παρὰ τρεῖς, καὶ μετὰ
 τινος σπασμῶ μυξαρὶς ἐκκρίσις· οἷαν δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ
 Φαντασίαι, καθικνύμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξ-
 ἴσσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν, αἰτινά ποτ' ἐστίν· ἔτι δὲ
 παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπῃ λίαν ἀξιοπιστότατα
 πράγματα Φαντάζεται, ἀπογυμνῶν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐ-
 τέλειαν αὐτῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἰσορίαν, ὅψ' ἢ σεμνύ-
 νεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γάρ ὁ τύφος παραλογιστῆς
 καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπῆδαῖα καταγίνεσθαι,
 τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γὰρ, ὁ Κράτης τί περὶ
 αὐτῶ τῷ Ξενοκράτῃ λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γε-
 νικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξως ἢ φύσεως συνεχί-
 μενα, λίθους, ξύλα, συκάς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ
 ὑπὸ τῶν ὀλίγων μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον,
 ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς
 τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, ὅς μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ κα-
 θὸ τεχνικῆς, ἢ ἄλλως πῶς ἐντρεχῆς, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ

nem, mucique cum convulsione quadam excretionem: cogi-
 tationes enim istae ita res ipsas attingunt, easdemque perua-
 dunt, ut, quatenus eae sint, penitus per hoc cernere detur.
 ad eundem modum per vitam totam agendum est, ut res et-
 iam, quae comprobata dignissimae videbuntur, prorsus denu-
 demus, vilitatemque earum intueamur, et tollamus eam, qua
 euehi solent, narrationis pompam omnem. gravis enim im-
 postor factus est; et tum maxime effascinat, quum circa ea
 quis versatur, quae studio digna videntur. Vide igitur, de
 Xenocrate ipso Crates quod dixerit.

14. Eorum, quae vulgus hominum admiratur, pleraque
 ad generalissima rerum capita referuntur, quae vel forma
 mera, vel natura, continentur; qualia sunt lapides, ligna,
 ficus, vites, oleae: quae autem moderatiores paullo suspi-
 ciunt, ad ea referuntur, quae anima sunt praedita, veluti
 greges, et armenta: quae vero politiores adhuc adficiunt, ad
 ea pertinent, quae anima continentur rationali, non quidem
 uniuersali illa, sed qua artium cultrix, aliasue solers existit,

πληθος ἀνδραπόδων κερτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, εἰδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιτρέφεται· πρὸ πάντων δὲ τὴν αὐτῆς ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν, καὶ κινέμεναι διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τὸτο σύνεργεῖ.

14. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγονέναι, καὶ τῆ γινομένης δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιοῦσις ἀνανεῶσι (τὸν ἀπείρον αἰῶνα) τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος Φορὰ νέον αἰὲ παρέχεται. ἐν δὲ τῷ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τῶν τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ' ᾧ εἴηται ἐκ ἔξουσιν; ὥσπερ εἴ τις τι τῶν παραπετομένων τρεθίων Φιλῆν ἀρχοτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. τοῖσιν δὲ τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐκάσθ, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἀπαξ ἐλκῦσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδῆναι, ὅπερ παρέκασον ποῖσμεν, τοῖσιν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρῶν ἀπο-

aut qua mere talis, vt seruitiorum turbam possidere. caeterum qui animam rationalem vniuersalem ac ciuilem veneratur, is, reliquis rebus omnibus insuper habitis, in hoc praecipue incumbit, vt animam in eo statu suam conferuet, quo rationi ac communioni consentaneae se habeat geratque, et congeneri suo *cuiuslibet*, vt hoc ipsum praestet, operam itidem mutuatur suam.

15. Quaedam fieri properant, quaedam fuisse: et illius etiam, quod fit, aliquid iam abscessit. fluxus et mutationes mundum perpetim renouant, sicut temporis successio nunquam intermissa aeuum interminatum exhibet nouum subinde. in hoc igitur flumine, in quo consistere non datur, quorum quis horum sic praeterlabentium quidquam in pretio habeat? perinde ac si auicularum praeteruolantium aliquam diligere quis inciperet, quum ea e conspectu statim abscesserit. huiusmodi res est et vita cuiusque, quasi exhalatio nempe quaedam a sanguine orta, et ab aëre spiritus attractio. quale enim quiddam est aërem semel traxisse, mox reddere, quod momentis singulis facimus; tale quiddam est et totam illam respirandi facultatem, quam heri et nudius

τεχθεῖς ἐκτίσω, ἀποδοῦναι ἐκῆ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

ἰς'. Τίμον, οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά· ἔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· ἔτε τὸ τυπᾶσθαι κατὰ φαντασίαν· ἔτε τὸ νευροσπασεῖσθαι κατ' ὁρμήν· ἔτε τὸ συναγελάζεσθαι, ἔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γάρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί ἔν τίμον; τὸ κροτεῖσθαι; ἐχί. ἐκὲν ἐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημία, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας ἔν καὶ τὸ δοξάριον, τί καταλείπεται τίμον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσκεισθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαί ἄγχσι καὶ αἱ τέχνηαι. ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τῷτο σοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευαῶν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατεσκευάσαι· ὃ τε φυτρεγὸς ὁ ἐπιμελόμενος τῆς ἀμπέλους, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τῷ κυνὸς ἐπιμελόμενος, τῷτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγία, αἱ διδασκαλία ἐπὶ τί σπεύδουσιν; ὧδε ἔν τὸ

tertius in ortu acceperas, eo redornare, vnde primo haureras.

Non est aestimatione multa dignum, aut perspirari, quod et plantarum est; aut respirare, quod et pecudum et belluarum est; aut a sensibus rerum imagines impressas admittere; aut ab adfectibus sigillarium instar impelli; aut gregatim conuenire; aut nutriri: hoc enim perinde est, atque alimentum, quod est superfluum, excernere. ecquid est igitur, quod pretio aliquo dignum sit? num plausibus excipi? nequaquam. itaque nec linguarum strepitu excipi. quid enim sunt aliud vulgi acclamationes, quam linguarum strepitus? ita quum et gloriolam missam feceris, quod tandem supererit pretio dignum? hoc unum opinor, secundum conditionis suae rationem moueri, seque sistere, hoc est, ad quod studia reliqua artesque nos ducunt. omnis enim ars ad hoc collineat, ut, quidquid producit, ad opus illud aptum sit, ad quod productum est. si quidem hoc vinitor, qui vites colit, hoc, qui equos domat, hoc, qui canes curat, intendit. quin et puerorum institutiones et disciplinae ad quid aliud contendunt? istic ergo re-

τίμιον. καὶ τὸτο μὲν ἂν εὖ ἔχη, ἔδὲν τῶν ἄλλων περιποιήσῃ σεαυτῷ. ἢ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρεκτος, οὔτε ἀπαθής. ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τὴν ἀφελέσθαι ἐκείνα δυναμένους, ἐπιβηλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σ'· ὅλως πεφύρεσθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμψεσθαι· ἢ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδῶς καὶ τιμῇ σεαυτῷ τε ἀρετὸν σε ποιήσῃ, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τετέστιν, ἐπαινῶντα, ὅσα ἐκείνοι διανέμει, καὶ διατετάχασιν.

ἰζ'. Ἄνω, κάτω, κύκλῳ, Φορᾷ τῶν στοιχείων. ἢ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν ἑδεμῶ τέττων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προῖσα εὐοδεῖ.

ἱθ'. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιῶσιν; τὴν μὲν ἐπὶ τῇ αὐτῇ χροῖν, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν ἢ θέλῃσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεσέων εὐφημηθῆναι, ἃς ἔτε εἶδον ποτὲ, ἔτε ὄψοντα, περὶ πολλῶν ποιῶν-

peritur, quod in pretio sit habendum. atque hoc bene si habuerit, nihil aliud, quod adquiras, opus erit. non tu defines tandem in pretio alia multa habere? nec liber itaque futurus es, nec tibi sufficies, nec perturbationibus immunis eris. etenim necesse erit invidere, aemulari, eos suspectos habere, qui his priuare te possunt, eis struere insidias, qui id, quod tu tanti aestimas, possident. omnino necesse erit, macerari te, vbi horum tibi aliquid defuerit; et de diis etiam saepenumero conqueri. at contra mentem propriam si in veneratione ac honore habueris, et tibi gratum id te faciet, et communioni accommodum, et diis consentientem, dum, quaecumque illi attribuant ac constituunt, laudas.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa. virtutis vero motus nulla harum via fertur. sed diuinius est quiddam; viaque haud facili apprehensu progrediens, prospere semper procedit.

18. Quale, quaeso, hoc est, quod faciunt homines? eos, qui eodem secum tempore viuunt, laudare quum renuant, ipsi a posteris, qui eos nec norint vquam, nec viderint, ce-

ται. τῆτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν, ὅτι ἐχὼ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σε λόγους εὐφήμως ἐποιῶντο.

ΙΘ'. Μὴ, εἰ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τῆτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν· ἀλλ' εἰ τι ἀνθρώπῳ δυνατόν καὶ οἰκῆιον, τῆτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

Κ'. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρευψέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρραγεῖς πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, ὅτε προσκίπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβηλον· καίτοι φυλαττόμεθα, ὃ μέντοι ὡς ἐχθρὸν, ὃ δὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενῆς. τοιούτων τοι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τῷ βίῳ πολλὰ παρενθυμώμεθα, τῶν οἷον προσγυμναζομένων. ἔξῃς γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲ ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι.

ΚΑ'. Εἴ τις μὲ ἐλέγξαι, καὶ παρασησά μοι, ὅτι ἐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς ἔδεις

lebrari plurimi faciunt. hoc autem idem est prope, ac si quis contristaretur, quia homines prisci encomiis eum non fuit persecuti.

19. Noli, si quid tibi fuerit effectu difficile, opinari *ideo*, hominem nullum id posse. Sed si quid fuerit quod possit quisquam, hominisque sit munus, id te quoque adsequi posse existimes.

20. Inter exercendum si quis vnguibus lancinauerit, aut capite adliso plagam impegit, nullam indignationis notam edimus, nec offendimur, nec tamquam insidiatorem deinceps suspectum hunc habemus. cauemus tamen nobis ab eo, quantum possumus, sed nec tamquam ab hoste, aut tamquam suspicaces, verum ita, ut animo pacato declinemus tantum. eodem plane modo et in reliqua nos vita geramus: ne aduertamus illis animum, quae ab eis, qui *nobiscum in vita* quasi committuntur, *huiusmodi* multa contingunt. licet enim *illos*, ut dixi, cauere et declinare citra suspicionem ullam, aut odium.

21. Si quis conuincere me poterit, palamque mihi facere, quod in re vlla minus recte vel sentiam, vel me geram, laeto lubentique animo mutabo. sector enim veritatem, a

πώποτε ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυ-
τῆ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ'. Ἐγὼ δὲ ἑμαυτῆ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα
μὲν ἔπεριεπαῖ· ἦτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλά-
νημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοῶντα.

κγ'. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πρᾶγ-
μασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχα-
σι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώ-
ποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἅπασιν δὲ
θεὸς ἐπικαλεῖ· καὶ μὴ διαφέρει πρὸς τὸ πόσω χρόνῳ
ταῦτα πράττει· ἀρκῶσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦτα.

κδ'. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος
αὐτῆ, ἀποθανόντες εἰς ταῦτ' ἐκατέστησαν· ἦτοι γὰρ
ἐλήφθησαν εἰς τῆς αὐτῆς τῆ κόσμου σπερματικῆς λό-
γης· ἢ διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κε'. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκα-
ριαῖον χρόνον ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ
ὁμῶ καὶ ψυχικὰ· καὶ ὅτως ἔθαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω,

qua nemo unquam laesus est. laeditur vero, qui in errore
suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod mei est officii, exsequor. reliqua me neu-
tquam sollicitum habent. aut enim anima, aut ratione ca-
rent, aut aberrantia sunt, viaeque nescia.

23. Animantibus, adeoque omnibus in uniuersum rebus
ac subiectis rationis exfortibus, utpote ratione praeditus ipse
qui sis, magno liberoque utaris animo. homines vero, quum
rationis sint tecum participes, tamquam societate tibi con-
iunctos habeas. in cunctis vero opem diuinam aduoces: nec
interesse existimes, quamdiu haec facturus sis: fuissecerint
enim sic exactae vel horae tres.

24. Alexander Macedo, eiusdemque mulio, quum mor-
tui sint, ad idem plane redacti sunt. vel enim in easdem
mundi rationes seminales recepti, vel in atomos pariter sunt
dissipati.

25. Cogita tecum, quot intra nostrum unumquemque,
et tam in corpore, quam et in anima, vno eodemque tem-
poris momento simul fiant. ita fiet, ne miraculo sit, si multo

μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κς'. Ἐάν τις σοὶ προβάλη, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνος ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προσίῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί ἂν εἰάν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργιῇ; μήτι ἐκ ἐξαριθμύσεως πράως προῖων ἕκαστον τῶν γραμμάτων; ὅτως ἔν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληρῆται. τέτρες δὲ τηρῆντα, καὶ μὴ θορυβέμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῶ τὸ προκειμένον.

κζ'. Πῶς ὁμόν ἐστι, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις, ὀρμᾶν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα. καίτοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τῆτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσι. Φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ' ἐκ ἔχει οὕτως. ἔκῃν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κη'. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας,

plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in hoc vno, quem mundum vtiqve vocamus, vniuerso, simul producuntur.

26. Si quis te rogauerit, Antonini nomen quomodo scribatur, numquid cum vocis intentione elementa singula profferes? quid igitur? si irascuntur tibi, num tu vicissim illis succensebis? et non potius literas singulas placide enumerare perges? proinde et istic pari modo memineris, officium omne quasi numeris quibusdam absolui: quibus obseruatis, oportet te nec perturbatum, nec indignationem alia indignatione pensantem, sed recta pergentem, perficere, quod prae manibus est.

27. Crudele quiddam est, non permittere hominibus, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere, sibiqve conducere opinantur. atqui hoc tu illis quodammodo non permittis facere, quum peccare illos aegre fers. feruntur enim prorsus, *quum peccant*, ad ea, de quibus ipsi sic opinantur. Verum res, *inquis*, aliter se habet. tu itaque illos doce, erroremque illis ostende, sed absque iracundia.

28. Mors finem imponit sensuum impressioni, et adse-

καὶ ὀρεμνητικῆς νευροσπατείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου,
καὶ τῆς πρὸς τὴν σάφεα λειτουργίας.

κθ'. Αἰχρὸν ἐστὶ, ἐν ᾧ βίω τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τῷ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα, μὴ ἀποκαισαρωθῆς, μὴ βαφῆς· γίνεται
γάρ. τήρησαι ἑν σεαυτὸν ἀπλῶν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σε-
μνόν, ἀκομφον, τῷ δικαίᾳ φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῇ, φι-
λόσογον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγώνισαι,
ἵνα τοιοῦτος συμμείνης, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλο-
σοφία. αἰδῶ θεός, σῶζε ἀνθρώπους. βραχύς ὁ βίος·
εἰς καρπὸς τῆς ἐπιγείης ζωῆς, διάθεσις οἷα, καὶ πρά-
ξεις κοινωνικαί. πάντα, ὡς Ἀντωνίνῃ μαθητής· τὸ ὑπὲρ
τῶν κατὰ λόγον πρassoμένων εὐτονον ἐκείνῃ, καὶ τὸ
ὁμαλὲς πανταχῷ, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὐοδῶν τῷ πρasso-
ώπῃ, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ
τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεί-
νος ἔκ ἂν τι ὅλως παρῆκεν, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατ-
ιδῶν καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔΦερεν ἐκεῖνος τοὺς

Et tuum impulsui, et mentis discursui, et obeundo circa car-
nem ministerio.

29. Turpe est in vitae tuae instituto, prius animam tibi
deficere, quam corpus deficiat.

30. Caue, ne in mores caesareos transeas, ne inficiaris:
solet enim hoc fieri. itaque serua te simplicem, bonum, inte-
grum, grauem, serium, iusti amantem, pium, placidum, adfe-
ctū genuino praeditum, in officio praestando strenuum. con-
tende, talis ut persistas, qualem facere te philosophia vole-
bat. Deos verere, homines tuere. brevis est vita. fructus
vnus hic terrestris vitae istius, dispositio pia, actioque bene-
fica. Tamquam Antonini discipulus, *fac*, quaecumque *facis*.
imitare constantem illius in rebus rite gestis tenorem, in
cunctis aequabilitatem, pietatem, vultus serenitatem, comita-
tem, gloriae inanis contemptum, in rebus indagandis stu-
dium; utque nihil omnino praeterierit, priusquam sedulo
confiderasset et liquido perspexisset: utque tulerit immerito

ἀδίκως μεμφομένους, μὴ ἀντιμεμφόμενος· καὶ ὡς ἐπ' αὐ-
 δὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς ἐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκρι-
 βὴς ἦν ἐξεταστὴς ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ ἐκ ὀνειδιστῆς,
 ἔ' ψοφοδῆς, ἐκ ὑπόπτης, ἔ' σοφιστῆς· καὶ ὡς ὀλίγοις
 ἀρκέμενος, οἷον οἰκῆσαι, τρωμνῇ, ἐοδῆτι, τροφῇ, ὑπηρε-
 σία· καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μὲν
 ἐν τῷ μέχρ' ἐσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαταν, μηδὲ τῷ
 ὑποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρη-
 ζῶν· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὁμοιον ἐν ταῖς φιλαίαις αὐτῷ·
 καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαϊνόντων παρρησιαστικῶς ταῖς γνώ-
 μαις αὐτῷ, καὶ χαίρειν, εἰ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς
 θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν' οὕτως εὐσυνειδήτω
 σοι ἐπισηὴ ἢ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λα'. Ἀνάνηφε καὶ ἀνακαλῶ σεαυτόν· καὶ ἐξυπνι-
 δεῖς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλην, πᾶ-
 λιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκείνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν ὅν
 σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· ἐδὲ γὰρ δύναται διαφέρει-

reprehendentes, nec eos vicissim redarguerit. vt nihil enixe
 aut festine, molitus fuerit: vt delationes non admiserit: vt
 morum actionumque accuratus explorator fuerit; non con-
 viciator, non meticulosus, non suspiciosus, non sophista. vt
 paucis contentus, tecto nempe, strato, veste, victu, seruitio:
 vt laborum amans, irasci tardus: eodem loci ad vesperam vs-
 que, diaetae tenuis beneficio, manere potis; nec excernere,
 nisi tempore consueto, necesse habens. ad haec constantiam
 et aequabilitatem in amicitiiis colendis. vtque sententiis ipsius
 libere se opposcentes sustinuerit; gauisus etiam, si quis me-
 lius quidquam proferret. denique vt citra superstitionem
 fuerit religiosus. *haec, inquam, imitare*, vt probe conscio tibi,
 sicut illi olim, superueniat hora nouissima.

31. Expergiscere, teque reuoca. et somno excusso, vbi
 intellexeris, somnia mera fuisse, quae te conturbant, ista vi-
 gilans iam denuo intueri, quo modo illa es. intuitus, quae in
 somniis vidisti.

32. Ex corpusculo atque anima consto. corpusculo in-
 differentia sunt. omnia: neque enim res distinguere nouit.

Θαί. τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ εἰν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γε αὐτῆς εἰν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ εἰν. καὶ τέτων μέντοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρρηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ εἰν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ πῶς τὸ τῷ ποδός, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. ἕτως ἔν ἐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν εἰν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τῷ ἀνθρώπῳ. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ ἔκ εἰν, ἐδὲ κακὸν ἔκ εἰν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίκας ἡδονὰς ἡδῆσαν λησαί, κίναῖδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λέ'. Οὐχ ὅρᾳς, πῶς οἱ βάνηυσοι τεχνῖται ἀρμόζονται μὲν ἄρχει τινὸς πρὸς τὰς ιδιότηας, ἐδὲν ἥσσαν μέντοι ἀντέχονται τῷ λόγῳ τῆς τέχνης, καὶ τέτε ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; ἔ δεινὸν, εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρός, μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ιδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἀνδρῶπος τὸν ἑαυτῷ, ὃς αὐτῷ κοινὸς εἰν πρὸς τὰς θεάς;

menti vero indifferentia sunt, quaecumque non sunt peculiaris eiusdem opera. quot vero sunt peculiaris eiusdem opera, haec omnia in potestate sua sita habet: et ex his etiam ea sola *ad eam pertinent*, quae circa id, quod in manibus iam est, versantur. futura enim et praeterita illius opera, et ipsa eiusdem iam sunt indifferentia.

33. Nullus est pedi, aut manui, praeter naturam labor, dum pes, quod pedis est; manus, id quod manus est, faciat, pari modo nec homini, quia homo est, labor *ulius* est praeter naturam, dum id, quod hominis est, faciat. si autem praeter naturam illi non est, nec malum est ei.

34. Quanta voluptate perfunduntur *etiam* latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Nonne vides, ut artifices mechanici, etiam si hominibus imperitis quadantenus concedant, artis tamen suae rationem nihilominus enixe aduersus illos rueantur, nec ab ea quidquam abscedere sustineant? num ferendum ergo, architectum medicumue artis suae rationem pluris facere, quam hominem suae, quae est illi cum diis ipsis communis?

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τῷ κόσμῳ· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τῷ κόσμῳ· Ἄθως βωλάριον τῷ κόσμῳ· πᾶν τὸ ἐνεσῶς τῷ χρόνῳ, στυγὴ τῷ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκείθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνῃ τῷ κοινῷ ἡγεμονικῷ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπαπολέθῃσιν· καὶ τὸ χάσμα ἐν τῷ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τέτε, ἢ σέβεις, φαντάζεσθ' ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζεσθαι.

λς'. Ὅ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα εἶδρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδῆς ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσαι· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λγ'. Πολλάκις ἐνθυμῶ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ χέσιν πρὸς ἄλληλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τῷτο φίλα ἀλλήλοις ἐσὶ καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ τῷτο, διὰ τὴν τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς ἐσίας.

36. Asia, Europa, orbis sunt anguli: mare quoduis orbis guttula: Athos mons, eiusdem glebula: tempus instans omne, punctum aevi. parua omnia, taduca, euanida. proueniunt indidem vniuersa, a mente communi illa *vel directe* profecta, vel per consequentiam necessariam; etiam rictus leonis, et venena, et noxium quiduis, sicut spina, et lutum, quae rerum illarum speciosarum ac pulchrarum appendices sunt. noli ergo ista ab eo, quem colis, aliena opinari: sed rerum vniuersarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia videt, cuncta vidit, tum quae ab aeterno fuere, tum quae in aeternum futura sunt. cuncta enim cognata sunt et vniiformia.

38. Perpende tecum iugiter rerum omnium, quae in mundo sunt, connexionem mutuam, quamque ad se inuicem adfectionem habeant. sunt enim omnia quodammodo sibi inuicem implexa, atque ea ratione sibi inuicem amica. alterum enim alterius consequens est, et per connexionem localem, et per conspirationem mutuam, et per materiae coniunctitatem.

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τέτοις συν-
 ἄρμωζε σεαυτὸν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τέττας
 φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὁργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ, πρὸς ὃ
 κατεσκευάσαι, ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευά-
 σας ἐκποδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχόμενων ἐν-
 δον ἐς καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις.
 καθὼ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ, καὶ νομίζεω, ἰσοῦ
 κατὰ τὸ βέλημα ταύτης ἔχει καὶ διζαγαγῆς, ἔχει
 σοὶ πάντα κατὰ νῦν. ἔχει δὲ ἕτως καὶ τῷ παντὶ κα-
 τὰ νῦν τὰ ἑαυτῆς.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποσέσης αὐτῷ
 ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν, τῷ
 τοιούτῳ κακῷ, ἢ τὴν ἀποτεύξιν τῷ τοιούτῳ ἀγαθῷ μέμ-
 ψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώποις δὲ μισῆσαι, τὴς αἰτίας
 ὄντας, ἢ ὑποπτευομένης ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς
 περιπτώσεως· καὶ ἀδικῆμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς
 ταῦτα διαφοράν. εἰ δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ

39. Quibus destinatus es rebus, eis te accommoda; et
 quibuscum *vivere* fortitus es, homines eos; idque veraciter,
 fac diligas.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad
 quod conditum est, facit, bene se habet. ibi tamen opifex,
 qui condiderat, iam abiit. at in eis, quae a natura continen-
 tur, intus est, ibique refidet, quae ea condiderat, vis. proin-
 de magis illam vereri oportet; existimandumque tibi, si se-
 cundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi
 ex animi sententia se habere. sic autem et vniverſo ex animi
 sententia sui habent se sua.

41. Si quid eorum, quae extra arbitrium tuum sunt,
 bonum malumue esse praefumseris, necesse erit, vt, vbi
 istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, deos
 incuses, oderis homines, qui horum alterutrius tibi vel au-
 ctiores fuerint, vel etiam fore suspicaris. quin et multa ini-
 que agimus, dum ad ista contendimus. at si ea sola, quae
 arbitrii sunt nostri, bona malaque censuerimus, nulla iam

κακὰ κινῶμεν, ἑδὲμία αἰτία καταλείπεται, ὅτε Θεῶ
ἐγκαλέσαι, ὅτε πρὸς ἄνθρωπον εἶναι τᾶσιν πολέμους.

μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεγῆμεν, οἱ
μὲν εἰδότης καὶ παρακολυθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως.
ὥσπερ καὶ τὰς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐρ-
γάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεγῆς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γι-
νομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεγῆ' ἐκ περὶ σίας
δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ
ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐχρηζεν ὁ κό-
σμος. λοιπὸν οὖν σύνες, εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις;
ἐκείνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα
διοικῶν, καὶ παραδέξεται σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν
καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένη, οἷος
ὁ εὐτελής καὶ γελοῖος τίχος ἐν τῷ δράματι, ὃ Χρῦσιπ-
πος μέμνηται.

μγ'. Μήτι' ὁ ἥλιος τὰ τῶν ὑπερᾷ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτι'
ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφορίας; τί δὲ τῶν ἄστρον ἕκα-
στον, ἔχι διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρὸς ταῦτόν;

supererit amplius caussa, aut Deum incusandi, aut inimicitias
aduersus hominem quemquam gerendi.

42. Ad vnum eundemque effectum operam conferunt
vniuersi suam, alii scientes ac intelligentes, alii effectum
inficii. quomodo dormientes quoque Heraclitus, opinor, ope-
rarios esse dixit, et ad ea, quae in mundo aguntur, operas
conferre. alius vero alio modo operam confert. ex abundan-
ti vero et is, qui quiritatur, et qui in aduersum nititur, et
qui ea, quae fiunt, tollere conatur. nam et sic adfectis mun-
dus opus habebat. proinde cogita tandem, quorum in nume-
rum te referas. siquidem rector ille vniuersi omnino te pro-
be vteret, teque in operariorum operasque mutuas conferen-
tium partem recipiet. tu vero caue, pars eiusmodi sis, qualis
in fabula vilis et ridiculus versus ille, cuius meminit Chry-
sippus.

43. Numquid sol pluviae munus ambit, aut telluris Ae-
sculapius? quid sidera ipsa, nonne, diuersa quamuis sint, ad
vnum tamen idemque efficiendum operas mutuas conferunt?

μδ'. Εἰ μὲν ἔν βεβλεύσαντο περὶ ἐμῶ καὶ τῶν
ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβεβλεύσαντο·
ἄββλον γὰρ θεὸν ἔδδ' ἐπινοῆσαι ῥάδιον. κακοποιῆσαι δέ
με διὰ τίνα αἰτίαν ἔμελλον ὀρμᾶν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ
τῷ κοινῷ, ἔ μάλιστα προνοῶνται, ἐκ τῆς περιγένητο;
εἰ δὲ μὴ ἐβεβλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμῶ, περὶ γε τῶν
κοινῶν πάντως ἐβεβλεύσαντο, οἷς κατ' ἐπακολέθησιν καὶ
ταῦτα συμβαίνοντα ἀσπάζεσθαι καὶ εὐχεῖν ὀφείλω. εἰ
δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βεβλεύονται, πιστεύειν μὲν ἔχ' ὅσιον,
ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μη-
δὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόν-
τας καὶ συμβιῶντας τὰς θεὰς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα
περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμῶν βεβλεύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι
περὶ ἐμαυτῶ βεβλεύεσθαι· ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψις περὶ τῷ
συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἐκάσῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῶ
κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἢ δὲ ἐμῇ φύσει λογικὴ καὶ πο-
λιτικὴ πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἡ Ῥώμη,
ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν ἔν ταύταις
ὠφέλιμα, μόνῃ ἐστὶ μοι ἀγαθά.

44. Si quid de me eisque, quae mihi sunt obuentura,
dii consuluerint, omnino bene consuluerunt. etenim consilii
expertem Deum nec cogitare facile fuerit. ut autem male
mihi facerent, ecquid eos impelleret? ecquid enim vel illis
ipsis, vel vniuerso; cuius praecipue curam gerunt, inde acce-
deret? quod si de me speciatim nihil consuluerint, at de re-
bus vniuersi saltem omnino consuluerunt; quibus et mea
quum consecutione necessaria cohaereant, amplecti haec de-
beo, eisque adquiescere. sin de nulla prorsus re consilia in-
eunt, quod tamen impium est credere, quorsum tunc immo-
lemus, supplicemus, iuremus, alia faciamus, quae facimus sin-
guli, tamquam si deos praesentes et conuersantes nobiscum
habeamus? at si de nulla re, inquam, nostra consilia ineunt;
quidni egomet mihi consulam? mihi autem deliberatio com-
petit de eo, quod conducatur *mihi*. conducit vero vnicuique,
quod est constitutioni et naturae ipsius consentaneum. porro
natura mea rationalis et ciuilis est: ciuitas et patria, qua An-
toninus, Roma; qua homo, mundus. hisce ciuitatibus quae
vtilia, et mihi sunt bona.

μέ. Ὅσα ἐκάσῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμ-
φέρει· ἤκει τῆτο· ἀλλ' ἐτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὄψει πα-
ραφυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ, ἢ ἐτέροις ἀνθρώποις. κοινό-
τερον δὲ νῦν τὸ σύμφερον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέτω.

μς'. Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ
καὶ τοῖς τοιαύτοις χαρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὀρώμενα, καὶ
τὸ ὁμοειδὲς προσκορῇ τὴν θέαν ποιεῖ· τῆτο καὶ ἐπὶ ὅλῃ
τῇ βίᾳ πάχειν· πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ
ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι· τίνος ἔν;

μς'. Ἐννόει συνεχῶς, παντοίους ἀνθρώπους, καὶ παν-
τοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνε-
ῶτας· ὥς τε κατιέναι τῆτο μέχρι Φιλισίωνος, καὶ Φοῖβου,
καὶ Ὀργανίωνος. μετιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα Φῦλα. ἐκεῖ δὲ
μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπῃ τοσῶτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, το-
σῶτοι δὲ σεμνοὶ Φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σω-
κράτης· τοσῶτοι δὲ ἥρωες πρότερον. τοσῶτοι δὲ ὕστερον στρα-
τηγοὶ, τύραννοί· ἐπὶ τέτοις δὲ Εὐδοξος, Ἰππαρχος, Ἀρχι-
μήδης, ἄλλα φύσεις ὀξείαι, μεγαλόφρονες, Φιλόπονοι,

45. Quaecumque vniciuique contingunt, vniuerso condu-
cunt. hoc sufficere poterat. sed et illud adiiciatur, quod in
vniuersum obseruatione habita deprehendes, quidquid alicui
conducit, etiam aliis *conducere*. conducibilis vero vocabulum
in sensu communi nunc sumatur, quum de rebus mediis ad-
hibetur.

46. Quemadmodum adficere te solent ea, quae in thea-
tro locisque eiusmodi repraesentantur, vt eadem semper vni-
formiter exhibita, spectandi satietatem pariant: eodem modo
et in vita tota sis adfectus. vniuersa enim sunt sursum deor-
sum eadem, et ex eisdem. quousque igitur?

47. Istud iugiter cogita, omnis generis, omniumque tam
studiorum, quam et nationum, homines, mortem obisse. de-
scende hoc modo vsque ad Philistionem, Phoebum, Origanio-
nem. tum ad alias classes te transfer; eo nimirum nos con-
cedere oportet, quo tot oratores diserti, tot philosophi ve-
rendi, Heraclitus, Pythagoras, Socrates; tot Heroes prisci,
tot hos secuti imperatores, tyranni: Eudoxus insuper, Hip-
parchus, Archimedes; alia acuta, sublimia, industria, versuta,

πανουργοί, αὐθάδεις· αὐτῆς τῆς ἐπικήρης καὶ ἐφημέρης τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασαί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τῶν ἐννοεῖ, ὅτι πάλας κεῖνται. τί ἂν τῷ το δεινὸν αὐτοῖς; τί καὶ τοῖς μὴδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλῷ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσαις καὶ ἀδίκοις διαβιῆν.

μη'. Ὅταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμῶ τὰ προτερήματα τῶν συμβιόντων, οἷον, τῷ μὲν τὸ δραστήριον· τῷ δὲ τὸ αἰδήμον· τῷ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλα δὲ ἄλλο τι. ἔδεν γὰρ ἔτῳς εὐφραίνει, ὡς τὰ ἐμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τῷς ἡδυσί τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷον τε συμπύκνοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μθ'. Μήτι δὲ δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδ' ἐτινων λητῶν εἶ, καὶ ἔτριάκοσιων; ἔτῳ δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδ' ἐτινων βιωτέον σοι, καὶ ἔτῳ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς ἡμέρας, ὅσον ἀφώρεται σοι, τέρεγεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ.

arrogantia ingenia: ipsi vitae huiusce caducae et in dieculam durantis subannatores, qualis Menippus, illiusque similes. hos omnes iam olim occubuisse memineris. at ecquid inde illis mali? ecquid et illis, quorum ne nomina quidem supersunt? vnicum ergo istic est, quod sit plurimi faciendum, ut veritatem iustitiamque colens ipse, cum mendacibus iniustisque beneuole degas.

48. Oblectare te, si quando libueri, virtutes eorum, qui tecum viuunt, cogita; huius industriam, illius modestiam, alterius liberalitatem, alterius aliam aliquam, nihil enim animus oblectat magis, quam virtutum imagines in moribus eorum, qui vna degunt nobiscum, exferentes se, et, quam fieri potest confertissime, mentis oculis se ingerentes. in promptu itaque sint tibi.

49. Numquid, quod tot pondo, non autem trecentorum sis, aegre fers? nec itaque, quod tot annos, non autem plures, victurus sis, aegre feras. Sicut enim staturae, sic et temporis, quantum adsignatum est tibi, tanto contentus sis oportet.

ν'. Πειρώμεν πείθειν αὐτάς. πράττει δὲ καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος ἔτῳς ἄγῃ. εἰάν μόντοι βία τις προαχράμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ καλύψει· καὶ μέμνησο, ὅτι μεθ' ὑπεξαίρεσσεως ὁρμᾶς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων ἐκ ὁρέγῃς· τίνος ἂν; τῆς τοιαύτης δὲ τίνος ὁρμῆς. τάτῃ δὲ τυγχάνεις, ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεσθαι.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἰδίου ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλήδωνος, ἰδίαν πείσιν· ὁ δὲ νῦν ἔχων, ἰδίαν πράττειν.

νβ'. Ἐξέστι περὶ τῶν μὴδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα ἐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθίσον σεαυτὸν πρὸς τῷ ὑφ' ἐτέρῃ λεγομένῳ γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τῷ λέγοντος γίνεσθαι.

νδ'. Τὸ τῷ σμῆναι μὴ συμφέρον, ἐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρεται.

50. Aliis, quae iusta sunt, persuadere adnitamur. Sed in-
nitis etiam facito, quod iustitiae ratio exegerit. quod si quis
vi adhibita obstiterit tibi, tu ad aequanimitatem et tranquil-
litatem te transfer, eoque, quod obstat ad virtutis alterius
exercitium, fac vtare. memineris etiam, quod cum exceptio-
ne opus adgrediebare, nec id appetebas, quod fieri non po-
test. quid ergo? conatum istiusmodi. hunc autem adseque-
ris, etiam si ea, quae conatus fueras, non fiant.

51. In actione aliena ambitiosus bonum suum situm opi-
natur: in passione sua voluptuarius: in actione sua vir prudens.

52. Licet de re hac, vel illa, nihil opinari, atque ita ani-
mi perturbationem omnem effugere. neque enim habent in
se res ipsae vim ullam iudicia nostra eliciendi.

53. Adsuece eis, quae ab alio dicuntur, animum sedulo
adhibere, et, quantum poteris, dicentis animo penitus interesse.

54. Quod examini non conducit, nec api conducit.

νβ'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρειῶνται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον; ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίῃ τὸ τοῖς ἐμπλέεσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νγ'. Πόσοι, μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν;

νδ'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσοδόηκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν. τί ἔν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασπον ἰσχύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδόηκτῳ;

νε'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως βίῃ σε οὐδεὶς κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται.

νς'. Οἰοί εἰσιν, οἷς θέλωσιν ἀρέσκειν, καὶ δὲ οἷα περιγινόμενα, καὶ δὲ οἷων ἐνεργειῶν. ὥς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

55. Si gubernatori nautae, medico aegroti maledicerent, equem alium auscultarent? aut quo modo exsequerentur illi, quod nauigantibus salutem pareret, aegrotantibus sanitatem?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eodem iam excefferunt?

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur; a cane rabido morsus aqua formidabilis: *contra* pueris pila pulchrum quid. quare igitur cuiquam succenses? an minus posse putas mentis errorem, quam apud arquatam bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus secundum naturae tuae rationem viuas, nemo te coegerit. praeter rationem vero naturae communis nihil tibi contigerit.

59. *Perpende tecum*, quales sint, quibus placere cupiunt quam plurimi, et quarum rerum potiundi causa *id velint*, quibusque officiis *istia demereantur*. item quam cito aeuum omnia condet, quotque etiam res iam condiderit.

ΒΙΒΛΟΣ Ζ΄.

ΤΙ ἐστὶ κακία; τῆτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντός δὲ τῷ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχει, ὅτι τῆτό ἐστιν, ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μεσὰ αἱ ἰσορῖαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσὰ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι, ἔδὲν καίνον· πάντα καὶ συνήθη ὀλγοχρόνια.

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰ μὴ αἱ κατάλληλαι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ὡς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι περὶ τῶν, ὃ δὲ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας ἔδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τῆτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεςιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἑώρας· ἐν τῷ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομπῆς κενосποδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοὶ, κυνιδίους ὀσάριον ἐρ-

LIBER VII.

QVID est vitiositas? hoc, quod saepe vidisti. in omni casu occurrit idem, hoc est, quod saepe vidi. omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quibus refertae sunt historiae priscæ, mediæ, præsentes; quibus ciuitates atque familiae scitent. nihil est noui. consueta et caduca sunt omnia.

2. Dogmata in te aboleri quo modo poterunt, nisi cogitationes his congruæ exstinguantur? quas resuscitare tibi, quoties libuerit, licet. possum de re ista, quod oportet, opinari. si possum, quid perturbatur mihi animus? nihil quidquam ad mentem faciunt, quæ extra mentem sunt sita. hoc modo sis adfectus, et rectus consistis. reuiuiscere tibi licet. res ipsas intueri, prout prius vidisti; hoc est enim reuiuiscere.

3. Pompæ studium inane, fabulæ scenicæ, greges, armenta, velitationes, catulis proiectum osciculum, offula in

ρίμμενον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμένας, μυρμήκων τάλαιπωρία καὶ ἀχθοφορία, μυιδίων ἐπτοημένων διαδρομαί, στυλλάρια νευροσπασμένα· χρεὶ ἔν ἐν τῆτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ φρυαττόμενον ἐσάνα· παρακολαθεῖν μέντοι, ὅτι τοσῶτα ἄξιος ἑκασός ἐστιν, ὅσων ἄξιά ἐστι ταῦτα, περὶ ἃ ἐσπύδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολαθεῖν τοῖς λογομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἑτέρῃ, εὐθύς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνα σκοπὸν ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τῇ ἑτέρῃ, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαυνόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μὲ πρὸς τῆτο, ἢ ἔ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρεῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὁργάνῳ παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἥτοι παραχωρῶ τῇ ἔργῳ τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, εἰάν ἄλλως τῆτο μὴ καθήκη· ἢ πρέσσω, ὡς δύναμαι, προσπαραλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τῷ ἐμῷ ἡγεμονικῷ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν οὖν καίριον καὶ χρήσιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτῶ, ἢ

piscinam immissa, formicarum aerumnae et baiulationes, mulcutorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis cita. hoc genus sunt externa cuncta. in his igitur beneuolum placidumque consistere par est, non autem inolescere: intelligere nihilominus, tanti quemque esse, quanti illud est, in quo studium posuerit.

4. In sermone, eis, quae dicuntur; in conatu omni, eis, quae fiunt, animum aduertere oportet: et in altero quidem, quid designetur; in altero vero, quorsum referatur, considerandum.

5. Sufficitne ad istud mens mea, nec ne? si sufficit, ea tamquam instrumento ab vniuersi natura mihi dato ad hoc efficiendum vtor: si non sufficit, aut opus illi concedo, qui me melius id efficere potest, nisi aliter ad officium meum pertinuerit; vel quod possum, facio, eo adscito, qui mentis meae opera vsus id possit, quod ad societatem humanam est hoc ipso tempore tempestiuum ac vtile. quidquid enim vel

αὐτὸν ἄλλω ποιῶ, ὥδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινοῦ
χρησίσιμον καὶ εὐάεμοςον.

ζ'. Ὅσοι μὲν, πολυῦμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθῃ
παράδεδοντα; ὅσοι δὲ, τέτρες ὑμνήσαντες πάλας ἐκ-
ποδῶν;

ζ'. Μὴ αἰγύνῃ βοηθόμενος· πρόκειται γάρ σοι
ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὥς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ.
τί ἐν, εἰάν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἐκαλξιν ἀναβῆναι
μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ τῆτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἤξεις γάρ ἐκ'
αὐτὰ, εἰάν δεῖσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς
τὰ παρόντα χρεῖ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται, καὶ ἡ σύνδεσις
ἰσῶ, καὶ χεδόν τι ἑδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγ-
κατατέτακται γάρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον.
κόσμος τε γὰρ εἰς διὰ πάντων, Θεὸς εἰς διὰ πάντων,
καὶ ὁσία μία, καὶ νόμος εἰς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν

per me, vel cum alio fecero, ad id duntaxat tendere fas est,
quod est societati vtile et congruum.

6. Quam multi, qui celebres admodum olim exstiterē,
obliuioni nunc sunt traditi? quam multi etiam eorum, qui
istos celebrauerant, iam olim penitus aboliti sunt?

7. Auxilii ne te pudeat. hoc est enim tibi propositum,
ut, quod est muneris tui, facias, quomodo militi in dimicatione
murali. quid ergo, si ad propugnaculum adscendere so-
lus, quia claudus es, nequeas, ab altero vero adiutus possis?

8. De futuris sollicitus ne sis. accedes enim ad ea, si ita
necesse fuerit, ratione instructus eadem, qua nunc ad prae-
sentia vteris.

9. Omnia sunt sibi inuicem implexa, et vinculo quodam
sacro sibi inuicem sic deuincta, ut nihil alterum ab altero sit
alienum. coordinantur enim simul, eundemque mundum co-
honestant, etenim et mundus vnus, et Deus vnus est in omni-
bus, et materia vna, et lex vna; ratio nempe animantium in-
telligentium omnium communis, et veritas vna. siquidem et

ποσῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἶγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ μετεχόντων ζώων.

ι'. Πᾶν τὸ ἔνυλον ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων ὁσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια'. Τῷ λογικῷ ζῳῷ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ'. Ὁρθὸς, ἢ ὀρθόμενος.

ιγ'. Οἷν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τῷ σώματος, τῷτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεσῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ σοι ἡ τῷ νόησις προσπεσεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέρος εἰμὶ τῷ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. ἐὰν δὲ διὰ τῷ ῥῶ σοιχείῃ μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, ἔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τῆς ἀνθρώπου· ἔπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· ἔπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιῶν.

perfectio vna animantium sibi inuicem congenerum, eiusdemque rationis participum.

10. Materiale omne in vniuersi substantiam quam celerissime euanescit: causale omne in vniuersi rationem non minus cito reforbetur; memoria denique rei cuiusque pari celeritate in aeuo quasi defossa sepelitur.

11. Animali ratione praedito eadem actio est, et secundum naturam, et secundum rationem.

12. Aut rectus, aut erectus *fs.*

13. Quomodo se habent in continuis corporis membra, eodem se habent in dissitis, quae ratione sunt praedita, quum ad mutuas rei eidem conficiendae operas conferendas nata *sint utraque*. consideratio haec animum tuum magis attinget, si te frequenter sic adlocutus fueris: membrum sum ego compagis istius, quae ex ratione praeditis componitur. si partem duntaxat esse te dixeris, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum bene ac re per se nondum oblectat te: adhuc tamquam quod fieri deceat, tantum facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacias.

18. Ὁ θέλει, ἔξωθεν προσπιπτεύω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκείνα γάρ, εἰάν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δέ, εἰάν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, ἔπω βέβλαμμαι. ἔξεστι δέ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

19. Ὅ,τι ἂν τις ποιῇ; ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τῷτο αἰεὶ ἔλεγεν, ὅ τις ἂν ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἑμαυτῷ χρῶμα ἔχειν.

20. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ. οἷον λέγω, ὃ φοβεῖ αὐτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. εἰ δέ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιεῖτω. αὐτὸ γάρ ἑαυτὸ ὑποληπτικῶς ὃ τρέψῃ εἰς τοιαύτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἰ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάζιον, τὸ φοβέμενον, τὸ λυπέμενον, τὸ περὶ τῶτων ὅλως ὑπολαμβάνον, ἐδὲν μὴ πάθῃ· ὃ γὰρ ἔξεστι αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην ἀπερσο-

14. Quidquid voluerit, eis extrinsecus accidat, quae casibus istiusmodi adfici possunt. ipsa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint. ipse, nisi malum censuero, id, quod contingit, nondum sum laesus. in me autem situm est, nihil tale opinari.

15. Quidquid vel fecerit, vel dixerit quisquam, probum esse me oportet. haud aliter, quam si aurum, aut smaragdus, aut purpura, ita iugiter diceret: quidquid fecerit dixeritque quisquam, smaragdum esse me oportet, nitoremque meum retinere.

16. Mens an non ipsa perturbat se? verbi gratia, an non ipsa in formidinem, in moestitiam impellit se? an non se ipsa cupiditate incendit? alius quis si terrefacere eam, aut contristare possit, faciat. in ipsius voluntate situm est, ut ne ad motus istiusmodi opinando se commoveat. corpusculum ne quid patiatur, sibi curae habeat, si possit; et quando patitur quidquam, conqueratur: animula vero, quae timet, quae dolet, quae super his omnino aliquid opinatur, nihil horum patietur, nisi si ipse in iudicium istiusmodi demiseris. nullius

θεές εἰσιν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῶ, τὸ ἡγεμονικόν, εἰάν μὴ ἑαυτῶ
ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταῦτά δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμ-
πόδιον, εἰάν μὴ ἑαυτὸ ταρασσῇ καὶ ἐμποδίσῃ.

ιζ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός, ἢ ἀγαθόν.
τί ἐν ᾧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχε, τὸς θεός σοι,
ὡς ἦλθες· ἔ γάρ χεῖρ' ἔχω σε. ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ
ἀρχαῖον ἔθος. ἔκ ὀργίζομαί σοι μόνον ἄπιθι.

ιθ'. Φοβεῖταί τις μεταβολήν; τί γάρ δύναται χω-
ρεῖς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον, ἢ οἰκειότερον
τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λίσσασθαι δύνασαι,
εἰάν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, εἰάν
μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων
δύναται συντελεσθῆναι χωρεῖς μεταβολῆς; ἔχ' ὁρᾷς ἐν,
ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως
ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιδ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων ἁσίας, ὡς διὰ χειμάρρου,
διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ
συνεργᾷ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ

rei alterius per se indiga est mens, nisi ipsa sibi indigen-
tiam creauerit. eademque ratione et perturbatione et impe-
dimento omni immunis, nisi ipsa se perturbauerit, aut impe-
diuerit.

17. Felicitas est bonus genius, siue mens bona. quid
igitur facis hic, o phantasia? faceffe hinc, per deos, vti ac-
cessisti: nihil enim opus te habeo. more antiquo accessisti.
nec succenseo tibi tamen: faceffe tantum.

18. Cur mutationem quis metuat? ecquid enim fieri
potest absque mutatione? ecquid autem aut gratius, aut fa-
miliarius, vniuersi naturae? ipse num balneo vti poteris, ni
ligna mutationem fubeant? num nutriri, ni edulia itidem
mutentur? numquid aliud vtile quidquam perfici, nisi inter-
ueniente mutatione? an non vides, simile quiddam esse et
mutationem tui, nec vniuersi naturae minus necessarium?

19. Per mundi substantiam, tamquam per torrentem,
corpora transeunt vniuersa, ipsa vniuerso, prout membra sibi
inuicem nostra, coalita et eidem cooperantia. quot Chry-

αἰὼν Χρυσίππης, πόσας Σωκράτους, πόσας Ἐπιμνήμης καταπέπωκεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς ἐτινοσῶν σοὶ ἀνθρώπου τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾶ, μὴ τι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἡ κατασκευὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἔθελαι, ἢ ὡς ἔθελαι, ἢ ὃ νῦν ἔθελαι.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἡ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγὺς δὲ ἡ πάντων περὶ σῆ λήθη.

κβ'. Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τὰς πταίοντας. τῷτο δὲ γίνεται. εἰάν συμπεροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς, καὶ δι' ἀγνοίαν καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφοτέρωι τεθνήξετε, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι ἐκ ἐβλαψέ σε· ἔγὰρ τὸ ἡγεμονικὸν σε χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόθεον ἦν.

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐκ τῆς ὅλης ἁσίας, ὡς κηρῶν, νῦν μὲν ἰκπάριον ἐπλασε· συγχέασα δὲ τῷτο, εἰς δένδρεα φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτῇ· εἴτα εἰς ἀνθρώπῳριον, εἴτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τῶτων πρὸς

sippos, quot Socrates, quot Epictetos iam dudum absorpsit aenum istud? idem tibi de quouis tum homine, tum re, succurrat.

20. Hoc vnum me sollicitum habet, ne quid ipse faciam, quod hominis conditio vel minus velit, vel secus velit, vel nunc nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris; instat, et quo omnes tui.

22. Hominis est, etiam eos, qui offendunt, diligere. hoc fiet, si vna succurrat tibi, tum esse tibi cognatos, tum infcios inuitosque peccare: ad haec, paullo post utrosque vestrum morti concessuros; prae omnibus denique, nihil eos te laessisse. neque enim mentem tuam deteriorem facere possunt, quam prius fuerat.

23. Vniuersi natura ex communi rerum omnium materia, tamquam e cera, nunc equuleum effingit; quem mox denuo diffingit, eiusdemque materia ad arborem producendam abutitur; tum ad homuncionem, dein ad aliud quidpiam. horum autem quodlibet ad breue temporis spatium

ἐλπίστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ εἶδέν τὸ διαλυθῆναι τῷ κίβη-
τίῳ, ὥσπερ εἶδέν τὸ συμπαγῆναι.

κδ'. Τὸ ἐπικότου τῆ προσώπῃ λίαν παρὰ φύσιν,
ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκῃ ἢ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευ-
ταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι.
αὐτῷ γε τάτῳ παρεκλογθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λό-
γον· ἢ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τῆ ἀμαρτάνειν οἰχῆσεται,
τίς ἐκ τῆ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσων ἔπω μεταβαλεῖ ἢ τὰ
ἅλα διοικῶσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς ἐσίας αὐτῶν
ποιήσει, καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων ἐσίας, ἵνα αἰὲ
νῆαρός ἢ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ, εὖθὺς ἐνθυμῶ,
τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαμβάνῃ ἡμαρτε. τῆτο γὰρ ἰδὼν,
ἐλέησεις αὐτὸν, καὶ ἔτε θαυμάσεις, ἔτε ὀργισθήσῃ. ἦτοι
γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάν-
εις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές, δεῖ ἐν συγχινώσκειν. εἰ δὲ μη-
κέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥῶον
εὐμενής. ἔση τῷ παρερῶντι.

subsistit, istis autem, sicut arcae, dissolui nihilo magis mole-
stum est, quam compingi primo fuerat.

24. Toruitas vultus est valde praeter naturam. vbi ei
saepius adsueuerit quis, immori solet; vultusque decor ita inde
extinguitur, vt denuo reaccendi omnino nequeat. ex hoc
ipso autem intelligas licet, esse praeter rationem. Siquidem
enim *ita vultum quis obfirmauerit*, vt peccati sensus omnis au-
fugerit, quorsum homo sic adfectus vitam protrahat amplius?

25. Quaecumque vides, vniuersa mox est mutatura vni-
uersi reatrix natura, aliaque ex eorum materia effectura, et
ex horum rursus alia, vt mundus perpetim renouetur.

26. Quum aduersus te quidquid peccauerit quis, confi-
dera statim, quid bonum malumue esse ratus id egerit. hoc
enim perspecto, misereberis illius, nec aut miraberis, aut suc-
censebis. forsitan enim vel idem illud, quod ille, vel aliud quid-
piam eiusmodi, ipse bonum esse opinaris. *hoc si fuerit*, et illi
te ignoscere oportet. sin eiusmodi nec bona, nec mala cen-
sueris, ex errore animi delinquentem aequanimiter feras,

κζ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐνοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τῶν χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῇ. ἅμα μέντοι φυλάσσε, μὴ, διὰ τῆ ἔτιως ἀσμενίζῃν αὐτοῖς, ἐδόσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, εἴαν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθῇσεσθαι.

κη'. Εἰς αὐτὸν συνειλᾷ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικόν, ἡγεμονικόν, ἐαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγῆντι, καὶ παρ' αὐτὸ τῆτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ'. Ἐξάλεψον τὴν Φαντασίαν. σῆσον τὴν νευροσπασίαν. περιγράφον τὸ ἐνσῶς τῆ χρόνῳ. γνῶρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοί, ἢ ἄλλῳ. δίδε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησον τὴν ἐχάτην ἄραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτηθῆν ἐκεῖ κατάλειπε, ὅπου ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λογομένοις. εἰσδύεσθαι τὸν νῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιῶντα.

27. Non tam quae defunt tibi, quam quae adfunt, cogita. ex his autem selige, quae gratissima sunt tibi, quo reputer tecum, quanto cum studio ea, ni iam adessent, tibi requireres. caue tamen interim, ne, dum istis lubenter acquiescis, eo in pretio habere adfuescas te, ut si quando desse contigerit, turberis.

28. In temet conuolutus esto. mens etenim rationalis ita est natura comparata, ut sibi sufficiat ipsa iusta agens, et hoc ipso nata sibi tranquillitatem.

29. Imaginationes absterge. adfectuum motus compece. tempus praesens circumscribe. dignosce, quidquid vel tibi, vel alii cuiquam, contingit. rem subiectam quamque divide et partire in formam et materiam. horam nouissimam cogita. quod alteri peccatum est, ibi, ubi exstitit, relinque.

30. Eis, quae dicuntur, animam simul intende: in ea, quae fiunt faciuntue, mente altius descende.

λα'. Φαίδρουον σεαυτὸν ἀπλότῃ καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιαφορία. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολέθησον θεῶ.

- - ἐκεῖνος μὲν φησιν, ὅτι πάντα νομίζι. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ σοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνηῖσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομίζι ἔχει, ἢ δηλῶν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἢτοι σβέσις, ἢ μετέσσις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην, κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ ἐ χεῖρον τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τῷ πόνῳ, εἰ τι δύναται, περὶ αὐτῶ ἀποφηνάδω.

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷα, καὶ οἷα μὲν φεύγσας, οἷα δὲ διώκσας· καὶ ὅτι ὡς αἰθνες ἄλλα ἐπ' ἄλλα ἐπιφορέμεναι κρύπτῃσι τὰ πρότερα· ἔτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

31. Exorna te simplicitate, modestia, adfectu aduersus res medias indifferenti. genus humanum dilige. Deo obsequere.

- - *Certa*, inquit ille, *decurrunt, omnia lege*. quid vero si elementa sola? meminisse suffecerit, lege certa pleraque ferri, aut paucis saltem duntaxat exceptis.

32. Ad mortem quod attinet, siue fuerit dissipatio, siue in atomos redactio, siue exinanitio; vel est extinctio, vel translatio.

33. De dolore *sic habeas*. si ferri non potest, interimit; si diutius durauerit, ferri potest. mens interim opinionis ope tranquillitatem seruat suam; nec deterior quidquam inde fit pars animi princeps. corporis vero membra, quae dolore sunt afflicta, ipsa, si quid possunt, de eo statuant.

34. Quod ad gloriam, animos eorum, *a quibus ea expectatur*, considera, et qualia tum fugiant, tum et sectentur. *illud item dispice*, sicut arenarum cumuli, alii aliis superingesti, priora abscondunt; perinde in vita contingere, ut antegressa a succedentibus quam celerrime abscondantur.

λε'. Πλατωνικόν ὡς ἐν ὑπάρχει διάνοια μεγαλο-
πρεπής, καὶ θεωρία παντός μὲν χρόνου, πάσης δὲ ἐστίας,
ἄρα οἷε τάττω μέγα τι δοκεῖ εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον;
ἀδύνατον, ἢ δ' ὅς. ἐκὼν καὶ θάνατον ἔδεινόν τι ἡγή-
σεται ὁ τοιοῦτος. ἤκιστα γε.

λς'. Ἀντιθενικόν. βασιλικόν μὲν εὖ πράττειν,
πανῶς δὲ ἀκῶειν.

λζ'. Αἰχρὸν ἐστὶ, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι,
καὶ χηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι, ὡς κελεύει ἡ
διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ χηματίζεσθαι καὶ κατα-
κοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἐχὶ θυμῷ εἶναι χρεῶν
Μέλει γὰρ αὐτοῖς εἶδέν.

λθ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάσματα δοίης.
μ'. Βίον θείζειν, ὥςτε κάρπιμον εἶναι.

Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μὴ.

μά'. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶ,
ἔχει λόγον καὶ τῷτο.

35. Platonis dictum. Cui igitur animus sublimis fuerit, quique et tempus omne, et substantiam omnem contempletur; numquid huic magnum quiddam putas posse videri hominis vitam? Fieri, inquit, non potest. Neque mortem igitur graue quid reputabit. Minime vero.

36. Antisthenis illud. Male audire, quum benefacias, regium est.

37. Indignum est, vultum animo obsequentem, pro eius imperio conformare et componere semet; ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. Nam neutiquam hominem rebus irasci decet:
Nil quippe curant ipsae.

39. Diis leto exemptis ac nobis gaudia dones.

40. Spicas velut frugiferas, sic vitam meti:
Vt hic fit, ille non fit.

41. Si me meosque liberos dii negligant,
Huius etiam constat ratio.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμῶ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. Πλατωνικά. Ἐγὼ δὲ τέτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντίποιμι· ὅτι ἔ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶες, δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τῷ ζῆν ἢ τεθνήσκειν ἄνδρα, ὅτε τι καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' ἐκ ἐκείνου μόνον σκοπεῖν, ὅταν πρᾶτῃ, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκῃ πρᾶτῃ, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθῶ ἔργα ἢ κακῶ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ, ἔ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπ' ἀρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δὲ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τῶ αἰχρῶ.

μς'. Ἄλλ', ὦ μακάριε, ὅρα, μὴ ἄλλο τι τὸ γυναικῶν, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τῷτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὲ χρόνον τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἐατέον ἐστὶ, καὶ ἔ Φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τῶν τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Lamentantibus ne collamentaris, neque commonearis,*

44. *Platonis ista. Ego huic responsum hoc, iustumque illud, referrem. Parum recte censēs, mi homo, si hominem, qui vel vllius sit vsus, existimas, mortis vitaeque discrimen in numero aliquo habiturum; nec hoc duntaxat consideraturum, id quod agit, iustum, an iniustum, hominisque probi, an improbi sit.*

45. *Eiusdem.* Sic enim se reuera habet, viri Athenienses: quocumque loco semet collocauerit quis, statum eum sibi optimum ducens, aut a principe fuerit collocatus, eum hunc tueri (vti mihi viderur) oportet, etiamsi cum discrimine coniunctum id sit, nec vllius rei cuiusquam, ne mortis quidem, prae eo, quod est turpe, rationem habere.

46. *Eiusdem.* Verum, o bone vir, illud videris, annon aliud quid generosum esse bonumque existat, quam seruare et seruari. neque enim hoc est, quod, vir vere qui sit, tantopere expetere debeat, ut temporis tantumdem viuat; neque vitae oportet auidum esse; sed istis Deo permisis, et mu-

γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην ἔδεις ἂν ἐκφυῖγοι, τὸ ἐπὶ τῷ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τῷτον, ὃν μέλλει χρόνον βιώναι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μζ'. Περισκοπεῖν ἄσρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τὰς τῶν σοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τῶν Φαντασίαι τὸν ῥύπον τῷ χαμαὶ βίῃ.

μη'. Καλὸν τὸ τῷ Πλάτῳ. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τὰς λόγους ποιῶμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἐορτάς, θεήνους, ἀγοράς, τὸ παμμιγές, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμέμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολὰς. ἔξεσι καὶ τὰ ἐσόμενα προσφορᾶν. ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ ἔχ' οἷόν τε ἐκβῆναι τῷ ῥυθμῷ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ

lierculis etiam fide habita, fieri non posse, vt fatum quisquam quoquo modo effugiat; hoc deinceps ei perpendendum, quomodo tempus hoc, quo victurus sit, quam optime exigat.

47. Astrorum cursus contemplare, tamquam vna cum illis circumactus. elementorum etiam mutationes mutuas animo iugiter reuolue. istiusmodi enim cogitationes vitae huius terrestreis fordes expurgant.

48. Praeclarum est et Platonis illud. Quin' et de hominibus sermonem instituentem, contemplari oportet, quasi de specula quadam desuper, terrestria quoque ista, per coetus, exercitus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, mortes, fori tumultus, loca deserta, barbarorum gentes varias, festa, funera, nundinas, miscelam omnigenam, *mundumque* ex rebus contrariis conflatum et instructum.

49. Praeterita recale, totque imperiorum mutationes. inde licet et futura prospicere. eiusdem enim generis omnino futura sunt; nec possunt eorum, quae nunc fiunt, modulum transgredi. proinde par est, per annos quadraginta vi-

τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἰσορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλεον ὄψει;

ν'. Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν Φύντα, εἰς γαῖαν τὰ δ' ἀπ' αἰθέρις βλασόντα γένη, εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον. ἢ τῆτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν σοιχείων.

να'. Καὶ σίτοισι καὶ πότοις καὶ μαγγανεύμασι

Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥς μὴ θανεῖν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' ἄρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύροις.

νβ'. Καββαλιώτερος, ἀλλ' ἔχι κοινωνικώτερος, ἔδδ' αἰδημονέστερος, ἔδ' εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαλίνουσιν, ἔδδ' εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ'. Ὅπως ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπως γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξῃσι διὰ τῆς εὐοδόσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προΐσσης ἐνεργείας, ἐκεῖ ἔδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

tam perlustrare humanam, atque per annorum decem millia. quid enim amplius sis visurus?

50. *Retroque meant, quae terra dedit. Iterum ad terram: at quod ab aethereo*

Venerat ortu, coeleste poli

Repetit templum. - - -

aut hoc est atomorum inuicem implexorum dissolutio, aut elementorum sensus expertium dispersio.

51. *Potu ciboque, atque id genus cupediis*

Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.

Diuinitus at spirantem auram

Pati necesse est cum labore et lacrymis.

52. Est quisquam te luctae peritior. at *vide*, ne liberior *fit*, ne modestior, ne ad casus quosuis obsequentior, ne aduersus aliorum errata placidior.

53. Vbicumque effici poterit opus vllum secundum rationem eam, quae mortalibus est cum diis ipsis communis, nihil ibi potest esse graue. vbi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis, et iuxta conditionis propriae naturam progredientis, nulla ibi supereff damni suspicio.

νδ'. Πάνταχ' καὶ διηλεκῶς ἐπ' σοί ἐστι, καὶ τῇ παρέσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστῆν, καὶ τοῖς παρῶσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεισθαι, καὶ τῇ ἔσῃ Φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μὴ τι ἀκατάληπτον παρειαρῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπῃς ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σὲ ἡ φύσις ὁδηγῇ, ἥ τε τῶ ὅλα δια τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, δια τῶν πρακτέων ὑπὸ σα. πρακτέον δὲ ἐκάστῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ· κατεσκευάσαι δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἔνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλὰ τὰ χεῖρ τῶν κρείττωνων ἔνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἔνεκεν. τὸ μὲν ἔν προηγμένον ἐν τῇ τῷ ἀνθρώπῳ κατασκευῇ τὸ κοινωνικὸν ἐστ'· δεύτερον δὲ τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἰδίου, περιορίζειν ἑαυτήν, καὶ μήποτε ἡττῶσθαι μήτε αἰσθητικῆς, μήτε ὀρμητικῆς κινήσεως· ζωώδεις γὰρ ἐκότεραι. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γε. πέφυκε γὰρ χρηστικὴ πᾶσιν ἐκεῖ-

54. Omni loco, omnique tempore, in te situm est, et in casu praesenti pie adquiescere, et cum hominibus praesentibus secundum ius fasque versari, et visa praesentia perite explorare, ne quid incompertum clam subrepat.

55. Nolito aliorum mentes circumspicere, sed eo recta intueri, quo natura te ducit; natura, *inquam*, vniuersi, in eis, quae tibi contingunt, et tua etiam, in eis, quae tibi sunt agenda. illud autem est vnicuique agendum, quod est conditioni ipsius consentaneum. porro, condita sunt, reliqua quidem rationalium gratia, quemadmodum et in re omni alia, deteriora praestantiorum; rationalia vero sui inuicem. itaque in hominis natura primum ac praecipuum est, societatem colere; secundum, corporis adfectionibus neitquam succumbere. est enim hoc motus rationalis et intellectualis proprium, circumscribere semet, et nec sensus, nec adfectus motibus vniquam superari: animalis enim vterque est. vis autem intellectualis principatum sibi vindicat, nec ab eis in ordinem redigi patitur. iure quidem. etenim *intellectus* natus est eis

νοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπάτητον. τῶν οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτῷ.

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δει, καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τῆ περιόντος ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἐκάστῃ συμβάματος ἐκείνος πρὸ ὁμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν ἔν ἐκείνοι πᾶ; ἔδαμᾶ· τί ἔν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; ἔχι δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπῃσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χεῖσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χεῖσθαι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σε ἔσται· μόνον πρόσσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι· ἐπὶ παντός, οὐ πράσσεις· καὶ μέμνησθαι ἐμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' ᾧ ἡ πρᾶξις.

omnibus vti. tertium in natura rationali est, lapsu et errore immunem esse. his igitur adhaerens mens recta procedat, haberque, quidquid suum est.

56. Tamquam vita iam functus, eiusdemque munere defunctus plane, quod reliquum est, tamquam ex abundanti, naturae conuenienter fac viuas.

57. Id solum diligas, quod obuenit, et a fato destinatum est tibi. ecquid enim magis est congruum?

58. In omni casu eos ob oculos habeas, quibus eadem quum contigissent, aegre tulerunt, pro infueto habuerunt, quiritati sunt. at ubi tandem iam illi? nusquam plane. cur tu igitur horum similis esse velis? aut cur non potius motus alienos eis relinquas, qui his alios adficiunt et adficiuntur ipsi; ipse totus in hoc intentus, quo modo casibus istiusmodi vtare? etenim recte vti poteris; virtutisque materiam tibi suppeditabunt. tu tantum attende tibi, atque in omni actione tua bonum praestare te velis. denique in utroque horum memineris, medium quiddam esse illud, circa quod actio versatur,

νθ'. Ἐνδον βλέπει. ἔνδον ἡ πηγὴ τῷ ἀγαθῷ, καὶ αἰεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, εἰάν αἰεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρί-
φθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν χέσει. οἷον γάρ τι ἐπὶ
τῷ προσώπῳ παρέρχεται ἡ διάνοια συνेतὸν αὐτὸ καὶ εὐ-
χνημον συντηρῆσα, τοιῷτο καὶ ἐπὶ ὅλῳ τῷ σώματος ἀπαι-
τητέον. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξά'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιοτέρα, ἥπερ τῇ
ὀρχησικῇ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα, καὶ οὐ προε-
γνωσμένα, ἔτοιμος καὶ ἀπτῶς ἐσάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναί, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὅφ' ὧν
μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. ἔτε
γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκασίως πταίεισιν, ἔτε ἐπιμαρτυρή-
σεως δεήσει, εἰ βλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως
καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἄκασα, φησὶν, τέρετα ἀλη-
θείας· ἔτως ἔν καὶ δικαιοσύνης, καὶ σωφροσύνης, καὶ
εὐμενείας, καὶ παντὸς τῷ τοιούτῳ. ἀναγκαιοτάτον δὲ τὸ

59. Introspecte te. intus est boni fons, qui perenniter
scatebit, si iugiter foderis.

60. Corpus etiam fixum esse oportet, ut nec motu, nec
gestu, temere iactetur. quale enim in vultu specimen sui ex-
hibet mens, dum scire eam atque decenter componit; tale
quiddam et in toto corpore exigitur. caeterum ista citra ad-
fectionem sunt obseruanda.

61. Ars viuendi est luctatoriae, quam saltatoriae, simi-
lior: *quum in hoc sit posita*, ut aduersus contingentia impro-
uisa in procinctu semper quis ac immotus consistat.

62. Crebro tecum perpende, qualesnam sint, a quibus
probari et praedicari velis, qualique sint mente praediti. ita
neque aut incusabis eos, ubi impingunt inuiti, nec approba-
tionem eorum expetes, si opinionis adfectuumque fontes,
quos habeant, perspexeris.

63. *Omnis anima*, inquit ille, *veritate priuatur inuita*:
quin et iustitia pariter, et temperantia, et aequanimitate, et

διηνεκῶς τάττα μεμνήσθαι· ἔση γὰρ πρὸς πάντας πρά-
τερος.

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου πρόχειρον ἔσω, ὅτι
ἐκ αἰχρὸν, ἐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνᾶσαν χεῖρ
ποιεῖ· ἔτε γὰρ, καθὸ ὑλική ἐστιν, ἔτε καθὸ κοινωνικὴ,
διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέντοι τῶν πλείων πόνων καὶ
τὸ τῷ Ἐπικύρῳ σοι βοηθεῖω, ὅτι ἔτε ἀφόρητον, ἔτε
αἰώνιον, ἐν τῶν ὄρων μνημονεύης, καὶ μὴ προσδοξάζης·
κακείνους δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ, πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα,
λανθάνει δυσχεραίνόμενα, οἷον τὸ νυσάζειν, καὶ τὸ καυ-
ματίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν ἔν τινι τῶν δυσ-
αρεστῆς, λέγε ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιοῦτον πάθης πρὸς τὰς ἀπαν-
θρώπους, οἷον οἱ ἀνθρώποι πρὸς τὰς ἀνθρώπους.

ξς'. Πόθεν ἴαμεν, εἰ τηλαύγης Σωκράτης, καὶ διά-
θεσιν κρείστων ἦν· ἔ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξό-
τερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέ-
γετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν,

huiusmodi quavis virtute. hoc iugiter meminisse cum pri-
mis necessarium est. eris enim erga omnes mitior.

64. In dolore omni hoc praesto fit, nec turpem eum ef-
fe, nec mentem gubernatricem facere deteriorem. neque
enim eam, aut quatenus materiale quiddam, aut quatenus
societatis est studiosa, corrumpit. in plerisque vero horum
Epicuri illud tibi adfit, nec intolerandum, nec aeternum esse,
si terminorum memor fueris, nec opinionem adieceris. illud
etiam memineris, multa taedio nos adficere, quae non ad-
uertimus eandem, quam dolor, rationem habere, verbi gra-
tia, dormire, *quando vigilare libet*, aestu adfici, fastidio la-
borare. quoties ergo horum aliquid aegre fers, dic tibi, do-
lori succumbere te.

65. Caue, erga inhumanos sic adficiaris, quomodo ipsi
erga homines solent.

66. Vnde constat nobis, Socratem clara fuisse reliquis-
que praestantiore indole? neque enim hoc sufficit, quod
mortem gloriosissime oppetebat; aut quod cum sophistis acu-
tissime diserebat; aut quod in frigore summo patientissime

καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευθεὶς ἄγειν γενναιότερον ἔδο-
ξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ ἧ καὶ
μάλιστα ἂν τις ἐπισήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκείνο
δὲ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ
εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώ-
που, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεῶς, μήτε εἰκὴ πρὸς τὴν κα-
λίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δαλεύων τινὸς ἀγνοία, μήτε
τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τῆ ἔλθῃ ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ
ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τῆ σαρκιδίᾳ πάθειν
ἐμπαρέχων συμπαθῇ τὸν νῦν.

ΞΖ'. Ἡ φύσις ἧχ' ἔτας συνεκέρασε τῷ συγκρη-
ματι, ὡς μὴ ἐφείδαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτῆ
ὕφ' ἑαυτῷ ποιῶσθαι· λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα
γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωριῶναι· τέττα μέμνησο
αἰ, καὶ ἔτι ἐκείνῃ, ὅτι ἐν ὀλγίσοις κείται τὸ εὐδαιμό-
νως βιώσθαι. καὶ μὴ, ὅτι ἀπῆλπισας διαλεκτικός καὶ Φυ-
σικός ἔσθαι, διὰ τῆτο ἀπογνῶς, καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰ-
δήμων, καὶ κοινωνικός, καὶ εὐπειθὲς Θεῷ.

sub dio pernoctabat; aut quod Salaminium illum sistere ius-
sus, resistere generosissime malebat; aut quod per compita
fastuose incedebat; quod tamen an verum fuerit, merito du-
bitaueris. verum illud considerare oportet, quo modo adfe-
ctam animam habuerit Socrates. vtrum hoc contentus agere
poterat, quod in rebus humanis iustus, in diuinis pius exis-
teret, nec malitiae cuiusquam frustra indignatus, nec cuius-
quam inscitiae adsentatus, nec ab vniuerso adsignatum quid-
quam, aut tamquam peregrinum quid excipiens, aut tamquam
intolerandum sustinens, nec carunculae adfectionibus men-
tem passus coadfici.

67. Non ita commisit natura compagem tui, vt tibi ne-
queas terminos figere, et, quae tui sunt muneris, per te ex-
sequi. omnino enim fieri potest, vt diuinus homo quis fit, et
ignotus tamen cunctis degat. hoc semper memineris; sed et
illud, paucissimis ad beate viuendum opus esse. quodque,
etiamsi desperes dialecticae, aut naturalis scientiae peritiam,
nihil esse tamen, quod animum despondeas, quasi liber et mo-
destus fieri nequeas, et communitatis cultor, et obsequens Deo.

ΞΉ. Ἀβιάτως διαζῆσαι ἐν πλείῃ θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βέλονται, καὶ τὰ θηρία διασπᾶ τὰ μελύδρια τῷ περιτεθραμμένῳ τάτῃ Φυράματος. τί γὰρ κωλύει, ἐν πᾶσι τῆτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεσηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει, τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοίμῃ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι· τῷτο ὑπάρχεις κατ' ἑστίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἀλλοῖον Φάνη· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι· σὲ ἐζήτην· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπων, ἢ θεῶν. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, θεῶν, ἢ ἀνθρώπων ἐξοικειῖται, καὶ οὔτε καινόν, ὅτε δυσμέταχειρίζον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ΞΘ'. Τῷτο ἔχει ἡ τελειότης τῷ ἥθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε ναρκᾶν, μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ θεοὶ, ἀθάνατοι ὄντες, ἔδουχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσάτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτὰς πάντως αἰεὶ τοιούτων ὄντων

68. Vi omni immunem, in summa animi hilaritate, vitam transigere licet, etiam si, quae libuerit, aduersus te vociferentur homines, vniuersi, etiam si massae istius corporeae coalitae et circumdatae tibi membra ferae discerpant. quid enim obstat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam se seruet, de rebus circumstantibus vere iudicet, obiectisque commode utatur? ut iudicium occurrenti ac irruenti rei cuius dicat: hoc es reuera, etiam si opinione aliusmodi esse videaris: vsus dicat eidem: te quaerebam. etenim semper mihi praesens res omnis materiam praebet virtutis rationalis et specialis, artisque prorsus, vel humanae, vel diuinae, *exercendae*. si quidem quidquid contingit, vel ad hominem spectat, vel ad Deum, nec aut nouum est, aut tractatu difficile, sed familiare et facile.

69. Hoc in se habet morum perfectio, quod diem omnem tamquam nouissimum exigit, nec aut festinat, aut torpescit, aut simulare quidquam agit.

70. Dii, immortales quum sint, non aegre ferunt tamen, quod per aeuum tam immensum ipsos oporteat omni-

καὶ τοσούτων Φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐτῶν παντοίως. σὺ δὲ, ὅσον ἐδέπω λήγεις μέλλων, ἀπαυδάς; καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

οἱ α'. Γελοῖόν ἐστι, τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν, ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ ἀδύνατον.

οἱ β'. "Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὐρίσκη μῆτε νοσῶν, μῆτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἐαυτῆς κρίνει.

οἱ γ'. "Ὅταν σὺ εὖ πεποικῶς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πεπονθῶς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξα εὖ πεποικέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οἱ δ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελόμενος. ὠφέλεια δὲ πρᾶξις κατὰ φύσιν. μὴ ἔν κάμνε ὠφελόμενος, ἐν ᾧ ὠφελῆεις.

οἱ ε'. Ἡ τὰ ὅλα φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιίαν ὥρμησεν· νῦν δὲ ἥτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν

no, tot talesque qui sint, improbos iugiter sustinere. immo, quod amplius est, omnimodam horum curam gerunt. tu vero, qui mox es desiturus, *malos tolerando* defertis? idque quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, malitiam quum tuam, quod potes, non effugias, fugere te *velle*, quod non potes, alienam.

72. Quidquid intellectualis socialisque facultas, nec ad intellectum, nec ad usum socialem facere deprehenderit, id ipsum inferius se merito iudicat.

73. Vbi bene tu alicui fecisti, et beneficio ille adfectus est, quid stultorum instar testium quidpiam ultra haec quaeras, puta, benefici hominis existimationem, aut beneficii accepti remunerationem?

74. Emolumentum capiendo nemo defatigatur. atqui emolumentum est actio omnis naturae consentanea. noli ergo defatigari emolumentum in eo capiendo, quod alteri praestas.

75. Ad mundum condendum vniuersi natura olim se intendit. nunc vero, quidquid fit, consequentiae necessariae lege certa producit, aut principalia etiam illa, ad quae

ὁρμῇ τὸ τῷ κόσμῳ ἡγεμονικόν. εἰς πολλά σε γαλήνῃ
τερον ποιήσει, τῷτο μνημονευόμενον.

mundi mens peculiariter intenta est, ratione nulla gubernan-
tur. in multis tranquilliores fecerit te, hoc in memoria si
habueris.

ΒΙΒΛΟΣ η'.

ΚΑΙ τῷτο πρὸς τὸ ἀκονόδοξον φέρεται, ὅτι ἐκ ἐτι δύ-
νασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος, φιλόσοφον
βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυ-
τῷ δηλὸς γέγονας, πόρῳ φιλοσοφίας ὦν. πέφυκσαι ἔν-
ῳς τὴν μὲν δόξαν τὴν τῷ φιλοσόφῳ κτήσασθαι, ἐκτε-
σαι ῥάδιον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ ἔν-
ἀληθῶς ἐώρακας, πᾶ κείται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δό-
ξεις, ἄφες· ἀρκέσθῃ δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τῷ βίῳ, ὅσον
δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσῃ. κατανόησον ἔν, τί
θέλει, καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάτω· πεπείρασται γὰρ,
περὶ πόσα πλανηθεῖς, ἔδαμ᾽ εὖρες τὸ εὖ ζῆν· ἐκ ἐν
συλλογισμοῖς, ἐκ ἐν πλάτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, ἐκ ἐν ἀπο-

LIBER VIII.

HOC etiam ad inanis gloriae studium minuendum condu-
cit, quod vitam totam, eam saltem, quae a iuuentute
hactenus transiit, non potes praestare philosophice ductam.
siquidem quum aliis haud paucis, tum et tibi ipsi compertum
est, a philosophia longe te abesse. conturbatae sunt itaque
rationes tuae: neque adeo aut facile est tibi philosophi exi-
stimationem comparare; et vitae etiam institutum aduersa-
tur. proinde si vere perspexisti, in quo res ipsa sita sit, missa
existimatione, in hoc duntaxat incumbe, ut vitae quod super-
est, quantulumcumque id fuerit, pro naturae tuae ductu ac
dictamine transigas. tu itaque, illa quid velit, intueri. nec
te aliud quidquam molestum habeat. etenim expertus iam
es, per quam multa diuagatus vitam bonam beatamque nus-
quam inueneris; non in syllogismis, non in diuitiis, non in

λαύσει, ἔδαμῃ. πῶς ἔν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἢ ἐπιζητεῖ
ἢ τῇ ἀνθρώπων φύσει; πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐπὶ
δόγματα ἔχη, ἀφ' ὧν αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα
δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὡς ἔδενός μὲν
ἀγαθῷ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ ἔχει ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα,
ἀνδρείον, ἐλευθέραν, ἔδενός δὲ κακῷ, ὃ ἔχει ποιεῖ τὰν-
αντία τοῖς εἰρημένοις.

β'. Καθ' ἐκάστην πράξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι
αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν, καὶ τέθνη-
κα, καὶ πάντ' ἐκ μέσθ'. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν
ἔργον ζῶς νοεῖ, καὶ κοινωνικῶ καὶ ἰσονόμῳ θεῷ.

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ, καὶ Γάιος, καὶ Πομπήιος, τί
πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν
γὰρ εἶδον τὰ πράγματα, καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας,
καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταῦτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρό-
νοια; καὶ δελεῖα πόσων;

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσῃσι, καὶ σὺ
διαρραγῇς.

gloria, nec in voluptate, nec ullibi. in quonam ergo consti-
stit? in eis faciendis, quae exigit natura humana. at haec
quomodo quis faciat? si decreta nactus sit, a quibus appeti-
tiones actusque *istiusmodi profluunt*. quonam, *inquis*, decre-
ta? de bonis malisque, ut nihil nimirum homini bonum cen-
seat, quod non iustum, temperantem, fortem, liberalem fa-
ciat, nihil malum, quod non istis contrarium.

2. In omni actione interroga te, quomodo ista mihi sese
habet? num futurum est, ut eius poeniteat me? prope adest
tempus, quo moriturus sum, omniaque mihi transitura. quid
ergo exopto ulterius, si illud, quod impraesentiarum ago,
opus sit animantis rationalis, socialis, eademque cum Deo
ipso lege agentis.

3. Alexander, Caius, Pompeius, quid ad Diogenem, He-
raclitum, Socratem? isti siquidem res ipsas perfectas habe-
bant, formasque earundem et materias. atque hoc modo in-
structae erant mentes horum. illis vero, de quam multis sol-
licitos esse necesse fuit? quam multis rebus inferuire?

4. Eadem nihilominus facturos *memineris*, etiamsi tu te
ruperis.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσῃ· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τῷ ὅλῃ φύσιν· καὶ ὀλίγα χρόνῳ ἑδεῖς ἑδάμῃ ἔσῃ· ὥσπερ ἑδὲ Ἀδριανός, ἑδὲ Αὐγύστης. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδῃ αὐτὸ καὶ συμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τῷ ἀνθρώπῳ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τῷτο ἀμετασρεπτί. καὶ εἰπὲ, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται σοι μόνον; εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τῷτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδα ὄντα ἐκῇ μετετιθέναί, μεταβάλλειν, αἶρειν ἔνθεν, καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαί αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐδότη· φύσις δὲ λογικὴ εὐοδεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμαῖς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνᾳ ἀπευθύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος

5. In primis ne commouearis. *obueniunt* enim secundum rerum naturam vniuersa: ipse autem paullo post, nullus, nusquam futurus es: quomodo et Hadrianus, et Augustus. tum rem ipsam penitius intuitus, eam in se considera, simul memento, probum esse te oportere. quod autem hominis a te natura exigit, hoc constanter facito, quodque iustissimum videbitur, loquitor; placide duntaxat, modeste, citraque dissimulationem.

6. Vniuersi natura hoc solemne habet: quae istis existunt, illo transferre, res mutare, hinc tollere, illic deponere, omnia vices has subeunt: visitata sunt omnia, ut metuendum non sit, ne quid noui emergat. Similis denique omnibus de istis lex.

7. Natura omnis sese prospere procedente contenta est: prospere autem procedit rationalis natura, ubi in cogitando nec falso, nec incerto adsentitur, impulsus suos ad opera, quae societatem iuuent, sola dirigit, appetitiones et auersiones, ad ea sola, quae in nobis sita sunt, adhibet, a rerum natura denique, quidquid assignatum fuerit, amplectitur.

γὰρ αὐτῆς ἐστίν· ὡς ἡ τῷ φύλλῳ φύσις τῆς τῷ φυτῷ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τῷ φύλλῳ φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναιδιότης, καὶ ἀλόγος, καὶ ἐμποδίζουσα δυναμένης. ἡ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστης φύσεως καὶ νοεῖας καὶ δικαίας· εἶγες ἴσως καὶ κατ' ἀξίαν τῆς μερισμῶς χρόνων, ἁσίας, αἰτίης, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιεῖται· σκοπεῖ δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τῷδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τῷ ἑτέρῳ.

ἦ. Ἀναγινώσκειν ἔκ ἐξέστιν. ἀλλὰ ὕβρει ἀνεύργειν ἔξέστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερετερεῖν ἔξέστιν. ἀλλὰ τῷ δοξαρίῳ ὑπεράνω εἶναι ἔξέστιν· ἀλλὰ ἀναιδιότητος καὶ ἀχαρίστους μὴ θυμῷσαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξέστιν.

θ. Μηκέτι σε μηδεὶς ἀκῆσθι καταμεμφομένην τὸν ἐν αὐτῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτῷ.

ι. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπιληψίς τις ἑαυτῷ, ὡς χρησιμὸν τι παρεϊκότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρησιμὸν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀν-

huius enim pars est, vt folii natura pars naturae est arboris, hoc tantum interest, quod ibi folii natura pars est naturae sensus rationisque exfortis, et impedimento obnoxiae, quum hominis natura pars sit naturae impediri nesciae, rationalis, iustae. haec autem et tempora, et materiam, et formam, et facultates, et casus, ex aequo distribuit singulis quibusque pro vniuscuiusque dignitate. id quod deprehendere licebit, si non seorsim vnum aliquod in re vlla consideraueris, sed istius omnia cum alterius alicuius confertim sumtis contuleris.

8. *Adeo es illiteratus*, vt nec legere possis. at potes contumelia abstinere, potes voluptate et dolore superiorem te praestare, potes gloriolam nihili facere, potes stupidis et ingratis non succensere, immo et illorum curam gerere.

9. Nemo, aut vitam aulicam, aut tuam etiam, insimulantem te audiat.

10. Poenitentia est sui ipsius reprehensio quaedam, vt qui vtile aliquid omiserit: bonum autem quodque necessario etiam est vtile; quodque est eiusmodi, id viro bono prob-

δεῖ· εἰδείς δ' αὖν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσειεν,
ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παρεικέναι· ἔτε ἄρα χρεῖσιμον, ἔτε
ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τῆτο τί ἐστὶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατα-
σκευῇ; τί μὲν τὸ ὀσιῶδες αὐτῷ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ
αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον
ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμμνή-
σκῃ, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σὺ ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν
ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι,
τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ
κατὰ φύσιν ἐκάστω, τῆτο οἰκειότερον καὶ προσφύεστερον,
καὶ δὴ καὶ προσσηνέστερον.

ιγ'. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσῃς, εἰ οἷόν τε, Φαντασίας
Φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὡς αὖν ἐντυγχάνῃς, εὐθύς σαυτῷ πρόλεγε·
ἔτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ
γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἐκατέρω,

que curae esse oportet. at neminem virum bonum probum-
que poenituerit, quod voluptatem umquam ullam omiserit.
neque vtile itaque, neque bonum voluptas est.

11. Hoc quidnam in se est ex constitutione sua? quae-
nam illius substantia, siue materia? quae forma? quid in mun-
do facit? quamdiu consistit?

12. Quando somnum grauatim excutis, reminiscere, et
conditioni tuae et naturae humanae consentaneum esse, ut
actiones ad communitatem conducentes edas, quum dormire
etiam brutis animantibus commune sit. quod autem est na-
turae cuiusque consentaneum, hoc et familiarius, et aptius,
et iucundius est utique.

13. Adfidue, in omni, quantum potes, viso menti obla-
to, considera, quanam eius natura, ad mores quid faciat,
quid in se habeat veritatis.

14. Vbi quemquam conueneris, statim tu tecum: iste
quanam habet de bonis malisque decreta? qui enim de vo-
luptate ac dolore, et efficientibus vtriusque, vel de fama et

καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς, τοιαύδε τινα δόγματα ἔχειν, ἔδεν θαυμάσων, ἢ ξένον μοι δόξει, εἰάν τάδε τινα ποιῇ· καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

16. Μέννησο, ὅτι, ὥσπερ αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συκῇ σῦκα φέροι, ἔτως, εἰ ὁ κόσμος τάδε τινα φέροι, ὧν ἐστὶ φορὸς· καὶ ἰατρῶ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν ἔτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

17. Μέννησο, ὅτι καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἔπεσθαι τῷ διορθῶντι ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ ἔθνη τὸν σὸν περαινομένη.

18. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τί μὲν φησι; τοῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφοτέρω μανιώδη. ἔδεν μὲν μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον τόδε πρᾶγμα αὐτό. εἰ δὲ τῆτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί ἔτι σοι φέροι τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ ἔδεν ποιητέον.

ignominia, morte et vita, decreta istiusmodi habeat, si huiusmodi fecerit, nihil mirum mihi nouumque videbitur. simul et hoc succurret, necessario facere illum, quae facit.

15. Memineris, aequè turpe esse, mirari quemquam, tamquam de re insueta, quod ea mundus, quorum ferax est, profert; ac mirari quemquam, quod ficus ficus ferat, aut mirari medicum, quod quis febricitauerit, gubernatorem, quod ventus aduersus flauerit.

16. Memineris, aequè tibi liberum esse, *sententiam* mutare, et corrigenti parere, *atque in re coepta vlla persistere*. etenim et haec tua est operatio, *utpote* quae iuxta intentionem iudiciumque tuum, atque adeo ex animi etiam tui sententia perficiatur.

17. Si tui istud est arbitrii, cur facis? sin alterius, quem inculcas? atomos, an deos? infani vtrumque est. nemo igitur est inculandus, siquidem enim potes, rem ipsam corrige. sin minus, quid tibi queri profuerit? nihil autem est agendum frustra.

17. ἦ. Ἐξω τῷ κόσμῳ τὸ ἀποθανόν εἰ πίπτει. εἰ ὥδε μένει καὶ μεταβάλλει, ὥδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τῷ κόσμῳ καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ εἰ γογγύζει.

18. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ, πρὸς τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ δὲ πρὸς τί; τὸ ἡδεσθαι; ἴδε, εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

19. Ἡ Φύσις ἐσόχασαί ἐκάστῳ, εἰδέν τι ἔλαστον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί δὲ ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεσώσῃ, ἢ κακὸν, διαλυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνῳ.

20. Ἐκτρέψον, καὶ θέασαί, οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεύσαν· βραχύβιον δὲ καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινέμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονεύμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τέττε τῷ κλίματος.

18. Nihil, quod moritur, mundo excidit. istic autem si manet ac mutat, istic et in sua, quae et mundi et tui eadem sunt, elementa resoluitur. atque haec quoque mutant, nec murmurant tamen.

19. Ad opus aliquod natum est vnumquodque, puta, equus, vitis. quid miraris? sol etiam ipse, diique reliqui ad opus aliquod exstirare. tu ergo ad quid? numquid ad oblectandum te? cogita tecum, an sensus communis id ferat.

20. Natura rei cuiusque rationem habet; tam ad finem, quam ortum et durationem: quemadmodum et is, qui pilam mittit, pilae pariter rationem habet. ecquid autem pilae, vel sursum missae boni, vel descendenti cadentique mali? ecquid et bullae vel consistenti boni, vel subsidenti mali? de lucerna idem dictum sit.

21. Inuerte corpus tuum, atque inspicere, quale sit, ubi senuerit; quale sit, ubi morbidum fuerit; quale sit, spiritum ubi efflauerit. brevis autem est vitae et qui celebrat, et qui celebratur; et qui commemorat pariter, et qui commemoratur. ad haec et in plagae istius angulo duntaxat id geritur;

καὶ ἔδδ' ἐνταῦθα πάντες συμφωνῶσι, καὶ ἔδδ' αὐτὸς τις ἑαυτῶ καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ συγμῇ.

κβ'. Πρόσχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σηματομένῳ· δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὔριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι.

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποιῶν ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τὰς θεὰς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηρέται.

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἰδρωὺς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντὰ. τοῦτον πᾶν μέρος τῆ βίᾳ, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λέκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λέκιλλα. Σέκσιδα Μάξιμον· εἶτα Σέκσιδα. Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυσίαν Ἀττωνῖνος· εἶτα Ἀττωνῖνος, τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμυεῖς ἐκῆνοι, ἢ προγνωσκῆ, ἢ τετυφωμένοι, πῦ; οἶον.

ubi etiam neque omnes inter se consentiunt, neque quisquam sibi. denique terra omnis puncti instar habet.

22. Animum aduerte praesenti vel decreto, vel facto, vel dicto. merito haec pateris, qui bonus maius cras fieri, quam esse hodie.

23. Facio quidquam? ita facio, ut ad homines iuandos referam. contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad deos referam, fontemque rerum omnium, a quo, quaecumque fiunt, ordine praestituto derivantur.

24. Ipsum lauari quale quid tibi videtur? oleum, sudor, sordes, aqua, strigmentum; putida omnia. tale quiddam est et vitae pars quaevis, et materia subiecta quaelibet.

25. Lucilla Verum *extulit*; mox et Lucilla *ipsa elata est*. Secunda Maximum; mox et Secunda. Epirynchanus Diotimum; mox et Epirynchanus. Antoninus Faustinam; mox et Antoninus. Celer Hadrianum; mox et Celer. huiusmodi sunt omnia. quin et solertes illi, aut futurorum praescii, aut fastu inflati, vbiinam iam sunt? solertes, inquam, quales

Θεομαῖς μὲν, Χιάρᾱξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ
Εὐδαίμων, καὶ ἑῖς τις τοιαῦτος. πάντα ἐφήμερα, τεθνη-
κότα, πάλα· ἐνίοι μὲν ἐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονεσθέντες·
οἱ δὲ εἰς μύθος μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη ἐκ μύθων
ἐξίτηλοι. τέτων ἔνι μεμνησθαι, ὅτι δέησει ἥτοι σκεδασθῆ-
ναι τὸ συγκεματίον σῶμα, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον,
ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχῇ καταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιῆν τὰ ἴδια ἀνθρώ-
που. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου, εὐνοία πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερ-
όρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶν πιθανῶν
Φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν
κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς χρόσις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περὶ
κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θεῖαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαί-
νει πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τὰς συμβαιντάς.

κη'. Ὁ πόνος ἥτοι τῷ σώματι κακὸν· ἐκὲν ἀπο-
φαινόσθω ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἐξέστω αὐτῇ, τὴν ἰδίαν αἰ-
θερίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν,

Charax, Demetrius Platonicus, Eudaemon, et si quis alius
eiusmodi. omnia caduca sunt, et iam olim morte sepulta sunt:
alii nec breuem sui memoriam sunt consecuti; alii in fabulas
abierunt; alii etiam e fabulis euauerunt. horum ergo me-
mineris, aut compagem tui dissipatum iri, aut extinctum spi-
ritum, aut migraturum, atque alibi dispositum.

26. Homini volupe est, quae hominis propria sunt, fa-
cere. proprium autem est hominis, contribuli suo beneuolum
esse, sensuum motus infuper habere, visa probabilia discer-
nere, vniuersi naturam, eaque, quae secundum hanc fiunt,
contemplari.

27. Adfectiones singuli quique tres habent; vnam ad
causam ambientem, alteram, ad causam diuinam, a qua pro-
ueniunt omnibus omnia; tertiam, ad eos, quibuscum in hac
versatur.

28. Dolor aut est corpori malum. quod si fit, corpus id
censeat. aut animae. at illi licet etiam inter dolores serenita-
tatem suam tranquillitatemque seruare, nec opinari, malum

ὅτι κακόν. πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὀρμή, καὶ ὄρεξις, καὶ ἐκκλισίς, ἐνδον, καὶ ἔδεν κακόν ὥδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειψε τὰς Φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων νῦν ἐπ' ἐμοί ἐσιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχή τις· ἀλλὰ βλέπων πάντα, ὅποιά ἐστι, χερῶμαι ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν. μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Παλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντιν' ἡν κοσμίως, μὴ περιτρεανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χερῶσαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγάς, γυνή, θυγάτηρ, ἐγγονοί, πρόγονοί, ἀδελφεὶ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, Φίλοι, Ἄρειος, Μαικίνας, ἰατροὶ, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος· εἴτα ἐπιθι τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηίων· κἀκείνο δὲ τὸ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἔσχατος τῶν ἰδίων γένεσις· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάδθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἴτα, ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὥδε ὅλη γένεσις θάνατον.

esse, omne enim iudicium, et imperus, et appetitus, et auer-
satio intrus est; quo mali nihil adscendit.

29. Imaginationes dele, saepe tecum sic loquendo: in potestate mea nunc situm est, ut nulla in hac anima existat improbitas, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed ut omnibus, qualia reapse sint, perspectis, pro existimatione suis singulis utar. memento potestatis huius a natura tibi tributae.

30. Et in senatu, et apud quemlibet priuatim, curae sit modeste potius, quam diserte, loqui. sano vero apud omnes sermone utare.

31. Augusti aula, vxor, filia, nepotes, priuigni, soror, Agrippa, cognati, familiares, amici, Arius, Maecenas, medici, popae, aula tota morti concessit. tum ad alia te transfer; mortemque cogita, non vnius hominis, sed gentis totius, Pompeiorum puta. nec illud minus, quod tumulis inscribi solet: *ultimus hic generis sui*. dein reputa tecum, quam anxie egerint horum antecessores, ut successorem aliquem sibi superstitem relinquerent: quum necesse tamen fuerit, ut aliquis tandem ultimus existeret: atque hic rursus gentis totius mortem considera.

λβ'. Συντιθέναί δέ τὸν βίον κατὰ μίαν πρᾶξιν καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, ἔδδ' εἰς σε κωλύσαι δύναται. ἀλλὰ γήσεται τι ἐξωθεν; ἔδδ' εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίως· ἄλλο δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει, εὐθύς ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται, ἐναερόσσοσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πᾶ ποτε ἀπὸ τῆ λοιπῆς σώματος κειμένην; τοιῶτον ἑαυτὸν ποιῇ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοινώνητόν τι πράσσων. ἀπέρρηψαι πᾶ ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως· ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὥδε κομψὸν ἐκείνο, ὅτι

32. In singulis actionibus vitam componere oportet; vt, si vnaquaeque, quantum datur, quod suum est, tulerit, in eo acquiescas. quo minus autem ferat, quiddquid suum est, prohibere nemo poterit. sed exterius aliquid obstat? nihil quidquam, quo minus iuste, sobrie, considerate, *in ea te geras*. sed alius alicuius facultatis fortassis effectus impediatur? atqui dum impedimentum ipsum placide fers, et ad id, quod datur, aequo animo te transfers, alia statim prioris vice actio emergit, quae ad eam, de qua sermo instituitur, *vitae* compositionem non minus apte conducat.

33. Sic accipe, ne fastuosus fias; *sic posside*, vt dimittere proclius sis.

34. Si quando manum abscissam vidisti, vel pedem, aut caput etiam amputatum, et seorsim alicubi a reliquo corpore situm; talem plane se facit; quantum in ipso est, qui abscindit sese, dum vel id, quod contingit, non vult, vel aduersus societatis ius aliquid perpetrat. reuulsum quodammodo abiecti te aliquo ab ea, quae secundum naturam est, vnione. pars enim naturae fueras; nunc *vero* temet abscidisti. caete-

ἔξῃ σοι πάλιν ἐνώσαι σεαυτὸν. τῷτο ἄλλα μέρει ὕδενί
 θεὸς ἐπέτρεψεν, χωριζέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συν-
 ελθεῖν, ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρησιότητα, ἣ τετίμηκε τὸν
 ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορραγῇ ἀπὸ
 τῆ ὅλης, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορραγὲν πάλιν ἐπαν-
 ελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τῷ μέρει τάξιν ἀπολα-
 βεῖν ἐποίησεν.

λε'. Ὡσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λο-
 γικῶν χεδὸν ὅσον ἢ τῶν λογικῶν φύσις, ὅτως καὶ ταύ-
 τὴν παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν
 τὸ ἐνστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατα-
 τάσσει εἰς τὴν εἰμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, ὅτως
 καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτῇ
 ποιεῖν, καὶ χεῖσθαι αὐτῷ, ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὤρμησε.

λς'. Μὴ σε συγχρίτω ἢ τῷ ὅλῃ βίῃ φαντασία,
 μὴ συμπερινοῖς, ἐπίπνοια οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγε-
 γνηῖσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα
 σεαυτὸν, τί τῷ ἔργῳ τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιον; αἱ.

rum istic illud scitum est, quod vnire te denuo licet. hoc au-
 tem nulli alii parti est a deo concessum, vt reuulla semel et
 praecisa denuo coalescat. Verum benignitatem eius confide-
 ra, qua hominem cohonestauit; quum et in ipso posuerit,
 ne primitus ab vniuerso reuelleretur; et facultatem tribue-
 rit, vbi fuerit reuulsus, redeundi; denuoque coalescendi, et
 partis ordinem, quem tenuerat, recuperandi.

35. Sicut reliquas facultates rationalium vnusquisque
 fere ab vniuersi natura accepit; ita hanc nos ab eadem fa-
 cultatem accepimus: quod, quemadmodum illa, quidquid ob-
 stat et renititur, in vsum suum circumuertit, et in fato dis-
 ponit, atque ita partem sui facit; ita et animal rationale, ex
 impedimento omni materiam creare sibi possit, eoque vti ad
 illud, quod intenderat, quodcumque tandem id fuerit.

36. Ne confundat te vitae tuae totius cogitatio; neque
 animo simul complectere, quot qualesque molestias super-
 venturas esse tibi verisimile sit. sed ad praesentium vnum-
 quodque interroga te, quidnam hac in re est, quod subiri, aut

χυνθήσῃ γὰρ ὁμολογήσῃ. ἔπειτα ἀναμύμησθε σεαυ-
τὸν, ὅτι ἔτε τὸ μέλλον, ἔτε τὸ παρωχῆκός βαρεῖ σε,
ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρὸν. τῆτο δὲ κατασμικρύνεται, εἴαν αὐ-
τὸ μόνον περιερίσῃς, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ
πρὸς τῆτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ'. Μήτι νῦν παρακάθηται τῇ τῷ κυρεῖ σοφῷ
Πάνθειᾳ, ἢ Πέργαμος; τί δὲ, τῷ Ἀδριανῷ Χαυρίᾳ, ἢ
Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ, εἰ παρακάθηντο, ἔμελλον αἰ-
σθάνεσθαι; τί δὲ, εἰ ἠσθάνοντο, ἔμελλον ἠσθήσεσθαι; τί δὲ, εἰ
ἠδοντο, ἔμελλον ἔτοι αἰσθάνεσθαι εἶναι; ἔ καὶ τέτῳς πρῶτον
μὲν γράσιος καὶ γέροντας γενέσθαι ἔτις εἴμαρτο, εἴτα ἀπο-
θανεῖν; τί ἂν ὕστερον ἔμελλον ἐκείνοι ποιεῖν, τέτων ἀπο-
θανόντων; γράσιων πᾶν τῆτο καὶ λύθρον ἐν θυλάκῃ.

λη'. Εἰ δύνασαι ὁρᾷ βλέπειν, βλέπε κρίνων, Φη-
εῖ, σοφωτάτοις.

λθ'. Δικαιοσύνης καταξαναστατικὴν ἀρετὴν ἔχ ὁρᾷ
ἐν τῇ τῷ λογικῇ ζῳῇ κατασκευῇ ἡδονῆς δὲ ὁρᾷ, τὴν
ἐγκρατεῖαν.

fustineri nequeat? confiteri namque erubescēs. tum cogita
tecum, nec quod futurum est, nec quod praeteritum est, sed
id semper dumtaxat, quod praesens est, molestiam tibi facef-
fere. minuetur autem istud, si seorsim per se circumscriptum
dederis, mentemque redargueris, si ne huic quidem soli to-
lerando suffecerit.

37. Numquid etiamnum Veri tumulo adfidet Panthea,
aut Pergamus? numquid Hadriani Chabrias, aut Diotimus?
ridiculum foret. verum, si adfiderent, numquid ipsi hoc sen-
tirent? aut si sentirent, numquid illos iuaret? aut si eos iu-
uaret, numquid hi immortales futuri essent? annon et istis
destinatum est, ut primo senescant, tum moriantur? ecquid
ergo facerent illi, mortuis istis? foetor est hoc omne, et fa-
nies in faeco.

38. Si acute cernere vales, acumine tuo vtere, inquit
ille, in rebus eis, quae sapientiam maxime exigunt.

39. In animantis rationalis constitutione virtutem nul-
lam video, quae iustitiae se opponat: at voluptati, quae op-
ponat sese, continentiam video.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τῆς λυπεῖν σε δοκῶντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔσηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' ἔκκ' εἰμὶ λόγος. ἔσω. ἔκκ' ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δέ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτῆς.

μά'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἐμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς. ἄτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νῦν, κακὸν νοεραῆς φύσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μεταφέρε. πόνος, ἡδονὴ ἀπτεταί σε; ὄψεται ἡ αἰσθήσις, ὁρμήσαντι ἔνσημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπαξαιρέτως ὄρημας, ἤδη ὡς λογικῶς κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, ἄπω βέβλαψαι, ἢ δὲ ἐμπεπόδισαι. τὰ μέντοι τῶ νῦν ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἰώθειν ἐμποδίζειν· τέττα γὰρ ἔκκ' πῦρ, ἔκκ' σίδηρος, ἔκκ' τύραννος, ἔκκ' βλασφημία, ἔκκ' ὅτιν ἄπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερεῆς μένει.

40. Si opinionem tuam ab eo, quod vexare te videtur, remoueris, ipse in tutissimo mox consistes. quis ipse? Ratio, at non sum ratio. esto. ratio itaque ne vexet se. si quid autem aliud tibi male habet, id ipsum de hoc ipso, si poterit, opinetur.

41. Sensus impeditio malum est naturae animalis, motus impeditio iridem eiusdem est malum. est et aliud, quod vegetatiuam conditionem pariter impediat, estque malum eiusdem. mentis quoque perinde impeditio naturae intellectivae malum est. haec iam tu omnia ad te transferas. dolor, voluptas attingit te? viderit sensus. aliquid molienti tibi obstitit quidpiam? si citra exceptionem moliebaris, iam tuum, qua rationalis, malum est. at si id, quod communiter fieri solet, tibi proponebas, nondum aut laesus es, aut impeditus etiam. mentis utique propria quae sunt, nemo alius impedire solet. hanc enim nec ignis, nec ferrum, nec tyrannus, nec vituperium, nec aliud quidlibet attingit, ubi facta fuerit sphaerae instar, teres tota atque rotunda.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἑμαυτὸν λυπεῖν· ἔδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἐκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, εἰάν ὑγιὲς ἔχω τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποσρεφόμενον μήτε ἀνδρωπὸν τινα, μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσιν ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάσῳ κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τῆτον ἰδὲ τὸν χρόνον σιαυτῷ χαρίσαι. οἱ τὴν ὑπέροφημίαν μᾶλλον διώκοντες οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοῖστοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν ἔτοι, οὓς βαρύνται· κἀκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σε ἔχωσιν.

μέ'. Ἀρόν με καὶ βάλλε, ὅπως θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔχω τὸν ἐμὸν δαίμονα Ἰλεων, τῷτ' ἔστιν, ἀρκέμενον, εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ, ἄρα τῷτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μὲ ἔχη ψυχῇ.

42. Indignum cenfeo, vt me ipse vexem, qui neminem vnquam volens vexarim.

43. Alla oblectant alios. me vero, si mentem sanam habuerim, quae nec hominem quemquam, aut humanum quidquam auerfetur; sed quidquid obuenit, oculo benigno adspiciat excipiatque, et pro sui existimatione singulis vtatur.

44. Hoc ipsum, quod iam adest, tempus tibi met fac impertias. qui famam postumam adfectant potius, non cogitant, alios quosdam eiusmodi fore *poster*os illos, quales isti sunt, quos hunc grauatim ferunt. sed et vtrique sunt mortales. quid autem tua interest, si vocibus istiusmodi adstrepuerint illi tibi, aut existimationem hanc, vel illam, de te habuerint.

45. Tolle me, et, quocumque libuerit, proice, etenim illic quoque genium meum habiturus sum propitium placidumque; hoc nempe contentum, si pro conditionis suae officio habere se agereque possit. num hoc tanti est, vt hac de causa anima mea male se habeat, ac deterior fiat, dum de-

καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ἢ, ταπεινωμένη, ὀρεγομένη, συνδυα-
μένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρήσεις τέττα ἄξιον;

μς'. Ανθρώπων εἰδὲν συμβαίνειν τι δύναται, ὃ ἐκ
ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· εἰδὲ βοῖ, ὃ ἐκ ἔστι βοϊκόν·
εἰδὲ ἀμπέλῳ, ὃ ἐκ ἔστι ἀμπελικόν· εἰδὲ λίθῳ, ὃ ἐκ ἔστι
λίθῳ ἴδιον. εἰ ἔν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ
πέφυκεν, τί ἂν δυχεραίνεις; ἔ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφε-
ρεν ἡ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, ἐκ ἐκείνῳ σοι
ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτῶ κέρμα. τέττο δὲ ἤδη
ἐξαλείψαι ἐπὶ σοι ἐστίν. εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ
διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ
καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι ἐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς, ὕμεις σοι φαινό-
μενον, τί ἐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰαχερό-
τερόν τι ἐνίσταται· μὴ ἔν λυπῇ· ἔ γὰρ παρὰ σε ἡ αἰ-
τία τῇ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ ἐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργα-
μένῃ τέττα· ἄπιθι ἔν ἐκ τῇ ζῆν εὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνερ-
γῶν ἀποδνήσκει, ἅμα ἰλῶς τοῖς ἐνισταμένοις.

primitur, extenditur, confunditur, consternatur? ecquid re-
periam, quod tanti sit?

46. Nihil homini cuiquam contingere potest, quod non
humanus sit casus; nec boui, quod non bouis sit; nec viti,
quod non vitis sit; nec lapidi, quod non lapidis ipsius sit. Si
ergo contingit id cuique, quod est vñui et naturae eius est con-
sentaneum, quid est, aegre quod feras? neque enim quid-
quam tibi tulisset natura communis, quod ferri non posset.

47. Si qua te angit res externa, non est ea ipsa, quae
molestiam facessit tibi, sed tuum ipsius de ea re iudicium.
hoc autem statim delere in te situm est. si quid vero in *aster-*
na animi dispositione te angit, quis prohibere potest, quo
minus opinionem tuam corrigas? pari modo, si anxium te ha-
bet, quia hoc, aut illud, quod rectum tibi videtur, non facis,
cur non facere potius, quam angī, velis? sed obstat, inquis,
valentius aliquid. nihil est ergo, quod anxius sis. neque enim
non agendi causa in te est. sed nec vivere tanti est, ni id fiat.
excede ergo e vita aequo animo, quo modo excederes, si id
agere daretur, simul etiam obstantibus ipsis propitius.

μη'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεσθαι τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συσραφῇ ἀρετῇ ἑαυτῶ, μὴ ποιοῦντι, ὃ μὴ θέλει, καὶν ἀλόγως παρατάξῃται. τί ἔν, ὅταν καὶ μετὰ λόγῳ περιεσκημμένως κρήνῃ περὶ τινος; διὰ τῆτο ἀκρόπολὶς ἔστιν ἢ ἐλευθέρᾳ παθῶν διάνοια; ἔδεν γὰρ ὀχρεώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγῶν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴῃ· ὁ μὲν ἔν μὴ ἐωρακῶς τῆτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἐωρακῶς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῶ λέγε, ὣν αἱ προηγμένα φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν. ἡγγεγται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. ἡγγεγται τῆτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, ἐκ ἡγγεγται. βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον. βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, ὃ βλέπω. ἔτως ἔν μένε αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ ἔδεν σοι γίνεσθαι· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. βᾶτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἔκκλινον. ἀρεκῆ. μὴ προσσπείπης· τί δὴ καὶ ἐγίνετο ταῦτα

48. Memineris, inexpugnabilem fieri mentem, quando in se contracta, ipsa se contenta manet, dummodo nil faciat, quod ipsa nolit, tamen si non ratione, sed obstinatione mera instructa sit. quid ergo futurum est, si, ratione in consilium adhibita, considerate de re aliqua sententiam tulerit? propterea arx est quaedam mens perturbationibus immunis, neque enim aliud vllum habet homo hoc validius communium *praesidium*, ad quod ubi confugerit, in nullius potestatem possit deinceps venire. hoc qui non videt, imperitus; qui videt, nec eo recipit se, infelix est.

49. Nihil ulterius tecum reputa, quam quod visa primario renuntiaverint. nuntiatur tibi, hunc, vel illum, tibi conuictatum. hoc nunciatum est. non et illud, laesum esse te. video, puerulum aegrotare? hoc video. at periclitari, non video. hoc igitur modo in primo visis consistit semper, nec amplius quidquam eis a te intus adicias, et nihil tibi accidit, *quod commoveat te*. vel adicias potius aliquid, ut qui rerum omnium, quae in mundo isto contingunt, naturam perspectam habeas.

50. Amarum est cucumis: mitte. vepres in via: declina. sufficit. ne pergas dicere: *quare autem in mundo isto sint?*

ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελαδήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπων Φυσιολόγῃ, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελαθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὁρᾷς. καίτοι ἐκείνοί γε ἔχουσι, πᾶ ἀυτὰ ῥήψουσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις ἔξω ἑδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι, περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον, διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκῶν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρά ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε ὕσας ἔξωθεν χεῖρῃ, μήτε, ὅπῃ ἐκβάλλῃ τὰ σαπρότερα, προσδέηται. ἀρκεῖται ἑν καὶ χώρῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

ναί. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις Φύρειν· μήτε ἐν ταῖς φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ κατάπαξ συνέλκεσθαι, ἢ ἐκδόρνεσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀχολεῖσθαι. κτείνεσσι, κρεανομῶσι, κατάρχεις ἐλαύνεσσι. τί ἔν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαρὰν, φρενῆρη, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἰ τις, παρασὰς πηγῇ διαυγῇ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοίᾳ αὐ-

ludibrio enim futurus es homini scientiae naturalis perito, perinde ac fabro, aut futuri, si huic vitio verteres, quod eorum, quae conficit, ramenta ac segmenta in officina eius cerneret. et illi tamen, quo proiiciant, habent: quum vniuersi natura nihil extra se habeat: sed, quod in hac eius arte maxime mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, senescere ac inutile fieri videtur, in semet conuertit, aliaque ex his ipsis noua producit adeo ut nec materia extranea opus habeat, nec, quo putrefacta proiiciat, desideret. ita contenta manet et loco suo, et materia sua, et arte sibi propria.

51. Nec in actionibus languidus; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus; nec anima praecipuus, abreptus et temere exsiliens; nec in vita multis implicatus negotiis. occidunt, concidunt, diris te deuouent. quid haec obstant, quo minus mentem serues puram, prudentem, sobriam, iustam? quemadmodum si quis fonti adstantis limpidi ac dulci, conuiciis eum incesserit, at ille nihilominus

την, ἡ δὲ ἔ παύεται πότιμον ἀναβλύσαι· καὶ πηλὸν ἐμβάλη, καὶ κοπρίαν, τάχιστα διαχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ ἑδαμῶς βαφθήσεται. πῶς ἔν πηγὴν ἀένανον ἔξεις, καὶ μὴ Φεῖας; Φύε σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν, μετὰ τῷ εὐμενῶς, καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβ'. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅτι ἔστι κόσμος, ἐκ οἶδεν, ὅπως ἔστιν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς, πρὸς ὅ,τι πέφυκεν, ἐκ οἶδεν, ὅστις ἔστιν, ἔδδ' τί ἔστι κόσμος. ὁ δὲ ἔν τι τῶτων ἀπολιπὼν, ἔδδ', πρὸς ὅ,τι αὐτὸς πέφυκεν, εἴποι. τίς ἔν φαίνεται σοι ὁ τὸν τῶν κροτέντων ἔπαινον Φεύγων ἢ δίων, (ἦ) οἱ ἔδ' ὅπως εἰσὶν, ἔτε οἵτινές εἰσι, γινώσκασι;

γγ'. Ἐπανεῖδαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπων, τρεῖς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένους; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπων, ὅς ἐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπανσι χεδὸν, οἷς πρᾶσσαι;

νδ'. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοεῶν. ἔ γὰρ ἦτορ ἢ νοεῖν δύναιμι πάντη κέχυται καὶ δια-

laticem potui accommodum fundere non cessat. quin et, si lutum quis sumumque iniecerit, disperget cito diluetque eum, nec eodem inquinabitur. quomodo ergo fieri potest, ut tantem perennem in te, non puteum, habeas? si vſu adſiduo libertatem cum aequanimitate, ſimplicitate, modestia, quaſi nativam tibi reddideris.

52. Qui nescit, esse mundum, ubi sit, nescit. qui nescit, ad quid natus sit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit. qui autem in horum alterutro deficit, nec, ad quid ipse natus sit, dicere potest. qualis ergo tibi videtur is, qui vanos hominum eorum plausus vel auersatur, vel aucupatur, qui nec ubi sint, nec qui sint ipsi, norunt?

53. Num in votis habes ab eo laudari, qui intra horulae spatium ter semet execratur? num ei studes placere. qui nec sibi ipse placet? aut quomodo sibi placet, quem omnium fere, quae facit ipse, poenitet?

54. *Carne tibi deinceps sit*, non tam cum aere ambiente te conspirare, quam menti cuncta ambienti consentire. neque enim minus vis illa intellectualis ubique diffusa est, et

πεφοίτηκε τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ αἰρωδὴς τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν ἡ κακία ἐδὲν βλάπτει τὸν κά-
σμον, ἡ δὲ κατὰ μέρος, ἐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ
δὲ βλαβερά ἐστὶ τῷ, ὃ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπὸ ἀλλή-
λων αὐτῆς, ὅπταν πρώτος ἔσως θελήσῃ.

νε''. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τῷ πλησίον προαιρε-
τικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευματικὸν αὐ-
τῷ καὶ τὸ σαρκικόν. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων
ἐνεκεν γεγονάμεν, ὁμῶς τὰ ἡγεμονικά ἡμῶν ἕκαστον τὴν
ιδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἐμελλεν ἡ τῷ πλησίον κα-
κία ἐμῷ κακὸν εἶναι· ὅπερ ἐκ ἐδοξε τῷ Θεῷ, ἵνα μὴ
ἐπ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

νε'''. Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκᾷ, καὶ πάντα γε
κέχυται, ὃ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις
ἐστίν. ἀκτῖνες γὰρ αἱ αὐγαὶ αὐτῷ ἀπὸ τῷ ἐκτείνεσθαι
λέγονται. ὅποιον δὲ τι ἐστὶν ἀκτῖς, ἴδοις ἂν, εἰ διὰ τινος
γενῆ εἰς ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου Φῶς εἰσδύομενον
θεάσαιο· γίνεται γὰρ κατ' εὐθὺ, καὶ ὥσπερ διαρεῖται

permeat cuius exposita, qui attrahere eam potest, quam aë-
ria cuilibet, qui respirationis est compos.

55. Generatim malitia mundo non obeft. particulatim
nec alteri cuiquam. huic tantum est noxia, cui concessum est
ab ea immunem esse, quandocumque id ipse voluerit.

56. Arbitrio meo ex aequo res indifferens est arbitrium
vicini mei, atque animula, aut caruncula eius. etiam si enim
quam maxime alter alterius causa mutuo nati sumus, men-
tium tamen nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas.
alioqui vicini mei malitia malum me faceret: id quod Deo
non est visum, ne alieni arbitrii esset miserum me facere.

57. Sol defundi videtur, et vbique quidem diffunditur,
nec effunditur tamen. illa enim diffusio est extensio tantum.
itaque ab extendendo radii eius nomen sortiti sunt, cuius-
modi vero res sit radii, perspicere licet, si per angustum
aliquod *foramen* lumen a sole profectum in domicilium tene-
bricosum subingredi videris. recta enim procedit, et restrin-

ἤ πρὸς τὸ σφρέμνιον, ὅ,τι ἂν ἀπαντήσῃ, διείργον τὸν ἐπέκναια αἴρα· ἐνταῦθα δὲ ἔσῃ, καὶ ἔ καταώλιθεν, ἔδδ' ἔπεσε. τοιαύτην ἔν τὴν λύσῃ καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρῆ, μηδαμῶς ἔκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα καλύματα, μὴ βίαιον μηδὲ παγδαίαν τὴν ἐπέρευσιν ποιῆσαι· μηδὲ μὲν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἴσασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ σφρῆσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον αὐτῇ.

νῆ'. Ὁ τὸν θάνατον φοβέμενος, ἦτοι ἀναιδῆσίαν φοβεῖται, ἢ αἰδῆσιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε ἐκεί· αἰδῆσιν, ἔδδ' κακῶ τινος αἰδῆσῃ· εἴτε ἄλλοιοτέραν αἰδῆσιν κτήσῃ, ἄλλοιον ζῶον ἔσῃ, καὶ ζῆν ἔ παύσῃ.

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασι ἀλλήλων ἔνκεν. δὲ δασκε ἔν, ἢ φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλως, ἄλλως νῆς φέρεται· ὁ μέντοι νῆς, καὶ ὅταν εὐλαβῆται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σπέφιν σφρέφεται, φέρεται κατ' εὐθὺ ἔδδ' ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τὸ πρὸς κείμενον.

gitur quodammodo, ubi corpus aliquod solidum occurrerit, quod aerem ultra non admittit: ibi autem consistit, et nec delabitur, nec decedit. talem ergo mentis solutionem et diffusionem esse oportet, non effusionem utique, sed extensionem, quaeque aduersus obuia quaelibet impedimenta non violentam et impetuosam collisionem adhibeat: nec etiam decedat, sed consistat, et illustret, quidquid *eam* admiserit. priuabit enim semet splendore illius, si quis eam non transmiserit.

58. Qui mortem formidat, vel sensus extinctionem, vel aliusmodi aliquem sensum formidat, atqui, si sensum nullum prorsus *habueris*, nec mali quidquam sensurus es; sin sensum aliusmodi, animal aliusmodi futurus es, nec vivere desines.

59. Homines alter alterius causa nati sumus. itaque aut doce, aut sustine.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur. mens enim, tam quum cauet, quam quum considerat, recta fertur, nec minus ad scopum sibi propositum tendit.

ξά'. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστῃ παρέχει
δὲ καὶ ἐτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτῇ ἡγεμονικόν.

61. In mentem alterius cuiusque descende: sed et in
tuam ipsius descendere quemlibet patere.

ΒΙΒΛΟΣ Θ'.

Ο ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατε-
σκευακυίας τὰ λογικά ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ἀφε-
λεῖν μὲν ἀλλήλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς·
ὁ τὸ βέλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς
τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις,
ὄντων ἐστὶ φύσις. τὰ δέ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα
πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομά-
ζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ
μὲν ἔν ἐκῶν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν
ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύ-
σει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τῷ κόσμῳ φύ-
σει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθεσι φερό-

LIBER IX.

QVI iniuste agit, impie agit. quum enim vniuersi natura
animalia rationalia sui inuicem gratia condiderit, vt
sibi inuicem pro cuiusque dignitate profint, nec vlla ratione
sibi inuicem obsint; qui naturae placitum hoc violat, impie
prorsus agit aduersus numinum omnium antiquissimum. et-
enim vniuersi natura, rerum est omnium natura. omnia au-
tem, quae existunt, necessitudine quadam mutua sunt sibi in-
uicem coniuncta. sed et eadem, *quae natura*, veritas quoque
nuncupatur; estque prima omnium, quae vera sunt, causa.
itaque qui sciens volens mentitur, impie agit, in quantum
fallendo iniuste agit; qui nolens nesciusque, in quantum
vniuersi naturae dissentit, et in quantum mundi ordinem
pulchre compositum infringit, dum mundi naturae aduersa-
tur. aduersatur enim, qui, quantum in se est, ad ea, quae ve-

μένος παρ' εαυτὸν· ἀφορμὰς γὰρ προειλήφει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας ἔχ' οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰς διώκων, τὰς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβῆς· ἀνάγκη γάρ, τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμύσῃ τοῖς Φαύλοις καὶ τοῖς σπυδαίοις, διὰ τὸ πολλάκις τὰς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τέτων κτᾶσθαι· τὰς δὲ σπυδαίους πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τέττε περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβόμενος τὰς πόνους, φοβηθήσεται ποτε τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τέττο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὁ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς, ἔκ' ἀφέξεται τῇ ἀδικίᾳ· τέττο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρεὶ δὲ, πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει, (ὃ γὰρ ἀμφοτέρω ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ τὰς τῇ φύσει βελομένους ἔπεσθαι, ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης διακείσθαι. ὅστις ἔν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονὰς, ἢ θάνατον καὶ ζῶην, ἢ δόξαν

ritati aduersa sunt, fertur. a natura siquidem subsidia iam olim acceperat, quibus neglectis factum est, ut falsa a veris nunc dignoscere nequeat. Quin etiam, qui voluptates, tamquam quae sint bona, sectatur, dolores, tamquam quae mala sint, fugit, impie hic quoque agit. necesse est enim, ut is, qui sic adfectus fuerit, de rerum natura saepe conqueratur, quasi ea bonis malisque praeter meritum vtriusque aliquid attribuat; quum mali saepenumero voluptatibus diffuant, eisque rebus, quibus eae comparantur, abundant; boni contra in dolore versentur, atque in casus eiusmodi, qui dolorem solent parere, incidant. ad haec, qui dolorem timeret, eorum aliquid timebit, quae in mundo necessario futura sunt: hoc est autem impium. et qui voluptatem sectatur, iniuriam inferendo non abstinebit: hoc autem aperte impium. oportet autem, ad quae rerum natura ex aequo se habet, (nec fecisset utique vtraque, nisi ad vtraque se ex aequo haberet) aduersus haec eadem eum pariter esse ex aequo adfectum, qui naturae ductum sequi desiderat, quo naturae consentire possit. quicumque ergo aduersus dolorem et voluptatem, vel mortem et vitam, vel gloriam et ignominiam, ad quae

καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐ-
 τὸς ἔν ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρῆ-
 σθαι τέτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τῆς κατὰ τὸ
 συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις, καὶ ἐπιγι-
 νομένοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό-
 τινος ἀρχῆς ὤρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλ-
 λαβῶσα τινὰς λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονί-
 μους ἀφορίσασα, ὑποάσσειν τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ
 διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριστερὰ μὲν ἦν ἀνδρὸς, ἄγευσον ψευδολογίας
 καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γεγόμενον,
 ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' ἔν κορεσθέντα γε τέτων
 ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλῆς, ἢ προηρῶσαι προσκαθῆσθαι
 τῇ κακίᾳ. καὶ ἔγω σε εἰδὲ ἡ πείρα πείθει φεύγειν ἐκ τῆς
 λοιμῆς; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῶν γε μᾶλ-
 λον, ἢ περ ἡ τῆς περιεχυμένης τέτῃ πνεύματος τοιάδε τις
 δυσκрасία καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζῶων λοιμὸς, καθὸ
 ζῷά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

rerum natura ex aequo se habet, non ex aequo adfcitur, im-
 pie hunc agere liquido constat. per hoc autem, quod dicitur,
 vniuersi naturam istis ex aequo vti, intelligo ista ex aequo
 euenire ex serie quadam rerum prodeuntium, sibiue inui-
 cem succedentium iuxta antiquissimum quemdam prouidentiae
 motum, quo a principio illa ad hanc rerum omnium ordina-
 tionem et adornationem se contulit, quum rationes quasdam
 rerum futurarum apud se concepisset, et facultates quasdam
 existentiarum, transmutationum, et successionum istiusmodi
 secundas discreuisset.

2. Gratius equidem foret, vt prius defungeretur quis-
 piam, quam mendacitatem, simulationem, luxum, fastum de-
 libasset. secundus autem ab hoc gradus, horum satur saltem
 vt emori praeoptet, quam improbitati immorari. an nondum
 experientia tibi ipsa suadet, vt e peste ista profugias? pestis
 est enim mentis corruptio, *et perniciofa* quidem magis ea,
 quam aeris huius circumfusi intemperies et alteratio *eiusmo-
 di*. haec enim animalium, qua sunt animalia; illa hominum
 lues est, qua sunt homines.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτῃ, ἀλλὰ εὐαρέσει αὐτῷ, ὡς καὶ τὰς ἐνός ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἔστι τὸ νεῖσσαι, καὶ τὸ γηράσκειν, καὶ τὸ αὐξήσκειν, καὶ τὸ αἰκμάσκειν, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπείρειν, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῖσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τῷ σῶσι βίῃ ὥραν φέρονται, τοῖσδε καὶ τὸ διαλυθῆναι. τῷτο μὲν ἐν κατα ἀνθρωπίνῳ ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοχερῶς, μηδὲ ὡςικῶς, μηδὲ ὑπερφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, τότε ἐμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικὸς σε ἐξέλθῃ, ὥτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ψυχαιόν σε τῷ ἐλύτρῳ τῷτο ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα αἰσικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει ἡ ἐπίστασις, ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μετ' οἶον ἡδῶν ἐκείτῃ ἔσαι ἢ ἐμπεφυρμένη. προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἤκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κηδεσθαι καὶ πρῶως φέρειν· μεμνηθῆναι μέντοι, ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματάντων σοι ἡ

3. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti excipe, tamquam ex eorum, quae natura vult, numero quod sit, cuiusmodi enim res est, adolescere, senescere, crescere, adultum esse, dentire, barbatum esse, canescere, ferere, praegnantem esse, parere, aliaque id genus opera naturalia, quae vitae tuae secum ferunt aetates, eiusmodi plane res est et dissolui. hominis est igitur considerati, nec temerarie, nec impetuose, nec fastuose aduersus mortem se gerere: sed tamquam opus naturale, eam praestolari: quo modo nunc praestolaris, donec vxoris tuae vtero foetus prodeat, ita expectanda est hora, qua animula tua inuolucro isti excidet. si autem vulgare vis pharmacum, quod cor tamen attingat, morti facilem cum primis praestabit te, si consideraueris res subiectas, a quibus morte diuelleris, moresque hominum, quales sint, quibus anima tua vltterius non immiscebitur. ~~etiam~~ si enim offendi eis te neutiquam oportet, sed curare eos, placideque ferre; meminisse tamen licuerit, quod ab hominibus haud idem, quod tu, sentientibus discessurus es. hoc

ἀπαλλαγὴ ἔσται. τὴτο γὰρ μόνον, ἥπερ ἄρα, ἀνθεῖλ-
κεν ἂν καὶ κατέπχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τα-
τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος
ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥς ἐῖπεν
θαῦρον ἑλθῆς, ὦ θάνατε, μὴ καὶ αὐτὸς ἐπιλάθω-
μαι ἑμαυτῶν.

δ'. Ὁ ἁμαρτάνων ἑαυτῷ ἁμαρτάνει, ὁ ἀδικῶν, ἑαυ-
τὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, ἢ μόνον ὁ
ποιῶν τι.

ς'. Ἀρεῖ ἡ παρῶσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ
ἡ παρῶσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἡ παρῶσα διάθεσις
εὐαρεστική πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλείψαι φαντασίαν· εἴσαι ὁρμήν· σβέσαι
ὁρεξίν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα μία ψυχὴ διήρηται·
εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερά ψυχὴ μεμέριται. ὥσπερ
καὶ μία γῆ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ φωτὶ

enim solum, si quid aliud, nos retraheret, et in vita retine-
ret, si cum eadem sentientibus vitam degere daretur. nunc
autem vides, quanta molestia, ex diffensu mutuo eorum, qui-
buseum vivitur, oritur. ut dicere liceat: *Propere accedas, o
mors; ne quando etiam ipse obliviscar mei.*

4. Qui peccat, sibi met ipsi peccat. qui iniuste agit, sibi
nocet, dum se malum facit.

5. Saepenumero contingit, ut iniuste agat, tam qui non
facit aliquid, quam et qui facit.

6. Si adsit certa de rebus sententia, et actio societatem
humanam spectans, et animus ita adfectus, ut boni consulat
omnia, quae a suprema causa proficiuntur, sufficit.

7. Imaginationes absterge; motus compesce; appeti-
tionem exstingue; mentem in potestate sui contine.

8. In animantia irrationalia anima una distribuitur; in
rationalia vero anima una ratione praedita dispertitur. quem-
admodum et terrestrium omnium una est terra; unaque luce

ὀρεῶμεν, καὶ ἓνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἑμφυχα πάντα.

Θ'. Ὅσα κοινῇ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῇν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρειν, τὸ ἀερώδες ὁμοίως ὥστε χεῖρ' εἰν τῶν διεργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἔτοιμον ἔστω, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικόν, τὸ ὀλίγω ξηρότερον, εὐ-
 ἕξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἑλαττον ἐγκεκράσθαι αὐτῷ τὸ κω-
 λυτικόν πρὸς ἕξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοεῶς φύσεως μέτοχον πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. ὅσω γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσάτω καὶ πρὸς τὸ συγκριεῖσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγ-
 κείσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐ-
 ρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἷον ἔρωτες. ψυχὰ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συνα-
 γωγὸν ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπιτεινόμενον εὐρέσκετο, οἷον ἔτε
 ἐπὶ Φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν

cernimus omnes, et aere vno spiramus, quotquot visus vitaeque participes sumus.

9. Quaecumque aliquid in commune participant, ad id, quod est generis eiusdem, promte feruntur. ad terram mole sua fertur terrestre quoduis; in idem confluit humidum omne; et aerium itidem quodcumque: ut necesse sit, vi aliqua intercludi ea, *id ne faciant*. sursum fertur ignis ob ignem elementarem: cum omni vero, qui istic est, igni adeo simul accendi proclivis est, ut materia omnis ficcior paullo incendi prompta admodum sit, eo quod minus sibi admixtum habeat, quod incendium prohibeat. praeinde et quidquid naturae intellectualis est, in commune particeps, ad sibi cognatum pariter, vel multo magis etiam, promte fertur. quod est enim rebus aliis praestantius, hoc est promptius ei, quod sui generis est, commisceri, et cum eo quodammodo coalescere. hinc apud irrationalia existunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores *quidam*. etenim istis animae insunt; itaque in subiecto praestantiori vis illa in vnum conducendi conciliandique intensior reperitur, quam in stirpibus, lapidi-

λογικῶν ζώων, πολιτεῖαι, καὶ Φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλ-
λογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχάι. ἐπὶ δὲ τῶν
ἐτι κρείττονων, καὶ ἐκδιεσηκότεων τρόπον τινὰ, ἔνωσις ὑπέ-
στη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρον. ἕτως ἢ ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανά-
βασις συμπαθείαν καὶ ἐν διωγῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνα-
το. ὅρα ἔν τὸ νῦν γινόμενον. μόνα γὰρ τὰ νοερά νῦν
ἐπιλέλθουσι τῆς πρὸς ἄλληλα σπῆδῆς καὶ συννεύσεως,
καὶ τὸ σύρρην ὥδε μόνον ἔβλέπεται. ἀλλ' ὅμως καί-
τοι φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ φύ-
σις· ὅψι δὲ, ὃ λέγω, παραφυλάσσων. θᾶσσον γὰρ εὐροί-
τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεῶδους πρσαπτόμενον, ἢ περ
ἄνθρωπον ἀνθρώπῳ ἀπερχισμένον.

ἱ. Φέρεi καρπὸν καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεός, καὶ ὁ
κόσμος· ἐν ταῖς αἰκαίαις ὥραις ἕκαστα φέρεi. εἰ δὲ ἡ συν-
ήθεια κυρίως τέτραφεν ἐπὶ ἀμπέλῃ καὶ τῶν ὁμοίων, οὐ-
δὲν τῷτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει·
καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶ ταιαυθ' ἕτερα, ὅπσιόν τι αὐτός ἐστι
ὁ λόγος.

bus, aut lignis. hinc et in rationalibus, respublicae, amicitiae,
familiae, concilia; item belli tempore foedera, et induciae.
quin et in praestantioribus adhuc, licet modo quodam a se in-
uicem diffitis, in astris nempe, vno tamen quaedam exsistit.
ita fortis praestantioris eminentia etiam in distantibus adse-
ctionem ad se inuicem mutuam producere valuit. vide inte-
rim, quo res redierit. sola enim rationalia mutui huius in se
inuicem studii ac consensus nunc sunt oblita: confluxusque
ille apud ista sola non cernitur. verumtamen, fugiant licet
hoc homines, vndique occupantur: praeualeat enim natura.
obseruando autem id, quod loquor, comperies. facilius enim
quis terreni quidpiam terrenae rei nulli adiunctum repererit,
quam hominem ab homine *omni* prorsus seiunctum.

10. Fructum fert et homo, et Deus, et mundus: et in
propria tempestate fert horum vnumquodque, etiamsi autem
usus formulam hanc loquendi viti ac similibus praecipue at-
tribuerit, nihil tamen hoc *obstat*, quo minus et de illis dica-
mur. ratio vero fructum habet et communem et proprium:
oriunturque ex ea alia eiusmodi, cuiusmodi ipsa est ratio.

ια'. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μνήμησο, ὅτι πρὸς τῆτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιούτοις εἰσὶν. εἰς ἕνα δὲ καὶ συνεργῶσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλῆτον, εἰς δόξαν· ὅπως εἰσὶ χρηστοί. ἔξεσι δὲ καὶ σοί· εἰ εἰπὲ, τίς ὁ κωλύων.

ιβ'. Πόνες, μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι, ἢ θαυμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλει, κινεῖσθαι καὶ ἔχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικός λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν πρὸς αὐτὴν· ἔξω γὰρ ἔκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφ' ἡμέρα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, ὅς κατεδάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἔστηκεν, αὐτὰ ἐφ' αὐτῶν, μηδὲν μῆτε εἰδὸτα περὶ αὐτῶν, μῆτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφάνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

11. *Peccantem, si potes, meliora doceto. si minus, memineris, hoc sine clementiam tibi datam esse; nam et dii ipsi aduersus tales clementer se gerunt. in quibusdam etiam opem eis porrigunt suam, ad sanitatem nempe, diuitias, gloriam consequendam: adeo benigni existunt. idem et tibi licet facere: aut dicas, quis te prohibeat?*

12. Laborem sustine, non vt miser, nec quo miserationi, vel admirationi sis aliis. sed hoc vnum velis, ita moueri motumue sistere, prout ratio ciuilis exigit.

13. Hodie molestia me omni exemi. vel potius molestiam a me omnem abieci. neque enim extra, sed intra me, in opinione mea existerbat.

14. Eadem sunt omnia, vsu familiaria, tempore diaria, materia sordida. praesentia omnia, qualia apud illos, quos sepeliuimus.

15. Res ipsae foris apud senes consistunt; nec de se quidquam aut norunt, aut narrant nobis. quid ergo de eis pronuntiat? mens.

15. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, τὸ τῷ λογικῷ πολιτικῇ ζωῇ κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ ἔδδ' ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτῷ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

16. Τῷ ἀναρριφθέντι λίθῳ ἔδδ' ἐν κακὸν τὸ κατανεχθῆναι, ἔδδ' ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι.

17. Δίελθε ἕσω εἰς τὰ ἡγεμονικά αὐτῶν, καὶ ὄψει, τίνας κριτάς φοβῆ, οἷος καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

18. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηγεῖς ἀλλοιώσει, καὶ κατὰ τι φθορᾷ καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

19. Τὸ ἄλλο ἀμάρτημα ἐκεῖ δεῖ καταλιπεῖν.

20. Ἐνεργείας ἀπόληξίς, ὀρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, ἔδδ' ἐν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τῷ μερικίᾳ, τὴν νεότητά, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τῶν πᾶσα μεταβολή, θάνατος, μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπο-

16. Non in passione, sed actione, fitum est rationalis ac ejusmodi animantis bonum malumque; quo modo nec virtus vitiumue illius in passione, sed in actione consistit.

17. Lapidi proiecto nihil est mali, quod deorsum feratur; quod sursum, nihil boni.

18. Mentis hominum penetius introspice, et videbis, quos iudices pertimescas, quales etiam de semet iudices sint.

19. In transmutatione vniuersa existunt. tu quoque in iugi alteratione et corruptione quadam versaris; et mundus totus vniuersus.

20. Quod alteri delictum est, apud eum relinquendum est.

21. Actionis terminatio, intentionis, aut opinionationis cessatio; mors eidem est quaedam: *verumtamen* nihil in se mali habet. ad aetates transi, puerilem puta, adolescentiam, iuuenilem, senilem. et harum mutatio omnis mors est quaedam. sed numquid graue? transi rursus ad aetatem sub auro, tum sub matre, mox sub patre transactam: quumque alias haud paucas differentias mutationesque deprehenderis, interroga

λήξεις εύρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν· ἔτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλα σε βίη λήξῃς, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτῇ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τῷ ὅλῳ, καὶ τὸ τέτῃ. τὸ μὲν σεαυτῇ, ἵνα νῦν δικαϊκὸν αὐτὸ ποιήσῃ· τὸ δὲ τῷ ὅλῳ, ἵνα συμμνημονεύσῃς, τίνας μέρος εἰ· τὸ δὲ τέτῃ, ἵνα ἐπισήσῃς, πότρεον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὡσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικῷ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, ἔτως καὶ πᾶσα πρᾶξις σε συμπληρωτική ἐς τὴν ζωὴς πολιτικῆς. ἥτις εἰάν ᾖ πρᾶξις σε μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ ἐκ εἰς εἰς εἶναι, καὶ τσασιώδης ἐστίν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος διίστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ'. Παιδίων ὀργαί, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια, νεκρὰς βασιάζοντα, ὥστε ἐνεργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκυίας.

re, ecquid in his graue sit. pari igitur modo nec *grauis quidquam* in vitae totius terminatione, cessatione, mutatione.

22. Recurrito ad mentem tuam, ad vniuersi, ad *delinquentis* cuiusuis, ad tuam, vt ipsam iustam exhibeas: ad vniuersi, vt recorderis, cuiusnam sis pars: ad delinquentis cuiusuis, vt confideres, infcius, an consulto deliquerit; cogitesque simul, esse tibi cognatum.

23. Sicut ipse es ad coetum ciuilem complendum constitutus, ita actio tua quaeuis ad vitam eiusmodi consummandam referatur. quaecumque igitur actio tua ad finem hunc, vel immediate, vel mediate, non tendit, ita vitam tuam diuelit, nec vnam eandemque esse patitur, et est seditiosa, perinde ac in populo ille, qui factionis suae homines a consensu ne istiusmodi in partes trahit.

24. Puerulorum rixae, et ludicra, et animulae cadauera gestantes; vt vehementius adficiat, quod in mortualibus exhibetur,

κς'. Ἴθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τῆς αἰτίας, καὶ ἀπὸ τῆς ὑλικῆς αὐτὸ περιγράψας θάσσαι· εἶτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλείζον ὑφίστασθαι πέφυκε τῷ τοῦ ἰδίου ποιόν.

κς'. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρεκείσθαι τῷ σῶ ἡγεμονικῷ, ποιεῖν ταῦτα ὅσα κατεσκευάσαι· ἀλλὰ ἄλως.

κς'. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωῶσιν, ἔρχε ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε ἔσω, καὶ ἴδε, ποῖοί τινες εἰσιν. ὅψαι, ὅτι ἔδει σε σπᾶσθαι, ἵνα τέτοις τίποτε περὶ σε δοκῇ. εὐνοεῖν μέντοι αὐτοῖς δεῖ· φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι, δι' ὀνείρων, διὰ μαντείων, πρὸς ταῦτα μέντοι, πρὸς ἃ ἐκείνοι διαφέρονται.

κς'. Ταῦτά ἐστι τὰ τῆς κόσμου ἐγκύκλια, ἅνω κατω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἑκάστων ὁρμῶν ἢ τῆς ὅλης διάνοια· ὅπερ εἶ ἐστιν, ἀποδέχῃ τὸ ἐκείνης ὁρητόν· ἢ ἁπαλὴ ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν

25. Formae qualitatem animo adi; et a materia abstractam contemplare: tum et tempus rectum definito, ad quod plurimum res sic adfecta perdurare possit.

26. Innumera perpeffus es, quia non didicisti mente tua contentus esse, agente ea, ad quae condita est, sed ad alia eadem abuteris.

27. Vbi te alii vituperauerint, vel oderint, vel eiusmodi aliquid oblocuti fuerint, adi animulas eorum, penitus introspice, cuiusmodi sint. *facile* videbis, nihil esse, quod te angat, quidquid illi de te iudicent. bene velle tamen illis oportet: sunt enim natura amici. quin et dii ipsi omnimodam illis opem ferunt, per insomnia, per vaticinia, etiam in eis, ad quae feruntur illi.

28. Eadem plane sunt mundana omnia, sursum deorsum, a saeculo ad saeculum, in orbem redeuntia. mens autem vniuersi vel ad singula quaeque se promouet: quod si fuerit, ad quod illa se promouerit, tu excipe, vel semel operi se admouit; reliqua vero per consequentiam necessariam a *principiis illis ita profloant*, vt serie quadam continua vnum quid-

καὶ τί ἐν τίνι. τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ· τὸ δὲ ὅλον, εἰ τις θεὸς, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῆ, μὴ καὶ σὺ εἰκῆ· ἤδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἐπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· καὶ εἴνα εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμήμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητῆ καταφρανῆσαι.

κδ'. Χειμάρρους ἢ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρει. ὡς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικά ταῦτα, καὶ, ὡς οἶσται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνδρώπεια, μυξῶν μεσά; ἀνδρωπε, τί ποτε ποιήσων, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. ὀρμησων, εἰάν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπη, εἰ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρκῆ, εἰ τὸ βραχύτατον πρόοισι καὶ τέττε αὐτῆ τὴν ἐκβασιν, ὡς ἡ μικρόν τι ἐστὶ διανοῆ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς τί ἄλλο, ἢ δαλσία ἐπενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιημένων; ὕπαγε,

dam constituent. vel atomi et corpora indiuisibilia *pro rerum principiis habenda erunt*. denique si quis Deus est, omnia bene se habent: siue temere *ferantur*, tu ne temere *feraris*: mox futurum est, ut tellus nos omnes condat: dein et ipsa *in alia* mutabitur: et ista in infinitum mutabuntur: et ista rursus in infinitum. siquidem qui mutationes et alterationes fluctuum instar sibi inuicem superuenientes, et vicissitudinum harum celeritatem confiderauerit, nae ille mortale, quidquid est, despectui habebit.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia *secum* abripit. quam viles autem sunt et mucī pleni, etiam politici isti, et, ut ipsis videtur, philosophice se gerentes homunculi? id agas, o homo, quod nunc te poscit natura. adgredere, quatenus tibi datur; nec circumspice, num quis adsit, qui aduertat: nec Platonis rempublicam exspecta. verum sufficiat tibi, si vel parum admodum res processerit; nec vel hoc ipsum paruum quiddam existimaueris. nam dogmata hominum quis mutauerit? et tamen absque his mutatis quid aliud supererit, nisi ingemiscientium, dum obsequium sumu-

τῶν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν
Φαληρέα μοι λέγε. ὄψονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ φύσις
ἤθελε, καὶ ἑαυτὰς ἐπαιδαγωγῶν. εἰ δὲ ἐτραγώδισαν,
ἔδεις με κατακένερε μιμνῆσθαι, ἀπλὴν ἐστὶ καὶ αἰδῆμον
τὸ φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἀνωθεν ἐπιθεωρεῖν αἰγέλας μυρίας, καὶ τελε-
τὰς μυρίας, καὶ πλὴν παντοῦ ἐν χειμῶσι καὶ γαλή-
ναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινο-
μένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλας βεβιωμένον
βίον, τὸν μετὰ σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς
βαρβάροις ἔθνεσι βιζόμενον· καὶ ὅσοι μὲν ἔδδ' ὄνομά σε
γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαι-
νῶντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσιν· καὶ ὥς ἔτε ἡ μνή-
μη ἀξιόλογόν γε, ἔτε ἡ δόξα, ἔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰ-
τίας συμβαίνοντα. δικαιοσύνη δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ
σῆ αἰτίαν ἐνεργαμένοις· ταῦτά τιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, κα-

lant, servitus? age nunc, atque Alexandrum, Philippum, De-
metrium Phalereum mihi refer. viderint illi, an quid natura
communis poscat, norint, et ad huius dictamen sese institue-
rint. sin tragice semet ostentarent, quis ad illorum imitatio-
nem me addixit? simplex quiddam et modestum est philoso-
phiae opus. noli me ad fastum insolentem abducere.

30. Intuere desuper armenta innumerabilia, et ritus in-
numerabiles, et navigationis omne genus, in procellis, in
tranquillo mari, et rerum praeteritarum, praesentium, de-
cedentium differentias. considera et vitam, quae sub aliis olim
est acta, quae post te erit transigenda, quaeque apud gentes
barbaras iam agitur. et quam multi sint, qui nec norint no-
men tuum, quam multi, qui mox eiusdem obliuiscuntur;
quam multi, qui, quum te nunc laudent, mox vituperaturi sint.
quod denique, neque memoria, neque gloria, neque eius-
modi quidquam aestimatione vlla dignum est.

31. Mentis tranquillitas tibi sit in eis, quae ab externa
caussa proficiuntur. iustitiae ratio in eis, quae ab interna
efficiuntur. hoc est, intentio tua actioque omnis hunc solum

ταλίσσασα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωρικῶς πράττει, ὡς τὐτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελθεῖν τῶν ἐνοχλούντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σε κείμενα· καὶ πολλὰν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ, τὸν ὅλον κόσμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περνοεῖν, καὶ τὴν τῇ κατὰ μέρος ἐκάστην πράγματος ταχθεῖαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἀπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ αἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται· καὶ ὁ ἐξατόγητος ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Σίνα τὰ ἡγεμονικὰ τέτων, καὶ περὶ οἷα ἰσχυράνασι, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι· γυμνὰ νόμιζε τὰ ψυχάρια αὐτῶν. ὅτε δοκῇσι βλάπτειν ψέγοντες, καὶ αἰφελεῖν ἐξυμνῶντες, ὅση οἴησις.

sibi finem propositum habeat, ut, ad societatem humanam quod conducatur, fecerit, utpote quod naturae tuae consentaneum existat.

32. Superuacanea multa, quae molestiam tibi pariunt, praecidere, quum in opinione tua tota sita sint, animumque angustiis exemptum plurimum dilatare poteris, si mundum totum et saeculum, in quo degis, mente complexus fueris, et rei cuiusque sigillatim transmutationem celerem consideraueris, quamque exiguum temporis spatium inter ortum eiusdem et interitum intercedat; quum et immensum sit, quod ortum praecesserit, et interminatum pariter, quod interitum sit consecuturum.

33. Corruptentur breui, quaecumque vides: corrumpentur breui, et qui corrumpi haec vident. et qui senectute extrema confectus moritur, in eundem statum redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Animulas hominum nudas intruere, ut videas, quales mentes gerant, quibus rebus studeant, et quarum causa alios diligant ac honorent. tum quando vel vituperando obesse, vel laudando prodesse, *eniquam* videntur, quanto cum fastu id faciant.

λε'. Ἡ ἀποβολὴ ἑδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. τάτω δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγίνετο, καὶ εἰς ἀπείρον τοιαῦθ' ἔτρεα ἔσται. τί ἔν λέγεις, ὅτι ἐγίνετό τε πάντα, ὃ καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται, καὶ ἑδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἢ διορθώσασα ταῦτα, ἀλλὰ κατακέκριται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι;

λε'. Τὸ σαπερὸν τῆς ἐκάστω ὑποκειμένης ὕλης, ὕδαρ, κόνις, ὀσάτρια, γραῖσος· ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποσάθμαι ὁ χρυσὸς, ὁ ἀργυρὸς· καὶ τειχία ἢ ἐοδής· καὶ αἷμα ἢ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἐκ τῶν εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λε'. Ἄλις τῇ ἀθλίᾳ βίῃ, καὶ γογγυσμῷ, καὶ πηδηκισμῷ. τί ταρασσῇ; τί τέτων καινόν; τί σε ἐξίσησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἐξῶ δὲ τέτων ἑδὲν ἐστίν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θεὰς ἤδη ποτὲ

35. Nihil est aliud amissio, quam mutatio. hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit. ab aeterno ista pariter facta sunt; et in aeternum alia eiusmodi fient. ecquis ergo dixerit, omnia et facta fuisse, et semper factum iri mala? nec penes deos, qui tot fuerint, potentiam existitisse corrigendi ista, quo minus mundus ad mala ista addiceretur, quibus perpetim teneretur implicitus?

36. Quam putida est subiecta rei cuique materia? aqua, pulvis, ossicula, sordes. aut rursus, calli terrae, marmora; sedimenta, aurum ac argentum; pili, vestis; sanguis, purpura; et eiusmodi alia quaevis, etiam quod formae rationem obtinet, et ipsum aliud quiddam istiusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Iam satis est vitae calamitosae, et obmurmurationis, et nugarum. quid perrurbaris? ecquid in his novi? quid te tandem percellit? num forma? hanc vide. num materia? et hanc. extra haec autem nihil est. quin erga deos itaque tan-

ἀπλῆστερος καὶ χρηστότερος γένεα. ἴσον, τὸ ἑκατὸν ἔτισσι καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἰσορῆσαι.

λγ'. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκὲ τὸ κακόν. τάχα δ' ἔχῃ ἡμαρτεν.

λδ'. Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεῖας πάντα, ὡς ἐν σώματι, ἐπισυμβαίνει, καὶ ὃ δὲ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τῆ ὅλῃ γινομένοις μέμψεσθαι ἢ ἄτομοι, καὶ ἔδὲν ἄλλο, ἢ κυκεῶν καὶ σκεδασμός. τί ἐν ταράσσει; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις· τέθνηκας, ἔφθαρσας, ὑποκρίνη, συναγελάει, βόσκη;

μ'. Ἦτοι ἔδὲν δύνανται οἱ θεοί, ἢ θηρώσαι δύνανται. εἰ μὲν ἐν μὴ δύνανται, τί εὖχῃ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί ἔχῃ μᾶλλον εὖχῃ, δίδοναι αὐτάς, τὸ μήτε φοβεῖσθαι τι τέτων, μήτε ἐπιθυμεῖν τινὸς τέτων, μήτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινος τέτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρῆναι τι τέτων, ἢ τῷ παρῆναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν· εἰτα, ὃ κρεῖσσον χρεῖσθαι τοῖς ἐπὶ σοι μετ' ἐλευθερίας, ἢ

dem aliquando simplicior, meliusque adfectus sis. perinde habet, annis centum, an tribus, ista noris.

38. Si quis deliquerit, penes ipsum est malum. fortassis autem nec deliquit.

39. Vel ab una mente, quasi fonte communi, tamquam uni corpori superveniunt uniuersa: nec partem oportet de eis conqueri, quae a toto fiunt: vel atomi obtemperant, nec aliud est quidquam, quam cinnus et dispersio temeraria. quid ergo perturbaris? num menti dices: mortua es, corrumperis, simulas, armentitia es, pecudis instar pasceris, in feram beluam transiisti?

40. Aut nihil possunt dii, aut possunt. si nihil possunt, cur precaris? si possunt, cur non hoc potius ab eis prece poscis, ne quid horum cupias, ne quid de horum villo anxius sis, quam ut horum quidquam vel eueniat, vel non eueniat? si quidem enim omnino hominibus opem suam conferre possunt, etiam ad haec possunt. sed dices fortasse, deos ista in potestate tua posuisse. an non ergo potius fuerit eis, quae in

διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δαλείας καὶ τῶν
πεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι ἔχῃ καὶ εἰς τὰ ἐφ'
ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἀρξαι γὰρ περὶ τούτων
εὐχεσθαι, καὶ ὄψει. ἔτος εὐχεται· πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκεί-
νης; σὺ πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τῇ κοιμηθῆναι μετ' ἐκεί-
νης; ἄλλος· πῶς σερηθῶ ἐκείνη; σὺ πῶς μὴ χρηζῶ
τῇ σερηθῆναι; ἄλλος· πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον;
σὺ πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅπως ὧδε ἐπίτρεψον
τάς εὐχάς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μά. Ὁ Ἐπίκureος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ ἔκ ἡσάν
μοι αἱ ὁμιλίαι περὶ τῶν τῇ σωματικῇ παθῶν, ἔδὲ πρὸς
τῆς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, Φησὶν, ἐλάλῃ· ἀλλὰ τὰ
προηγμένα Φυσιολογῶν διετέλυν, καὶ πρὸς αὐτῷ τέ-
τω ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ
σαρκιδίῳ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν
τηρῶσα. ἔδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, καταφρατ-
τεσθαι, ὥς τι ποιῶσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο εὖ καὶ καλῶς.

potestate tua sunt, cum libertate uti, quam ad ea, quae extra
potestatem tuam sunt, cum servitute animique abiectione an-
xie ferri? quamquam quis dixerit, deos nobis opem non
conferre ad ea etiam, quae in nobis sita sunt? ista ergo deos
prece poscere incipias; videbis, *quid futurum sit*. orat hic:
quomodo fiet, ut illius *mulierculae* concubitus obtineam? tu
ora: quomodo fiet, ut illius concubitus ne concupiscam?
alius: quomodo illius *imperium* abiiciam? tu: quomodo ut ne
abiicere opus habeam? alius: quomodo filiolum ne amittam?
tu: quomodo ne amittere metuum? huc, inquam, omnino
vota verte tua, et vide, quid futurum sit.

41. Ego, quum decumberem, inquit Epicurus, non de
corporis adfectionibus cum eis, qui inuisebant me, colloquia
habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar. ve-
rum eis, quae circa rerum naturam prius meditatatus fueram,
differebam: atque in hoc praecipue incumbere, quo mens,
etiamsi motuum in corpusculo istiusmodi particeps, imper-
turbata confisteret *nihilominus*, bonumque suum retineret.
sed nec medicis ita praebebam me, ut efferrent sese, quasi
magis quid agerent: sed vita mihi etiam tunc quam optime

ταῦτα ἔσ' ἐκείνῳ, ἐν νόσῳ, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι φιλοσοφίας ἐν οἷς δέποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφυλαγεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρρασπομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ἐργάνῳ, δι' ἧς πράσσει.

μβ'. Ὅταν τινὸς ἀναιχυντία προσκόπῃς, εὐθύς πυνθάνῃς σεαυτῇ· δύνανται ἔν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναιχυντοὶ μὴ εἶναι; ἔ' δύνανται. μὴ ἔν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἰς γὰρ καὶ ἑτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναιχύντων, ἕς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανέργου, καὶ ἐπὶ τῇ ἀπίστῃ, καὶ παντός τῇ ὅτιεν ἀμαρτάνοντος, ἔσω σοι πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατον ἐστὶ μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς τὰς κατ' ἕνα. εὐχρησον δὲ καὶ εὐθύς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ Φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τῷτο τὸ ἀμάρτημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πραότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλῃ τινὰ δύναμιν. ὅλως δὲ ἔξέστ' σοι μεταδιδάσκειν τὸν πε-

agebatur. eadem tu, quae ille, siue in morbo, si contigerit, siue in alio quouis casu aduerso, *feceris*. etenim hoc est sectae cuiusuis commune, in casibus quibuscumque a philosophia non abstinere, nec cum plebeiis hominibus naturae rerum imperitis vna nugari: sed rei tantum praesenti agenda intendere, et instrumento, per quod fiat.

42. Quando alterius cuiuspiam impudentia offenderis, statim sic percontare te: fierine ergo potest, ut impudentes in mundo ne sint? non potest: tu itaque, quod non potest, ne possas. est enim hic impudentium illorum vnus, quos in mundo esse necesse est. idem in promptu tibi fit, de fraudulento, infido, delinquente quolibet. vbi enim recordatus fueris, fieri non posse, quin existat hoc genus hominum, mox erga singulos mitius te habiturus es. *utile est* admodum, et ut apud te cogites, ecquam homini virtutem natura dederit aduersus hoc vitium. dedit enim ea, tamquam antidotum, aduersus stolidum mansuetudinem, aduersus alium aliam aliquam facultatem, omnino vero licet tibi deceptum melius

πλανημένον. πᾶς δὲ ὁ ἀμαρτάνων ἀφ' ἀμαρτάνης τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. τί δὲ καὶ βέλαιψα; εὐρήσεις γὰρ μηδένα τῶτων, πρὸς ἑς παροξύνη, πεποικηκότα τι τοιούτων, ἐξ ἧς ἡ διάνοιά σε χείρων ἐμελλε γενήσεσθαι. τὸ δὲ κακὸν σε καὶ τὸ βλαβερόν ἐνταῦθα πασαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαιδευτος τὰ τῷ ἀπαιδευτῇ πρᾶσσει; ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλεις, ὅτι ἐπ' ἀπροσεδόκησας τῶτων τῶτο ἀμαρτήσεσθαι. σὺ μὲν γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τῷ λόγῳ εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τῶτον τῶτο ἀμαρτήσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλατόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ, ὅταν ὡς ἀπίσω, ἢ ἀχαρίσω μέμῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέψῃ. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμάρτημα, εἴτε περὶ τῷ τοιαύτῃ τὴν διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίσιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν διδὼς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥς ἐξ αὐτῆς τῆς ὑῆς πρᾶξῆως εὐθὺς ἀπειληθῆναι πάντα τὸν καρπὸν. τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; ἐκ ἀρκείῃ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας; τοῦτε μωδὸν

edocere. quisquis enim delinquit, a proposito aberrat, et deceptus est. tum tibi quid is obfuit? nihil enim horum, quibus succenses, quemquam fecisse deprehendes, quod mentem tuam deteriorem reddat. tuum vero malum damnumque in hoc solo consistit. ecquid autem mali, aut insueti fit, si ineruditus, quae ineruditi sunt, fecerit? tu vide, annon te ipse potius incusare debeas, quod non expectaueris, fore, ut hoc ille delinqueret; quodque, quum raro occasiones tibi iustas suppeditet cogitandi, probabile esse, illum hoc esse admitturum, tum tamen hoc oblitus, admisisse illum miraris, praecipue vero, quando, tamquam infidum, aut ingratum, aliquem incusas, in remet censuram conuerste. peccatum enim procul dubio est tuum, siue quod hominem sic adfectum credidisti fidem tibi seruaturum, siue beneficium quum dares, quod non absolute dedisti, nec tamquam qui totum actionis tuae fructum iam statim percepisses. quid enim amplius vel debebas, ubi homini benefeceris? annon hoc ipsum tibi sufficit? quod est naturae tuae congruum, ubi quid feceris,

ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆται, ὅτι βλέπει
ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. ὥσπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τό-
δε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνερ-
γῶντα ἀπέχει τὸ ἴδιον ἔτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργε-
τικὸς πεφυκώς, ὁπόταν τι εὐεργετικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ
μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποιήκε, πρὸς ὃ κατεσκευά-
σαι, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτῷ.

tum facti istiusmodi mercedem quaeris? hoc est perinde, ac si
oculus visus mercedem poscat, aut pedes incessus. quemad-
modum enim membra ista ad munus aliquod obeundum con-
dita sunt, quod vbi pro conditionis suae ratione obierint,
quidquid suum est, adepta sunt; ita et homo, quum ad be-
nefaciendum natus sit, vbi beneficium quidpiam, aut quod in
commune conducatur, egerit, illud fecit, ad quod conditus est,
et, quod suum est, obtinuit.

ΒΙΒΛΟΣ Ι.

Εἴ ποτε ἄρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ ἀπλῇ, καὶ μιᾷ,
καὶ γυμνῇ, φανερωτέρα τῷ περικειμένῳ σοι σώματος;
γεύσῃ ποτὲ ἄρα τῆς φιλητικῆς καὶ σεσητικῆς διαθέσεως;
ἔσῃ ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνευδής, καὶ ἔδδ' ἐπιποθῶ-
σα, ἔδδ' ἐπιθυμῶσα ἔδδ' ἐνός, ἔτε ἐμφύχῃ, ἔτε αἰψύχῃ,
πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; ἔδδ' χρόνῃ, ἐν ᾗ ἐπὶ μακρό-
τερον ἀπολαύσεις; ἔδδ' τόπῃ, ἢ χώρᾳ, ἢ αἰέρον εὐκαι-
ρίας, ἔδδ' ἀνθρώπων εὐαρεμοσίας; ἀλλὰ ἀρεσθῆσθαι τῇ

LIBER X.

ECQUANDO futura es, o anima, bona, simplex, vna,
nuda, corpore te ambiente dilucidior? ecquando dispo-
sitionem dilectioni et adfectui genuino deditam degustabis?
ecquando futura es plena, rei nullius indiga, nihil deside-
rans ulterius, nihil experens, vel animatum, vel inanimatum, quo
frui tibi volupe sit neque tempus, in quo diutius fruaris,
neque locum, aut regionem, aut coeli blandam temperiem,
aut hominum amicam societatem? sed statu praesenti ad-

παρέσῃ κατατάσσει, καὶ ἡδήσῃ τοῖς παρῶσι πᾶσι, καὶ συμπίσεις σεαυτὴν, ὅτι πάντα σοὶ πάρεστι, πάντα σοὶ εὖ ἔχει, καὶ παρὰ θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἔξει, ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τελείᾳ ζωῇ, τῇ ἀγαθῇ, καὶ δικαίᾳ, καὶ καλῇ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἐτέρων ὁμοίων; ἔση ποτὲ ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις ἔτω συμπολιτεύεσθαι, ὥς μήτε μέμψεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β'. Παρατήρη, τί σε ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικημένη· εἰτα ποίει αὐτὸ καὶ προσέειπο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι σε ἢ ὥς ζωῇ φύσις. ἐξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σε ἡ ὥς ζωῇ φύσις, καὶ πᾶν τῆτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἢ ὥς ζωῇ λογικῇ φύσις. ἔτι δὲ τὸ λογικὸν εὐθύς καὶ πολιτικόν. τέτοις δὲ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζεσθαι.

γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι ἔτως συμβαίνει, ὥς

quiesces, et praesentibus oblectabere quibusque et persuasum habitura es, cuncta tibi adesse, cuncta tibi bene se habere; sed et a diis prouenire, beneque habitura, quaecumque ipsis concedere visum est, et quaecumque concessuri sunt, utpote quae ad salutem faciant animantis, perfecti, probi, iusti, honesti, quod cuncta ista, quae, ut alia similia, indidem oriuntur, dissoluuntur, generet, contineat, ambiat, complectatur? ecquando ita adfecta futura es, quo cum deis hominibusque ita verferis, ut nec eos quidquam infirmes, neque ab eis ipsis condemneris?

2. Obserua, quid natura tua exigit, quatenus a natura mera regitur. atque id facias et admittas, nisi natura tua, qua es animal, inde deterior futura sit. tum obserua, quid natura, qua es animal, exposcat. et hoc, quidquid est, concede tibi, nisi natura tua, qua es animal rationale, deterius inde se habitura sit. quod est autem rationale, protinus est et ciuile. his regulis vsus, nihil vltius sategeris.

3. Quidquid contingit, vel ita contingit, ut id ferre na-

πέφυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς ἔ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν ἔν συμβαίνει σοι, ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ θυγέραινε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ, ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ θυγέραινε· φθαρήσεται γάρ σε ἐπαναλῶσαν. μέμνησο μέντοι, ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ ἧ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ, φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τῷ συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ, τῷ το ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὖμενῶς, καὶ τὸ παρορῶμενον δεικνύναν. εἰ δὲ ἀδωατεῖς, σεαυτὸν αἰτιάσαι, ἢ μὴδὲ σεαυτὸν.

ε'. Ὅτι ἂν σοι συμβαίῃ, τῷτό σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τὴν τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίδι, καὶ τὴν τῆς σύμβασιν.

ς'. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε φύσεις, πρῶτον κείδω, ὅτι μέρος εἰμὶ τῷ ὅλῳ, ὑπὸ φύσεως διοικημένον. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πως οὐκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τῶν γὰρ μεμνημένος, καθότι μὲν μέρος εἰμὶ, ἀδὲν δυσαρετήσω τῶν ἐν τῷ ὅλῳ ἀπονεμομένων· ἀδὲν γὰρ βλαβερόν τῷ μέρει,

tus sis, vel vt non sis. si contingit ita, vt ferre natus sis, ne grauatim te habeas, sed prout natus es, feras. *fin ita contingat*, vt ferre non natus sis, nec sic quidem graueris; vbi enim te absumferit, et ipsum concidet. memineris tamen, natura esse comparatum te ad quidlibet ferendum, quod in opinione tua situm est, vt tolerabile faciat, vel conducere tibi, vel officii esse, vt istud facias, censendo.

4. Si quis fallitur, docendo comiter huic errorem suum indica. aut hoc si nequeas, te culpa, vel nec te etiam.

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: caussarumque series sibi inuicem implexarum tui ipsius subsistentiam cum casu illo ab aeterno conglomerauit.

6. Siue atomi *obtinent*, siue natura *regit vniuersa*, hoc primo statuatur, partem esse me vniuersi a natura administrati. deinde, necessitudine me quadam partibus generis eiusdem esse coniunctum. siquidem ista recordatus: quatenus pars sum totius, nihil aegre feram ab vniuerso mihi attributum. neque enim parti potest esse noxium, quod vniuerso

ὃ τῷ ἄλλῳ συμφέρεται. ἡ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμ-
φέρει ἑαυτῷ· πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἔχουσιν τὸτο,
τῆς δὲ τῆ κόσμου προσειληφείας, τὰ μὴδὲ ὑπὸ τινος
ἔξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερόν τι ἑαυτῇ γεννᾶν.
κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνησθαι, ὅτι μέρος εἰμι ὅλη τῇ τοιού-
τῃ, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι, καθόσον δὲ ἔχω
πῶς οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, ἔδὲν πράξω ἀκοι-
νώνητον· μᾶλλον δὲ τοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς
τὰ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὁρμὴν ἑμαυτῷ ἄξω, καὶ ἀπὸ
τῶναντίς ἀπάξω. τῶτων δὲ ἔτω περαιομένων, ἀνάγκη
τὸν βίον εὐροεῖν· ὡς ἂν καὶ πολῖτα βίον εὖρεν ἐπινοή-
σειας, προϊόντος διὰ πράξεων τοῖς πολίταις λυσιτελῶν,
καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τὸτο ἀσπαζομένους.

ζ. Τοῖς μέρεσι τῆ ὅλης, ὅσα, Φημί, περιέχεται
ὑπὸ τῆ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τὸτο
σηματικῶς τῷ ἀλλοιῶσθαι· εἰ δὲ (Φημί) κακόν τε καὶ
ἀναγκαῖον ἐστὶ τῶτο αὐτοῖς, ἔκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξ-

conducit; neque habet quidquam vniuersum, quod non sibi
conducatur. quum hoc naturae omnes in commune sortiantur;
mundi vero naturā et hoc amplius obtineat, quod a nulla
causa externa cogi possit, ut sibi ipsi noxium quidquam pro-
ducatur. vbi ergo meminerim, partem esse me vniuersi istius-
modi, futurum est, ut, quidquid euenerit, gratum mihi acce-
ptumque sit. in quantum vero necessitudine quadam eiusdem
generis partibus coniunctus sum, nihil facturus sum, quod
communione ius violet: sed cognatorum potius rationem
habebo, omnemque conatum meum ad id dirigam, quod in
commune conducatur, et ab eo, quod est huic contrarium, abs-
tinebo. his ita peractis, vita prospera mihi fluat necesse erit,
quemadmodum civi illi vitam prospere fluere quivis existi-
met, qui in actionibus, quae ciuitatis secum eiusdem confor-
tibus utiles sint, obeundis constanter perrexerit, et quidquid
ciuitas ipsi attribuerit, gratanter acceperit.

7. Vniuersi partes, quotquot, inquam, mundi ambitu
continentur, corrumpi necesse est, corruptionis nomine alte-
rationem intelligo. hoc autem, quum sit necessarium, si et
malum illis fuerit, cum vniuerso sane sequius ageretur,

ἀγοίτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ
 φθείσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ
 ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακῶν, καὶ
 περιπτώτικα τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς
 τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιάδε τινὰ γενόμε-
 να; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανον. εἰ δέ τις καὶ ἀφόμενος
 τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοίτο, καὶ
 ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι πεφυκέναι τὰ μέρη τῷ ὅλῳ
 μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμ-
 βαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς
 διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται.
 ἦτοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπή,
 τῶ μὲν στερεμνίς εἰς τὸ γεῶδες, τῶ δὲ πνευματικῇ εἰς τὸ
 ἀερώδες. ὥς τε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τῷ ὅλῳ λό-
 γον, εἴτε κατὰ περιόδον ἐκπυρνωμένη, εἴτε αἰθέροις ἀμοιβαίως
 ἀναπνευμένη. καὶ τὸ στερεμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ
 φαντάζεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τῆτο ἐχθρὸς καὶ
 τρίτην ἡμέραν ἐκ τῶν σιτίων καὶ ἐλχομένῳ ἀέρος τὴν ἐπιρ-

quum partes eius in alteratione frequenti agerent, et ad cor-
 rumpendum multifariam essent comparatae, numquid autem
dicemus, aut naturam ipsam instituisse partes suas malo adfi-
 cere, et ita condidisse, ut in malum incidere non nata tantum
 essent, sed in malum etiam necessario inciderent? aut clam
 ipsa istiusmodi factas esse? neutrum est verisimile. sin, missa
 quis naturae nomine, *ita* nata esse dicere voluerit, vide,
 quam ridiculum sit, ut qui dicat uniuersi partes mutare na-
 tas, *idem hoc ipsum mutare illas*, tamquam quod praeter re-
 rum ipsarum naturam contingat, miretur et aegre ferat:
 praesertim, *alia ut mittam*, quum in eadem ipsa resoluator
 vnumquodque, ex quibus constiterat. aut est enim elemen-
 torum, ex quibus concretum fuerat, dissipatio, aut conuersio,
 quidquid est solidi, in terram, quidquid aerii est, in aerem;
 ut et ista in uniuersi rationem redigantur, siue illud certo
 temporis spatio reuoluto deflagret, siue vicissitudinibus per-
 petuis iugiter renouetur. quin et solidum illud, aut aerium,
 ne cogites, quod ab ortu primo exstitit. hoc enim, quod
 nunc habes, omne heri ac nudius tertius ab alimentis aereque

ροήν ἔλαβεν. τῷτο ἔν, ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, ἔχ' ὃ ἡ μή-
της ἔτεκεν. ὑπόθ' δ', ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει τῷ
ἰδίως ποιῶ, ἐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ή. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰ-
δήμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσ-
χε, μήποτε μετονομάξῃ, καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα, καὶ ταχέως ἐπάνει ἐπ' αὐτά. μέμνησθ δέ, ὅτι
τὸ μὲν ἔμφρων ἐβάλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκάστω
διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον. τὸ δὲ
σύμφρων, τὴν ἐκύσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύ-
σεως ἀπονεμαμένων. τὸ δὲ ὑπέρφρων, τὴν ὑπέρτασιν τῇ
φρονῶντος μορῇ ὑπὲρ λείαν ἢ τραχείαν κίνησιν τῆς σαφ-
κός, καὶ τὸ δοξάζιον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦ-
τα. εἰάν ἔν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τέτοις τοῖς ὀνόμασι,
μὴ γλιγόμενος τῇ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι,
ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι
τοιῶτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιῶ-
τῳ σπαράσσεται καὶ μολύνεται, λίαν ἐστὶν ἀνακωχή

attracto influxit. hoc ergo mutat, quod post acceptum est,
non quod mater primo peperit. quamquam ponatur, illud
ipsum te valde addicere huic peculiariter sic adfecto, nihil ta-
men obstabit, quo minus verum sit, quod iam dictum est.

8. Nomina tibi ubi sumseris ista, boni, modesti, veracis,
prudentis, vnanimis, magnanimi, caue, ne quando transno-
mineris, et amittas denuo nomina ista, celeriterque (*si quid
tale contigerit*) ad ea reuertaris. memineris autem, pruden-
tis nomen tibi denotare singularum rerum considerationem,
animaduersionemque sedulam. vnanimis nomen exceptio-
nem eorum omnium spontaneam, quae a natura communi
fuerint assignata. magnanimi vero subuectionem mentis su-
pra omnem lenem asperumque carnis adfectum, supra glorio-
lam, supra mortem, et eiusmodi vniuersa. Intra nomina igitur
ista si te continueris, nec, ut alii his te titulis cohonestent,
concupueris, alius iam futurus es, *quam pridem fueras*,
aliamque initurus vitae rationem, etenim talis persistere,
qualis hactenus fueris, et in vita istiusmodi foede volutari
ac discerpi, hominis est sensus expertis plane, vitaeque

καὶ Φιλοφύχης, καὶ ὁμοίς τοις ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οὔτινες, μετὰ τραυμάτων καὶ λύθρων, παρακαλοῦσθαι ὁμῶς, εἰς τὴν αὖριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοῖστοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δῆγμασιν. ἐμβίβασον ἔν σαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶ μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνῃ, μένε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετακισμένος· εἰάν δὲ αἰδῇ, ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ ἔπερ κρεατῆς, ἀπιδι θαρρῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπως κρατήσεις; καὶ παντάπασιν ἐξιδι τῇ βίῃ, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς, καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἐν γὰρ τῷτο μένον; πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ ἔως ἐξελθεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνήσθαι τῶν ὀνομάτων μεγάλως συλλήψεται σοί, τὸ μεμνήσθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύσεται οὗτοι θέλῃσιν, ἀλλὰ ἐξομοῖσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποιῆσαν, τὸν δὲ κύνα τὰ κυνός, τὴν δὲ μέλισσαν τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἀνθρώπον τὰ ἀνθρώπων.

9. Μῖμος, πτόλεμος, πτόια, νάρκη, δελεία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείψεται σε τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὅπο-

nimis auidi, nec bestiariis illis abfimilis, qui femiadesi, vulneribus sanieque oppleti, in diem crastinum tamen reseruati supplicant, iisdem vnguibus morfibisque iisdem iisdem plane oblienciendi. tu vero in nomina pauca haec inde te. et siquidem in illis persistere potes, persistas, tamquam in fortunatorum insulas quasdam traiectus, sin excidere, nec statum tueri posse te senseris, in angulum aliquem, vbi possis aliquid, audacter te conferas. vel etiam e vita omnino discedas, nec iratus tamen, sed simpliciter, libere, modeste, hoc vnum duntaxat in vita *memoratu dignum* exsecutus, quod e vita sic exieris, ad nominum autem *istorum* recordationem multum conducet meminisse deorum, quodque nolunt illi ratione praeditos ipsis adulari, sed similes ipsis fieri: *meminisse* et, ficum esse, quae *ea*, quae ficus sunt, facit: canem, quae canis; apem, quae apis; et hominem pariter, qui quae hominis.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, seruitus; decreta illa sacra tua, *si canes*, expungent quotidie, quaecumque e stu-

σα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπεις· δεῖ δὲ πᾶν ἔτω βλέπειν καὶ πράσσειν, ὥς τε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαδὲς σώζεσθαι λανθάνον, ἔχῃ κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότους ἀπολαύσεις, πότε δὲ σεμνότητος, πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστῃ γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ' ἐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκερται, καὶ τίσι δύνатаι ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι.

Γ. Ἀράχνιον μυῖαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύν, ἄλλος δὲ σκιδία, ἄλλος δὲ ἀρκτος, ἄλλος Σαρμάτας. ἔτοι γὰρ ἔλθαι, ἴαν τὰ δόγματα ἐξετάζης;

ΙΑ. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι, καὶ διηλεκτῶς πρόσσεχε, καὶ συγγυμνάσθῃ περὶ τῶν τὸ μέρος· ἔδῃ γὰρ ἔτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐνοή-

diosa rerum naturae contemplatione concepta in mente recondis, oportet autem vnumquodque ita et considerare et agere, ut et actiua facultas consummetur, et contemplatiua simul exerceatur, et fiducia ex certa rei cuiusque scientia orta seruetur, latens quidem, nec abscondita tamen. tunc enim simplicitate, tunc gravitate frueris; tunc rei cuiusque notitia distincta, quid ex natura sua existat, quem locum in mundo habeat, quamdiu duratura sit, ex quibus conflata sit, quibus possit obuenire, qui dare eam et auferre possint.

ΙΟ. Aranea muscam ubi ceperit, se effert, tanquam magni quid egerit; alius, ubi lepusculum, alius, ubi reticulo apuam *ceperit*; alius, ubi apros; alius, ubi vrsos; alius, ubi Sarmatas. nam et isti, *qui hos capiunt*, quid latronibus distant, si mentes ac decreta utrobique spectaueris?

ΙΙ. Methodo contemplatiua instructus sis, *qua perspectum habeas*, quomodo cuncta in se inuicem mutant. huic iugiter attende, et in hac parte temet exerce. nihil enim ad animi celsitatem confert magis, corpus exuit, *qui sic adse-*

σας, ὅτι, ὅσον εἰδέναι πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπίον-
τι ἐξ ἀνθρώπων δέήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη
μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτῆς ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμ-
βαίνειν, τῇ τῶν ὅλων φύσει. τί δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπολή-
ψεται περὶ αὐτῆς, ἢ πράξει κατ' αὐτῆς, εἰς τὴν βάλ-
λεται. δύο τέταται ἀρκύμενος αὐτός, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν
πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ.
ἀρχολίας δὲ πᾶσας καὶ σπυδαὺς ἀφῆκεν, καὶ εἰδὲν ἄλ-
λο βέλεται, ἢ εὐθεῖαν περαίνειν διὰ τῆς νόμῳ, καὶ εὐ-
θεῖαν περαίνοντι ἔπειθαι τῷ θεῷ.

ιβ'. Τίς ὑπονομίας χρεῖα, παρὸν σκοπεῖν, τί δὲ
πραχθῆναι; καὶ μὲν συνορᾶς, εὐμενῶς, ἀμετασχεπτί
ταύτη χωρεῖν· εἰάν δὲ μὴ συνορᾶς, ἐπέχειν, καὶ συμβέ-
λοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσθαι· εἰάν καὶ ἑτέρα τινα πρὸς ταῦ-
τα ἀντιβαίνειν, προΐεναι κατὰ τὰς παρῶσας ἀφαιρέμας
λελογισμένως, ἐχόμενον τῇ φαινομένῃ δικαίᾳ. ἀρίστον
γὰρ κατατυγχάνειν τέτῃ. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτωσις
ἀπὸ τέτῃ ἔσω, χολαῖόν τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ

*Am est, reputansque secum, max esse sibi, relictis his omni-
bus, ab hominibus discedendum, totum sese permittit iusti-
tiae, in eis, quae ab ipso sunt; vniuersi naturae, in eis, quae
obueniunt ipsi, quid autem alius quispiam de ipso siue dicat,
siue existimet, aut aduersus ipsum faciat, ne cogitat quidem.
utpote qui duobus hisce etiam contentus sit, quidquid im-
praesentiarum agit, iustum praestare, et quidquid impraesen-
tiarum sibi obuenit, diligere: negotiis vero studiisque reli-
quis omnibus missis, nihil aliud velit, quam recta iuxta legem
proficisci, restaque proficiscentem Deum ipsum sequi.*

12. *Ecquis suspicionis usus est, quum, quid fieri oporteat, considerare praesto sit? et siquidem id perspexeris, pla-
cide ac constanter ea progredi; sin minus, consistere, et opti-
mos quosque in consilium adhibere; denique si aliud quid-
piam, quo minus ea procedas, obstiterit, prout occasiones
praesentes se obtulerint, considerare progredi, ei, quod ius-
tum tibi visum fuerit, adhaerendo. hoc enim adsequi, ut ius-
te agas, optimum est: nec nisi ab hoc aberrando excideris,*

Φαίδρον ἄμα καὶ συνεσηκός, ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

γ'. Πυνθάνεσθαι ἑαυτῷ, εὐθύς ἐξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσει σοι, εἰάν ὑπὸ ἄλλῃ γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; ἢ διοίσει. μήτι ἐπιλέλησθαι, ὅτι ἔτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψύγοις Φρυαττόμενοι, τοιῷτοι μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοιῷτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ παιῶσιν, οἷα δὲ Φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ κλέπτουσιν, οἷα δὲ ἀρπάττουσιν, ἢ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ᾧ γίνεταί, ὅταν θέλῃ, πίσις, αἰδώς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντα διδάσῃ καὶ ἀπολαμβάνουσῃ Φύσει ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· δὸς, ὃ θέλεις, ἀπόλαβε, ὃ θέλεις. λέγει δὲ τῷτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ παιδαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ισ'. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον τῷτο. ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. ἐδὲν γὰρ διαφέρει, ἐκεῖ, ἢ ὧδε, εἰάν τις πανταχῶς, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ἰδέτωσαν, ἰσορρησάτωσαν

quietum quiddam, et agile tamen, alacre pariter et compositum est, quisquis rationi per omnia obsequitur.

13. Somno exculso, statim percontare te, numquid tua intererit, si iusta bonaque ab alio aliquo fiant? nihil intererit. numquid oblitus sis, quales isti, qui de aliis laudandis viruperandisque tantopere se effertunt, in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae sectentur, quae suffurentur, quae rapiant ad se, non manibus pedibusque, *quod dici solet*, sed parte sui pretiosissima, qua, ubi libuerit, consequi liceat fidem, modestiam, veritatem, legem, genium denique bonum?

14. Cuncta danti pariter 'ac recipienti naturae homo probe institutus ac modestus dicit: *da, quod vis; repete, quod vis*. nec elatus hoc dicit, sed obsequens tantum, et beneuolo aduersus eam adfectu.

15. Exiguum est, quod superest *vitae tuae*. viue tamquam in monte. nihil enim interest, hic, an illic, si quis vbi-cumque in orbe, tamquam in vrbe, *degat*. viderint, norintque

οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα.
εἰ μὴ Φέροισιν, ἀποκτεινάτωσαν. κρείττον γὰρ, ἢ ἔγω ζῆν;

15'. Μηκέθ' ὅλως περὶ τῷ οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγα-
θὸν ἄνδρα διαλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι τοῖς τοῦτον.

16'. Τῷ ὅλῳ αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης ἐσίας συνεχῶς
Φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς
ἐσίαν, κεγχεραμὶς· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνη περι-
τροφή.

17'. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφιστάμενα, ἐπινοεῖν
αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει,
ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφικεν, ὥσπερ
δυνήσκειν.

18'. Οἷοί εἰσιν ἐθιόντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες,
ἀποπατῆντες, τὰ ἄλλα. εἴτα οἷοι ἀνδραιομένενοι, καὶ
γαυρεύμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπι-
πλήττοντες. πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδάλευον πόσις, καὶ δι-
οῖα· καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τοῖς τοῖς εἶναι.

homines hominem verum, qui naturae convenienter vivat.
fini non sustinent, occidunt. hoc enim satius est, quam ita vi-
vesce, *uti ipsi vivunt volunt.*

16. Ne ulterius *occupare* totus, differendo, qualis vir bo-
nus sit, sed *enitendo*, ut ipse sis.

17. Aevi totius, et naturae totius cogitatio tibi crebro
occurrat. quodque particularia omnia, substantiam quod attri-
net, mihi sunt instar; tempus quod attinet, terebri circum-
nolutio.

18. Rerum praesentium unamquamque advertendo,
considera eam iam dissolutam, et in mutatione et quasi pu-
trefactione quadam, aut dissipatione, constitutam, siue ut mo-
ri quodammodo nata sit.

19. *Cogita*, quales sint *homines* vespentes, dormientes,
coeuntes, excernentes, alia eiusmodi *agentes*. rursus, quales,
ubi instantur, effertur, irascuntur, tamquam in sublimi siti
aliquos intrepant. paullo autem ante, quam multis et qua
mercede inseruiebant; et paullo post, quo in statu futuri
sunt.

κ'. Συμφέρει ἐκάστῳ, ὃ Φέρει ἐκάστῳ ἢ τῶν ὅλων Φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη Φέρει.

κα'. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρεν γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθήρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλη γίνεσθαι. λέγω ἔν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ. μήτι δ' ἔτῳ κακὲν γίνεσθαι καὶ λέγεται, ὅτι φιλεῖ τῷτο γίνεσθαι;

κβ'. Ἦτοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἡδὴ εἰθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τῷτο ἡθελες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελευτέρησας. παρὰ δὲ ταῦτα ἔδεν. ἔκῃν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔσω αἰεὶ τὸ, ὅτι τοιῷτο ἐκείνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταῦτά ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τῇ αἰγιαλῇ, ἢ ὅπῃ θέλεις. ἀντικρὺς γὰρ εὐρήσεις τὰ τῇ Πλάτωνος· σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί, περίβαλλόμενος· καὶ βάλλειν βλήματα.

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν με; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτὲ αὐτῷ νῦν χρεῶμαι; μήτι κενὸν νῦ ἐστὶ; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινω-

20. Confert cuique, quod fert cuique naturā vniuersi. et tum confert, quando illa fert.

21. Amat imbrem tellus. amat et almus aether. amat et mundus facere, quidquid futurum est vt fiat. dico itaque mundo ipse: *ecquid tu amas? idem ipse amo.* annon illud ita et fit et dicitur vulgo: *amat*, hoc, vel illud *fieri?*

22. Vel istic viuus, et *vitalis huic iam adsuenisti*; vel foris vadis, et hoc volebas; vel moreris, et manere defunctus es. praeter ista nihil restat. bono itaque sis animo.

23. Illud tibi semper constet, eiusmodi quiddam agrum esse, cuiusmodi est *locus* alius quilibet. eademque esse omnia istic *agentibus*, quae eis, qui in montium verticibus, vel in litum crepidinibus, vel alibi, vbicumque volueris, *versantur*. palam enim inuenies Platonis illa: *urbis muro, vt caulae septo circumdatus.*

24. Quidnam est mihi nunc mens mea? vel qualem ego eam praesto? ad quidnam ea iam vtor? numquid est intellectu vacua? numquid a societate communi soluta et reuulsa?

κίας; μήτι προσέτηκός καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ,
ὥς τε τέτρω συντρέπεισθαι;

κέ'. Ὁ τὸν κύριον Φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπόμενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβόμενος, ὃ βέλεται τι γεγινέναι, ἢ γίνεσθαι, τῶν ὑπὸ τῷ τὰ πάντα διοικῶντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων, ὅσα ἐκᾶς ἐπιβάλλει. ὁ ἄρα φοβόμενος, ἢ λυπόμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἷς οἶον; πάλιν τροφὴν διὰ Φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα, αἰδῶσιν, καὶ ὀρεμνῇ, καὶ τὸ ὅλον, ζῶν, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. ταῦτα ἔν τῷ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν ἔως ὅραν, ὡς καὶ τὴν βρεῦσσαν, καὶ τὴν ἀνώφεῃ, ὀρῶμεν, ἐχ' τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' ἐχ' ἤτ' ὅν ἐναεργῶς.

numquid carunculae ita adglutinata et permixta, vt cum illa mutetur vna?

25. Qui dominum fugit, fugitiuus est. dominus autem est lex. ergo qui legem transgreditur, fugitiuus est. idem est et qui ideo angitur, vel irascitur, vel metuit, quod secus, quam ipse velit, aut factum sit, aut fiat, aut futurum sit eorum quidquam, quae ab vniuersi rectore sunt constituta, qui est ipse lex, vnicuique, quod suum est, tribuens. fugitiuus est igitur, qui metuit, vel angitur, vel irascitur.

26. In vterum semen qui misit, abscedit. hoc alia deinceps excipiens natura, foetum fabricat et absoluit; ex quali qualem? alimentum rursus *mater* per gulam demittit; quod alia insuper caussa vbi exceperit, sensum, morumque, adeoque vitam ac vires et alia (quot ea numero et qualia?) conficit. haec, tanta licet inuoluantur caligine, contemplari oportet, facultatemque ita intueri, *quae ista facit*, prout vim eam cernimus, qua vel deorsum, vel sursum corpora feruntur, non oculis quidem externis, sed nec minus clare tamen

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα, ὅποια νῦν γίνεταί, καὶ πρόδεν ἐγίνετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναὶς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἰστορίας ἐγνως, πρὸ ὁμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανῶ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.

κη'. Φαντάζεσθαι πάντα τὸν ἐφ' ὧτινιν λυπόμενοι, ἢ δυσαρεστῆντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ ἀπολακτίζοντι καὶ κεραιότῳ. ὅμοιον καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τῷ κλινοῖς μόνος σιωπῇ τὴν ἐνδεδεικνύμεν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῶν δέδοται, τὸ ἐκαστῶς ἐπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστῳ, ὧν ποιῆς, ἐφιστάνων, ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τέττα σέρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπῃς ἐπὶ τινος ἀμαρτία, εὐθύς μεταβάς, ἐπιλογίζεσθαι, τί παρόμοιον ἀμαρτάνεις· οἷον,

37. Cogita tecum iugiter, qualia nunc sunt omnia, talia prius astitata; cogita et talia futura esse. propone tibi ob oculos fabulas totas scenasque uniformes, quaecumque vel ex notitia tua, vel ex historia antiqua cognita habueris; aulam Hadriani totam, totam Antonini, illam item Philippi, Alexandri, Croesi. eiusdem plane modi fuerunt omnia illa, nisi quod per alios agebantur.

28. Hominem de re villa dolentem atque aegre ferentem quidquam similem habe porcello, qui, dum maciatur, calcitratur et vociferatur: cuiusmodi est et qui decumbens tacite secum deplorat, quod *fato* nos *omnes* illigati tenemur. *confidera* et rationali animali soli datum esse, ut eis, quae eueniunt, sponte obsequi possit; quum sequi ipsum omnibus sit necessarium.

29. Considerata seorsim, quam instituis, re omni, percontare te, num ideo mors grauis habenda sit, quia ea te priuet.

30. Vbi peccato alicuius offenderis, translatione facta, perpende tecum, annon ipse eiusmodi aliquid pecces. puta,

ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρίνων, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξά-
ριον, καὶ κατ' εἶδος. τέττω γὰρ ἐπιβάλλων, ταχέως ἐπι-
λήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τῷ, ὅτι βιάζεται· τί
γὰρ ποιήσει; ἢ εἰ δύνασαι, ἄφελε αὐτῷ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύριονα ἰδὼν Σωκρατικόν, Φαντάζῃς ἢ Εὐ-
τυχὴν, ἢ Ὑμέναν. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίαναν ἢ
Σιλαγὸν Φαντάζῃς. καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφῶρον Φαν-
τάζῃς· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σέυηρον Φαντά-
ζῃς. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Καيسάρων τινὰ Φαντά-
ζῃς, καὶ ἐφ' ἑκάστῃ τὸ ἀνάλογον. εἴτα συμπροσπιπτε-
τω σοι· πᾶ ἔν ἐκεῖνοι; ἔδαμῃ, ἢ ὅπῃδῃ. ἔτως γὰρ συν-
εχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν· μά-
λιστα ἐὰν συμμνημονεύσῃς, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὼν οὐκ-
εἶτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ ἔν ἐν τίνι; τί δ' ἔν
ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τῷτο κοσμίως διαπερᾶσαι; οἶαν
ἔλθῃ καὶ ὑπόθεσιν Φεύγεις; τί γὰρ ἐστὶ πάντα ταῦτα
ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγῳ, ἐωρακότος ἀκριβῶς καὶ

argentum in bonis habendo, vel voluptatem, vel gloriolam,
vel aliud istiusmodi. hoc enim si aduerteris, ira statim tibi
excidet. *praesertim*, si succurrerit vna, cogi hominem. quid
enim faceret? aut, si poteris, tu illum vi illa expedias.

31. Satyrionem vbi videris Socraticum, Eutychem cogi-
ta, vel Hymenem. et Euphratem vbi videris, Eutychem
cogita, vel Sylvanum. et Alciphronem viso, Tropaeophorum
cogita; et Xenophontem, Critonem, vel Seuerum. et temet
vbi respexeris, Caesarum aliquem. et in quolibet cogitando,
geminum ei quempiam. tum mentem tibi subeat: vbi nunc
sunt illi? nusquam sane: aut vbi tandem? ita enim perspe-
ctum iugiter habebis, humana omnia fumum ac nihil esse.
praesertim, si simul fueris recordatus, quidquid semel muta-
rit, per spatium temporis infinitum non esse amplius futu-
rum. tu vero spatii illius quantulum occupas? cur ergo tibi
non sufficit, spatium hoc tam breue, prout te decet, transige-
re? quam pulchram *bene agendi* materiam occasioneque
subterfugis? quid enim sunt aliud haec omnia, quam men-
tis, quae, hac in vita quae contingunt, naturam eorum rima-

Φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένε ἔν, μέχρι ἐξοικειώσης σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρωμένος σόμαχος πάντα ἐξοικεῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅτι ἂν βάλης, φλόγα ἐξ αὐτῆ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ'. Μηδενὶ ἐξέσω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σε, ὅτι ἐχ' ἀπλῆς, ἢ ὅτι ἐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέω, ὅσις τῶν τι περὶ σε ὑπολήπεται· πᾶν δὲ τῷτο ἐπὶ σοι. τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλῆν; σὺ μόνον κερῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιῷτος ἔσῃ. ἔδὲ γὰρ αἰεὶ λόγος μὴ τοιῷτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέσατον πραχθῆναι, ἢ ρηθῆναι; ὅτι γὰρ ἂν τῷτο ἦ, ἐξέσιν αὐτὸ πρᾶξαι, ἢ εἰπεῖν καὶ μὴ προφασίζε, ὡς κωλυόμενος· ἢ πρότερον παύσῃ σένων, πρὶν ἢ τῷτο πάθῃς, ὅτι, οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθεῖσιν ἡ τρυφῇ, τῷτο σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτύσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεῖα τῇ τῷ ἀνθρώπῳ κατασκευῇ· ἀπὸ λαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν πᾶν, ὃ ἐξέσιν κατὰ τὴν

ta, accurate perspexerit, exercitationes? persiste ergo, dum et ista tibi familiaria effeceris, quo modo stomachus robustus cuncta sibi accommodat, ignisque validus, quidquid ingesseris, flammam inde ac fulgorem edit.

32. Nulli liceat vere de te dicere, non esse te simplicem, aut non esse te bonum. sed mentiatur, quisquis horum quidquam de te opinatus fuerit. hoc autem totum in te situm est. quis enim te bonum simplicemue esse prohibuerit? tu tantum statuas, nec ulterius vivere, quam talis futurus sis. neque enim ratio id poscit, ni talis sis.

33. Ecquid est, quod de materia ista rectissime vel fieri, vel dici possit? quidquid enim hoc fuerit, vel facere id ipsum, vel dicere licet: nec obtendas impediri te. ante ingemiscere non desinas, quam eo te adegeris, ut, quod voluptuariis hominibus est luxu diffuere, hoc tibi fuerit de subiecta quaque oblata tibi materia ea facere, quae humanae constitutioni conveniant: etenim pro oblectamento esse tibi debet, quidquid secundum naturam tuam agere tibi da-

ιδίαν Φύσιν ενεργεῖν. πανταχῶ δὲ ἔξει. τῷ μὲν ὃν κυλινδρῷ ἔ πανταχῶ δίδεται φέρεσθαι τὴν ιδίαν κίνησιν, ἔδὲ τῷ ὕδατι, ἔδὲ πυρὶ, ἔδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως, ἢ ψυχῆς ἀλόγῃ, διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντά καὶ ἐνιστάμενα πολλά. νῆς δὲ καὶ λόγος διὰ παντός τῇ ἀντιπίπτοντος ἔως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. ταύτην τὴν ρατῶνην πρὸ ὁμμάτων τιθέμενος, καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρηνῆς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζήτει. τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἦτοι τῇ σωματικῇ ἐστὶ τῇ νεκρῇ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτῆς τῇ λόγῃ ἐνδόσεως, ἔ θραύει, ἔδὲ ποιεῖ κακὸν ἔδοτιν· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάχων αὐτό, κακὸς ἂν εὐθύς ἐγένετο· ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων πάντων, ὅτι ἂν κακόν τι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τῷτο χεῖρον γίνεται αὐτὸ τὸ πάχων· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἀνθρωπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὁρῶς χρώμενος τοῖς προσπίπτεισιν. ὅλως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν φύσει πολίτην ἔδὲν βλάπτει, ὃ πόλιν ἔ βλάπτει, ἔδὲ γε πόλιν βλάπτει, ὃ νόμον ἔ βλά-

tur. datur autem hoc vbique. siquidem cylindro quidem non conceditur, ut motu proprio vbique feratur; sed nec aquae, nec igni, nec alii rei cuiquam, quae a natura mera, vel anima regitur irrationali. quae enim coerceant et obfistant, multa sunt. verum mens et ratio! per obstantia quaelibet, prout nata est, et prout vult ipsa, procedit. tu ergo ob oculos istud habens, rationem per omnia facilitate ferri eadem plane, qua ignis sursum, lapis deorsum, per declive cylindrus, nihil quaeras ulterius. reliqua enim obstacula vel sunt corporis, quod cadaueris *instar habet*, vel opinione, et rationis inclinatione semota, non infringunt, aut mali quidquam efficiunt. alioqui, ea qui patitur, malus fieret. atqui in aliis quidem operibus omnibus ita se habet, ut, quidquid alicui horum mali contigerit, deterius illud faciat, quod eo adscitur. istic vero, si ita dicere licuerit, praestantior fit homo ac laude dignior, dum eis, quae obliiciuntur, recte vitur. in summa memineris, ciuem indigenam nihil laedere, ni ciuitatem laedat, ciuitatem nihil laedere, ni legem laedat. horum

πτει· τῶν δὲ τῶν καλασμένων ἀλλησημάτων ἔδὲν βλάπτει νόμον· ὁ τοίνυν νόμος ἔβλάπτει, ἔτε πόλιν, ἔτε πολίτην.

λδ'. Τῷ δεδεγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀρεκῇ καὶ τὸ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυπίας καὶ ἀφοβίας. οἶον·

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμαίdis χέει, ἄλλα δὲ
9 ὕλη

Τηλεθόωσα Φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἡ μὲν Φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.

Φυλλάριον δὲ καὶ τὰ τεκνία σθ'· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπύως, καὶ ἐπιφνημένα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρῶμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα· Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεξίμενα τὴν ὑπεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἔαρος ἐπιγίγνεται ὥρη· ἔττα ἄνεμος καταβέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τῶν Φύει. τὸ δὲ ὀλιγοχρένιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα, ὡς αἰώνια ἐσόμενα, Φεύγεις καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξεργκόντα σε ἤδη ἄλλος θρηνήσει.

autem, quae infortunia dicimus, nihil legem laedit. quod autem legem non laedit, nec ciuitatem, nec ciuem laeserit.

34. Qui decretis veris imbutus est, hunc *dictum* breuissimum et e trivio arreptum quodlibet commonere suffecerit de miseroque metuue pellendo, quale illud est:

Sternit bumi frondes alias vis aspera venti:

Ast alias natura parat, quae vere virefcent.

Sic hominum genus est: hic nascitur, occidit ille.

Foliola sunt et filiolii tui; foliola sunt et *homunciones isti*, qui tanto cum strepitu, tamquam fide digni, alios celebrant, vel e contrario diris deuouent, vel clam vituperant et substant. foliola itidem, qui famam tui postumam excepturi sunt. ista enim omnia verno tempore prodeunt; dein ventus ubi strauerit, sylua horum vice noua alia profert. commune autem omnium est breue existendi spatium. at tu omnia, tamquam aeterna futura, fugis appetisue. mora paruula, et lumina tibi condentur; eumque, qui te extulerit, alius aliquis lugebit.

λε'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὁρατά, καὶ μὴ λέγειν· τὰ χλωρὰ θέλω· τῆτο γὰρ ὀφθαλμίωντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοὴν, καὶ ὁσφρησιν, εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκυστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα σῶμαχον πρὸς πάντα τροφίμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα, ὅσα ἀλέσασα κατεσκεύασαι· καὶ τοῖον τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοίμην εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα· τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες, ὅτι ἂν πράξω, ἐπανεῖτωσαν· ὀφθαλμός ἐστι, τὰ χλωρὰ ζήτῶν, ἢ ὀδόντες. τὰ ἀπαλά.

λε'. Οὐδεὶς ἐστὶν ἔτως εὐποτμος, ὃ ἀποθνήσκοντι ἢ παραστήσονται τινες, ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπερδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσονται, ὁ καὶ αὐτὸν λέγων· ἀναπνεύσω μὲν ποτε ἀπὸ τῆς τῆ παιδαγωγῆς. χαλεπὸς μὲν ἔδει ἡμῶν ἦν, ἀλλὰ ἠδοκίμησεν, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν ἔν ἐπὶ τῇ σπερδαίᾳ. ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι' αὐτὸν πολὺς ὁ ἀπαλλακτικῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις

35. Sani est oculi, cornere visibilia quaevis, nec dicere: *viridia velim*. hoc etenim lippientis est. sed et auditus ac olfactus est sani, ad sonos odoresue quosuis *percipiendos* promptum esse. et stomachi valentis, aduersus edulia quaevis pariter se habere; sicut molam ad omnia, ad quae molenda condita est. pari igitur ratione et mentis est sanae, ad obuenientia quaeque idoneam esse. quae vero dixerit: *liberos mihi saluos velim; et omnes, quidquid fecero, laudari, velim*; oculi est instar viridia poscentis, vel dentium tenella postulantium.

36. Nemo quisquam adeo felix est, cui morienti non adstabunt aliqui, qui praesenti laentur malo. bonus sapiensque fuerit, annon ad extremum futurus est, qui de illo dicat? *Respirabimus iam tandem a paedagogo isto. non erat reuera asper nostri cuiquam: sensi tamen, tacite illum damnas-* se nos. haec igitur de viro bono. at ad nos quod attinet, quam multa sunt alia, ob quae a nobis liberari desiderant

ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογιζόμενος·
ἐκ τοιούτων βίῃ ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοί, ὑπὲρ
ᾧ τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ἠϋξάμην, ἐφρόντισα, αὐ-
τοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλοσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχὸν ἐκ
τέτων ῥατῶν ἐλπίζοντες. τί ἂν ἔν τις ἀντέχοιτο τῆς
ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μέντοι διὰ τῆτο
ἐλαττον εὐμενῆς αὐτοῖς ἅπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος δια-
σῶζων, φίλος, καὶ εὖνυς, καὶ ἰλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς
ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τῇ εὐθανατῆντος εὐκό-
λως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τῆ σώματος ἐξελεῖται, τοιαύτην
καὶ τὴν ἀπὸ τέτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ
τέτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν δια-
λύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, ἔ μὴν ἀνθεκτό-
μενος, ἀλλ' ἀβιάτως· ἐν γὰρ καὶ τῆτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζ'. Ἐθίσον ἐπὶ παντός, ὡς οἷόν τε, τῇ πρασσο-
μένῃ ὑπὸ τίνος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν· ἕτος τῆτο ἐπὶ
τίνα φέρε; ἀρχῇ δὲ ἀπὸ σαυτῆ, καὶ σαυτὸν πρῶτον
ἐξέταζε.

haud pauci? hoc si inter moriendum cogitaueris, libentius
discedes; quum ita tecum rem putaueris: ex ea vita disce-
do, in qua ipsi eiusdem necum participes, pro quibus tam
multa exantlaui, supplicauī, procurauī, illi, inquam, ipsi elat-
um me optant, tamquam qui leuamen forsan hinc aliquod
sperent, cur ergo diutius istuc moram trahere quis cupiat?
nec propterea tamen minus illis propitius discedas, sed mo-
ristui tenax, amicus, beneuolus, mitis. quin rursus nec tam-
quam vitae auulsus, sed, prout eis, quibus mortis felicitas
quaedam obtigit, animula a corpore leniter exsoluitur, talis
et tua ab istis etiam esto discessio, eis enim *te* natura adne-
xuit et coniunxit. at nunc disiungit. disiungor itaque tam-
quam a necessariis, non abstractus tamen, sed sponte disce-
dens, nam et hoc ex eis est, quae sunt secundum naturam.

37. Solemne tibi sit, in cuiusque (quoad eius fieri po-
test) actione omni, apud te quaerere: *isud iste quo sine fa-*
cis? a temet autem auspicare, teque primo loco scrutare.

λή. Μέννησο, ὅτι τὸ νευροσπασμὸν ἐστὶν ἐκεῖνο, τὸ ἔνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζῶη, ἐκεῖνο, εἰ δὲ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. μηδέποτε συμπεριφαντάξῃς τὸ περι-
κείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὄργανια ταῦτα τὰ περιπε-
πλασμένα. ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάσθῃ, μόνον δὲ διαφέ-
ροντα, καθότι προσφυῇ ἐστίν. ἐπεὶ τοι ἔμᾶλλον τι τῶ-
ν ὀφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινήσεως καὶ ἰσχύ-
σης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὕφαντρίᾳ, καὶ τῇ
καλάμῃ τῷ γράφοντι, καὶ τῇ μαστίγῃ τῷ ἡνιόχῳ.

38. Memento, illud, quod te velut fidiculis citat, esse intra te reconditum quiddam. illud est suadela, illud vita, illud (si fas dicere) homo est. ne cum illo iunctim contempleris vnumquam circumiectum, vasis instar, conceptaculum hoc, et instrumenta haec vndique ex eodem efficta. sunt enim afciae similia ista. hoc tantum interest, quod agnata sint. siquidem membrorum istorum, absque forma, quae ea cieat sistatque, non magis vsus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut aurigae flagelli.

B I B Λ Ο Σ ια΄.

ΤΑ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὀρεῖ, ἑαυτὴν δι-
αεθροῖ, ἑαυτὴν, ὁποῖαν ἂν βέλῃται, ποιεῖ, τὸν καρπὸν,
ὃν φέρει, αὐτὴ καρπῶται. (τὰς γὰρ τῶν φυτῶν καρπὸς,
καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρπῶνται.)
τῇ ἰδίᾳ τέλει τυγχάνει, ὅπως ἂν τὸ τῇ βίᾳ πέρας ἐπι-
στῇ. ἔχῃ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν

L I B E R X I.

HAEC sunt animae ratione praeditae proprietates. se cer-
nit, se fingit artatque, ut lubet, qualemque vult ipsa,
facit: fructum, quem profert, ipsa carpit. quum arborum
fructus, quodque istis in animalibus respondet, alii carpant.
finem semper suum adsequitur, ubicumque constitit vitae
terminus. neque enim sic se habet, quo modo in saltando, aut

τοιούτων ἀτελής γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, ἐάν τι ἐγκόφη· ἀλλ' ἐπὶ πάντες μέρες, καὶ ὅπῃ ἂν καταληφθῇ, πλήρες καὶ ἀπροσδὲς αὐτῇ τὸ προτεθὲν ποιῇ· ὥς τε εἰπεῖν· ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέρεχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ χῆμα αὐτῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῷ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλινγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ἄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περὶ ἴσπετον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντέτης, ἐὰν νῦν ὅποσον ἔχη, πάντα τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα ἐώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τὰς πλησίον, καὶ ἀληθεῖα, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μηδὲν ἐαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμος· ἔτις ἂν ἔδεν δῖνεγκε λόγος ἀρετῆς, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὡδῆς ἐπιτερεπῆς, καὶ ἀρχήσεως, καὶ παγκρατίς καταφρονήσεις, ἐὰν τὴν μὲν ἐμμελῆ Φωνὴν κατα-

in fabulam agendo aliisque eiusmodi, in quibus, si quid incideris, actio tota fit mutila; sed in quacumque parte, et ubicumque deprehensa fuerit, quod praecessit plenum prorsus et perfectum sibi facit: ut dicere liceat: *ego, quae mea sunt, omnia habeo*. ad haec mundum totum peruagatur, et, quod ambit hunc, vacuum, figuramque eiusdem contemplatur, et in aevi immensitatem se porrigit, et uniuersi per intervalla certa renouationem comprehendit et considerat; videtque *finem*, quod nihil noui visuri sint posterius nostri, sicut nec amplius quidquam viderunt antecessores nostri: sed ita sit quodammodo, ut, quadraginta annos qui egerit, mentem modo aliquam habuerit, et res gestas animaduernerit, ex uniformitatis ratione, et praeterita omnia et futura viderit. propria sunt animae rationalis et ista: proximos diligere, veracem et verecundam esse, nihil sibi praeferre, quod et legis est proprium: ita inter rectam rationem et iustitiae rationem nihil interest.

2. Cantilenam iucundam, saltationem, pancratium contemnes, si voce concinna in sonos singulos diuisa de his

μερίσσης εἰς ἑκάστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθη σεαυτῆ, εἰ τέττε ἤτλων εἰ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν, ἢ χέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῇ παγκρατίᾳ. ὅλως ἔν, χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαίρεσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἵνα· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἷα εἰσὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῇαι δέη τῷ σώματος, καὶ ἤτοι· σβεδῇαι, ἢ σκιδάθῇαι, ἢ συμμῆναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τῷτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἔρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παρατάξιν, ὡς οἱ Χρηστιάνοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πείσῃ, ἀτραγῶδως.

δ'. Πεποιήκά τι κοινωνικῶς; ἐκὲν ὠφέλημα· τῷτο ἵνα αἰεὶ πρὸχειρον ἀπαντᾷ καὶ μηδαμῇ παύσ.

ε'. Τίς σε ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τῷτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τῷ ὅλῃ φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τῷ ἀνθρώπῳ κατασκευῆς; *figillatim te percontatus fueris: num istud te victum habet? erubesces enim id fateri.* de saltationis motibus gestibusque singulis, de pancratio itidem, si gemina feceris, futurum est, ut pari modo aduersus haec adficiaris: itaque, virtute sola excepta et virtutis actionibus, in reliquis omnibus ad particulas seorsim consideratas recurrere memento, ut ab harum disiunctione res ipsas contemptum eas. hoc autem ipsum et ad vitam totam transferas.

3. Qualis est anima ea, quae parata est iam statim, si oportuerit, e corpore emigrare, et vel exstingui, vel dispergi, vel permanere? ita paratum dico, ut a iudicio peculiari promptitudo haec profluat, non ab obstinatione mera, pro Christianorum more: *ut mortem obeas* considerate, compositae, citra tumultum, quo et aliis idem suadere possis.

4. Numquid feci, quod in commune conducat? beneficium hoc ipso accepi. hoc tibi semper succurrat: nec definas unquam.

5. Quam artem profiteris? bene viuendi. hoc quo modo melius fit, quam documentorum ope, quorum alia sint de vniuersi natura, alia de hominis conditione propria.

5'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνησι-
καὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα ἔτω πέφυκε γί-
νεσθαι, καὶ ὅτι, οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, τέ-
τοις μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μείζονος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ,
ὅτι ἔτω δὲ πάντα περαινέσθαι, καὶ ὅτι φέρεσιν αὐτὰ
καὶ οἱ κεκραγότες Ἰὼ Κιθαιρών. καὶ λέγεται δέ τινα
ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιόντων χρησίμως. οἷον ἔστιν ἐκεί-
νο μάλιστα.

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ Θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶν, Ἐχει λόγον
καὶ τῆτο.

Καὶ πάλιν.

Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἔχι θυμῶσθαι, - - Καί.

Βίβ' θερίζειν, ὥςτε κάρπιμον εἶχυν.

καὶ ὅσα τριαῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἡ ἀρχαία
κωμωδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα,
καὶ τῆς ἀτυφίας ἐν ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυρή-
μοσύνης ὑπομνησκουσα· πρὸς οἷον τι καὶ Διογένης ταυ-
τὶ παρελάμβανε. μετὰ ταῦτα τίς ἡ μὴση κωμωδία,
καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρεβλήπται, ἢ κατ'

6. Primo tragoediae inuectae sunt, quae casuum et
eventuum homines commonefacerent, quo et ista sic fieri na-
ta monebantur; nec quibus in scena oblectarentur, ea in sce-
na maiori grauatim fustinerent: quum viderint, non posse
haec aliter transigi, et quod perferant ea etiam illi, qui ex-
clamant: *ehu, Cithaeron*. et reuera dicuntur a dramaticis
poetis vtiliter nonnulla. quale illud est in primis:

*Si me meosque liberos dii negligunt: huius etiam constat
ratio.*

Et rursus:

Nam neutiquam hominem rebus irasci decet. Et:

Spicas velut frugiferas, sic vitam meti.

et caetera, quae sunt eiusmodi. tragoediae successit vetus co-
moedia, quae libertate magistrali instructa, nec obliqua, sed
diserta oratione vsa, factum deicere non inepte satagebat:
quo fine et Diogenes ex his quaedam adhibuit. considera et
quae deinceps fuerit media comoedia, et quorsum tandem

λίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως Φιλοτεχνίαν ὑπερρύη, ἐπέ-
σησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τῶν τινὰ χρη-
σιμα, ἐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης
ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν
ἀπέβλεψε.

ζ'. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην
βίαν ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν ἕτως ἐπιτήδειον, ὡς
ταύτην, ἐν ἣ νῦν ὦν τυγχάνεις;

ἡ. Κλάδος, τῷ προσεχῆς κλάδῳ ἀποκοπείς, ὃ δὴ
καταμὴ μὴ καὶ τῷ ὅλῳ φυτῷ ἀποκεκόφθαι. ἔτω δὴ καὶ
ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποχιθεῖς, ὅλης τῆς κοινω-
νίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν ἔν ἄλλος ἀποκόπτει·
ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τῷ πλησίον χωρίζει, μισή-
σας καὶ ἀποτραφεῖς, ἀγνοεῖ δὲ, ὅτι καὶ τῷ ὅλῳ πολι-
τεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. πλὴν ἐκεῖνό γε δῶ-
ρον τῷ συζησαμένῳ τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξεσι γὰρ πάλιν
ἡμῖν συμφῶναι τῷ προσεχῇ, καὶ πάλιν τῷ ὅλῳ συμ-
πληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μέντοι γινόμενον τὸ κα-
τὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσἀποκαθί-

introducenda sit noua, quae in mimicum artificium paulatim defluxit. (nam et ab istis vtilia dici nonnulla, nemo est, qui nesciat.) sed et quo spectet totum hoc poesis huiusmodi et fabularum agendi institutum.

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud vitae institutum ad philosophandum magis esse idoneum, quam hoc, in quo iam versaris?

8. Ramus a ramo, cui proxime adhaesit, abscissus, non potest non a stirpe tota abscindi. ad eundem modum ergo et homo ab homine quouis rescissus, communitate tota excidit. porro ramum alius abscindit; homo vero se ipse a proximo suo separat, dum eum odit et auersatur: nec aduertit interim, quod una semet a societate civili tota absciderit. verumtamen hoc a societatis huiusce conditore Ioue indultum sibi habet, quod ei liceat denuo coalescere, cui prius adhaeserat, et ad vniuersi complementum locum recuperare suum. quamquam hoc frequentius si fiat, diffociatio istiusmodi et difficilior resarcitur, et restitutio aegre procedere

στατον προχωρῶν ποιῇ. ὅλως τε ἔχ ὁμοίος ὁ κλάδος, ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλασθήσας, καὶ σύμπνης συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐθις ἐγκεντριθεῖντι. ὅ,τι ποτὲ λέγασιν οἱ φυτῶργοι, ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊόντι σοι κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιᾶς πράξεως ἀποσρέψαι σε ἔδυνήσονται, ἕτως μὴδὲ τῆς πρὸς αὐτὰς εὐμενείας ἐκκρεβέτωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσαθῆς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς καλύειν ἐπιχειρήσας, ἢ ἄλλως δυαχεαίνοντας, πρᾶότητος. καὶ γὰρ τῷ το ἀφενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποσῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδῆναι καταπλαγέντα· ἀμφοτέρω γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἄλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῇ καὶ φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χείρων ἑδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμῶνται. εἰ δὲ τῷτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελειωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις ἐκ

confuevit. omnino denique non pariter se habent furculi duo, quorum alter a prima germinatione cohaesit, et cum stirpe reliqua constanter quasi conspirauit; alter post abscissionem insertus est: quem plantarum cultores dicere solent *confruticari* quidem, sed non *configurari*.

9. Qui ad rationis rectae normam-progredienti obfistunt tibi, sicut a recte agendo auertere te nequeunt, ita nec beneuolum erga illos adfectum excutiant tibi. sed ad vtrumque horum teneas te, ut et in iudicio actioneque constanti persistas, et in mansuetudine erga illos, qui vel impedire te conantur, vel alio modo quopiam molesti tibi sunt. etenim tam hoc imbecillis est animi, succensere istis, quam ab actione desistere, et consternatum succumbere. vterque enim ex aequo stationis desertae reus est, et qui metu percussus, et qui natura cognatum sibi atque amicum fuerit auersatus.

10. Nulla natura arte inferior est. naturam enim imitantur artes. hoc si datur, sequetur, naturam eam, quae est consummatissima, caeterasque omnes in se complectitur, ar-

ἂν ἀπολείποιο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δέ γε τέχναι τῶν κρείττονων ἕνεκεν τὰ χεῖρω ποιῶσιν· ἔκβην καὶ ἡ κοινὴ φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· ὃ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δίκαιον, εἰ ἢ τοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προπρωτικοὶ καὶ μεταπρωτικοὶ ὦμεν.

ια'. Εἰ ἔκ τεχεται ἐπὶ σε τὰ πράγματα, ὦν αἱ διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβῶσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς ἐπ' ἐκείνα ἔρχη· τὸ γὰρ κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν ἡσυχαζέτω, κἀκεῖνα μένει ἀτρεμῆντα, καὶ ὅτε διώκων, ὅτε Φεύγων ἐφθῆση.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής, ὅταν μῆτε ἐκτείνηται ἐπὶ τι, μῆτε ἔσω συντρέχη, μῆτε συνιζάνη, ἀλλὰ Φωτὶ λάμπηται, ὥ τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ'. Καταφρονήσεις μὲ τίς; ὄψεται. ἐγὼ δὲ ὀψομαι, ἵνα μή τι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσω ἢ λέγων

ificis solertiae neutiquam concedere. atqui in artibus omnibus deteriora quaeque praestantiorum gratia fiunt; a communi ergo natura hoc idem fit. atque hinc sane iustitia oritur: ab hac vero reliquae nascuntur virtutes. neque enim, quod est iustum aequumque, servabitur, si vel ad res medias anxie feramur, vel deceptu faciles et temerarii et inconstantes fuerimus.

11. Si, quarum persecutio et fuga perturbat te, res eae ad te non accedunt, sed ad illas ipse quodammodo accedis, quum ipsae interim immotae maneant; iudicium proinde tuum de eis quiescat, easque nec prosequeris amplius, nec fugies.

12. Vniformis prorsus est animae sphaera, quum nec ad exterius quidquam se extendit, nec cum eodem villo intus concurrat, nec confidit et comprimitur, sed lumine illo illustratur, quo veritatem, tum rerum omnium caeterarum, tum et in ipsa sitam cernit.

13. Contemnit me quisquam? ipse viderit. ego mihi cauebo, ne quid contemptu dignum vel egisse, vel dixisse de-

εὐρίσκωμαι. μισήσεις; ὄψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενὴς καὶ εὖνυς παντὶ, καὶ τῷ αὐτῷ ἔτοιμος τὸ παρορώμενον δεῖξαι, ἐκ ὀνειδιστικῶς, ἔδὲ ὡς κατεπιόεικνύμενος, ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρήτως, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἰ γε μὴ προσεποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἀνθρώπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθῆντα. τί γάρ σοι κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖ τὸ (ἐπὶ) τῇ φύσει σε οἰκτεῖον; ἔ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὐκαίρον, ἀνθρώπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτε δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονῶντες, ἀλλήλοις ἀρεσκέοντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων· ἐγὼ προήρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρειν; τί ποιεῖς, ἀνθρώπε; τῷτο ἔ δὲ προλέγειν. αὐτῷ φανήσεται. ἐπὶ τῷ μετώπῳ γεγραφθαι ὀφείλει εὐθύς ἡ Φωνή. τοιαῦτον ἔχει, εὐθύς

prehendar. odit me *quisquam*? ipse viderit. at ego mitis esse ac benevolus cuique *pergam*; et huic etiam ipsi errorem ostendere promptus; neque id contumeliose, neque ut qui patientiam ostentare cupiam, sed ingenue, benigne, quo modo Phocion ille, nisi si simulate agebat. interius enim ita adfectum esse oportet, ut ipsi dii videant, hominem esse *te*, qui nihil quidquam indigne aegreue ferat. quid enim tibi mali *contigerit*, modo, quod naturae tuae conveniat, id ipse facias? annon amplecteris, quod universi naturae nunc est tempestivum, quum homo sis, ad hoc compositus positusque, ut id fieri, quocumque tandem modo, *velis*, quod in commune conducat?

14. Qui se inuicem contemnant, iidem et sibi inuicem adstantur: quique se inuicem transcendere cupiunt, sibi inuicem se submitunt.

15. Quam putidus et insincerus est, qui dicit: *ego simpliciter tecum agere statui*. quid facis, mi homo? quid praedicere opus est? res ipsa appareat. fronti inscriptam statim oportuit vocem hanc, in oculis ipsis relucere statim, *qua-*

ἐν τοῖς ὁμμασὶν ἔξέχει, ὥς τῶν ἐρασῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιᾶτον ὅλως δὲ τὸν ἀπλὴν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραβας, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει ἔθελει, αἰσθεται. ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητός σκάλμη ἐστίν. ὅθεν ἐστὶν αἰχίον λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τῆτο Φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλὸς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὁμμασὶν ἔχσων ταῦτα, καὶ ἔλανθάνει.

15. Κάλλις δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, εἰς πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορεῖν ἀδιαφορεῖται δὲ, εἰς ἑκάστων αὐτῶν θεωρεῖ διηρημένως καὶ ὁλικῶς καὶ μεμνημένος, ὅτι ὅθεν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἐμποιεῖ, ὅθεν ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρέμεται ἡμεῖς δὲ ἐσμέν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἑαυτοῖς, ἐξόν μὲν μὴ γράφειν, ἐξόν δὲ, καὶ πάλαι, εὐθὺς ἐξαλείψαι. ὅτι ὀλίγος χρόνος ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον, καλῶς ἔχειν ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς,

modo animus se habeat: sicut in amantis oculo cuncta statim dignoscit amatus. talem plane virum simplicem bonumque oportet esse, qualis is, qui hircum olet; ut qui adstiterit, simulac accesserit, velit nolit ipse, protinus persentiscat. simplicitatis vero adfectatio tortuosa est. amicitia lupina nihil est foedius. hoc omnium maxime fugias. vir bonus, simplex, benevolus ita in oculis gerit haec, ut nequitquam lateat.

16. Optime viuendi facultas haec est in anima sita, si aduersus res indifferentes indifferenter se habeat. indifferenter autem se habebit, si diuisim et integre earum vnamquamque considerauerit, simulque recordatus fuerit, quod nihil horum cogere nos potest, ut hoc, vel illud, de ipso opinemur; nec accedit ad nos, sed quiescit; nos autem sumus, qui iudicia de his proferimus atque nobis ipsis inscribimus, quum nec inscribere in nobis situm sit, et, si clanculum irreperint, statim obliterare: quodque ad breue admodum tempus opus futurum est cautela hac; tum vita terminabitur. ecquid est autem in his difficile? siquidem enim natu-

καὶ ῥάδια ἔσω σοι· εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτει, τί ἐστὶ σοι κατὰ τὴν σὴν φύσιν. καὶ ἐπὶ τῷτο σπεῦδε, καὶν ἄδοξον ἢ παντὶ γὰρ συγγνώμη, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητῶντι.

ιζ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς ἔδδεν κακὸν πείσεται.

ιθ'. (Καὶ) πρῶτον, τίς ἢ πρὸς αὐτὰς μοι χάσις. καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔνεκεν γεγόναμεν. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προσησόμενος αὐτῶν. γέγονα, ὡς κρείς ποιμένης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθι, ἀπὸ τῆς, εἰ μὴ ἄτομοι, φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα. εἰ τῷτο, τὰ χεῖρονα τῶν κρείττονων ἔνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὅποιοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλιναρῷ, τάλλα. μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογμαμάτων κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἷς τοῦτο ποιῶσι.

rae congrua sunt, eis oblecta te, et facilia futura sunt. sin praeter naturam, inuestiga, quid sit naturae tuae congruum, et ad hoc te accinge, etiam si minus gloriosum sit. venia enim cuique *habenda est*, qui bonum suum festatur.

17. *Cogita tecum*, unde prodierit vnumquodque, et ex quibus consistat, et in quid mutet, et ubi mutauerit, quale futurum sit, et quod *mutando* mali nil patitur.

18. *De eis, qui aduersus te delinquant, cogita*: primo, quam relationem ad illos habeas, quodque alteri alterius causa nati sumus. tu autem speciali quadam ratione etiam illis praefectus, ut gregi aries, armento taurus. quin et altius rem repere: vel atomos *obtinere*, vel naturam vniuersa disponere. hoc si est, deteriora *constat* praestantiorum *causa esse condita*, praestantiora sui inuicem.

Secundo *cogita*, quales sint ad mensam, in lectulo, alibi. praesertim vero, quas a decretis intus sitis necessitates perpetiantur: quantaque cum prudentiae opinione haec ipsa, in quibus *delinquant*, agant.

Τρίτον, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιῶσιν, ἡ δὲ δυσχεραίνειν· εἰ δ' ἐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοῶντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκυστα τρέφεται, ὥσπερ τῇ ἀληθείᾳ, ὅπως καὶ τῇ κατ' ἀξίαν ἐκαστῷ προσφέρεσθαι. ἄχθονται γὰρ ἀκόντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τὰς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτοὶ πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἰ τινῶν δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν ἔξεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι ἐδὲ, εἰ ἁμαρτάνῃσι, κατέλιπας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅπως πολλὰ δὲ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τις περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφῇνηται.

Ἔκτον, ὅτι, ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθραῖπιος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάθμεν.

Tertio, quod, si haec recte faciunt, aegre ferre non oportet: sin minus, nolentes utique et nescientes *agunt*. omnis etenim anima, prout veritate priuatur inuita, sic etiam erga quemque pro dignitate cuiusque gerendi se peritua. itaque iniustos, ingratos, auaros, vicinis iniurios dici se non sustinent.

Quarto, quod et ipse multa peccas, et alius eiusmodi es plane, *quales illi sunt*. atque, etiamsi peccatis quibusdam abstineas, habes tamen *intra* te habitum *talia perpetrare procliuem*, licet vel ignauiae, vel faniae, vel alius alicuius ratione a peccatis paribus te cohibeas.

Quinto, quod nec, an peccauerint etiam, nosti satis. multa enim per dispensationem geruntur. atque omnino multa prius edocearis oportet, quam de facto alieno certi quidquam statuere possis.

Sexto, quando quam maxime indignaris, vel aegre fers, *memento*, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos breui componendos fore.

Ἐβδομον, ὅτι εἴ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλῶσιν ἡμῖν· ἐκεῖνα γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις. ἄρον γὰρ, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινῶν κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς ἐν ἀεῶ; λογισάμενος, ὅτι ἐκ αἰχρόν· ἐὰν γὰρ μὴ μόνον ἢ τὸ αἰχρόν κακόν, ἀνάγκη καὶ σὲ πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λησὴν καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὀγδοόν, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι, αἱ ἐπὶ τοῖς τοιαῖτοις, ἢ περ αὐτὰ εἰν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπόμεθα.

Ἐνάτον, ὅτι τὸ εὐμένες ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ᾖ, καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γὰρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, ἐὰν διατελῇς εὐμένης αὐτῷ, καὶ, εἰ ἔτως ἔτυχε, πρῶως παραινῆς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ; μὴ, τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν εἰ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεικνύειν εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τὰτο ἔτως ἔχει, ὅτι εἰδὲ μέλισσαι

Septimo, non esse actiones aliorum, quæ nos conturbant; sunt enim hæc in mentibus ipsorum sitæ: sed opinionæ tantum nostras. istas igitur tolle, misitque de re ipsa; tamquam grave quiddam sit, iudicio, ira protinus evanescet. sed quomodo tollam? reputando, nihil tibi inhonestum contempsisse. nisi enim malum id sit duntaxat, quod inhonestum est, necesse futurum est, ut et tu multa pecces, et latro, vel quidlibet etiam, fias.

Octavo, cogita, quanto graviora patiamur ex iracundia ac moestitia, quam de istis concipimus, quam ex eis ipsis, quorum causa succensumus et angimur.

Nono, mansuetudinem insuperabilem esse, si genuina fuerit, non personata et fucata. quid enim fecerit tibi, qui vel maxime contumeliosus est, si mansuete aduersus illum te gerere perrexeris, et, si occasio tulerit, placide illum admonueris, et eodem ipso, quo te laedere molitur, tempore quietus ipse hominem meliora docueris? *Noli sic agere, mi fili; ad aliud nati sumus, mihi quidem noceri nequit. sed ipse laederis, mi fili.* monstraueris etiam scite, et generatim ostende-

αὐτὸ ποῶσιν, εἰδ' ὅσα συναγελαστικὰ πέφυκε. δὲ δὲ μῆτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μῆτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοσόφως καὶ ἀδίκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν χολῇ. μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἤτοι πρὸς μόνον, καὶ εἰάν ἄλλοι τινὲς περιεσῇκωσι.

Τῶν τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μισσῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρξαι ποτὲ ἀνθρώπου εἶναι, ἕως ζῆς· φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐταῖς, τὸ κολακεύειν αὐτές. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκονιῶνται, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι ἐχὶ τὸ θυμῷ ἀνδρῶν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, ἔτως καὶ ἀρρεναϊώτερον καὶ ἰσχύος καὶ τεύρων καὶ ἀνδρείας τέτρω μέτεσθαι, ἐχὶ τῷ ἀγανακτῆντι καὶ δυσαρεστῇ. ὅσα γὰρ ἀπαθεία τῷτο οἰκειότερον, τοσάτω καὶ δύναμις. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀδυνεῖς, ἔτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέροι γὰρ τέτρωται, καὶ ἐνδεσώκασιν.

ris, nec apes ita se gerere, nec eorum vllum, quae gregatim agere nata sunt, animantium. quia neque irrisorie facendum hoc, neque contumeliose, sed cum genuino amoris adfectu: neque animo quasi attacto et exulcerato, neque tamquam in schola, neque vt adstanti alicui sis admirationi: sed ita semper, vt cum solo agas, etiam si alii forsan circumstiterint nonnulli.

Capita nouem ista in mente reposita habeas, tamquam dona quaedam a Musis accepta; atque incipias tandem homo esse, dum viuus. Verumtamen ex aequo cauendum, sicut ne irascaris eis, ita etiam ne aduleris. vtrumque enim societatis ius violat, et ad damnum tendit. aduersus iram vero praesto fit illud; irasci haud virile esse; sed mansuetum placidumque animi adfectum, vt humanius quiddam, ita et masculum magis: atque is certe, *qui ita adfectus est*, robur animi neruosque et fortitudinem penes se habet, non autem is, qui indignatur et offenditur. quo enim propius hoc ad immunitatem ab adfectibus omnem prorsus, eo etiam ad potentiam propius accedit. quemadmodum autem tristitia, sic et ira imbecillis est animi. vtrique enim vulnus accepit, et succubuit.

Εἰ δὲ βάλῃ, καὶ δέκατον παρὰ τῷ μωσῃ γένηται δῶρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιῶν ἀμαρτάνειν τὰς Φαύλας μανικόν. ἀδυνάτε γὰρ ἐφίεται· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιάυτης, ἀξιῶν δὲ, μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν, ἀγνώμον καὶ τυραννικόν.

Ιθ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τῷ ἡγεμονικῷ παραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὴν Φωρέσης, ἀπαλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἑκάστῃ ὥτως· τῷτο τὸ φάντασμα ἐκ ἀναγκαῖον· τῷτο λυτικόν κοινωνίας· τῷτο ἔκ ἀπὸ σαυτῷ μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτῷ λέγειν ἐν τοῖς ἀτοπωτάτοις νόμιζε. τέταρτον δὲ ἐστὶ, καθ' ὃ σεαυτῷ ὀνειδιεῖς, ὅτι τῷτο ἡττωμένῃ ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένης τῷ ἐν σοὶ θειοτέρῃ μέρει τῇ ἀτιμωτέρῃ καὶ θνητῇ μορφα τῇ τῷ σώματος, καὶ ταῖς τέττι παχείαις ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὲν πνευμάτιόν σε, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν, ὅσον ἐγκέκερται, καίτοι φύσει ἀνωφερῇ ὄντα, ὅμως πείθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρεατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τῷ συγκρέματι. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καίτοι κατωφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγγήκεται

Quod si volueris, etiam decimum a Musarum praefide donum accipe. velle, improbi ne peccent, insaniae est. id enim, quod fieri non potest, appetit. tum concedere, ut aduersus alios tales sint, sed, ne in te peccent, postulare, et stolidum est et tyrannicum etiam.

19. Mentis adfectiones quatuor potissimum sunt iugiter cauendae, et ubi deprehensae fuerint, confestim inducendae, de singulis earum sic censendo: cogitatio ista non est necessaria; ista societatis inimica; istud non a te dicturus es, aliquid enim non a te ipso dicere, in rerum absurdissimarum numero habeto. quartum esto, quidquid conscientia tibi dictauerit, fore per illud, ut pars tui diuinior deuicta succumbat viliori, corpori nempe mortali eiusque crassius voluptatibus.

20. Quidquid aerium et igneum immixtum est tibi, etiamsi natura sursum feratur, vtrumque ut tamen vniuersi dispositioni obsequatur, in massa composita istic detinetur. quidquid itidem in te terreum et aqueum existit, etiamsi natura deorsum vergat, attollitur nihilominus, et stationem

καὶ ἔθηκε τὴν ἑαυτῶν Φυσικὴν τάσιν. ἔτις ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακῆει τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν πρὸς καταχθῆσιν βία, μένοντα, μέχρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημῆνῃ. ἢ δεινὸν ἔν, μόνον τὸ νοερόν σε μέρος ἀπειθές εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτῷ χώρᾳ; καίτοι ἔδεν γε βίαιον τάτῳ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνον κατὰ Φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· ἢ μέντοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα, καὶ τὰ ἀκολασήματα, καὶ τὰς λύπας, καὶ τὰς φόβους κινήσεις, ἔδεν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφισταμένους τῆς Φύσεως. καὶ ὅταν δὲ τινὶ τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτῷ χώραν. πρὸς ἰσότητά γὰρ καὶ Θεοσέβειαν κατεσκευάσαι, ἢ ἥττον, ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἶδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

κα'. Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰὲν τῷ βίᾳ σκοπός, ἔτις εἰς καὶ ὁ αὐτός δι' ὅλα τῷ βίᾳ εἶναι ἢ δύναται. ἢ ἀρκεῖ τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ κἀκεῖνο προσθῆς, ὅποιον εἶναι δεῖ τῷ τόν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ ἢ ἢ πάν-

occupat non suam. vsque adeo etiam elementa vniuerso obtemperant, dum ibi, vbi per vim disposita sunt, manent, donec dissolutionis signum detur. an non iniquum est ergo, mentem tantum tuam immorigeram esse, nec in statione sua adquiescere? et huic tamen nihil violentum iniungitur, sed ea sola, quae ei secundum naturam sunt: nec sustinet tamen, sed in contrarium fertur. motus enim omnis ad iniurias, luxus, dolores, formidines, nihil est aliud, quam a natura defectio. quin et mens, quoties euentum aliquem aegre fert, stationem tunc suam deferit. ad aequanimitatem enim et pietatem est condita, non minus, quam ad iustitiam. siquidem et ista ad communionem tuendam faciunt; immo actionibus iustis antiquiora sunt.

21. Cui non vnus idemque semper vitae scopus est, hic vnus idemque per vitam totam esse non potest. non satis est, quod dixi, nisi illud etiam adieceris, qualis scopus hic esse debeat. quemadmodum enim opinio eadem non est de omni-

των τῶν ὁπωσῶν πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία εἶναι, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδ' ἐτινων, τῆς τῶν κοινῶν ἕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποσέσθαι, ὁ γὰρ εἰς τῆτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τῆτο αἰὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ. Τὸν μὲν τὸν ὁρενόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τέτῃ καὶ διασώβησιν.

κγ. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα λαμβάνει ἐκάλει, παιδίων δείματα.

κδ. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιά τὰ βράδρα ἐτίθεισαν· αὐτοὶ δὲ, οὗ ἔτυχεν, ἐκαθέζοντο.

κε. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τῆς μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτὸν, ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίῳ ὀλέθρῳ ἀπολωμα, τῆς τῶν, μὴ εὖ παθῶν ἐδυνήθῃ ἀντευποιῆσαι.

κς. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομνήσκουσαι τῶν παλαιῶν τινας τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

bus, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe: ad eundem modum et scopum illum, qui est civilis et communioni congruus, proponi oportet. qui enim ad istum conatus suos omnes direxerit, is actiones suas omnes sibi similes praestabit, et hoc modo semper idem futurus est.

22. Murem agrestem et domesticum *cogita*, huiusque pauorem ac trepidationem.

23. Socrates plurimorum decreta *lamias* appellabat, puerulorum terribilia.

24. Lacedaemonii in spectaculis suis, peregrinis in umbra sedilia collocabant; ipsi, ubicumque obtigerat, confidebant.

25. Perdiccae arcessenti excusabat se Socrates: *ne pessimo*, inquit, *exitio peream, quum gratiam collatam referre nequeam*.

26. In scriptis Epicureis praecipitur, ut in mente ac memoria semper habeamus antiquorum aliquem eorum, qui virtutem cœduerint.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν ἕρανὸν ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ ὑπομνησκόμεθα τῶν αἰεὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. ἔδ' ἐν γὰρ προκάλυμμα ἄσπερ.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης, τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβῶσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ αὖ εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις αἰδεοῦσιν καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον ἔκως ἐσαλμμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν ἔ πρότερον ἀρξείς, πρὶν ἀρχεῖν. τῷτο πολλῶ μάλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δῖλος πέφυκας, ἔ μέτεσί σοι λόγος.

λα'. - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε Φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψοντα δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσιν.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαννομένῃ τοιῷτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε ἂν ἔτι δίδωται.

λδ'. Καταφιλῶντα τὸ παιδίον, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτη-

27. Pythagorei mane coelum suspicere *praecipiebant*, quo eorum commoneamur, quae eundem perpetuo cursum seruant, eodemque modo peragunt opus suum; utque ordinem *eorumdem obseruamus*, et puritatem, et nuditatem. astriliquidem velamentum nullum est.

28. *Cogita*, Socrates qui fuerit pelle succinctus, quando Xanthippe, veste *ipsius* sumta, foras se proripuerat, quaeque amicis suis dixerit, pudore suffusus pedemque retrahentibus, quum sic indutum illum conspicerentur.

29. Nec in scribendo, nec in legendo, aliis praecipias, nisi prius praecceptum fuerit tibi. in vita multo magis sic *se habet*:

30. *Quum liber haud sis, ius loquendi non habes.*

31. - - , *at cor carum mihi rixit.*

32. *Dura suos fundendo incessant verba parentes.*

33. Infani est, sicum hyeme quaerere. adsidet huic, qui puerulum requirit, quum non amplius conceditur.

34. Filiolum deosculanti praecipiebat Epictetus, intus

τος, ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὐρίον ἴσως ἀποθανῇ. δύσφημα ταῦτα; ἔδδεν δύσφημον, ἔφη, φυσικᾶ τινος ἐργα σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ εἰς χάρας θεριδῆναι, δύσφημον.

λε'. Ὁμφαξ, σαφυλή, σαφίς, πάντα μεταβολαί, ἔκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Ληθῆς προαιρέσεως ἢ γίνεταί· τὸ τῷ Ἐπικτήτῃ.

λς'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὐρεῖν, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικόν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαίρεσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὁρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι· ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν ἔκ ἐφ' ἡμῖν χεῖσθαι.

λη'. Οὐ περὶ τῷ τυχόντος ἔν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τῷ μαίνεσθαι, εἰ μὴ.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν, ἢ φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

apud se diceret: *cras forsan moriturus est*. at male ominata sunt ista. mali ominis nihil est, quod munus naturale vllum designat. alioqui spicas etiam demeti infaustum fuerit.

35. Vua acerba, matura, passa; mutationes sunt omnia ista, non in id, quod non est, sed in id, quod nondum est.

36. *Voluntatis latro nullus est*, inquit Epictetus.

37. Artem ad sensum praebendi inueniendam idem monebat. et conatus ita cohibendos esse, ut cum exceptione fiant, ut societatis ius spectent, ut pro rei cuiusque dignitate adhibeantur. et appetitu quidem abstinendum prorsus: auerfationem vero in re nulla adhibendam esse, quae nostri iuris non sit.

38. Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum infaniamus, nec ne.

39. Socratis dictum: quid vultis? rationalium, an irrationalium animas habere? rationalium. quorumnam rationalium? sanorum, an prauorum? sanorum. quare ergo non quaeritis? quia iam habemus. cur ergo pugnat et contentis inuicem?

ΒΙΒΛΟΣ ΙΒ΄.

ΠΑΝΤΑ ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασθαι, εἰ μὴ σαυτῷ φθονῆς. τῷτο δέ ἐστιν, εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα φιλῇς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ Φύσις ἔφερε, καὶ σε τῶν δικαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τάληθῇ, καὶ πράσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίζῃ δέ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἰδήσις τῇ περὶ τετραμμένῃ σοι σαρκιδίᾳ. ὄψεται γὰρ τὸ πάχον. εἰ μὴ ἔν, ὅτε δῆποτε πρὸς ἐξόδῳ γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικὸν σε καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμῆς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῆς, ἀλλὰ τόγῃ μηδέποτε ἀρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν ἔσῃ ἀνδρῶπος ἀξίος τῷ γεννήσαντος κόσμῳ, καὶ παύσῃ ξένος.

LIBER XII.

ISTA omnia, quae per ambages adsequi contendis, iam consequi potes, ni tibi ipse inuideas. hoc autem fiet, si praeteritum omne missum feceris, futurum omne providentiae diuinae permiseris, et, quod praesens est, tantum ad pietatis ac iustitiae normam direxeris: ad pietatis normam, dum, quidquid destinatur tibi, diligis; quum et tibi hoc natura tulerit, et huic te: ad iustitiae, dum libere et sine ambage vlla, quae vera sunt, proloqueris, et, quae legi consentanea ac pro rei cuiusque dignitate sunt, facis: nec impediuerit te, quo minus sic te geras, aut aliena siue vitiositas, siue opinio, siue sermo, aut sensus etiam cingentis te massae istius carnea. viderit enim id, quod patitur. si igitur, quum in exitu fere iam sis, missis caeteris omnibus, id duntaxat, quod in te principatum gerit et diuinum est, in pretio ac honore habueris; nec hoc metueris, ne viuere desinas. aliquando, sed ne secundum naturam viuere tandem occipias; mundo, qui te protulit, dignum te praestabis, desinesque in patria tua

ὧν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμύμενος ἐκ τῶδε καὶ τῶδε.

β'. Ο Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ γυμνά τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ φλοιῶν καὶ καθαυμάτων ὁρᾷ. μόνον γὰρ τῷ ἑαυτῷ νοεῶν μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἑαυτῆ εἰς ταῦτα ἐρρηκτότων καὶ ἀπωχστευμένων. ἐὰν δὲ καὶ σὺ τῷτο ἐδίσης ποεῖν, τὸν πρὸν περισπασμὸν σεαυτῇ περιαιρήσεις. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεάδια ὁρῶν, ἤπερ γε ἐδίητα, καὶ οἰκίαν, καὶ ὁόξαν, καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώμενος, ἀχολήσεται.

γ'. Τρία ἐστίν, ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευμάτιον, νῆς. τέτων τᾶλλα, μέχρι τῷ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά ἐστ' τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὁ ἐὰν χωρίσης ἀπὸ σεαυτῆ, τέτεις, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποιῇσιν, ἢ λέγῃσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας, ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσεις, καὶ ὅσα τῷ περικείμενός σοι σωματίῳ, ἢ τῷ συμφύτῳ πνευματίῳ, ἀπροαίρετα πρόσεςιν, καὶ ὅσα ἢ ἐξῶθεν περιρρέεσσα δίνη ἐλίσσει, ὥς τῶν συνειμαρμένων ἐξηγμένην καθαρὰν τὴν νο-

peregrinus esse, eaque, quae quotidie eueniunt, tamquam inopinata admirari, et ex hac, vel illa re suspensus teneri.

2. Mentēs omnes, vasis hisce corporeis, et corticibus, et sordibus, Deus denudatas intuetur. sola enim mente sua illas a sese dimanantes et deriuatas attingit. hoc idem tu si feceris, multa temet molestia liberabis, qui enim circumiectam sibi carnem non respexerit, ne de vestitu, domicilio, fama, aut apparatu instructuque reliquo cogitando, negotium vllum facisset sibi.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, animula, mens. horum priora duo hactenus sunt tua, utpote quorum cura commissā est tibi: tertium tantummodo proprie tuum est. proinde si a te, hoc est, a mente tua, seiunxeris, quaecumque alii dicunt faciuntque; et quaecumque ipse aliquando dixeris fecerisque, et quaecumque te tamquam futura conturbant, et quaecumque vel circumdati tibi corpusculi, vel huic coalitae animulae, arbitrii tui non sunt; denique quaecumque externa rerum vertigis voluit, ita ut mens

εἰς δὴν δύναμιν, ἀπόλυτον, ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιῶσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγασσαν τὰ ληθῆ, εἰς ἡμετέρας, Φημί, τῷ ἡγεμονικῷ τῶν τὰ προσηρητημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ τῷ χρόνῳ τὰ ἐπείκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδοκλείος

Σφαῖρος κυκλοτερὴς κοῦῃ περιήθει γαίῳν, μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσης, ὁ ζῆς, τῶν τε, τὸ παρὸν δύνησι τόγχε μέχρι τῷ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον ἀταράκτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἰλεως τῷ σαυτῷ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πᾶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτῷ περὶ αὐτῷ ὑπόληψιν ἐν ἐλάτῳ λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. εἰς γὰρ τινὰ θεὸς ἐπιστᾶς, ἢ διδάσκαλος ἐμφερῶν, κελύσει, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὁ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, εἰς δὲ πρὸς μίαν ἡμέραν

tua rebus fato obuenientibus exemta, pura ac libera apud se uiuat, iusta faciens, destinata volens, ac vera proloquens, si a mente, inquam, tua haec seiunxeris, quae ex adfectu vehementiore ei adhaerere solent, et temporis quidquid vel praeteritum, vel futurum est; fecerisque te talem, qualis *μυηδὺς* hic Empedocli dicitur:

Orbis habens instar iugi vertigine gaudens.

illudque tantummodo, quod uiuis, hoc est, quod impraesentiarum adest, viuere fategeris; poteris tandem, quod superest vitae tuae, ad mortem usque, tranquille, generose, genioque tuo propitius transigere.

4. Saepenumero sum miratus, qui fiat, ut, quum sese prae caeteris omnibus diligit vnusquisque, suam tamen de se existimationem minoris faciat, quam alienam. itaque si vel Deus, vel praeceptor prudens quis, adstans praeceperit cuiquam, ne quid apud se cogitet menteue agitet, quod non, simul ac conceperit, proferat, ne ad dieculam quidem id sus-

τῷτο ὑπομενῆ. ἔτω τὰς πέλας μᾶλλον αἰδέμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτὲς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διατάξαντες οἱ θεοὶ, τῷτο μόνον παρῆδον, τὸ ἐνὶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάνυ χρηστῆς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλεῖστα δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱεραργιῶν συνήθεις τῷ θεῷ γενομένους, ἐπειδὴν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; τῷτο δὲ εἶπερ καὶ ἔτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἦνεγκεν ἂν αὐτὸ ἡ φύσις. ἐκ δὴ τῆ μὴ ἔτως ἔχειν, εἶπερ ἔχ ἔτως ἔχει, πιστέω σοι, τὸ μὴ δεῖσθαι ἔτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τῷτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν. ἐκ ἂν δ' ἔτω διελεγόμεθα τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν, εἰ δὲ τῷτο, ἐκ ἂν τι παρῆδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

tineret. ita proximos magis, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Qui fit, ut dii, qui pulchre ac cum singulari erga genus humanum amore disposuerunt vniuersa, hoc vnum neglexerint, *curare neque*, ne homines, boni cumprimis, qui-que frequentissima cum ipsis quasi commercia habuerint, atque per opera pia, sacraque ministeria quam maxime familiares ipsis exititerint, vbi semel defuncti sunt, non existerent amplius, sed omnino exstinguerentur? hoc vero siquidem sic se habet, pro certo scias, aliter facturos eos fuisse, si aliter fieri oporteret. Si enim iustum erat, et fieri poterat; et si iuxta naturam, id natura protulisset. vel hinc ergo, quod aliter se habet, si aliter saltem se habet, compertum habeas, fieri non oportuisse. vides enim, quod in huius rei indagatione de iure cum Deo disceptas. non autem de iure cum Deo disceptaremus, nisi optimi illi ac iustissimi forent, qui sunt autem istiusmodi, nihil in mundi dispositione iniuste atque irrationabiliter neglectum insuper habuissent.

ε'. Ἐθίξε, καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀεργὸς ἔσται, τῷ χαλινῷ ἐρρωμένεσσι, ἢ ἡ δεξιὰ, κρατεῖ τῆτο γὰρ εἰδίται.

ζ'. Ὅποιον δὲ καταληφθῆναι ὑπὸ τῷ θανάτῳ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τῷ βίῃ, τὴν ἀχάνειαν τῷ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀδένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν Φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἐαυτῷ ἀχολίας αἴτιος· πᾶς ἐδὲς ὑπ' ἄλλῃ ἐμποδίζεται ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δὲ, ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρησίμῃ, παγκρατιασῇ, ἐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρηταί, ἀποκίθεται καὶ ἀναιεῖται· ὁ δὲ τῇ χεὶρᾷ δὲ ἔχει, καὶ ἐδὲν ἄλλο, ἢ συστρέψαι αὐτήν, δέ,

ι'. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾶν, διαλεῖντα εἰς ὅλην, αἴτιον, ἀναφορὰν.

6. Illis etiam adfuesce, quae fieri posse desperas. nam ex sinistra manus, quum ad alia opera per defuetudinem inepta sit, frenum, quam dextra, validius tenet; quia huic operi adfuevit.

7. Cogita, qualem te, tum corpore, tum anima, a morte deprehendi oporteat: vitae etiam huius breuitatem; aeuū retrorsum prorsumque vastitatem immensam; materiae denique cuiusque imbecillitatem.

8. Formas corticibus nudatas contemplare: actionum, item intentiones: quid dolor; quid voluptas; quid mors: quid gloria: quis cuique molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur. quod denique opinione constant omnia.

9. In decretorum usu, pugili, non gladiatori, similem esse te oportet. iste enim, ense, quo vitur, posito, statim interficitur: ille autem manum semper praesto habet, qua vibrata duntaxat opus est.

10. Res ipsas, quales sint, intueri, in materiam, formam, finem diuidendo.

ια'. Ἡλικὴν ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιῆν ἄλλο, ἢ ὅπῃς μέλλει ὁ Θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν, ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ Θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μῆτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες, ἢ ἄκοντες, ἀμαρτάνουσι· μῆτε ἀνθρώποις· ἅδεν γὰρ ἐχὶ ἄκοντες. ὥστε ἅδεν μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γέλοιος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτιον τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ'. Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἰλάσιμος, ἢ Φυρμός εἰκαιότητος ἀπροσάτητος. ἢ μὲν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνης; εἰ δὲ πρόνοια, ἐπιδεχομένη τὸ ἰλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσουσιν τῆς ἐκ τῆ θείας βοηθείας· εἰ δὲ Φυρμός ἀνηγερόμεντος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νῦν ἡγεμονικόν. καὶ περὶφέρει σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευματικόν, τᾶλλα. τὸν γὰρ νῦν ὃ παροίσει.

II. Quanta est hominis potentia, in cuius situm est arbitrio, ut nihil faciat, nisi quod Deus ipse comprobaturus est, et quidquid Deus illi adsignauerit, libens excipiat?

12. Quidquid naturae consentaneum contingit, de eo nec dii sunt inculpandi; nihil enim vel sponte, vel inuiti, peccant: nec homines: nihil enim et ipsi sponte. nulli ergo sunt inculpandi.

13. Quam ridiculus et peregrinus est, qui quidquam eorum, quae in vita hac fiunt, miratur?

14. Aut est necessitas fatalis, et ordo inuiolabilis, aut providentia placabilis, aut confusio temeraria, et rectoris orba. si necessitas inuiolabilis, quorsum reniteris? si providentia, quae placari possit, auxilio diuino dignum te praesta. si denique confusio rectoris orba, sat habes, quod in aestu istiusmodi reatricem quamdam intra te mentem habes. quod si te aestus corripuerit, carunculam, animulam, caetera alia abripiat: mentem duntaxat ne abripiat.

14. Ἡ τὸ μὲν τῷ λύχνῳ φῶς, μέχρι σβεσθῆ, φαίνεται, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια, καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη, προαποσβήσεται;

15. Ἐπὶ τῷ φαντασίᾳ παραχόντος, ὅτι ἡμεῖς τί δα οἶδα, εἰ τῷτο ἀμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἡμαρτεν, ὅτε κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτὸν; καὶ ἔτις ὅμοιον τῷτο τῷ κατὰδρυπτειν τὴν ἑαυτῷ ὥσιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλον ἀμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅσῃ ἐν τοῖς σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα, τί γὰρ πᾶν τὴν ἐξὶν ἔχων τοιαύτην; εἰ ἔν γοργὸς αὐτὴν θεραπεύσῃ.

16. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξης· εἰ μὴ ἀληθές ἐστὶ, μὴ εἴπῃς· ἡ γὰρ ὁρμή σε ἔσω.

17. Εἰς τὸ πᾶν αἰεὶ ὀρεῖν, τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκείνο τὸ τὴν φαντασίαν σοὶ ποιεῖν, καὶ ἀναπτύσσειν διαίρεντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφορὰν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς ἃ πεπαυῶσθαι αὐτὸ δεήσει.

15. An, quum lucernae lumen, vsquedum exstinguatur, luceat, nec splendorem amittat suum; tu admitturus es, vt in te veritas, iustitia, temperantia, ante extinctum temet exstinguatur?

16. Vbi obrepserit tibi cogitatio, peccasse aliquem, *hinc est tibi*: vnde noui, an peccatum hoc sit; aut si peccauit, an peccati ipse se reum peregerit? hoc enim perinde est, ac si faciem sibi dilacerasset. *tum illud memineris*, eum, qui improbos delinquere non vult, parem esse illi, qui sicum in sicubus succum acrem gerere, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque eiusmodi, quae necessaria sunt, nolit. quid enim fecerit, qui sic adfectus fuerit? hunc tu, si tantum posse te putas, sana.

17. Ni decorum sit, ne feceris; ni verum sit, ne dixeris. ad ista enim duo semper intentio tua tendat.

18. Considera semper, quid illud sit, quod cogitationem tuam adficit; curaeque sit tibi, hoc ipsum in formam, materiam, finem, et tempus, intra quod desitutum sit, distinguendo explicare.

δ'. Αἰῶθ ποτὲ, ὅτι κρείττον' ἐστὶ καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθῃ ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπασάντων σε. τί μὲ νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. Δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' ἑ πολὺ ἔδεις ἑδαιμῶ ἔση, ἔδδ' ἑ τῶν τι, ἃ νῦν βλέπεις, ἔδδ' ἑ τῶν τις τῶν νῦν βιούντων. πάντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθίβεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ'. Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοι, ἄρουν ἔν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ καμψαντὶ τὴν ἄκραν γαλήνη, ἑαθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ'. Μία καὶ ἡτίσῃν ἐνέργεια, κατὰ καιρὸν παυσάμενη, ἔδδ' ἑ κακὸν πάχει, καθὸ πέπαυται· ἔδδ' ἑ πρᾶξας τὴν πρᾶξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τῆτο, καθ' ὃ πέπαυται,

19. Sentias tandem aliquando, aliquid esse in te praestantius ac diuinius eis, quae adfectus in te excitant, et quasi fiduculis quibusdam distrahunt te. quae mihi, *nunc dicas tibi*, mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud aliquid istiusmodi?

20. Primo *vide*, ne quid temere, aut absque certo aliquo fine. secundo, ne ad vllum alium finem, quam qui societati conducatur, referatur.

21. *Cogita tecum*, breui fore, vt nec ipse vllus vsquam futurus sis, nec quidquam eorum, quae vides, nec horum quisquam, qui nunc viuunt. omnia enim mutare ac verti et intèrire nata sunt, vt noua alia serie perpetua producantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te. quandoeumque ergo volueris, opinionem tolle, et sicut promontorium praeteruecto tranquillitas, sic *stabilia tibi futura sunt* omnia, et sinus aestu immunis.

23. Operatio vnaquaeque, quae tempore suo desinit, nihil inde mali patitur; quia desit; nec auctori eius, celsationis huius ratione, mali quidquam contingit. pari ergo

κακόν τι πέπονθεν. ὁμοίως ἔν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πρά-
 ξων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, εἰάν ἐν καιρῷ παύση-
 ται, ἔδεν κακόν πάχει κατ' αὐτὸ τῷτ', καθ' ὃ πέπαυ-
 τα· ἐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμόν τῷτον, κα-
 κῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ Φύ-
 σις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήρα, πάντως δὲ ἡ
 τῶν ὅλων ἢς τῶν μερῶν μετὰβαλλόντων, νεαρός ἀεὶ καὶ
 ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ ἀεὶ πᾶν
 καὶ ὡραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. ἡ ἔν κατάπαυσις τῆ
 βίης ἐκᾶσω ἔ κακόν μὲν, ὅτι ἐδὲ αἰχρὸν εἴπερ καὶ
 ἀπροαίρετον, καὶ ἐν ἀκοινῶντην· ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ
 ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. ἔτω γὰρ
 καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτά θεῷ, καὶ ἐπὶ
 ταῦτά τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ'. Τρία ταῦτα δεῖ προχειρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν
 ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ ὡς αἶν ἡ δίκη αἰτῇ
 ἐνέγγησεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἤτοι
 κατ' ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· ἔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ

modo actionum omnium complexio, quae vita dicitur, si
 tempore suo defierit, nihil inde quidquam mali patitur. quia
 defuit: nec qui tempore opportuno feriem hanc terminavit,
 male ideo adicitur. tempus autem et terminum assignat na-
 tura: eaque quandoque peculiaris, ut in senectute fit; sem-
 per vero communis; cuius partibus assidue mutantibus, no-
 uus perpetuo vegetusque mundus permanet uniuersus. bo-
 num autem semper ac tempestiuum est, quod uniuerso con-
 ducit. proinde vitae cessatio non est malum cuiquam, quia
 nec inhonestum: siquidem nec optionis sit nostrae, nec com-
 munitatis legibus aduersetur. immo bonum est siquidem
 uniuerso tempestiuum, eidemque conducent et congruum.
 ita numine diuino fertur, qui eadem, qua Deus, via fertur,
 menteque sua ad eadem fertur.

24. Tria haec in promptu habenda sunt. in eis, quae
 agis, ne quid frustra, aut secus fiat, quam ius ipsum fecisset.
 in eis vero, quae extrinsecus eueniunt, vel forte fortuna
 quodque, vel prouidentia obuenire. atqui nec de fortuna

μεμπτέον, ἕτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον. δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἑκάστον ἀπὸ σφρήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τῆ τὴν ψυχὴν ἀποδῶναι, καὶ ἐξ οἶων ἢ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἢ λύσις. τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεὶς κατασκέψαιο τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσας· συνιδῶν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιρικῆν, ἐναερίων καὶ ἐναιθερίων (καὶ) ὅτι, ὅσάκις ἂν ἐξαρθῆς, ταῦτα ὄψει, τὸ ἠμρειδεῖν, τὸ ὀλυγοχρόνιον. ἐπὶ τῆτοις, ὁ τύφος.

κε'. Βάλε' ἐξω τὴν ὑπόληψιν, δέσσωσαι. τίς ἔν ὁ κωλύων ἐκβάλλειν;

κε'. Ὅταν δυσφορῆς ἐπὶ τιμῇ, ἐπελάθῃς τῆ, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται, καὶ τῆ, ὅτι τὸ ἁμαρτανόμενον ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τῆτοις τῆ, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πάνταχ' γίνεται, καὶ τῆ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπων πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· ἔ' γὰρ αἱματίς, ἢ σπέρματίς, ἀλλὰ νῦν κοινωνία. ἐπελάθῃς δὲ καὶ τῆ, ὅτι ὁ ἑκάστῃ

conquerendum est, nec providentia inculanda. secundum, quatenam vnumquodque fit a ratione vsque ad animationem, ab animatione vsque ad animam emissam. item ex quibus confatur, et in quatenam resoluitur. tertium, si in sublimē subuectus res humanas despiceres, vbi varietatem earum, quanta esset, perspexisses, simulque vno conspectu comprehenderes, quantum vndiquaque aeriorum et aetheriorum sedes suas habeat, quod, quotiescumque subuectus esses, eadem semper occurrerent. eiusdem enim generis sunt omnia, et aetui brevis. et de his tamen insolescimus.

25. Opinionem eiice; saluus es. eiicere autem ecquis impediat?

26. Quando moleste fers quidquam, oblitus es, omnia secundum vniuersi naturam fieri. item peccatum alterius nihil ad te. ad haec; quidquid fit, ita semper factum, semperque futurum, et nunc etiam vbique fieri. porro, quae homini cuius, cum toto genere humano intercedat cognatio. neque enim tam sanguinis, aut seminis, quam mentis, existit communio. oblitus es, et mentem cuiusque Deum esse, et

νῆς θεός, καὶ ἐκείθεν ἐρρύηκε, τῷ, ὅτι εἶδ' ἰδίον ἀδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίαν, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκείθεν ἐλήλυθεν. τῷ, ὅτι πάνθ' ὑπέληψις. τῷ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τῷτο ἀποβάλλει.

κς'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν τὰς ἐπὶ τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τὰς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὅποιασ' ἐν τύχαις ἀκμάσαντας. εἶτα ἐφίγάνειν, πῶ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ ἂν μῦθος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιῷτο πᾶν, ἄν, Φάβιος Καταλλῖνος ἐπ' ἀγρῷ, καὶ Λάσιος Λᾶπος καὶ Στερετίνιος ἐν Βαῖταις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρείαις, καὶ Οὐήλιος Ῥῥφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτι' ἐν μετ' οἴσσεως διαφορά. καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον. καὶ ὅσα φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα, θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. εἰ γὰρ ὑπὸ ἀτυφία τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κγ'. Πρὸς τὰς ἐπικτητὰς, πῶ γὰρ ἰδὼν τὰς θεάς, ἢ πόθεν χατεληφώς, ὅτι εἰσὶν, ἔτω σέβεις; πρῶτον μὲν

diuinitus defluxisse. et nihil esse cuiusquam proprium; sed et filiolum, et corpusculum, et animulam ipsam inde prodixisse. sed et, opinione constare cuncta. et quod tempus denique praesens tantum cuique et vivitur et amittitur.

27. Eos apud te crebro recolas, qui de re aliqua vehementer indignati fuerint, qui vel in summa gloria, vel in insigni miseria, inimicitia, fortuna qualibet exstiteret, tum sciscitare, *vbi ista quae sunt omnia?* fumus utique sunt, et cinis, et fabula, vel ne fabula quidem. succurrat tibi simul et quidquid est eiusmodi, quale est Fabius Catullinus in agro, Lucius Lupus et Stertinius Baius, Tiberius Capreis, et Velius Rufus; omnisque omnino cum existimatione in re vlla eminentia. quamque vile sit omne, in quod studium tantopere impenditur. quantoque sit philosophiae magis consentaneum, in oblata sibi materia iustum, temperantem, deis obsequentem se simpliciter praestare. deinde fastus contemtu inflatus omnium est maxime intolerabilis.

28. Interrogantibus, vbi deos conspiciatus, aut vnde esse compertum habens, hos ita veneraris, *responsum sit*: Primo

καὶ ὅψι οὐρατοὶ εἰσιν. ἔπειτα μέντοι, εὐδὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτῷ εἰράκα, καὶ ὁμῶς τιμῶ. ἔτως ἔν καὶ τὰς θεάς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἑκάστοτε πειρώμαι, ἐκ τῶν, ὅτι τέ εἰσι, καταλαμβάνω, καὶ αἰδέμαι.

κδ'. Σωτηρία βίη, ἑκάστων δι' ἅλα, αὐτὸ τί ἐστίν, ὁρᾶν, τί μὲν αὐτὰ τὸ ὑλικόν, τί δὲ αὖ τὸ αἰτιώδες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τὰληθῆ λεγεῖν. τί λοιπὸν, ἢ ἀπολαύειν τῇ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν, ὥςτε μὴδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλὶς, καὶ διείρηται τοίχοις, ὅρεσιν, ἄλλοις μυρίοις. μία ἐστὶ κοινὴ, καὶ διείρηται ἰδίως ποιοῖς σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσει διείρηται μυρίαῖς, καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νεκρὰ ψυχὴ, καὶ διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν ἔν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναισθητὰ καὶ ἀνοικεῖν-τα ἀλλήλοις· καίτοι καὶ κείνα τὸν νῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπει-τα αὐτὰ βεβῆτον. διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνε-ται, καὶ συνίσταται, καὶ ἐ διείρηται τὸ κοινωτικὸν πάθος, etiam visu percipi possunt. deinde, animam meam, quum nullus umquam viderim, in honore tamen habeo. pari igitur ratione et deos, quum eorum potentiam iugiter experiar, propterea et esse compertum habeo et veneror.

29. In hoc vitae salus sita est, ut vnumquodque, quid sit in vniuersum, discernas; quidque materiae, quid formae habeat. atque ex animo toto iusta facias, et vera dicas. quid enim superest, nisi vita frui, bonum bono ita adnectendo, ut ne minimum quidem intervallum bono vacuum relinquatur?

30. Vnum solis est lumen, licet parietibus, montibus, aliis innumerabilibus dispescatur. vna materia communis, etiam si corporibus peculiaribus adfectionibus distinctis innumerabilibus dispescatur. vna anima, etiam si naturis innumerabilibus, et circumscriptiōibus peculiaribus dispescatur. vna anima rationalis, etiam si dirimi videatur. aliae ergo rerum distarum particulae, formae nempe et materiae sensus expertes, necessitudinis vinculo non connectuntur sibi inuicem. et ista tamen mens vniuersi continet, et facultas illa, cuius vi eodem loci feruntur. intellectus vero aduersus contribulem suum peculiariter adficitur, eidemque consociatur, nec potest communionis appetitus prorsus reuelli,

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαμνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰδάνεσθαι; τὸ ὀρμᾶν; τὸ αὖξεσθαι; τὸ λήγειν αὐθις; τὸ Φωτῇ χεῖσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τέττω πόδα σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἑκατα εἰκαταφρόνητα, πρόσθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἔπεισθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἀχθεσθαι, ἢ διὰ τῆ τεθνηκέναι στερησεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόσον μέρος τῆ ἀπείρου καὶ ἀχανὲς αἰῶνος ἀπομεινέσθαι ἐκάσῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ αἰδῶ. πόσον δὲ τῆς ὅλης ἐσίας; πόσον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόσῳ δὲ βωλαρέῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμώμενος, μὴδὲν μέγα φαντάζεσθαι, ἢ τὸ, ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἀγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χεῖται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τέττω τὸ πᾶν ἐστίν. τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐσιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτῳ καταφρόνησιν ἐγχεστικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ἅμως τῆς καταφρόνησιν.

31. Quid expetis? num exsistere? num sentire, mouere, crescere, denascei? an rursus voce uti, cogitare? ecquid horum tibi desideratu dignum videtur? si ergo contemptu digna satis ista videntur omnia, ad illud perge, quod ultimum restat, Deo nempe ac rationi obsequi. atqui instituto huic repugnat, si quis aegre ferat, quod illis morte priuandus sit.

32. Quantula pars infiniti ac immensi aeni unicuique adsignatur? ab interminato enim quam celerrime absorbetur. quantula item totius materiae? quantula et animae vniuersae? in quantula etiam telluris totius glebula repis? haec omnia quum cogitaueris, nihil magnum reputa, hoc solo excepto, ut ea facias, ad quae natura tua te ducit, ea sustineas, quae natura communis infert.

33. Vide, quo modo se mens utatur tua. in hoc enim sunt omnia. reliqua, siue arbitrii tui sint, siue non sint, caduera sunt et fumus.

34. Nihil magis ad mortem contemnendam incitauerit, quam si consideres, etiam eos, qui voluptatem in bonis, dolorem in malis habent, eam tamen contempsisse.

λε'. ὦ τὸ εὐκαιρον μόνον ἀγαθόν, καὶ ὦ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδῆναι τῷ ὀλιγοτέρῳ ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ὦ τὸν κόσμον θεωρήσαι πλείονι, ἢ ἐλάσσονι, χροῖναι ἢ διαφέρειν, τάτω ἔδδ' ὁ θάνατος φοβερόν.

λε'. Ἀνθρώπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει, εἰ πάντε ἔτεσι; τὰ γὰρ κατὰ τὰς νόμους, ἴσον ἐκάσῳ. τί ἔν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμπει σε ὁ τύραννος, ἔδδ' δικαστὴς ἀδίκος, ἀλλ' ἢ φύσις, εἰσαγαγῆσα; οἷον εἰ κωμῳδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός, ἀλλ' ἔκ εἰπον τὰ πάντα μέγα, ἀλλὰ τὰ τεῖρα, καλῶς εἶπας, ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τεῖρα ὅλον τὸ δραῦμά ἐστι. τὸ γὰρ τέλειον ἐκείνος ὀρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἀπιδι ἔν Ἰλαως, καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων Ἰλαως.

35. Cui illud tantummodo, quod tempestivum est, bonum habetur; nec interesse putat, plures, an pauciores, rationi rectae consentaneas actiones ediderit, mundumque longiori, an breviori temporis spatio contemplatus sit; huic nec mors formidabilis esse poterit,

36. In hac magna ciuitate versatus es, homo: quid tua refert, si quinque duntaxat annos? etenim quod secundum leges fit, id omnibus aequale est, ecquid igitur graue pateris, si te non tyrannus, nec iudex iniquus, sed natura, quae induxit, emittat? perinde ac si histriionem praetor, qui conduxerat, e scena dimitteret. sed actus fabulae quinque nondum absolui, recte dicis, caeterum in vita etiam tres actus fabulam integram faciunt. terminat enim hanc, qui eiusdem olim componendae quum fuerit, nunc et dissoluendae auctor est. neutrum autem horum a te est. discede, ergo propitius, nam et, qui te dimittit, propitius est.

Erat quidem hæc editio non nisi vñbus scholarum destinata, nec videbatur aliud spectandum, quam exemplorum copia: tamen cum in scriptore paulo difficiliore versio latina aliquid saltem vtilitatis haberet, eam adiecimus, quæ Gatakerum habet auctorem. Ac si qui ipsi sine interprete legere hunc scriptorem vellent, hi videbantur adiuuandi indicio coniecturarum, quas Xylander, Innius, Mericus Casaubonus, Salmasius, Bootius et Gatakerus proposuerant. Idem fecerat Christophorus Wollius, vir doctissimus, qui a. 1729. Gatakerianam editionem cum notarum omnium veluti summa Lipsiæ repetiit; sed alio consilio et modo, quam nunc factum est. Nunc accesserunt aliæ quædam de nonnullis locis coniecturæ, quas qui addidit, non ita iam persanatos hos libros putat, vt nihil restet vitii; sed noluit, nisi ante aliquot annos iam repertas, et aliquoties examinatas, proponere. Cætera loca potius intacta relinquere visum est, quam subitis coniecturis tentare, quarum fere breui post quemque pœnitet. Index verborum e Wolliana editione huc relatus est. Si quis miretur, commentariorum nomen huic libro præscriptum esse, is cogitet, esse diarium aut *ἡμερησίον*, et conserat Plinium. (Epist. 3, 5.)

Lib. I.

§. 4. **T** εις δημοσ. διαρρ. omisso μν. Ita Gasaub. propter locum iul. Capitol. in vita Anton. c. 3.

§. 7. τὴ ante συγχεῖσθαι delendum est.

διαρρηντικὴν pro εὐεργ. Xyland, εὐδαλλάκτως pro εὐδίαλε. Idem,

§. 8. An τὸ λαυδίαν, pro λαυδίαν?

§. 9. καὶ τὴν ἀδωρήτους οἰον. mavult Gatak.

§. 13. τὸ ἀμελλε. Potius τὸ ἀνελε. Plutarch. Caton. §.

§. 15. init. malunt, παρὰ Μαθησ., pro παρὰ Μ.

περιφρην. Hunius corrigis παρὰ φρην cf. 13, 14. vid. Wesseling. ad Diod. Sic. 18, 33.

καυκίς πρᾶτται. Gatak.

προστυχεῖς. Id. Ita τὸ καυκίς & τὸ προστυχεῖς conjunguntur, ut καυκίς & χάρις. Hom. II. 3, 51. Ep. Iacob. 4, 9: & προστυχεῖς est χαλκός, penidenti valens esse.

§. 16. εἰς τὸ κατ' ἀρίαν. Del. εἰς. cf. 4, 10.

ἀλλ' ὁ προσηγορία τ. ἱρ. ἀρκαδίου. — Iun. Sed Gatak. malit: καὶ ὅτι ὁ προσηγορία — ut 6, 19 post aliam syntaxin, καὶ ὅτι ὁ προσηγορία.

Num ὅτ' αὐτὸς ἐμῶν, pro ὅτ' αὐτὸς? An ὅτ' αὐτὸς est, αὐτὸς, illico, & vestigio?

τινῶν pro τινῶν. Xyland.

L. καὶ τὸ μηδέποτε (pro μήποτε) ἐν τινι: εἰπαί — cf. p. II. lin. II.

Aut οἰκονομία, aut ἀρκαδία, delendum putant Interpretes.

L. τὴν τὴν ἐξ ἱρ. νόμ. Gat. Potius: τὴν ἐξ ἱερ. τὴν νόμον, ἢ ἐξ ἱερ. ἱερ. νόμον.

An, διανομαί, καὶ νομὶ τοῖς τοῖς: ὁ δὲ ἐν ἀνδρά τῶν αὐτὸς τὸ δ. — Cf. huc sed. extr.

ἀνάγκη videtur corruptum.

§. 17. εὐπρεπία est primus casus.

ἐπιλαβεῖν videtur corruptum.

τοιῦνδε τινῶν delendum.

καὶ μὴ διὰ τ. ταν. Gatak.

L. λαπίδι, τὸ, ἐπὶ — — πρᾶξιν,

me in posterum facturum, quia essent adhuc vegetes. Ergo tollendum est μὴ post τὰ, aut in μὴ cum Gatakero mutandum.

L. ἐπινοίας. Gasaub. διαδύσει est error operarum, pro διαδύσει. διαρρ. καί. verba corrupta. Pro καὶ τὰ τὰ leg. καὶ τὰ τὰ cum Salmas. & Gasaub.

ἀποκαθίστα. Gatak. Forfan ἐποικίαν.

Lib. II.

§. 2. ἐπινοήσθαι pro ἀπεν. Gatak. ἀποκαθίστα, aut ἀποκαθίστα, pro ἐποικί. Idem.

§. 3. L. ταῦτ' αὖ δὲ δὲ. X.

§. 4. L. ἀποκαθίστα, et pania post: ἵδαν μὴ εἰς τὸ ἀπεν.

§. 6. φέρει γὰρ ὁ βίος. Gat.

§. 7. ἀποκαθίστα. Iun. Cf. 1, 15. Leg. paulo post, ἐν τῷ βίῳ.

§. 11. αὖτ' ὅν ἐστιν, ἢ ὁ μέλας — De re conf. Cic. N. D. 2, 30. Post τὸ μοι nonne excidit πλέον?

§. 12. τὴν ἀποκρίαν παρὰ χυμῶν, ἢ χυμῶν. Gat.

καὶ πᾶσι χυμῶν, ὅταν διαχέονται — Gat.

§. 13. μέλας. Gat.

§. 14. — τῶν ἱερ. καὶ τὸ ἀποκρίαν ἱερ. Gatak.

Lib. III.

§. 2. — τὰ διαχέοντα ἔστις, καὶ —

L. ὅτι μὴ τοῖς χυμῶν βάδης (non πάθος) παρὰ τὰ — deleris his, καὶ ἱερ. βάδης. quae explicant verbum βάδης, ἢ, ο. prudenciam. excedit ἄλλαν, ἢ ἐξ —

An, προσκρίσται. Gat.

§. 3. ἀγγεῖα. Nunc exciderunt haec fere verba: ὅτι προσκρίσται τὰ ἀγγεῖα, ἢ προσκρίσται: aliter non locum habet, τὸ μὴ, τὸ δὲ. Quae sequuntur, ἢ προσκρίσται τὰ ἀγγεῖα, delenda sunt: nam in margine aliquis explicarat τὰ ἀγγεῖα, his verbis: ὅτι προσκρίσται τὰ ἀγγεῖα, quod (proprie) debet servire et obedire.

§. 4. L. εἰς, τὸ φανταξ.

ἵτοι est, scilicet, profecto.

L. τοιαῦτα, ἢ ποῦ ἀποκρί.

§. 5. εὐλόγως. Coni. Gat. ut 3, 7.

- An, ἔτι δὲ τὸ φαῖδρον ἔτι —
 §. 6. πελτικῶ malit Gat. pro ποιη-
 τικῶ.
 §. 7. ἐνεργήσαν in ἐνεργήσαν (factu-
 rus) mutandum est.
 §. 9. ἀνακάλυψις Gat.
 §. 11. An pro συνεπιβάλλον leg.
 συμβάλλειν, consuecendo a/se-
 qui? ut paulo post εὐνοχάζε-
 σθαι. v. Wetsten, ad Luc. 2,
 19.
 An, εὐνοῦσι, pro εὐνοῦν? ut
 4. 40.
 εὐνοῦς, potius εὐνοῦς. vid. He-
 sych. Sed et εὐνοῦς, quod ha-
 bet editio Gatakeri, ferri po-
 tess. vid. Intt. Phrynichi p. 56.
 ed. Pauw.
 §. 16. τὸ δὲ τὸν ἄν — — — ἀόρατος, se-
 qui in iis, quæ videntur offici-
 cia, ducem mentem, id etiam
 in sceleribus cadit: nam ita a-
 gunt, quoniam ita agendum
 esse iis persuasum est. Cf. 4,
 36. 39. & 5, 3. Epictet. 42.
 ed. Vpton.
 λοιπὸν, reliquum est, viro pro-
 prium.

Lib. IIII.

- §. 1. προηγμένα pro ὑγόμενα repo-
 nit Gatak.
 §. 3. πῶς ἐκείναι ἀποκλ. Idem.
 Post ὡς αὖτε πῶς excidit verbum
 tale, πῶς, λέγε, ἡσύχαζε.
 Ἄλλα τὰ συμ. εὖ ἔφηναι ἔτι. Hic
 demum distinctio ponenda est,
 καὶ λοιπὸν. Delendum καὶ.
 καὶ συγκατάξαι. Sublato καὶ po-
 nendum est, συγκατάξαι. Ergo
 ordo est hic: ἐννοήσας, ἔτι —
 ἐξασίαν, λοιπὸν — συγκατάξαι.
 ἐπιδὼν εἰς — — — περιγέρσεται,
 (ἔλθ — ἐπινοήσμενοι) λοιπὸν μέ-
 νησιν. Hic videtur esse nexus:
 ἐπιδὼν — μένησιν, inserta pa-
 renthesi, post quam ἐν addi-
 dit.
 τῶν ἐφ' ἡμῶν δεκόντων. Gatak.
 mutat in τῶν εὐφραμέντων. Ga-
 taub. in τῶν εὐδοκούντων.
 §. 4. νορὸν L. νορὸν. Gat.
 ἐκείνους δὲ — Xenoph. Memor. 1,
 4, 8.

- §. 10. L. ἀλλὰ κατὰ τὸ διτ.
 §. 12. Fortasse: τὴν — μεταγωγὴν —
 πιδνέμετος, ὡς δίκαιον καὶ κοινὸν
 φάλλε, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαύ-
 τα, γίνεσθαι δεῖ, ὅχι ἔτι — ἐφάνη.
 Mutatio fieri debet interuentu
 verisimilis opinionis, iustum de
 utile esse (quod nunc maius).
 §. 13. L. τοῖον. Δεῖ γὰρ τὸν ἀν. —
 Non debet vir bonus circumspici-
 cere sceleratos, (i. e. curiosius
 quæreret, quid agant, eorumque
 vitiiis ingemiscere) sed suo
 ipsius officio fungi. Vid. §. 3A
 De μέλαν ἔδος cf. §. 28,
 §. 19. πάρεσι — — Neglige nature
 δοῦναι (τὸν λόγον), et relinquitur,
 te ex alio λόγῳ (rumore)
 pendere. Λοιπὸν ἐστὶ τὸ ἐχθρῶν
 (die Abhängigkeit) ἄλλου τινὸς
 λόγου. Sed nonne λόγος delen-
 dum? Ita δόσις φυσικῆς nature
 dotes quaslibet significabit,
 §. 21. An, ἀπτερόμενον σῶμα.
 προσωνοικί. Gatak. malebat, πρε-
 σοναί.
 διχεται ἡ χόρα αὐτὰ. Idem.
 §. 24. L. μήτι τὸτο τῶν δὲ ἀνωμαλίων;
 §. 36. γί-σται videtur delendum.
 §. 38. τὰς φρον. Potius τὰς φρονέ-
 δας. Gatak.
 §. 39. ἀλλὰ μὲν. Fort. ἀλλὰ μὲν. Gat.
 τὸ σωματικὸν videtur interpreta-
 mentum esse.
 τοῦτ. ἔ. Leg. τοῦτῳ. Xyland.
 §. 46. L. ὡς παῖδας, ἐν τῷτο ἐστὶ —
 ut puelli, quorum hec insolez
 est, nihil nisi imitandi studio
 ὁρῶν (ψιλῶς, ἀπλῶς μιμνήσκου.)
 §. 48. τὸ γὰρ ἔλθαι, κατεῖδεν — Ga-
 taub.
 §. 49. ἐν συμπράττων. Casaub.

Lib. V.

- §. 3. εἰ καλὸν pro ἐκαλὸν. Gatak.
 §. 5. καὶ τὸ συμ. κατανταῖσθαι. Hæc
 melius post verba, ἡμετέρας
 τῇ ψυχῇ, ponendum.
 κατανταῖσθαι μάλιστα. Gat. Sed
 hic excidit etiam verbum, quod
 significat, ἐπενδύσθαι opes
 πᾶσαντα ἐστὶ, aut simile quid,
 ut jam sequi possit, καὶ τῷτο
 ἀνομιῶν.
 τὴν νοῦν. Gatak.

§. 6. ἀλλὰ μὲντοι, pro ἄλλως μὲν. Gatak. An, αὐτὸς μ.

§. 8. L. τίνακται πῶς πρὸς τὸτο, ὡς κατ. α. τ. εἰμαρμ. Sed Casaubonus totum locum in MS. Hoeschelii sic legi tradidit: συμβαίνει ἕταρ τὸτο τὸτο δὲ κατ, πρὸς τὴν ὕλειαν. καὶ ἐντ. τὸ συμβ. δι. τίτ. πῶς αὐτὸ κατὰλλ. πρὸς τὴν εἰν.

ἀ γὰρ δι τοιούτῳ τι ἔφερον — Gat.

§. 9. ἔτι δεήσει pro ἐπιδείξει. Salmf. διὰ τὸτο σφάλλει Gatak.

§. 10. Ὡς δὲ. Delet δὲ Casaub.

ἴσως pro ἴσως. Gat.

L. ἡ ἴσως τὸ σπῆδ. Fortasse ἰσόμενον redundat, etsi explicari potest.

§. 12. ἰσόμενοι τι (an τὰ?) ὅπῃ — Hic excidit aliquid: fortasse, τὸ ὅπῃ — — — εἰρημένον. Deinde sequitur: τὰ ἀγκυρὰ γὰρ (videtur addendum ὅτι) ἰσμενί-εσι, non enim cadet hoc in verum bonum.

εἰρημένον. Hic excidit dictum poetæ, nisi, ut Gatakerō videtur, locum, in fine sectionis positum, in animō habuit.

τὸτο μὲν. illud prius dictum, quod in vera bona non cadit.

ἀ ante προσκείμενον delendum videtur.

ἀπορίας pro ὠπορ. Salmf.

§. 15. ἀφαιρέμενος pro ἀφαιρέμενα. Gatak.

§. 18. Res postulat hæc verba: ἀδιν ἀδιν συμβαίνει ἕταρ, ὡς ἀ πῶς φέρειν αὐτὸ. Cf. 10, 3.

§. 22. An, τί ἐν τὸ παρεχόμενον;

§. 23. An, ἐνδε, ὡς τὸ παρεγγυς τῷ δὲ. Ἀπαιρον τὸ τὸ παρωχημένος, καὶ τὸ τὸ μάλλοντος ἀχυνέ, ὡ — Cf. VI, 15. 36. IX, 32. XII, 7. 31.

§. 28. Fortasse: — — — ἰργῆς, ὅτι τραγῳδίας, ὅτι ποιητῆς, non opus est ira, nec tragœdiae sunt excitandæ, (sic p. 9. ἀτραγῳδίας, quamquam in alia re) nec cumo sententione (ἐπιδεικτικῶς) fieri debet. Sæpe enim præcipit, in aliis corrigendis et vehementiam et iactantiam vitandam esse. Cf. p. 195. in. et 21, 13.

§. 29. καὶ ante κενὸς del.

§. 31. ἀναμνησκου. Nam — καὶ offitium operarum.

§. 33. L. τί ἐν ἀ περιμένεις ἴσως τὴν — Ita fere Gatak. Sed etiam ἀ addendum erat. (Warum siehst du dem Ende nicht gelassen entgegen?)

§. 36. ἀλλὰ βοηθεῖν, sed opem ferre (dedocendo, hortando) iis, qui se patiuntur abripi.

ἔως δὲ καὶ ὅς. Quæ sequuntur, cum superioribus plane non coherent, videturque sectio alia h. l. incipere: sed ita ἐπὶ τοῖς non habet locum, quod semper necesse sequentia superioribus, foretque e mente conversatione Gatak. ponendum, ἔως, siue εἰ πῃ. Post ἰσόμενον fortasse addendum; ἰσόμενα εἰναι.

καταλυφθῶς. Salmf.

An, ἀ δὲ εἰμ. pro τὸ δὲ εἰμ. Etsi non necesse est.

ἀγαθὸν τρέπας, Salmf. Sed vid. 12, 19.

Lib. VI.

§. 10. τάξιν καὶ πρόνοιαν. Gatak.

§. 13. med. Pro οἶον δὲ leg. οἶμα, l. οἶον δὲ, Gatak.

ἀπογυμνὸν pro — ὦν, quod est operarum vitium.

ἐφ' ἡ, pro ἐφ' ἡ. Gat. Sed in τραγῳδία latere videtur verbum, quod splendorem et speciem indicat.

§. 14. γυνιδν, ὅπῃ φέρεται συνεχόμενον, classis, quam constituit essentia rerum: cum res ejusdem essentiae ad idem genus, ad eandem classem, referuntur.

ὅπῃ τ. i. μετατ. sc. θαυμαζόμενα.

γυνιδν τὸ ὅπῃ φύξιν συνεχόμενον, classis, quam constituit vita, in qua sunt res animatae. Et φύξιν λογικὴ est ejus, qui ratione præditus est, ejusque beneficio artem tractat, solers est.

αὐτὰ ψιδν, per se, non relate ad artem, aut solertiam.

Post ψιδν addiderim οἶον.

An, καὶ κινημένον?

§. 15. τὰν ἡπ. αἰῶνα. i. e. διὰ τὴν —
Non sunt verba ab h. l. aliena. νῖον (sc. τὸν χρέον). De re cf. §. 23.

§. 16. Γατὰ ἔχουσα pro ἔχουσα malebat. Videtur verbum ponendum, quod significet, *ferri, tendere eo, quo* —
ἐπὶ τὴ ἐπιείκειαν. Non videtur interrogatio esse.

§. 26. τί ἐν; ἔν — ἀντοργή; et, μὴδὲ τοῦθ' ἐνσχ. ἀντιδυσχ. non satis congrua exemplo proposito videntur. Quid enim is, qui de literis alicujus vocabuli dubitat, simile habet cum irato? Omisissis vero his duobus commatibus, omnia sunt nihilo minus integra et perspicua.

§. 27. πῶς ἐν ἄμ. Casaub.

§. 30. εὐδὴν pro εὐδίων. Xyland.
καὶ οἷος μέναι ἐν τῇ αὐτῇ μέτρῃ —
Isaac, Casaub.

Αν, ἀποκρίνειν pro ὑποκρ.

§. 36. ἔχεται, ἢ ἀπ' ἐκείνου —

§. 38. σύννευεν pro κύνειν. Gatak.
ἀλλανειν. Casaub.

§. 41. κύνειον pro κύνειν. Gatak.

§. 45. καὶ ἑτέρως ἐνδ. Gatak.

§. 50. L. ἱεργῇ.

αἱ, ἰσ οἷς προ. Xyland. ἡρηχθήσε
Gatak.

§. 55. κυβερνῶντα et ἱερεῖοντα. Canterus, vt monuit Casaub.

Lib. VII.

§. 1. καὶ διανοχῇ. Gat.

§. 2. ἀς διανοχῆς. Gat.

§. 13. καταληκτικῶς malit Gat. ex
9, 42.

§. 16. εἰς ἐπιθυμίαν. Hæc redundant, καὶ λογίτη — Cf. §. 33.
Res eadem §. 28, 29. tractatur.
πᾶθῃ, εἰ ἐν ἡμέρῃ αὐτῇ — Salmas.

§. 17. Hæc sectio videtur transponendis verbis illustrari posse.
ἐὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθῆς (del. ἢ ἀγαθῆς). Τί ἐν δὲ σοὶ ποιεῖ, ἢ φαντασία, πολλὰς, ἢ ἄλλας δυνάμεις; Ἀπέρχου, ὥς ἡδύς. Felicitas (i. e. animi tranquillitas) est nunquam prepositum. Quid ergo, phantasia, plura tibi nuntiata creas? (v. c. honores, opes) *Diceas, vt videris* —

§. 24. — φέρον, ὅταν πολλὰς γένηται. ἐναποθήσκει, καὶ τὸ πρῶτον. ἀπ. Conjectura Bootii, de quo viro Gatakerus in præfat. dixit. Sed multo gravius est hujus loci vitium.

§. 26. An ταῦτα pro τὰ ταῦτα?

§. 31. ἐκείνος — Hic alia sectio incipere videtur.

ἔτι εἰ δαί. Casaub. malit: τί δὲ, εἰ μόνον —

ἢ ἡλίαν, Bootius corrigit: εἰ μὴ λίαν.

§. 33. ὑπελψην pro ἀπ. Gatak.

§. 40. καὶ τὸν μὲν — τὸν δὲ — Gatak. e Stobæo T. 2. n. 108.

§. 44. & 45. Plat. apol. T. 1. p. 28. ed. Steph. Wollius.

§. 46. ἐκείνῳ pro ἐκείνῳ. Plat. T. 1. p. 512. Idem.

§. 50. L. ἢ τις ἐκκορπισμὸς.

§. 52. καββαλιώτερος οὐ γὰρ τις — Gatak.

§. 54. τῇ παρῳῇ φαντ. Id.

§. 58. μέμνητο ἐπ' ἄμφ. ἔτι ἀδιάφ. Idem.

§. 62. εἰ ante εἰσείν del.

§. 65. οἱ ἀπάνθρωποι. Gatak.

§. 66. ἀπείθεσθαι pro ἐπ. Id.

§. 67. τὸ συνηκματίον αὐ. Salmas, vt §. 25.

Lib. VIII.

§. 1. θέλει, βιάσκει. Boot.

§. 6. ἔτε ἢ φῶς. Gatak.

§. 7. ἡγέ pro ἡγε. Gatak. τὰς ἀνθ. μερισμὸς delendum videtur.

L. ἐκείναι δὲ μὴ τὸ ἐν ἡγῆς τὸ ἐν, εἰ (num) γὰρ. εἰ. παντὸς, ἀλλὰ καὶ συλλ. —

§. 14. An: εἰ γὰρ περὶ — δόγματι ἔχῃ —

§. 21. An, ἔξω τρέψον? *Dedas te externis, (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperies.* Sed primo excidit εἴμα, deinde προσέτιν το καὶ ἀπεικνύσαν correxit Gat.
βραχίβιον — Hæc separanda sunt a superioribus. δὲ delebitur.

§. 22. διηλθες. Incipit alia sectio.

§. 28. ἀποθανίσθαι. Cf. 7, 16, 33.

§. 31. τὰ ἄλλα pro τὰς ἄλλας. Casaub.

L. πομπῆς. ἐκείνῳ δὲ —

ἀλλιν — θάνατον. Hæc non sunt suo loco posita.

§. 32. An, ἴνα — παρέχῃ pro ἀπ. Et mox, ἀλλ' ἐνέχεται — vt §. 35. & semper.

L. εὐλογίως πράττειν.

§. 34. An, ἀποβλέποντα πάλιν.

§. 35. ὥστε — φέου. Sensus est in promptu; sed lectionem quis constituat?

§. 38. κρίτων φησὶ σοφώτατοι. Salma.

§. 43. μήτε τι τῶν ἐν. συμβ. δρῶν καὶ δεχ. Gatak.

§. 44. ὅδῃ pro ἰδῇ. Id. ὅτι τοῖσδε μ. ἐν. (i. e. posterii) εἰ-
ναι, εἰσι — Posterii erunt tales;
quales sunt hujus ætatis homi-
nes; i. e. mortales.

§. 45. An, κακῶς μοι ἔχῃ ἢ ψυχῇ.
συχνομένη pro συνδυσμ. Gatak.

§. 47. ἢ καὶ ὁ ἐν. ἀπ. Gat.

§. 51. φῶς corruptum verbum. Vi-
detur latere hoc: vindica te in
libertatem.

§. 52. φεύγων, ἢ δίκων, εἰ — Gat.

§. 61. παρέχων. Casaub.

Lib. IX.

§. 1. extt. An: ἀντὶ τῶ συμβαίνειν
ἰσχύος — Eveniunt (θάνατος,
ζωὴ etc.) continuata serie iis,
qui sunt, pariter ac iis, qui
erunt.

§. 2. An: ἢ προήρσας; πῃτι μανίς?

§. 3. ἔσται ἢ ψυχῇ ἁμαρτ. Casaub.

§. 6. πῶν τὸ παρὸν, τὸ ἐν — Gat.

§. 11. ἢ εἰπὼ. Gatak.

§. 21. δρῶν καὶ ὁπολ. Gatak.

§. 24. An ordo hic est: πνευματικά,
νεκρὸς βασιλεύοντα, (conf. 4. 41.)
sunt ὁργαὶ π. κ. π. i. e. similia
sunt iræ puerili et ludicris, i. e.
breui peritura, cf. §. 33. Ita
καὶ ante πνευματικά delebitur;
sed extrema verba quò modo
coherent?

§. 28. καὶ τί ἐν τίνι τρέπον γὰρ τίνα.
Verba corrupta. Iam debet se-
qui: ἢ ἔσομαι. Ita enim sem-
per disputat: ἢ λόγος καὶ πρὸς
νοῦς, ἢ ἔσομαι.

An, εἰ δὲ τὸ εἰκῇ?

§. 29. ἐνδράματα. Gatak.

An, εὐ ποτε ποίησ.

§. 34. Τίνα pro εἴνα, qui est etrat
operarum.

§. 35. ἢ καὶ πάντα — Del. 8.

§. 40. Συρίεται mutat in τεθνήσκουσι,
et in fite superibris sectionis
ponit Gatakerus, præeunte Xy-
landro. Sed delet Casaub.

L. μάλλον, ἢ πῶ κατέβηται τ. τ. ἢ
παρ.

§. 41. καταφρονέτωσαι, se effertes
gloriar. Salmaf.

ἔγρετο pro ἔγρετο. Gatak.

An, ταῦτα δὲ ἐκείνῃ ἐν ἑαυτῇ ἐνέχουσιν,

ἢ — — Mox τῷτο γὰρ καὶ —

ἀφυσολόγη. Gat. ἄρδε δὲ τῷ μέ-

νω — Id. Siue potius, πρὸς μέ-

νω δὲ τῷ νῦν —

§. 42. τίνα ἔδωκεν ἢ φέου — Epißt.
c. 10.

Lib. X.

§. 1. εἰρηκτικῆς pro εἰρητ. Casaub.

§. 6. εἴτε φέου. Gatak.

§. 7. φησὶ videtur priore loco tol-
lendum, alterò in φησὶ (dicat
aliquis) mutandum.

I. εἰς ἀλλ. ἰόντων.

Fortasse: εἰ δὲ τις, ἀφράνους τὸ τῆς
φύσεως, (non habita ratione ani-
ma mundi, quæ paulo post μύ-
της dicitur, non tribuens hæc
τῷ ἑλῶ νοεῖν), ἔτω πεφύκειναι
ταῦτα (hanc esse veram conditio-
nem, vnderumquæ sit, et si non
ab illa anima mundi) ἐξηγούσας
ὡς γελοῖον —

An ἰδιωτικῶς πρὸ ἰδίου πρῶτον? Ἐνεῖ-
νο, id, quod aliquis videtur ob-
licere posse, et hoc capite re-
futatur.

§. 8. An: πᾶν ἀπολλοῦν τ. τ. ἐν. τῶν
χρῶν — Ita fere Casaub.

§. 9. ὁπότε — — κατεπίμπεται. Hæc
corrupta sunt.

§. 12. ἢ ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν — Hic
excidit substantivum. Non con-
sequi τὸ δίκαιον erit, v. e. eie-
ctio a natura, aut tale quid: ut
e contrario illud consequi, est
ἔρπον Iam incipit alius locus
σχολάζειν —

§. 15. An, ἐν ἔρω? (terminus, il-
lus)

§. 18. An, ἔσθ θνήσκουσιν.

§. 23. τοῦτο δὲ τῶν. Verba corrupta.

ἐπιτοχὴς περιβαλλ. Gatak. e Platon. Theat. p. 147. Serr.
καὶ βέλ. βλ. Verba ab h. l. aliena. Gatak.

§. 25. An, ἂ γὰρ βέλεται τι.

§. 28. ὁμοίος καὶ ὁ εἶρ. MS. Hoeschel.

§. 33. An; τὸ εὐματίου, pro — καὶ?

§. 34. φύλλα — Homer. Il. VI, 147.

Lib. XI.

§. 2. ποιήσας pro ποιήσας. Refertur ad ἰαν.

§. 3. Videtur ab initio hic sensus verborum fuisse: Cura, ut pateris sit animus, si —

§. 5. — γίνεταί; ἐκ διωγ. Sic videtur legi.

§. 6. ἢ κατ' ὀλίγον — Gatak.

§. 8. Ramus nativus non omnino similis est insiticio, quidquid dixerint hortulani. Iam ramus insiticius est h. l. homo, qui violarat τὸ κοινόν, et tamen ad illud redit. De hoc igitur homine pergit dicere: ὁμοθαμνέ (sic) μὲν, μὴ ὁμοδογματεύει δέ.

§. 11. Si delendum est. Cf. §. 16.

§. 13. τὸ τῇ φύσει ἐν — Gatak.

ἢ φερὶν pro φωνῇ. Casaub.

§. 15. σκαμβῶ pro σκάλημ. Salmas.

§. 16. κάλλιστα ζῇ: sublato δδ.

p. 193. lin. 8: καὶ αὐτὸς (pro ἄλλος) τοῦ εἶ. Mox, καὶ εἰ τινὲν γὰ — et ἕχουσιν pro ἕχουσιν.

p. 195. l. 4. ἀλλ' αὖ δὲ πρὸς μέντοι — Xyland.

§. 20. ἀλλ' ἂ μὲν κατὰ θ. Gatak.
πρὸς δεξιότητα pro ἰστ. Casaub.
Cf. 19. 1.

§. 23. παιδίων δειμάτα videtur interpretamentum.

§. 26. Ἐπιτοχῶν pro Ἐφε. male habet Gatak.

§. 31. Ex Hom. Odys. 9, 413.

§. 34. Epict. c. 3. ed. Vpton.

ἕφιν videtur supervacuum.

§. 38. καὶνοδομῶν ἢ μὴ. Gatak.

§. 39. τοῦ ὧν ἂ ζήτεται; Idem.

Lib. XII.

§. 1. καὶ μὴ τὸ παύεσθαι — Gatak.
Nonne etiam τὸ ζῆν?

§. 2. An, ἂ γὰρ τὸ περ. deletο μὴ.

§. 3. διδ (pro δ) ἰαν χωρίως — ἴαν οἱ ἄλλοι — Gatak.

L. ταράσσει.

An καθαρὸν est interpretamentum verbi ἐκχεῖν?

σφαίρ' ὡς κιν. δίνῃ περιγυρῇ γ. Salmas.

§. 14. καὶ ἀπαρ. τὰ. Gatak.

§. 17. Post ἴαν excidisse putant ἀβίαιος.

§. 22. ὅτι πάντα ὑπὸ λ. deletο §. Cf. §. 26. & 2, 15.

§. 24. εἰ post ποιῆς del.

ἐπίγραμμα pro τεράματα. Gatak.

§. 27. ἀπὸ ἀνυφίας ἢ ἐπὶ ἂ — ἴδ Idem.

§. 30. τὸ νοῦν συνίσχαι, καὶ τὸ ἐπὶ τὸ αὐτὰ βρ. Id.

§. 31. εἰ διὰ τὸ τ. Id.

Α Λακτός, ἀλάκτος XI, 18.
 Αδυσώπητον I, 16.
 Αδυσώρητον τῶν εὐμένων I, 9.
 Αἰμῶν λόγος II, 5.
 Αἰτιῶδες IIII, 21. VII, 29. VIII, 11.
 XII, 10, 29.
 Αἰάκωντος V, 18.
 Αἰαλήρημα X, 33.
 Αἰκινώρητος ἱερὴ II, 22.
 Αἰκίνας VIII, 57.
 Αἰλοτρύσις X, 7.
 Αἰματέπτης V, 16.
 Αἰαῖδομαι V, 26.
 Αἰαδῶντος πονηρίας III, 4.
 Αἰαλητῶν III, 5.
 Αἰαλογοῖσάμενος IIII, 3.
 Αἰαμφιβόλος ἀνέβουτον I, 8.
 Αἰανεύς IIII, 3.
 Αἰαντιοτάμενος IIII, 3.
 Αἰαπλητῶν IIII, 32.
 Αἰερίγυνος III, 16.
 Αἰεθροῖσάμενος X, 9.
 Αἰεπαφός ὕβρις III, 4.
 Αἰεπισάτης VI, 42.
 Αἰεπιτήδευτον VII, 60.
 Αἰεπιτηδεύτης ἥπτεσθαι I, 16.
 Αἰεβῆλαιον IV, 20.
 Αἰηγέμεντος XII, 14.
 Αἰεδύρτοι κάματι VII, 51.
 Αἰερεκτεῖν VII, 64.
 Αἰεττοκλή VI, 10. VII, 50.
 Αἰετυπία αἰδητική VI, 28.
 Αἰεπακέρτης ἱερὴν VIII, 41.
 Αἰεποδοσία V, 8.
 Αἰαθρῆσαι II, 4.
 Αἰατήματα ἀνδρῶν V, 15.
 Αἰερακολεδήτης ἐτιδὲν ἰνεργεῖν II, 16.
 — ποιεῖν V, 6.
 Αἰερατρίτης ἀπονομετῶν I, 16.
 Αἰερενδύμητον X, 8.
 Αἰερενδύμης γῆσθαι VI, 53.
 Αἰερίσσειν V, 5.
 Αἰερχιμῶν III, 8.
 Αἰεργονί VIII, 31.
 Αἰερεπτεῖν IV, 32. V, 9.
 Αἰεκοιτασθῆσαι VI, 30.
 Αἰελοτρυφῆσαι X, 22.
 Αἰελήψις VII, 33.
 Αἰεπῶσις X, 12.
 Αἰερίμεσθαι III, 4. IV, 22.
 Αἰετήμα πῶμα II, 16. IV, 29.

Αἰετούμα IV, 49.
 Αἰεφορέ V, 28.
 Αἰερεπῶν III, 9.
 Αἰερεπῶν VII, 54.
 Αἰερεπῶν XII, 14.
 Αἰερεπῶν χρηστικῶν I, 16.
 Αἰερεπῶν, ἀερεπῶν V, 5.
 Αἰερεπῶν IV, 3.
 Αἰερεπῶν IX, 41.
 Αἰερεπῶν προδουκτικῶν I, 16.
 Αἰερεπῶν X, 9.
 Αἰερεπῶν IV, 34.
 Αἰερεπῶν III, 11.
 Αἰερεπῶν V, 5.
 Αἰερεπῶν IX, 1, 42.
 Αἰερεπῶν X, 10.
 Αἰερεπῶν VII, 3.
 Αἰερεπῶν ἐπὶ III, 4.
 Αἰερεπῶν IX, 3.
 Αἰερεπῶν I, 16.

Β
 Βάπτεσθαι ἐπὶ τῶν φανταστικῶν V, 16.
 Βαπτεσθῶν III, 4.
 Βαρεῖν VIII, 36.
 Βαρεῖσθαι VIII, 44.
 Βαρετιανῆς I, 5.
 Βαρετιανῆς IV, 28.
 Βαρετιανῆς III, 3.
 Βαρετιανῶν VI, 36.

Γ
 Γενέσθαι ἐν τῷ III, 7.
 Γενέσθαι V, 5.
 Γενέσθαι ἐν δικαστικῶν ἐπὶ ζῶν IV, 50.
 Γενέσθαι VIII, 24.
 Γενέσθαι IV, 33.
 Γενέσθαι VIII, 37.
 Γενέσθαι V, 28. XI, 15.
 Γενέσθαι V, 11.

Δ
 Διηγόμενος seu δεδουμένος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων δογματικῶν X, 34.
 Διηγόμενος IV, 20.
 Διηγόμενος VII, 3.
 Διηγόμενος πᾶσι IX, 2.
 Διηγόμενος VI, 36.
 Διηγόμενος I, 16.
 Διηγόμενος πᾶσι I, 3.
 Διηγόμενος IV, 3.
 Διηγόμενος VII, 3.

Διαδερματίζω III, 3.
 Διάδωσις I, 17.
 Διαλεκτικεύω VIII, 13.
 Διαπνύσκω IV, 39.
 Διαφθόρην III, 1. XI, 1.
 Διατίβησις XI, 22.
 Διατυνίσκω III, 2.
 Διαφύρισμα V, 35. VI, 2, 23, 32.
 IX, 27, 40. X, 10.
 Διαφωρά VI, 41. XII, 27.
 Διαμνημένα λελογίζω I, 16.
 Διαεάγωμαι X, 7.
 Διαεργάζω VIII, 20.
 Διέξδος διανοητική VI, 28.
 Δοξολογία XI, 18.
 Δραστήριον VI, 48.
 Δρυπετής III, 2.
 Δύναμις ἀνοφθαλμίας X, 26. *βλ. βλ. βλ. Ibid.*
 Δυσμεταχείριστον VII, 68.
 Δυσπαρακολυπητότερος V, 5.

E

Εγκαταχένομαι VII, 10.
 Εγκύκλιος IX, 28.
 Επιδείκναι σπουδήν IV, 33.
 Επαττωδαι εις τὰ μέσα V, 36.
 Επαττωτικὸς ἑαυτὸ ἐν τινι V, 15.
 Ελευτρον IX, 3.
 Εὐδοκίμοτα IX, 9.
 Εὐδουρῶμαι VIII, 51.
 Εὐθυμιάω VI, 4.
 Εμβόλιον V, 36.
 Εμφανταζόμενα II, 14.
 Εμφιλογιδνών V, 5.
 Εμφιλοτεχνεῖν VII, 54.
 Εναφανίζομαι II, 12.
 Ενδελεχής I, 16.
 Ενδότης X, 28.
 Ενδότημον XI, 20.
 Ενδοτικὸς ἔχειν πρὸς τι I, 16.
 Ενέργημα IV, 2.
 Ενεργητικὸν I, 7.
 Εξαμεταβώσις IV, 21.
 Εξακτίον III, 1.
 Εξίς VI, 14.
 Επαγγελλόμεθα III, 9. V, 15.
 Επαγωγὴν III, 2.
 Επακολούθησις III, 2.
 Επαφροδίτον III, 2.
 Επιγασσάτω χρόνον IV, 32.
 Επιδικαστή IV, 21.
 Επιζήματα I, 16.

Επίκτοτον τὸ πρόσωπον VII, 24.
 Επικυματώσεις τῶν μεταβολῶν IX, 28.
 Επιλαβεῖν τὸ χρίον I, 17.
 Επισημαίνωμαι VI, 20.
 Επισκύνειν λέντες III, 2.
 Επισύρειν VIII, 51.
 Επισυνέμενον IX, 9.
 Επτοῦσαι I, 6. IV, 19.
 Εργαίς VI, 20.
 Εσχάτην IX, 33.
 Εὐανανλήτως διακρίωμαι I, 7.
 Εὐαφῶς XI, 18.
 Εὐδιδιλλὰς διακρίωμαι I, 7.
 Εὐδίου τὸ πρόσωπον VI, 30.
 Εὐκίνητον X, 12.
 Εὐκλήρημα V, 12.
 Εὐκοινωνησία XII, 20.
 Εὐλαβεῖσθαι VIII, 69.
 Εὐπαράκλητος V, 33.
 Εὐραδὲν V, 18.
 Εὐσχολεῖν XI, 18.
 Εὐφρημον I, 9. 13.
 Εὐχαριεντίζωμαι I, 15.
 Εὐχέωμαι ἀπλῶς καὶ ἰκανοῦς V, 7.
 Εφικτόν VI, 19.
 Εχειν πρὸς ἐνέργειαν III, 4.
 Εχθρὸς καὶ τρίτην ἡμέραν X, 7.

Z

Ζῆλος θεοφικτός I, 7.
 Ζητητικὸν ἀκριβὲς I, 16.

H

Ηγεμονικόν II, 2. III, 9. *et passim.*
 Ηγέμενα IV, 1.
 Ημίσυμμε IV, 30.

Θ

Θαλάς II, 5.
 Θεοφόρητος XII, 23.
 Θέωρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης
 IV, 2.
 Θεριδμαχοί X, 8.
 Θύλακος VIII, 37.
 Θύλας VIII, 13.

I

Ἰδίως πάλιν IX, 25. X, 7.
 Ἰδιώτα I, 9. VI, 35.
 Ἰδιωτικὸν IV, 3. 50. IX, 8.

P

Ἰνερμῶνς ἐρημῶν V, 12.
 Ἰλγγίῶν I, 17.
 Ἰπποσία V, 7.

K

Καββαλικές VII, 52.
 Κάμπτιν ἄκρον XII, 22.
 Καπηλιῶν IV, 28.
 Κατ' Ἰσκαλοῦζην VI, 36. IX, 28.
 VI, 44.

Κατὰ φίλῶν IV, 46. VI, 14-
 Καταδύνησις V, 9.
 Καταδύρας εὐχαρί I, 16.
 Καταληκτικῶς δοῦναι IX, 42.
 Καταληκτικῶς τι ἀποφαίνεσθαι XI, 18.
 ἀφφαίνεσθαι VII, 13. ἐξουρετικῶν
 I, 9.

Κατάλληλος V, 6. VII, 2.
 Καταμῆναι, X, 34.
 Κατάπληγμα V, 9.
 Καταφράττεσθαι, vel καταφράττεισθαι
 IX, 41.

Καταναθίνεσθαι IV, 32.
 Καταναθίνεσθαι IV, 3. VI, 26. XII,
 27.
 Κατεξάνεσθαι V, 15.
 Καυματίζεσθαι VII, 64.
 Κεμικῶτες II, 7.
 Κενοσπῶδιον VII, 3.
 Κίνησις λεία V, 26. X, 8. τραχίς
 Ibid.

Κλαυθυρίζεσθαι XII, 16.
 Κοινονομοσύνη I, 16.
 Κομφεία III, 5.
 Κριανομαίη VIII, 51.
 Κρίμα IV, 3.
 Κροκίφικτον II, 2.
 Κυκῶν IV, 27.

A

Λαμπῆς I, 17.
 Λελογισμένος IX, 3.
 Λόγος σπερματικῶς IV, 14, 21.
 Λόβρον VIII, 37.
 Λόβρος II, 2.
 Λυκοφιλία XI, 15.
 Λυσσώδης VI, 57.

M

Μαγγάνευμα VII, 51.
 Μαχάριον IV, 20.

Μεταπτωτή V, 10.
 Μεταπτωτικῶς XI, 10.
 Μετανομάζεσθαι X, 8.
 Μασαγίτης XI, 18.
 Μυξάριον IV, 48.
 Μυξῶν μοτοί X, 29.

N

Νεκυῖα IX, 24.
 Νεοστροφία IX, 9.
 Νευροσπασία ἐρηκτική VII, 28.
 Νευροσπασεῖσθαι II, 2. III, 16.
 Νευροσπασία VII, 29.
 Νίσημον I, 15.

O

Οδῶ ἐξουρετικῶν I, 9.
 Οξέσιμος V, 28.
 Οίκογενής I, 16.
 Οίκονομία IV, 19, 51. XI, 18.
 Ολιγόχρονα V, 10.
 Ολοσχερῶς I, 7. V, 36. IX, 3.
 Ομοδογματεῖν XI, 9.
 Ομοδαμνεῖν XI, 9.
 Ομότονον I, 14.
 Οργία III, 7.
 Ορεσκῶρες VI, 24.
 Ορθογροσφεῖν I, 6.
 Ουερνάκλος I, 16.
 Οφρεῖς ευσπᾶσαι IV, 48.

P

Παθολογεῖν VIII, 13.
 Παιδαγωγεῖν ἑαυτὸν IX, 29.
 Παλιγγενεσία περιοδική XI, 1.
 Παλμυλάριος I, 5.
 Παραιτεμένος χρήσεσθαι I, 16.
 Παρακολοῦθῶν II, 8. V, 6. VII, 3-4.
 Παρακολοῦθησις τῶν πραγμάτων III, 1.
 Παρακολοῦθητικὴ δύναμις V, 9.
 Παρακολοῦθητικῶς VI, 42.
 Παραπίμψαι II, 17.
 Παράπληγμα IX, 3.
 Παράστημα III, 2.
 Παρασῆσαι VI, 21.
 Παρατάξεται VIII, 48.
 Παράταξις XI, 3.
 Παραφρέα V, 23.
 Παράφρος I, 15.
 Παρακρίνομαι V, 6.
 Παραμπόρευμα III, 15.

Παρενδυμῶσαι V, 5. VI, 20.
 Παρυπνοήσεις I, 10.
 Περιβαλλῆσαι αἰσχροῦ II, 1. κακῶ II, 11.
 Περιεσπασμένως κρίνειν VIII, 48.
 Περιεχόν IV, 39.
 Περιέσθαι III, 4.
 Περιλαλεῖν I, 7.
 Περιληπτικότητι φύσει XI, 10.
 Περιμελὲς ἦν IV, 28.
 Περιπατῶνς XII, 2.
 Περιπαισῶν I, 15 IX, 9, 41.
 Περιπατῶν X, 9.
 Περιτετραμμένον φέρεται VII, 68. παρ-
 κίδειν XII, 1.
 Περιτρίανθω VIII, 30.
 Περιτρεῖσθαι V, 5.
 Πιδανῶν III, 2.
 Πιδηκισμός IX, 37.
 Πεδῶν XI, 29.
 Πνευματικόν IX, 36.
 Πολυτροπία XII, 24.
 Πομφόλυξ VI, 20.
 Πράγμα IV, 50. V, 29.
 Πρατιανός I, 5.
 Πρὸ ἔργου V, 20.
 Πρηγόμενον V, 20. VII, 55. IX, 41.
 Προπτατικός XI, 10.
 Προσυμμετρεμένων VI, 20.
 Προσδοάζειν VII, 64.
 Προεῖτασθαι VI, 45.
 Προσπάθεια XII, 3.
 Προσπαθῶν V, 1.
 Προσπετεῖν ἐναργέστερον IX, 14.
 Προσπλάκειν X, 7.
 Προσσεσῶς I, 15.
 Προσσυνοικίζεσθαι IV, 21.
 Προσφύεσθαι V, 19.
 Πρόσχημα VII, 24.
 Πυῶν II, 8.
 Πυλωδύμνης VI, 17.

P

Ρέμβεσθαι II, 7.
 Ρέμβος II, 17.
 Ρηγορεία X, 38.
 Ριπταστικόν I, 16.
 Ρήμβος V, 36.

Σ

Σκενοτυφία IX, 29.
 Σκηρὲς XI, 18.

Σημειωταὶ ἰδοῦντες I, 17.
 Σιγιλλάριον IV, 3.
 Σίκκος VIII, 50.
 Σικχαίνειν V, 9.
 Σικχαῖντά VIII, 24.
 Σκάλη X, 15.
 Σκίμπος I, 6.
 Σκατάριος I, 5.
 Σμαράγδιον IV, 20.
 Σπογγάριον V, 9.
 Στεφένιον VIII, 57. X, 7.
 Στεφανική διάθεσις X, 1.
 Στήνην τῶν τελεμῶν VI, 41.
 Στοιχειώδεις IV, 3.
 Στολή I, 7, 16.
 Στοματικὸν τῶν φίλων I, 9.
 Στρατεία IV, 51.
 Στρατάριον V, 1.
 Στρατιῶν V, 1.
 Συγγυμμενικόν I, 15.
 Συγκατάθεσις V, 20.
 Συγκατατίκονται τοῖς ἔργοις V, 7.
 Συγκλωδόμενα III, 16.
 Σύγκλωσις II, 3. III, 11.
 Συζῆν θεοῖς V, 27.
 Σύλληψις III, 11.
 Συμβόλαιον XII, 5.
 Συμμετρεῖσθαι VIII, 23.
 Συμμετρεμένη III, 11.
 Συμμήρυστι IV, 40.
 Συμπελοπιτεῖσθαι θεοῖς X, 1.
 Συμφέρεσθαι XII, 23.
 Συναγελάζειν IX, 39.
 Συναγωγὴν IX, 9.
 Συναπόδοσις VII, 24.
 Συνδιήλψις I, 10.
 Συνδυομένη VIII, 85.
 Συνίκεσθαι τῇ ψυχῇ VIII, 51.
 Συνιμφίρειν, συνιμφίρεσθαι III, 4.
 Συνεπιβάλλειν III, 2.
 Συνίζανειν XI, 12.
 Συνῆται IV, 34.
 Σύννησις IV, 40.
 Συντάττειν V, 8.
 Σύντευξις III, 11.
 Συντρέχειν XI, 12.
 Συσολή II, 10.
 Σφαῖρος VIII, 41.
 Σφύζειν VII, 43, 68.
 Σχετλιάζειν V, 23.
 Σχετλίας καταργηστικὸς I, 15.
 Σχελατικὸς I, 16.
 Σήματα I, 16.

Ταμιαυτιδὺν τῆς χορηγίας I, 16.

Τέλειον V, 8.

Τεφροδοαί IV, 3.

Τραγωδίην IX, 29.

Τραγωδία XI, 6. Τραγωδίαν ποιῶν, III, 7.

Τραγωδός V, 23.

Τριγερῆνιος IV, 50.

Τρυπάνη περιτροφή X, 17.

Τυπώδοι φανταστικῆς III, 16.

Τύφος II, 17. VI, 13.

Φαντασιόπληκτος I, 7.

Φαντάσματα ἀπολαυστικῆ III, 4.

Φανταστὴ III, 11.

Φιλόνη I, 16.

Φιλεῖν, ἀντὶ τῆς εὐθείας X, 21.

Φιλοφυχεῖν VII, 46.

Φύλαγμα IV, 48.

Φυραττόμενος VII, 3.

Φῦμα κόσμος II, 16.

Φύσμοι VIII, 51.

Φύρεδοι III, 4.

Φυρμός εὐκαίτητος XII, 14.

Φύσις VI, 14.

Φυτάριον V, 1.

Τ

Τυγὼς λόγος VIII, 31.

Τυφροξάντα IX, 1.

Τυφρογωγὴ V, 23.

Τυφροφύσεις IV, 1. V, 20. VI, 50.

Τυφροφύσις X, 8.

Τυφροφύων X, 8.

Τυφροφύων XI, 14.

Τυφροφύων τρέπειν VII, 16.

Τυφροφύσις I, 17.

Τυφροφύσις IX, 36.

Τυφροφύσις III, 8.

Τυφροφύσις X, 10.

Τυφροφύσις II, 17. III, 10. IV, 19. Ωτικῆς IX, 3.

Χρῆς IV, 17.

Χρῆς διδόναι III, 6.

Χρῆς IV, 25.

Χ

Ψ

Ψοφροφύσις VI, 30.

Ψυχογωγὴν III, 2.

Ψυχοφύσις V, 8.

Ω